

Poročilo o stanju kmetijstva, živilstva, gozdarstva in ribištva

2017

Pregled po
kmetijskih trgih

Pregled po kmetijskih trgih je sestavni del Poročila o stanju kmetijstva, živilstva, gozdarstva in ribištva v letu 2017, ki ga je pripravil Kmetijski inštitut Slovenije v okviru naloge Spremljanje razvoja kmetijstva v Sloveniji v letu 2018.

Uredila

Marjeta PINTAR

Avtorji

Barbara ZAGORC (rastlinski pridelki)

Ben MOLJK (živalski proizvodi)

Marjeta PINTAR

Jure BREČKO

Fotografija na naslovnici

Janko VERBIČ, KIS

Publikacija bo izšla v elektronski obliki in bo objavljena na spletni strani Kmetijskega inštituta Slovenije
<http://www.kis.si/>.

Kazalo vsebine

1	UVOD.....	11
2	RASTLINSKI PRIDELKI	12
2.1	Žito	12
2.2	Oljnice	23
2.3	Krompir	27
2.4	Hmelj.....	33
2.5	Zelenjadnice	35
2.6	Krmne rastline.....	50
2.7	Sadje.....	58
2.8	Oljke.....	69
2.9	Grozđe in vino	72
2.10	Suhe stročnice	80
2.11	Seme.....	81
3	ŽIVALSKI PROIZVODI.....	82
3.1	Meso govedi	82
3.2	Meso prašičev.....	93
3.3	Perutinsko meso	103
3.4	Ovčje in kozje meso.....	110
3.5	Mleko	116
3.6	Jajca.....	128
3.7	Konji.....	134
3.8	Med	135

Kazalo preglednic

Preglednica 1:	Pridelava žita; 2016 in 2017	13
Preglednica 2:	Izvoz in uvoz žita v obliki zrnja; 2013–2017	14
Preglednica 3:	Poraba žita na prebivalca in stopnja samooskrbe z žitom; 2013–2017	14
Preglednica 4:	Parametri kakovosti pšenice; 2013–2017	15
Preglednica 5:	Pridelava oljnic; 2016 in 2017	24
Preglednica 6:	Odkupne cene oljnic; 2013–2017	24
Preglednica 7:	Število kmetijskih gospodarstev, osnovna in pridelovalna površina zelenjadnic pri tržnih pridelovalcih; 2013 in 2016	35
Preglednica 8:	Pridelava zelenjadnic; 2016 in 2017	36
Preglednica 9:	Izvoz in uvoz zelenjave (ekvivalent sveže zelenjave); 2013–2017	37
Preglednica 10:	Odkupne cene zelenjadnic; 2013–2017	38
Preglednica 11:	Pridelava krme na njivah; 2016 in 2017	51
Preglednica 12:	Površina trajnih travnikov in pašnikov na KMG; 2005, 2007, 2010, 2013 in 2016	51
Preglednica 13:	Pridelava krme na trajnem travinju; 2016 in 2017	52
Preglednica 14:	Intenzivni sadovnjaki po velikostnih razredih površine intenzivnih sadovnjakov; 2012 in 2017	58
Preglednica 15:	Pridelek sadja; 2016 in 2017	60
Preglednica 16:	Izvoz in uvoz svežega sadja; 2013–2017	60
Preglednica 17:	Pridelava oljk in oljčnega olja po podatkih RKG; 2015–2017	69
Preglednica 18:	Pridelek grozdja in vina; 2016 in 2017	72
Preglednica 19:	Bilanca zunanje trgovine; 2013–2017	73
Preglednica 20:	Izvoz in uvoz vina; 2016 in 2017	73
Preglednica 21:	Cene vina s slovenskim geografskim poreklom v Sloveniji in na trgih držav EU; 2013–2017	74
Preglednica 22:	Uvoz in izvoz govedi (t; ekvivalent klavnih polovic); 2013–2017	84
Preglednica 23:	Uvoz in izvoz prašičev (t; ekvivalent klavnih polovic); 2013–2017	95
Preglednica 24:	Uvoz in izvoz perutnine (t; ekvivalent mesa); 2013–2017	104
Preglednica 25:	Uvoz in izvoz mleka in mlečnih izdelkov (000 t); 2013–2017	118

Kazalo slik

Slika 1: Površine in hektarski pridelki žita; 2005–2017	12
Slika 2: Pridelava in poraba žita skupaj (000 t; ekvivalent zrnja); 2005–2017	13
Slika 3: Pridelava in poraba pšenice in koruze (000 t; ekvivalent zrnja); 2005–2017	14
Slika 4: Odkupne cene pšenice in koruze; 2005–2017	15
Slika 5: Osnovni ekonomski kazalniki pri pridelavi pšenice (indeks; povprečje 2012–2016 = 100)	16
Slika 6: Površina in pridelek oljnic; 2005–2017	23
Slika 7: Osnovni ekonomski kazalniki pri pridelavi oljne ogrščice (indeks; povprečje 2012–2016 = 100)	25
Slika 8: Pospravljena površina in povprečni hektarski pridelki krompirja; 2005–2017	27
Slika 9: Pridelava in poraba krompirja (000 t; ekvivalent svežega krompirja); 2005–2017	28
Slika 10: Odkupne cene jedilnega krompirja; 2005–2017	28
Slika 11: Osnovni ekonomski kazalniki pri pridelavi krompirja (indeks; povprečje 2012–2016 = 100)	29
Slika 12: Pridelava hmelja; 2005–2017	33
Slika 13: Površina in pridelek zelenjadnic; 2005–2017	36
Slika 14: Pridelava in poraba zelenjave (ekvivalent sveže zelenjave); 2005–2017	37
Slika 15: Površina in pridelek krmnih rastlin na njivah; 2005–2017	50
Slika 16: Pridelava sena s travnikov in pašnikov; 2005–2017	52
Slika 17: Površina in pridelek sadja; 2005–2017	59
Slika 18: Odkupne cene namiznega sadja; 2005–2017	61
Slika 19: Površina oljčnikov in pridelek oljk; 2005–2017	69
Slika 20: Površina vinogradov in pridelek grozdja; 2005–2017	72
Slika 21: Odkupna cena grozdja za predelavo; 2005–2017	74
Slika 22: Osnovni ekonomski kazalniki pri pridelavi grozdja (indeks; povprečje 2012–2016 = 100)	75
Slika 23: Število in prirast govedi; 2005–2017	83
Slika 24: Prireja in poraba mesa govedi (000 t; ekvivalent klavnih polovic); 2005–2017	84
Slika 25: Struktura uvoza in izvoza govedi (ekvivalent klavnih polovic); 2005–2017	85
Slika 26: Odkupne cene klavne govedi v Sloveniji in primerjava tržnih cen bikov (A-R3) s povprečjem EU	85
Slika 27: Tržne cene bikov do 24 mesecev (A-R3) po državah EU; 2016 in 2017	86
Slika 28: Osnovni ekonomski kazalniki pri pitanju govedi (indeks; povprečje 2012–2016 = 100)	87
Slika 29: Število in prirast prašičev; 2005–2017	93
Slika 30: Prireja in poraba mesa prašičev (000 t; ekvivalent klavnih polovic); 2005–2017	94
Slika 31: Struktura uvoza in izvoza prašičev (ekvivalent klavnih polovic); 2005–2017	95
Slika 32: Odkupne cene pitanih prašičev za zakol v Sloveniji in primerjava tržnih cen s povprečjem EU	96
Slika 33: Tržne cene prašičev (razred E) po državah EU v letih 2016 in 2017	96

Slika 34: Osnovni ekonomski kazalniki pri pitanju prašičev (indeks; povprečje 2012–2016 = 100)	97
Slika 35: Priteja in poraba perutninskega mesa (000 t; ekvivalent klavne mase); 2005–2017	103
Slika 36: Struktura uvoza in izvoza perutnine (ekvivalent mesa); 2005–2017	104
Slika 37: Odkupne cene piščancev za zakol v Sloveniji in primerjava tržnih cen piščancev s povprečjem EU.....	105
Slika 38: Tržne cene piščancev (65 %) po državah EU; 2016 in 2017.....	105
Slika 39: Osnovni ekonomski kazalniki pri pitanju piščancev (indeks; povprečje 2012–2017 = 100)	106
Slika 40: Število drobnice in prirast; 2005–2017.....	110
Slika 41: Odkupne cene jagnjet za zakol v Sloveniji in primerjava tržnih cen lahkih jagnjet s povprečjem v EU.....	111
Slika 42: Osnovni ekonomski kazalniki pri rejji jagnjet (indeks; povprečje 2012–2016 = 100)	112
Slika 43: Število molznih krav in povprečna mlečnost; 2005–2017.....	116
Slika 44: Proizvodnja in poraba mleka (000 t; ekvivalent surovega mleka); 2005–2017	117
Slika 45: Odkupne cene mleka v Sloveniji in primerjava s povprečjem EU	119
Slika 46: Odkupne cene mleka za rejce (dejanska kakovost) po državah EU; 2016 in 2017	119
Slika 47: Osnovni ekonomski kazalniki pri proizvodnji mleka (indeks; povprečje 2012–2017 = 100)	120
Slika 48: Število kokoši in povprečna nesnost; 2005–2017.....	128
Slika 49: Proizvodnja in poraba jajc (000 t; ekvivalent svežih jajc); 2005–2017	129
Slika 50: Odkupne cene jajc v Sloveniji in primerjava tržnih cen s povprečjem EU	129
Slika 51: Tržne cene jajc (L in M) po državah EU; 2016 in 2017	130
Slika 52: Osnovni ekonomski kazalniki pri proizvodnji jajc (indeks; povprečje 2012–2016 = 100)	131

Kazalo prilog

2 RASTLINSKI PRIDELKI	12
2.1 Žito	12
2.1.1 Površina in pridelek žita	18
2.1.2 Pridelava žita za seme	19
2.1.3 Odkup žita (t)	19
2.1.4 Bilanca proizvodnje in porabe žita (ekvivalent zrnja; 000 t)	20
2.1.5 Bilanca proizvodnje in porabe pšenice (ekvivalent zrnja; 000 t)	20
2.1.6 Bilanca proizvodnje in porabe koruze (ekvivalent zrnja; 000 t)	21
2.1.7 Bilanca proizvodnje in porabe ječmena (ekvivalent zrnja; 000 t)	21
2.1.8 Odkupne in institucionalne cene žita	22
2.2 Oljnice	23
2.2.1 Pridelava, odkup in odkupne cene oljnic	26
2.3 Krompir	27
2.3.1 Pridelava krompirja	30
2.3.2 Evidentirana prodaja krompirja (t)	30
2.3.3 Bilanca proizvodnje in porabe krompirja (ekvivalent svežega krompirja; 000 t)	31
2.3.4 Odkupne cene krompirja	32
2.4 Hmelj	33
2.4.1 Pridelava hmelja, zunanja trgovina in cene pri pridelavi hmelja	34
2.5 Zelenjadnice	35
2.5.1 Površina zelenjadnic skupaj	39
2.5.2 Hektarski pridelek zelenjadnic skupaj	40
2.5.3 Skupni pridelek zelenjadnic skupaj	41
2.5.4 Površina zelenjadnic pri tržnih pridelovalcih zelenjadnic	42
2.5.5 Hektarski pridelek pri tržnih pridelovalcih zelenjadnic	43
2.5.6 Skupni pridelek pri tržnih pridelovalcih zelenjadnic	44
2.5.7 Izvoz in uvoz sveže zelenjave	45
2.5.8 Bilanca proizvodnje in porabe zelenjave (ekvivalent sveže zelenjave; 000 t)	46
2.5.9 Evidentirana prodaja zelenjadnic – odkup in dovoz na tržnice (t)	47
2.5.10 Evidentirana prodaja zelenjadnic – odkup (t)	48
2.5.11 Odkupne cene zelenjadnic	49
2.6 Krmne rastline	50
2.6.1 Pridelava zelene krme z njiv – površina	53
2.6.2 Pridelava zelene krme z njiv – pridelek	54
2.6.3 Pridelava zelene krme z njiv – hektarski pridelek	55
2.6.4 Pridelava krmnih korenovk in drugih krmnih rastlin	56
2.6.5 Pridelava krme na trajnem travinju	57
2.7 Sadje	58
2.7.1 Pridelava sadja	63
2.7.2 Pridelava sadja v ekstenzivnih nasadih	63
2.7.3 Pridelava sadja v intenzivnih nasadih	64
2.7.4 Število kmetijskih gospodarstev, dreves ali grmov in bruto površina po sadnih vrstah v intenzivnih sadovnjakih	65
2.7.5 Evidentirana prodaja sadja (t)	66
2.7.6 Izvoz in uvoz svežega sadja	67
2.7.7 Bilanca proizvodnje in porabe sadja (ekvivalent svežega sadja, 000 t)	68
2.7.8 Odkupne cene sadja	68

2.8	Oljke.....	69
2.8.1	Pridelava oljk in prodaja oljčnega olja	71
2.9	Grozđe in vino.....	72
2.9.1	Površina vinogradov ter pridelek grozdja in vina na kmetijskih gospodarstvih	76
2.9.2	Vinogradi po vinorodnih deželah	76
2.9.3	Prijavljeni pridelek grozdja in vina po vinorodnih deželah.....	77
2.9.4	Odkup grozdja za predelavo in prodaja vina	77
2.9.5	Izvoz in uvoz vina glede na kakovost in barvo	78
2.9.6	Odkupne cene grozdja za predelavo in vina s slovenskim geografskim poreklom v Sloveniji in na trgih držav EU	79
2.10	Suhe stročnice	80
2.10.1	Pridelava suhih stročnic	80
2.10.2	Evidentirana prodaja suhih stročnic	80
2.11	Seme.....	81
2.11.1	Pridelava semena krmnih rastlin in vrtnin	81
3	ŽIVALSKI PROIZVODI.....	82
3.1	Meso govedi	82
3.1.1	Število govedi konec leta.....	88
3.1.2	Bilanca števila govedi.....	89
3.1.3	Prirast govedi in priteja mesa (000 t)	89
3.1.4	Bilanca proizvodnje in porabe mesa govedi (t, ekvivalent klavne mase).....	90
3.1.5	Zakol govedi v klavnicih po kategorijah	91
3.1.6	Cene govedi (EUR/t)	92
3.2	Meso prašičev.....	93
3.2.1	Število prašičev	98
3.2.2	Bilanca števila prašičev	98
3.2.3	Prirast prašičev in priteja mesa (000 t)	99
3.2.4	Bilanca proizvodnje in porabe mesa prašičev (t, ekvivalent klavne mase).....	100
3.2.5	Zakol prašičev v klavnicih po kategorijah.....	101
3.2.6	Cene prašičev (EUR/t)	102
3.3	Perutninsko meso	103
3.3.1	Prirast perutnine in priteja mesa (000 t)	107
3.3.2	Bilanca proizvodnje in porabe mesa perutnine (t, klavna masa)	107
3.3.3	Zakol perutnine v klavnicih.....	108
3.3.4	Cene perutnine	109
3.4	Ovčje in kozje meso.....	110
3.4.1	Število drobnice	113
3.4.2	Prirast drobnice in priteja mesa (000 t)	114
3.4.3	Bilanca proizvodnje in porabe mesa drobnice (t, klavna masa).....	115
3.4.4	Cene drobnice za zakol.....	115
3.5	Mleko	116
3.5.1	Proizvodnja kravjega mleka	122
3.5.2	Proizvodnja ovčjega in kozjega mleka	123
3.5.3	Skupna bilanca proizvodnje in porabe kravjega mleka (ekvivalent surovega mleka; 000 t).....	124
3.5.4	Tržna bilanca proizvodnje in porabe mlečnih izdelkov – sveže in trajno mleko, fermentirani izdelki (000 t)	125
3.5.5	Tržna bilanca proizvodnje in porabe mlečnih izdelkov – smetana, sir in skuta, maslo (000 t)	126

3.5.6 Cene kravjega mleka in mlečnih izdelkov	127
3.6 Jajca.....	128
3.6.1 Proizvodnja in prodaja jajc (000)	132
3.6.2 Bilanca proizvodnje in porabe jajc (t)	132
3.6.3 Cene jajc (EUR/000 kosov)	133
3.7 Konji.....	134
3.7.1 Zakol konj v klavnicah	134
3.7.2 Bilanca proizvodnje in porabe konjskega mesa (t, klavna masa)	134
3.7.3 Odkupne cene konj za zakol	134
3.8 Med	135
3.8.1 Pridelava in prodaja medu (t)	135
3.8.2 Bilanca pridelave in porabe medu (t).....	135
3.8.3 Cene medu (EUR/kg)	135

Okrajšave in simboli

% – odstotek

000 – tisoč

ARSKTRP – Agencija Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja

B – beljakovine

CPZ Govedo – Centralna podatkovna zbirka Govedo

EU – Evropska unija

EUR – evro

FFS – fitofarmacevtska sredstva

FN – število padanja (Falling Number)

ha – hektar

kg – kilogram

KIS – Kmetijski inštitut Slovenije

KMG – kmetijsko gospodarstvo

KNCT – kombinirana nomenklatura carinska tarifa

l – liter

M – maščobe

mio – milijon

ml – mililiter

MKGP – Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

PVP – proizvodno vezano plačilo

PRP – Program razvoja podeželja

RKG – Register kmetijskih gospodarstev

RPGV – Register pridelovalcev grozdja in vina

RS – Republika Slovenija

SGP – slovensko geografsko poreklo

SI – Slovenija

SKP – skupna kmetijska politika

SS – suha snov

SURS – Statistični urad Republike Slovenije

št. – število

t – tona

TIS – tržno informacijski sistem

V – vlaga

ZGO – zaščitena geografska označba

ZOP – zaščitena označba porekla

1 UVOD

Pregled po kmetijskih trgih je dodatek k splošni oceni stanja kmetijstva v letu 2017. Splošni del obravnavi kmetijstvo kot celoto, pregled po kmetijskih trgih pa tematiko zaokroža na ravni posameznega kmetijskega trga. V obeh delih so obravnavana podobna vsebinska področja, pomemben del poročil pa so tudi podatkovne priloge. V primerjavi s splošnim delom so tu podrobnejše informacije za posamezne trge zbrane na enem mestu. Nekatera področja se v obeh poročilih prekrivajo, za celovit vpogled v stanje kmetijstva pa je treba obravnavati oba dela skupaj.

Poročilo podrobno obravnavata 15 pomembnejših kmetijskih trgov. V okviru vsakega trga so prikazani proizvodnja, zunanja trgovina, poraba (bilance proizvodnje in porabe za trge, kjer so te izdelane), cene, neposredni ukrepi kmetijske politike in spremembe ekonomskih rezultatov. Poudarek je na primerjavi leta 2017 s predhodnim letom. Spremembe v daljšem časovnem obdobju so večinoma prikazane grafično. Podatkovna priloga praviloma vsebuje podatke za obdobje 2005–2017, poleg obravnavanih trgov pa tudi podatke za še nekatere druge proizvode (suhe stročnice, seme, konji, med), ki sicer niso posebej obdelani.

Poročilo je pripravljeno na podlagi podatkov Statističnega urada RS (SURS), podatkov Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP), Agencije RS za kmetijske trge in razvoj podeželja (ARSKTRP) ter drugih uradnih virov, ki so bili na voljo do 31. maja 2018, izjemoma tudi kasneje. Bilance proizvodnje in porabe kmetijskih proizvodov ter nekateri preračuni so bili pripravljeni na Kmetijskem inštitutu Slovenije. Podatki o zunanji trgovini in žvinorejski proizvodnji še niso končni, kar pa zelo verjetno ne vpliva pomembno na glavne ugotovitve. V letošnjem letu v okviru posameznih trgov predstavljamo tudi podatke o strukturi kmetijskih gospodarstev za leto 2016, ki jih je SURS objavil v lanskem letu (29. junij 2017). V okviru trga s sadjem dodajajmo tudi nekaj informacij iz popisa intenzivnih sadovnjakov v letu 2017, ki so bili objavljeni maja 2018.

Viri, uporabljeni pri pripravi pregleda po kmetijskih trgih, so navedeni v splošnem delu Poročila o stanju kmetijstva, živilstva, gozdarstva in ribištva v letu 2017.

Vsi vrednostni kazalniki so prikazani v evrih. Serije podatkov, ki so izvirno izražene v tolarjih, so preračunane v evre po povprečnem tečaju Banke Slovenije za posamezno leto. V poročilu prikazani podatki so zaokroženi, zato lahko pride do odstopanja od podatkov SURS in drugih podatkov.

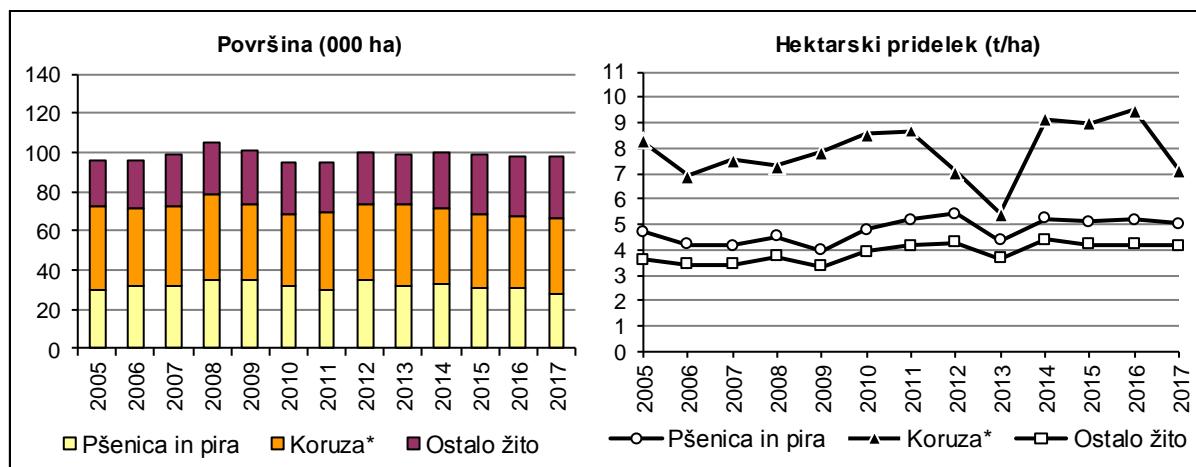
2 RASTLINSKI PRIDELKI

2.1 Žito

Delež žita v vrednosti kmetijske pridelave med leti niha. Od leta 2005 žito prispeva od 5,2 % do 9,5 % k vrednosti kmetijstva oziroma je njegov prispevek k vrednosti rastlinske pridelave od 10,2 % do 18,3 %. Leta 2017 je žito k skupni vrednosti kmetijske proizvodnje prispevalo 6,4 %, kar je manj kot v letu prej in tudi manj kot v povprečju zadnjih petih let (7,4 %). V vrednosti rastlinske pridelave pa je imelo 12,9 %, kar je več kot v letu prej, a manj kot v povprečju zadnjih petih let (13,9 %).

Strukturne spremembe pri pridelavi žita, ki se kažejo v znatno manjšem številu kmetijskih gospodarstev (KMG), ki se ukvarjajo s pridelavo žita, in v večji povprečni površini žita na gospodarstvo, so se nadaljevala tudi v obdobju 2013–2016. V Sloveniji se je v letu 2016 s pridelavo žita ukvarjalo dobrih 33 tisoč kmetijskih gospodarstev oziroma 7 % manj kot v letu 2013. V zadnjih treh letih se je povprečna površina žita na KMG povečala za 7 % in je obsegala 3,0 hektarja.

Slika 1: Površine in hektarski pridelki žita; 2005–2017

* koruza za zrnje

Vir: SURS

Površina žita je v letu 2017 ostala na ravni leta prej in je z 98 tisoč hektarji rahlo pod ravnijo povprečja zadnjih petih let (2012–2016). V teh letih je bilo z žitom v povprečju zasejanih okoli 57 % njiv. V primerjavi z letom prej se je povečala površina koruze za zrnje, manj je bilo strnega žita (manj pšenice, pire in tritikale, več drugih vrst), mnogo več pa je bilo v povprečju njiv posejanih z ostalim žitom, pri čemer se je za 17 % povečala površina ajde, površina prosa pa zmanjšala za 13 %.

Skupni pridelek žita se je leta 2017 zmanjšal za 14 % in je bil tudi za 7 % manjši od zadnjega petletnega obdobja. Glavnino k manjšemu pridelku žita je prispevala slaba letina koruze za zrnje, saj je bil hektarski pridelek za četrtino slabši od rekordnega v letu prej, in tudi dobro desetino pod povprečjem zadnjih petih let. Zaradi manjše površine in nekoliko slabše letine pa je bil manjši (−2 %) tudi pridelek strnega žita.

Preglednica 1: Pridelava žita; 2016 in 2017

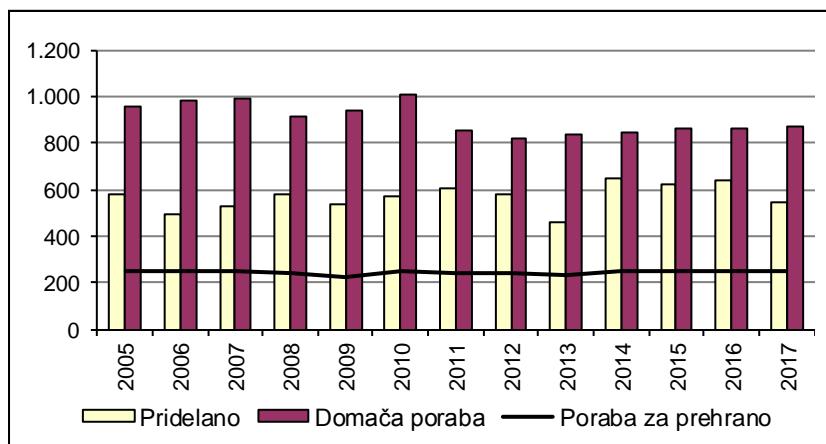
	Površina (ha)		Indeks 2017/16	Pridelek (t/ha)		Indeks 2017/16	Skupni pridelek (t)		Indeks 2017/16
	2016	2017		2016	2017		2016	2017	
Žito skupaj, od tega:	98.355	98.461	100,1	6,5	5,6	85,6	638.064	546.994	85,7
– pšenica in pira	31.461	28.017	89,1	5,2	5,0	97,0	163.165	140.961	86,4
– koruza za zrnje	36.388	38.290	105,2	9,5	7,1	74,7	346.211	272.177	78,6
– ječmen	19.184	20.369	106,2	4,8	4,8	100,6	91.653	97.929	106,8
– rž	970	1.081	111,4	4,1	4,1	99,6	3.978	4.415	111,0
– oves	1.332	1.448	108,7	3,2	3,2	98,7	4.327	4.641	107,3
– tritikala	5.288	5.032	95,2	4,7	4,6	97,5	24.719	22.923	92,7

Vir: SURS, preračuni KIS

Po podatkih tržnega poročila ARSKTRP je bilo v času žetve skupaj prevzetih (odkupljenih) 93,4 tisoč ton krušne pšenice letine 2017¹, kar je za 1 % več kot v letu 2016, ko se je prevzem pšenice zmanjšal za desetino.

V Sloveniji porabimo od 0,8 milijona ton do enega milijona ton žita na leto, kar je več od domače pridelave. V zadnjih petih letih se je v povprečju 61 % žita porabilo za krmo, od tega je bilo največ koruze (64 %). V enakem obdobju se je v povprečju 29 % žita porabilo za prehrano, od tega je bilo 84 % pšenice.

Slika 2: Pridelava in poraba žita skupaj (000 t; ekvivalent zrnja); 2005–2017

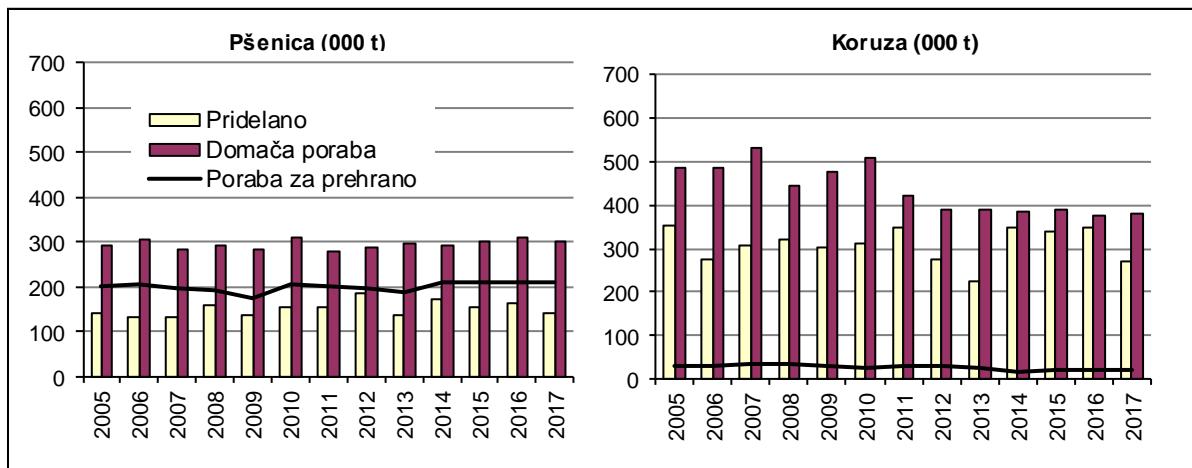

Vir: SURS, KIS

Po prvih ugotovitvah je bila leta 2017 domača poraba žita 867 tisoč ton, kar je za slab odstotek več kot leta 2016 in dobra 2 % več kot v povprečju zadnjih petih let. Poraba pšenice se je zmanjšala za približno 2 %, porabi ječmena in koruze pa sta bili večji za slabe 7 % oziroma za dober odstotek. Poraba žita za krmo je bila večja za 4 %, poraba za prehrano pa se je za slab odstotek zmanjšala.

¹ Zajema le odkupovalce pšenice, ki so v preteklem letu prevzeli oziroma odkupili več kot 1.000 ton pšenice v času žetve.

Slika 3: Pridelava in poraba pšenice in koruze (000 t; ekvivalent zrnja); 2005–2017

Vir: SURS, KIS

Slovenija je v zadnjih petih letih v obliki zrnja, moke in predelanih proizvodov na leto uvozila v povprečju 478 tisoč ton žita, od tega od 70 % do 75 % v obliki zrnja. V letu 2017 je bilo uvoženih 569 tisoč ton žita, od tega 265 tisoč ton pšenice, 230 tisoč ton koruze in 57 tisoč ton ječmena. Uvoz žita se je v letu 2017 v primerjavi s predhodnim letom povečal za 15 % in je bil po obsegu za 19 % nad povprečjem zadnjih petih let. Izvoz žita v letih 2014–2017 strmo narašča in je bil v letu 2017 za 32 % večji, povprečje zadnjih petih let pa je presegel za več kot polovico. V letu 2017 je bilo izvoženega 309 tisoč ton žita, od tega 130 tisoč ton pšenice (+38 %) in 151 tisoč ton koruze (+14 %). V zadnjih letih v strukturi izvoza prevladuje zrnje, pred letom 2005 pa so prevladovali moka in predelani proizvodi.

Preglednica 2: Izvoz in uvoz žita v obliki zrnja; 2013–2017

	Izvoz (t)					Uvoz (t)				
	2013	2014	2015	2016	2017*	2013	2014	2015	2016	2017*
Žito skupaj z rižem, od tega:	150.194	149.113	199.177	189.099	252.235	370.735	385.278	343.262	346.602	411.880
– pšenica	54.011	51.913	61.173	62.152	87.251	144.036	142.415	145.836	166.754	171.410
– ječmen	4.847	5.412	10.640	5.566	23.008	19.719	33.604	26.429	22.142	31.411
– koruza	88.756	88.744	124.102	118.600	136.984	189.535	188.499	153.326	138.343	191.856
– riž	1.663	1.733	1.789	1.665	2.138	8.206	8.716	8.078	8.399	8.983

* začasni podatki

Vir: SURS, preračuni KIS

Stopnja samooskrbe z žitom je bila leta 2017 63-odstotna, kar je za 11 odstotnih točk manj kot leto prej, med manjšimi v zadnjih desetih letih in pod povprečjem zadnjega petletnega obdobja.

Preglednica 3: Poraba žita na prebivalca in stopnja samooskrbe z žitom; 2013–2017

	Poraba na prebivalca (kg)					Stopnja samooskrbe (%)				
	2013	2014	2015	2016	2017*	2013	2014	2015	2016	2017*
Žito skupaj	83,0	88,6	89,9	90,3	89,8	54,7	76,6	72,1	74,1	63,1
– pšenica	68,2	75,4	76,3	76,1	74,7	46,8	59,0	52,1	52,5	46,4
– koruza	9,3	6,4	7,3	8,0	8,0	57,9	91,0	86,9	92,0	71,4
– ječmen	0,5	0,6	0,6	0,6	0,5	62,0	72,2	73,4	74,2	74,3

* začasni podatki

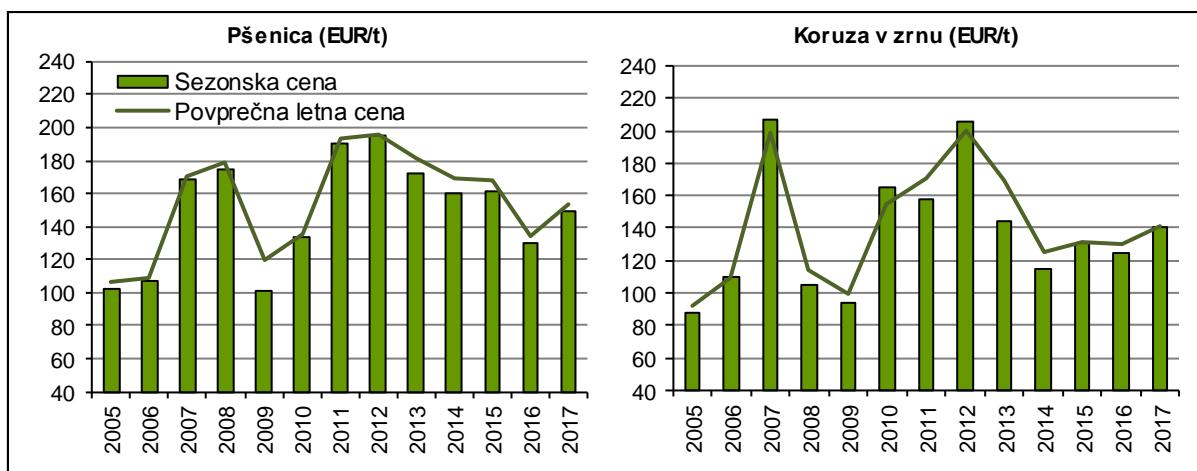
Vir: SURS, KIS

Na znižanje stopnje samooskrbe z žitom je najpomembnejše vplivala pomembno manjša pridelava žita, saj je bila zunanjetrgovinska bilanca z žitom podobna kot v letu prej. Stopnja samooskrbe s pšenico je bila 6 odstotnih točk, s korozo za zrnje pa kar 21 odstotnih točk pod ravnijo leta prej, medtem ko je stopnja samooskrbe z ječmenom ostala podobna kot leta 2016.

Poraba pšenice za prehrano na prebivalca je bila leta 2017 za 2 % manjša kot v letu prej in je presegla povprečje zadnjih petih let (73 kg v ekvivalentu moke) za 2 %.

V zadnjih letih so cene žita na mednarodnih trgih zelo nihale, njihove spremembe pa so se hitro odrazile tudi na odkupnih cenah v Sloveniji. Odkupne cene žita v Slovenji so bile leta 2017 v povprečju višje kot v letu prej, vendar na nižji ravni v primerjavi s petletnim obdobjem (2012–2016). Po podatkih SURS je bila povprečna letna odkupna cena pšenice s 154,0 EUR/t za 15 % višja kot leto prej in je za 9 % zaostala za povprečjem zadnjih petih let. V mesecih največjega odkupa (julij–september) letine 2017 je bila odkupna (sezonska) cena pšenice 149,0 EUR/t oziroma za 15 % višja kot leto prej.

Slika 4: Odkupne cene pšenice in koruze; 2005–2017

Vir: SURS, preračuni KIS

Intenzivna nihanja odkupnih cen se v zadnjih letih izrazito pojavljajo tudi pri koruzi. Pridelovalci koruze so za svoje zrnje leta 2017 v povprečju dobili 141,3 EUR/t, kar je za 8 % več kot leto prej in 7 % manj kot v povprečju zadnjega petletnega obdobja. V času spravila pa je bila odkupna cena koruze za 12 % višja kot leto prej (v letu 2017 140,1 EUR/t).

Preglednica 4: Parametri kakovosti pšenice; 2013–2017

	Dejanska kakovost				
	2013	2014	2015	2016	2017
Surove beljakovine (%)	13,58	12,75	13,09	12,99	13,17
Hektolitrska masa (kg/100 l)	80,5	78,8	80,3	79,7	78,2
Število padanja (FN)	340,57	326,18	311,97	350,51	356,15
Sedimentacijska vrednost	:	38,0	40,0	46,0	44,0
Vлага (%)	12,35	12,94	12,48	13,04	12,20
Primesi (%)	2,9	2,8	2,8	2,9	4,1

Vir: MKGP, ARSKTRP

Povprečna letina pšenice 2017, požete med 27. in 33. tednom, je bila po kakovosti boljša kot leta 2016 in tudi nekoliko nadpovprečna. Med najpomembnejšimi spremeljanimi parametri kakovosti sta bila večja odstotek beljakovin in število padanja, manjša pa hektolitrska masa

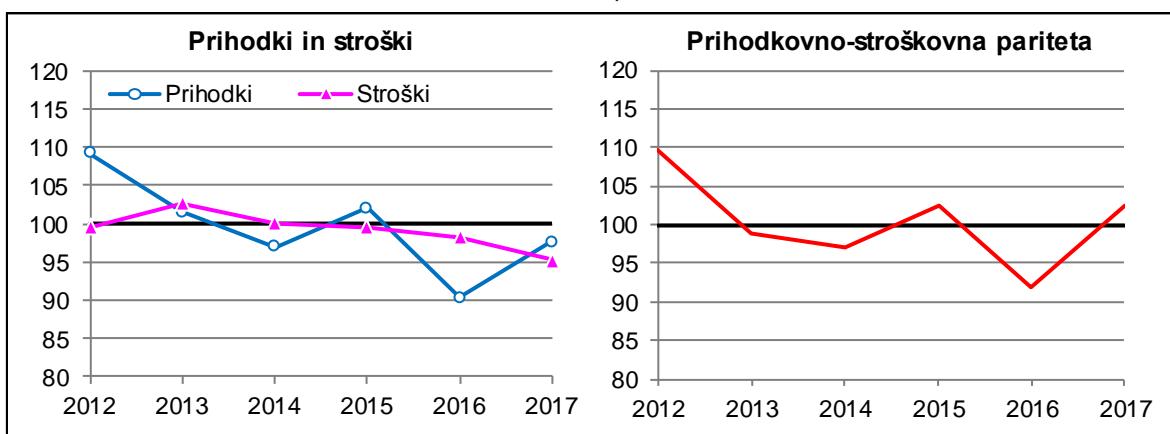
in sedimentacijska vrednost. Vlaga zrnja ob žetvi je bila mnogo nižja, pomembno večji pa je bil delež primesi.

V obdobju 2007–2014 so lahko pridelovalci žita na podlagi dodeljenih plačilnih pravic pridobili enotno plačilo za njive. S spremembo skupne kmetijske politike v programskem obdobju 2014–2020 so leta 2015 na novo dodelili plačilne pravice, na podlagi katerih lahko upravičenci iz sheme neposrednih plačil pridobijo osnovno plačilo in plačilo za zeleno komponento. Pridelovalci strnega žita lahko uveljavljajo tudi pravico do proizvodno vezanega plačila (PVP). Višina proizvodno vezane podpore za strno žito je v posameznem letu odvisna od števila upravičenih hektarjev in je izračunana kot količnik med letno ovojnico za proizvodno vezana plačila za strno žito in številom upravičenih hektarjev v posameznem letu. V letih 2015–2017 je bilo za to shemo namenjenih 5 % letne nacionalne ovojnice za neposredna plačila. Povprečno PVP se je v letu 2017 zmanjšalo za slabe 4 % in je zanašalo 126,37 EUR/ha. Pridelovalci so od leta 2006 upravičeni do regresiranja zavarovanja, ki je bilo leta 2017 enako kot v letu prej (20-odstotno), uveljavljajo pa lahko tudi pravico do vračila dela trošarine za gorivo, porabljeno v kmetijstvu (70 %).

Ekonomski razmere pri pridelavi žita v letu 2017 so se v povprečju zaradi zvišanja cen pšenice in koruze za zrnje izboljšale. Pri pridelavi strnega žita so bili po ocenah na podlagi modelnih izračunov stroški približno 3 % nižji, vendar so bile pri tem spremembe posamičnih skupin stroškov dvosmerne. Znižali so se stroški gnojil (za približno –20 %) in semena (za približno –7 %), na ravni leta prej so ostali stroški najetih storitev (setev, kombajniranje, sušenje), FFS in zavarovanja pridelka, zaradi višjih cen goriva pa so se zvišali stroški domačih strojnih storitev (+5 %).

Med spravilom letine 2017 je bila odkupna cena pšenice pomembno višja (+15 %) kot v enakem obdobju leta prej, medtem ko se je odkupna cena ječmena znižala za 3 %. Pridelovalci strnega žita so iz sheme neposrednih plačil upravičeni do osnovnega plačila, plačila za zeleno komponento in PVP. Predvidevamo, da se je ob predpostavki enake višine vrednosti neposrednih plačil (zunanja in notranja konvergenca in višje PVP) skupna vrednost pridelave pri pšenici v primerjavi z letom prej zvišala za 8 %, pri ječmenu pa znižala za 1 %.

Slika 5: Osnovni ekonomski kazalniki pri pridelavi pšenice (indeks; povprečje 2012–2016 = 100)

Vir: Modelne kalkulacije KIS

Nižji stroški pridelave (–3 %) in zvišanje odkupnih cen so ob količinsko in kakovostno dokaj povprečni letini vplivali na izboljšanje cenovno-stroškovnih razmerij pri pšenici in kljub nižjim odkupnim cenam tudi pri ječmenu. Ekonomičnost pridelave pšenice se je leta 2017 zaradi zvišanja odkupnih cen, kljub količinsko nekoliko slabši letini, izboljšala. Ocenujemo, da so

ekonomski rezultati v povprečju presegli raven zadnjega petletnega obdobja, ki so ga zaznamovala velika nihanja tako v obsegu pridelave kot v višini odkupnih cen.

Ekonomski položaj tržnih pridelovalcev koruze v Sloveniji je bil pred letom 2007 na splošno slab, po tem letu so bila do leta 2012 velika medletna nihanja, zadnjih pet let pa je ekonomski položaj pridelovalcev koruze spet zelo neugoden.

Podatki SURS in ocene na podlagi modelnih kalkulacij kažejo, da so bile v času spravila letine 2017 odkupne cene koruze za zrnje za 12 % višje kot v enakem obdobju leta 2016, ko so bile na zelo nizki ravni. Ocene na podlagi modelnih kalkulacij kažejo, da so bili v času spravila letine 2017 stroški pridelave koruze za zrnje nižji za 3 %, na kar so v veliki meri vplivale nižje cene gnojil (−15 %). Med pomembnejšimi vrstami stroškov so v primerjavi s predhodno letino približno na ravni leta prej ali nespremenjeni ostali stroški semena, FFS in storitev, zvišali pa so se stroški domačih strojnih storitev (+3 %).

Kljub porastu odkupnih cen in nekaj odstotnemu znižanju stroškov pridelave ostaja ekonomski položaj pridelovalcev koruze za zrnje tudi zaradi slabe letine, podobno kot v obdobju pred letom 2007 in v letih 2013–2016, slab.

2.1.1 Površina in pridelek žita

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Indeks 2017/16
POVRŠINA (ha)														
Osnovna površina	94.637	95.951	98.586	105.016	100.173	93.941	94.125	98.377	97.830	98.293	96.975	95.508	95.193	99,7
Pospravljena površina	95.547	96.186	99.275	105.564	100.866	94.760	94.979	99.733	98.972	99.884	98.955	98.355	98.461	100,1
Pšenica in pira	30.059	32.083	32.040	35.413	34.534	31.946	29.665	34.586	31.759	33.124	30.734	31.461	28.017	89,1
Rž	1.320	766	820	714	892	796	808	902	1.489	1.640	1.236	970	1.081	111,4
Ječmen	15.451	17.044	18.532	19.229	20.089	18.730	17.477	17.967	17.314	18.482	20.110	19.184	20.369	106,2
Oves	2.731	2.471	2.332	1.887	1.773	1.773	1.842	1.369	1.203	1.364	1.506	1.332	1.448	108,7
Koruza za zrnje	42.369	39.839	40.906	43.698	38.611	36.433	40.185	39.166	41.857	38.331	37.743	36.388	38.290	105,2
Tritikala	1.986	2.869	3.091	3.241	3.399	3.477	3.347	3.640	3.490	4.229	4.491	5.288	5.032	95,2
Proso	627	168	344	247	136	199	203	199	169	229	491	399	347	87,0
– glavni posevek	306	120	113	137	84	95	58	62	67	105	264	78	83	106,4
– strniščni posevek	321	48	231	110	52	104	145	137	102	124	227	321	264	82,2
Ajda	811	547	809	761	1.044	1.198	1.180	1.676	1.401	1.979	2.435	3.127	3.647	116,6
– glavni posevek	222	360	351	323	403	482	471	457	362	512	682	601	643	107,0
– strniščni posevek	589	187	458	438	641	716	709	1.219	1.039	1.467	1.753	2.526	3.004	118,9
Drugo žito	193	399	401	374	388	208	272	228	290	506	209	206	230	111,7
HEKTARSKI PRIDELEK (t/ha)														
Žito skupaj	6,0	5,1	5,4	5,5	5,3	6,0	6,4	5,8	4,6	6,5	6,3	6,5	5,6	85,6
Pšenica in pira	4,7	4,2	4,2	4,5	4,0	4,8	5,2	5,4	4,4	5,2	5,1	5,2	5,0	97,0
Rž	3,1	2,8	3,1	2,9	2,6	3,4	3,5	3,8	3,4	4,1	3,8	4,1	4,1	99,6
Ječmen	4,0	3,6	3,7	4,0	3,5	4,3	4,5	4,7	4,0	4,9	4,6	4,8	4,8	100,6
Oves	2,8	2,5	2,4	2,6	2,4	2,9	3,2	3,2	2,6	3,3	3,3	3,2	3,2	98,7
Koruza za zrnje	8,3	6,9	7,5	7,3	7,8	8,5	8,7	7,1	5,4	9,1	9,0	9,5	7,1	74,7
Tritikala	4,0	3,8	3,9	4,1	4,0	4,0	4,4	4,4	3,6	4,7	4,7	4,7	4,6	97,5
Proso	1,4	1,7	1,6	1,3	1,2	1,5	1,4	1,2	1,1	1,8	1,7	1,3	1,1	79,5
– glavni posevek	1,5	1,4	1,2	1,3	1,1	1,2	1,6	1,6	1,2	2,3	2,3	1,8	1,4	81,0
– strniščni posevek	1,4	2,6	1,8	1,2	1,3	1,8	1,3	1,0	1,1	1,4	1,0	1,2	0,9	76,8
Ajda	1,8	0,9	0,9	1,0	1,0	1,1	1,1	0,8	0,8	0,8	1,0	0,9	0,8	86,0
– glavni posevek	1,1	1,0	1,0	1,2	1,1	1,2	1,2	0,9	0,7	0,9	1,2	1,1	0,8	76,8
– strniščni posevek	2,1	0,6	0,9	0,8	0,8	1,1	1,0	0,8	0,8	0,7	0,9	0,9	0,8	88,9
Drugo žito	3,5	3,1	2,5	3,4	3,3	2,6	3,1	4,3	4,0	4,3	6,0	2,8	2,9	103,6
PRIDELEK (t)														
Žito skupaj	576.287	493.560	531.888	579.634	532.845	568.846	607.798	576.407	457.339	648.887	624.047	638.064	546.994	85,7
Pšenica in pira	141.293	134.449	133.339	160.297	136.905	153.481	153.575	188.065	138.235	173.245	157.058	163.165	140.961	86,4
Rž	4.092	2.126	2.509	2.080	2.318	2.676	2.843	3.422	5.012	6.737	4.658	3.978	4.415	111,0
Ječmen	61.239	61.623	67.904	76.788	70.793	80.120	79.386	84.727	69.303	89.700	93.174	91.653	97.929	106,8
Oves	7.629	6.285	5.547	4.987	4.260	5.168	5.818	4.351	3.107	4.448	5.023	4.327	4.641	107,3
Koruza za zrnje	351.168	276.106	308.259	319.902	302.600	311.117	349.030	277.358	226.634	350.583	338.712	346.211	272.177	78,6
Tritikala	7.846	10.946	12.032	13.260	13.532	14.067	14.767	15.917	12.641	20.068	20.934	24.719	22.923	92,7
Proso	898	285	542	315	159	302	285	237	189	412	835	532	368	69,2
– glavni posevek	456	162	130	182	90	113	91	100	78	238	597	138	119	86,2
– strniščni posevek	442	123	412	133	69	189	194	137	111	174	238	394	249	63,2
Ajda	1.453	497	761	732	994	1.370	1.245	1.341	1.052	1.523	2.399	2.899	2.909	100,3
– glavni posevek	242	376	360	395	458	565	571	404	238	466	830	657	540	82,2
– strniščni posevek	1.211	121	401	337	535	805	674	937	814	1.057	1.569	2.242	2.369	105,7
Drugo žito	669	1.243	995	1.273	1.284	545	849	989	1.166	2.171	1.254	580	671	115,7

Vir: SURS, preračuni KIS

2.1.2 Pridelava žita za seme

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Indeks 2017/16
POTRJENA POVRŠINA (ha)														
Žito skupaj	1.690	1.538	1.685	1.743	1.704	1.321	1.410	1.335	1.177	1.131	880	788	696	88,4
Pšenica	1.038	987	1.023	1.011	1.106	819	862	841	722	641	502	440	312	70,8
Rž	19	12	35	37	6	9	7	7	11	33	40	—	—	—
Ječmen	385	351	401	491	353	394	326	369	329	303	205	179	211	118,1
Oves	23	32	62	24	28	38	18	16	17	17	7	14	27	195,0
Koruza	143	89	64	56	52	47	54	38	42	23	9	21	17	82,1
Tritikala	71	36	52	73	72	15	13	17	55	49	61	62	32	51,7
Proso	0	3	8	0	0	0	27	0	0	19	2	—	—	—
Ajda	10	28	42	50	86	0	102	48	:	47	55	72	97	135,0
POTRJEN PRIDELEK (t)														
Žito skupaj	7.841	6.983	7.935	8.870	7.455	7.055	7.203	7.801	6.409	6.501	5.224	4.470	3.801	85,0
Pšenica	5.255	4.903	5.197	5.442	5.189	4.554	5.133	5.385	4.225	3.902	3.161	2.805	1.964	70,0
Rž	68	43	111	120	14	29	31	28	41	185	177	—	—	—
Ječmen	1.836	1.610	1.975	2.661	1.649	2.135	1.767	2.124	1.756	1.915	1.365	1.127	1.471	130,5
Oves	93	103	201	97	112	142	83	64	46	84	24	40	70	173,8
Koruza	272	159	147	187	123	129	:	70	40	71	31	63	36	56,5
Tritikala	310	146	245	332	316	66	67	89	301	280	392	370	211	57,0
Proso	0	5	20	0	0	0	35	0	0	26	5	—	—	—
Ajda	7	14	39	32	53	0	86	41	—	38	70	64	49	77,1

: ni podatka

Vir: KIS (Služba za uradno potrjevanje semenskega in sadilnega materiala kmetijskih rastlin)

2.1.3 Odkup žita (t)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Indeks 2017/16
Pšenica, brez semenske	65.852	48.198	49.792	51.641	54.932	62.343	71.342	96.073	64.573	82.178	74.420	50.035	84.367	168,6
Ječmen, krmni	2.476	2.261	3.095	5.656	3.029	6.056	6.707	9.282	5.479	6.429	10.559	9.810	14.312	145,9
Koruza za zrnje, brez semenske	31.598	25.610	44.140	46.620	68.451	59.201	64.775	59.311	42.610	84.358	83.852	81.658	79.221	97,0

Vir: SURS

2.1.4 Bilanca proizvodnje in porabe žita (ekvivalent zrnja; 000 t)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017*	Indeks 2017/16
Pridelano	576,3	493,6	531,9	579,6	532,8	568,8	607,8	576,4	457,3	648,6	624,0	638,1	547,0	85,7
Začetne zaloge	671,3	700,3	701,5	756,3	831,2	740,3	584,6	715,7	687,0	630,0	770,8	775,0	810,5	104,6
Uvoz	444,1	546,2	552,7	470,2	422,2	428,5	510,3	414,7	492,4	511,7	478,0	492,8	568,8	115,4
Izvoz	31,5	52,3	37,1	62,6	104,8	147,1	132,0	199,1	171,1	172,5	231,7	234,5	309,5	132,0
Končne zaloge	700,3	701,5	756,3	831,2	740,3	584,6	715,7	687,0	630,0	770,8	775,0	810,5	750,1	92,5
Domača poraba	960,0	986,2	992,7	912,3	941,1	1.005,9	855,0	820,8	835,6	847,2	866,1	860,9	866,7	100,7
– kрма	611,3	631,6	645,8	582,9	643,4	678,9	525,2	502,9	529,3	497,8	516,8	515,5	535,7	103,9
– seme	16,7	17,4	18,0	19,1	19,0	17,8	17,0	18,7	17,8	18,7	18,6	18,8	18,3	97,0
– industrijski nameni	49,5	52,1	44,0	35,6	27,7	31,5	36,8	34,8	32,0	37,8	38,7	36,2	36,8	101,6
– izgube	34,4	33,0	34,7	33,5	29,0	29,6	33,8	27,0	25,3	46,9	42,6	39,1	26,5	67,8
– poraba za prehrano	248,1	252,0	250,2	241,2	222,1	248,1	242,3	237,4	231,2	245,9	249,4	251,3	249,5	99,3
Poraba za prehrano**	184,1	186,7	185,6	179,2	164,8	184,7	179,7	175,6	170,8	182,7	185,4	186,4	185,5	99,5
Poraba na prebivalca (kg)	92,0	93,0	91,9	88,6	80,7	90,1	87,6	85,4	83,0	88,6	89,9	90,3	89,8	99,4
Stopnja samoskrbe (%)	60,0	50,0	53,6	63,5	56,6	56,6	71,1	70,2	54,7	76,6	72,1	74,1	63,1	

* začasni podatki

** v ekvivalentu moke

Vir: SURS, KIS

2.1.5 Bilanca proizvodnje in porabe pšenice (ekvivalent zrnja; 000 t)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017*	Indeks 2017/16
Pridelano	141,3	134,4	133,3	160,3	136,9	153,5	153,6	188,1	138,2	173,2	157,1	163,2	141,0	86,4
Začetne zaloge	158,9	161,0	183,2	198,5	252,1	229,6	175,0	235,4	204,6	187,4	212,0	206,4	220,4	106,8
Uvoz	161,0	200,2	185,1	195,1	172,8	175,9	225,6	171,1	214,4	219,2	228,4	255,8	265,1	103,6
Izvoz	6,1	6,6	17,1	10,8	46,5	72,8	39,2	99,6	74,7	74,1	89,5	94,3	130,5	138,4
Končne zaloge	161,0	183,2	198,5	252,1	229,6	175,0	235,4	204,6	187,4	212,0	206,4	220,4	191,9	87,1
Domača poraba	294,2	305,8	286,1	291,0	285,7	311,2	279,5	290,3	295,2	293,8	301,5	310,7	304,0	97,8
– kрма	76,3	82,0	70,8	79,0	92,1	88,3	60,5	76,4	87,7	64,8	71,4	79,6	79,4	99,8
– seme	9,0	9,6	9,6	10,6	10,4	9,6	8,9	10,4	9,5	9,9	9,2	9,4	8,4	89,1
– industrijski nameni	0,00	0,00	0,00	0,01	0,01	0,01	0,01	0,02	0,02	0,02	0,02	0,04	0,02	67,9
– izgube	8,5	9,5	8,6	10,0	7,6	7,6	9,7	7,6	7,5	8,8	8,0	9,1	7,3	79,9
– poraba za prehrano	200,4	204,7	197,1	191,4	175,7	205,8	200,4	195,9	190,4	210,3	212,8	212,6	208,9	98,3
Poraba za prehrano**	148,5	151,2	146,2	142,3	130,5	153,1	148,8	144,9	140,5	155,5	157,4	157,2	154,3	98,2
Poraba na prebivalca (kg)	74,2	75,3	72,4	70,3	63,9	74,7	72,5	70,5	68,2	75,4	76,3	76,1	74,7	98,1
Stopnja samoskrbe (%)	48,0	44,0	46,6	55,1	47,9	49,3	54,9	64,8	46,8	59,0	52,1	52,5	46,4	

* začasni podatki; ** v ekvivalentu moke

Vir: SURS, KIS

2.1.6 Bilanca proizvodnje in porabe koruze (ekvivalent zrnja; 000 t)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017*	Indeks 2017/16
Pridelano	351,2	276,1	308,3	319,9	302,6	311,1	349,0	277,4	226,6	350,6	338,7	346,2	272,2	78,6
Začetne zaloge	387,1	397,5	375,1	406,3	423,9	371,4	290,0	341,6	328,3	295,3	383,5	384,3	397,2	103,4
Uvoz	169,8	228,5	273,1	188,1	178,0	182,3	210,4	186,6	221,7	214,0	181,3	175,3	230,1	131,3
Izvoz	23,3	43,0	18,6	47,9	55,3	68,7	84,4	89,6	90,1	91,2	129,4	132,3	150,5	113,7
Končne zaloge	397,5	375,1	406,3	423,9	371,4	290,0	341,6	328,3	295,3	383,5	384,3	397,2	367,6	92,5
Domača poraba	487,3	484,0	531,4	442,5	477,7	506,1	423,4	387,7	391,2	385,3	389,8	376,3	381,4	101,4
– krma	411,5	410,9	462,0	388,3	427,3	451,7	364,7	332,9	339,5	322,7	326,7	315,9	331,3	104,9
– seme	2,2	2,0	2,0	2,1	1,9	1,9	2,0	2,0	2,2	2,0	2,0	2,0	2,0	103,7
– industrijski nameni	21,6	23,1	10,8	0,6	0,7	8,2	8,5	9,1	8,6	9,4	10,8	10,6	10,8	101,9
– izgube	20,3	17,8	21,0	18,4	16,6	16,9	18,9	14,6	13,5	32,1	28,9	24,2	13,7	56,5
– poraba za prehrano	31,6	30,1	35,7	33,1	31,1	27,5	29,2	29,2	27,4	18,9	21,5	23,6	23,6	100,1
Poraba za prehrano*	22,1	21,1	25,0	23,2	21,8	19,3	20,5	20,4	19,2	13,2	15,0	16,5	16,5	100,1
Poraba na prebivalca (kg)	11,1	10,5	12,4	11,5	10,7	9,4	10,0	9,9	9,3	6,4	7,3	8,0	8,0	100,0
Stopnja samooskrbe (%)	72,1	57,0	58,0	72,3	63,3	61,5	82,4	71,5	57,9	91,0	86,9	92,0	71,4	

* začasni podatki; ** v ekvivalentu moke

Vir: SURS, KIS

2.1.7 Bilanca proizvodnje in porabe ječmena (ekvivalent zrnja; 000 t)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017*	Indeks 2017/16
Pridelano	61,2	61,6	67,9	76,8	70,8	80,1	79,4	84,7	69,3	89,7	93,2	91,7	97,9	106,8
Začetne zaloge	99,9	111,1	113,6	121,7	126,0	110,4	93,0	107,4	121,4	117,2	139,1	148,9	157,6	105,8
Uvoz	73,2	81,2	70,1	65,3	50,2	55,1	59,1	41,8	43,5	62,1	54,7	46,7	57,4	122,9
Izvoz	2,0	2,5	1,1	3,5	2,6	5,1	7,4	8,4	5,2	5,8	11,1	6,1	24,2	394,0
Končne zaloge	111,1	113,6	121,7	126,0	110,4	93,0	107,4	121,4	117,2	139,1	148,9	157,6	156,9	99,6
Domača poraba	121,2	137,8	128,7	134,4	134,0	147,5	116,7	104,2	111,8	124,2	126,9	123,5	131,8	106,6
– krma	84,5	99,5	85,5	89,6	97,2	113,9	78,8	69,0	79,4	85,3	88,3	87,5	95,3	109,0
– seme	3,9	4,3	4,6	4,8	5,0	4,7	4,4	4,5	4,3	4,6	5,0	4,8	5,1	106,2
– industrijski nameni	27,9	29,0	33,2	35,0	26,9	23,3	28,2	25,7	23,4	28,4	27,9	25,5	25,9	101,6
– izgube	3,7	3,9	3,7	3,8	3,4	3,9	3,8	3,5	3,1	4,3	4,1	4,0	4,0	99,1
– poraba za prehrano	1,2	1,1	1,7	1,2	1,4	1,7	1,6	1,5	1,5	1,6	1,5	1,7	1,4	83,7
Poraba za prehrano**	0,9	0,8	1,3	0,9	1,1	1,3	1,2	1,1	1,1	1,2	1,2	1,3	1,1	83,7
Poraba na prebivalca (kg)	0,5	0,4	0,6	0,4	0,5	0,6	0,6	0,5	0,5	0,6	0,6	0,6	0,5	83,6
Stopnja samooskrbe (%)	50,5	44,7	52,7	57,1	52,8	54,3	68,0	81,3	62,0	72,2	73,4	74,2	74,3	

* začasni podatki; ** v ekvivalentu moke

Vir: SURS, KIS

2.1.8 Odkupne in institucionalne cene žita

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Indeks 2017/16
Povprečna letna odkupna cena (EUR/t)														
Pšenica, brez semenske	105,9	109,0	170,9	178,4	119,3	135,7	193,1	195,6	181,0	169,1	168,3	133,8	154,0	115,1
Ječmen, krmni	100,2	110,0	145,7	159,4	104,6	108,4	180,8	179,6	177,3	153,3	133,8	133,0	128,8	96,9
Koruza v zrnu, brez semenske	91,8	109,6	199,1	114,3	98,8	155,1	170,3	199,8	169,2	125,3	131,8	130,6	141,3	108,1
Sezonska odkupna cena (EUR/t)														
Pšenica (SURS)*	101,9	107,2	168,6	174,9	101,7	134,2	190,5	194,6	172,1	159,7	161,4	129,6	149,0	115,0
Pšenica (ARSKTRP)**	102,5	105,2	168,3	185,3	112,6	126,7	196,0	194,3	184,3	164,1	167,5	138,9	152,2	109,6
Ječmen, krmni (SURS)*	98,8	106,8	149,0	160,2	101,9	114,0	179,9	179,4	171,3	153,3	132,7	131,5	126,6	96,3
Koruza v zrnju (SURS)***	88,2	109,8	207,0	104,5	93,6	164,6	157,3	205,3	144,1	114,5	131,3	124,9	140,1	112,2
Intervencijska cena (EUR/t)														
Pšenica	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3
Rž	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3
Ječmen, koruza	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3	101,3

* tehtano povprečje odkupnih cen julij–september (SURS)

** tehtano povprečje odkupnih cen pšenice, ki jih ARSKTRP posredujejo odkupovalci, ki so v preteklem letu odkupili/prevzeli več kot tisoč t pšenice, podatki za čas žetve

*** tehtano povprečje odkupnih cen septembra, oktobra in novembra (SURS)

Vir: SURS, ARSKTRP (TIS), MKGP, preračuni KIS

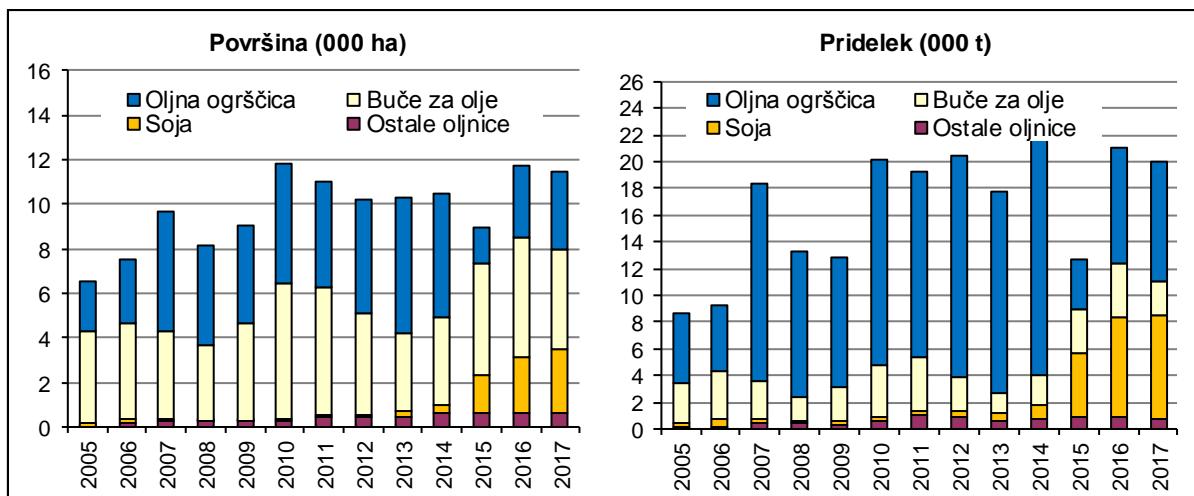
2.2 Oljnice

Delež oljnic v vrednosti kmetijske pridelave, ki je bil po letu 2005 med 0,6 % in 1,5 %, se je leta 2017 zmanjšal z 1,5 % na 1,0 % skupne vrednosti kmetijstva oziroma z 2,7 % na 2,0 % vrednosti rastlinske pridelave.

Po podatkih raziskave strukture kmetijskih gospodarstev se je v letu 2016 s pridelavo oljne ogrščice ukvarjalo 761 KMG, kar je skoraj polovico manj (-46 %) kot leta 2013. Ta gospodarstva so oljno ogrščico v povprečju pridelovala na 4,6 ha njiv, kar je primerljivo z letom 2013. V obdobju 2013–2016 se je število KMG, ki se ukvarjajo s pridelavo oljnih buč, zmanjšalo za 2 %, medtem ko se je povprečna površina njiv, namenjena pridelavi bučnic, na posameznem KMG povečala na 0,8 ha (v letu 2013 0,5 ha). Med oljnicami je v obdobju 2013–2016 pomembno mesto pridobila tudi soja. V letu 2016 so jo pridelovali na odstotku vseh KMG (704 KMG), ki so imela v povprečju 4 ha soje.

Površina oljnic se je leta 2017 zmanjšala za 2 %, k čemur so prispevale predvsem oljne buče, saj so se površine drugih pomembnejših oljnic povečale. Površina oljnic tudi v letu 2017 ostaja med največjimi po letu 2010. Po treh letih rasti se je površina oljnih buč zmanjšala za 17 %, več je bilo na njivah ponovno oljne ogrščice (+9 %), soje (+18 %) in sončnic (+24 %), pomembno manj pa drugih oljnic (-28 %). Setvena struktura oljnic se je v letih 2015–2017 pomembno spremenila, saj je velik delež dobila tudi soja. V setveni strukturi oljnic so do leta 2015 prevladovale oljna ogrščica in oljne buče, ki so v obdobju 2010–2014 skupaj obsegale povprečno 94 % pospravljenih površin. V obdobju 2015–2017 pa je bilo med oljnicami na njivah v povprečju 47 % oljnih buč, 25 % oljne ogrščice in 22 % soje.

Slika 6: Površina in pridelek oljnic; 2005–2017

Vir: SURS

Po oceni SURS je bila letina oljnic 2017 skromnejša od predhodne, manjši kot v letu 2016 so bili hektarski prideletki pri vseh pomembnejših oljnicah. Hektarski pridelek buč za olje je bil za dobro četrtino manjši kot leto prej in 8 % pod povprečjem zadnjih petih let, podobno smer gibanja je imel tudi pridelek oljne ogrščice (-4 % na letni ravni in 8 % pod povprečjem zadnjih petih let). Hektarski pridelek soje pa je bil v primerjavi z letom prej manjši za 11 %, vendar je presegel povprečje zadnjih petih let za 7 %.

Skupni pridelek oljnic se je leta 2017 zaradi nekoliko manjših površin in slabše letine zmanjšal za 5 %, v primerjavi s povprečjem zadnjih petih let pa je bilo pridelano za 4 % več zrnja oljnic.

Preglednica 5: Pridelava oljnic; 2016 in 2017

	Površina (ha)		Indeks 2017/16	Pridelek (t/ha)		Indeks 2017/16	Skupni pridelek (t)		Indeks 2017/16
	2016	2017		2016	2017		2016	2017	
Oljnice skupaj, od tega:	11.698	11.447	97,9	1,8	1,7	97,4	21.008	20.020	95,3
– oljna ogrščica	3.156	3.435	108,8	2,7	2,6	96,3	8.590	8.999	104,8
– sončnice	241	299	124,1	2,5	1,8	70,4	600	524	87,3
– soja	2.466	2.908	117,9	3,0	2,7	88,5	7.387	7.713	104,4
– oljne buče	5.410	4.500	83,2	0,8	0,6	73,5	4.117	2.517	61,1

Vir: SURS

V letu 2017 se je povprečna odkupna cena oljnih buč močno znižala, nekoliko nižja pa je bila tudi cena oljne ogrščice, na drugi strani pa se je odkupna cena soje malce zvišala.

Preglednica 6: Odkupne cene oljnic; 2013–2017

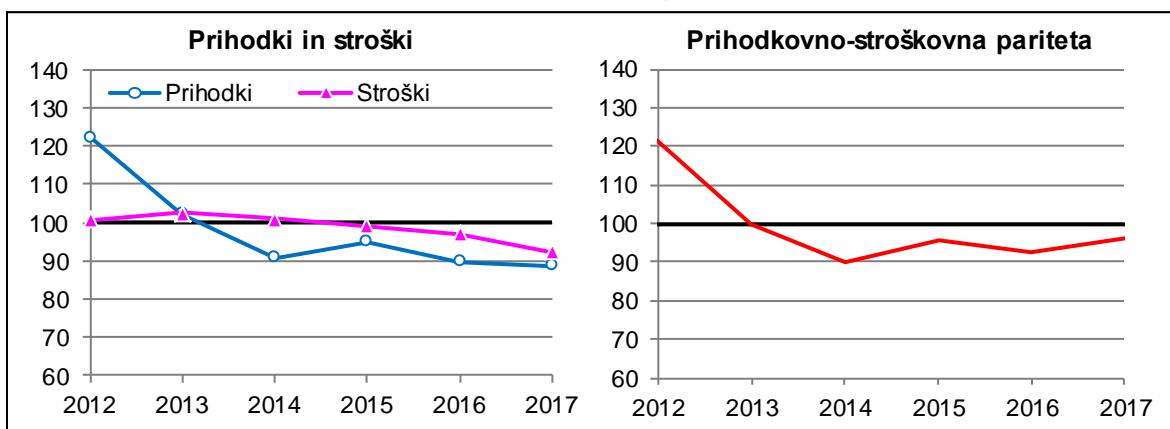
Odkupne cene (EUR/t)	2013	2014	2015	2016	2017	Indeks 2017/16
Oljna ogrščica	358	307	364	327	320	98,0
Oljne buče	2.834	3.378	3.775	2.956	2.430	82,2
Soja	382	322	293	315	319	101,4

Vir: SURS

V obdobju 2007–2014 so lahko pridelovalci oljnic na podlagi dodeljenih plačilnih pravic pridobili enotno plačilo za njive. V skladu s spremembami skupne kmetijske politike v programske obdobju 2014–2020 so leta 2015 na novo dodelili plačilne pravice, na podlagi katerih lahko upravičenci iz sheme neposrednih plačil pridobijo osnovno plačilo in plačilo za zeleno komponento. Soja je bila glede na shemo neposrednih plačil uvrščena med beljakovinske rastline, ki so bile v letih 2015–2016 upravičene do proizvodno vezanega plačila, ki je bilo z letom 2017 ukinjeno. Od leta 2006 so pridelovalci upravičeni tudi do regresiranja zavarovanja pridelka, ki je leta 2017 znašalo 20 % zavarovalne premije, uveljavljajo pa lahko tudi pravico do vračila dela trošarine za gorivo, porabljeno v kmetijstvu (70 %).

Gospodarske razmere na trgu z oljno ogrščico so se zaradi nižjih stroškov pridelave in rahlega znižanja odkupnih cen zmerno izboljšale. Stroški pridelave v času spravila letine 2017 so se v primerjavi z letom prej znižali za približno 5 %, prihodki pa so bili ob predpostavki nespremenjenega obsega pridelave in odstotek nižjih neposrednih plačil (osnovno plačilo in plačilo za zeleno komponento) zaradi znižanja odkupnih cen za približno 1 % nižji kot v enakem obdobju leta 2016.

Slika 7: Osnovni ekonomski kazalniki pri pridelavi oljne ogrščice (indeks; povprečje 2012–2016 = 100)

Vir: Modelne kalkulacije KIS

Na gibanje stroškov pridelave oljne ogrščice so leta 2017 najpomembnejše vplivale spremembe cen gnojil (-19 %) in tudi FFS (-11 %), spremembe cen drugih inputov pa so bile podobne kot pri strnem žitu (domače strojne storitve +5 %, seme, najete storitve in zavarovanje na ravni leta prej). Prihodkovno-stroškovna pariteta se je zaradi večjega znižanja stroškov pridelave v primerjavi z znižanjem odkupnih cen nekoliko izboljšala, vendar ostaja pod povprečjem zadnjega petletnega obdobja. Ocenujemo, da so ekonomski rezultati pridelovalcev oljne ogrščice, kljub nižjim stroškom pridelave, ostali podpovprečni. Poleg podpovprečne letine so bile odkupne cene oljne ogrščice še nekoliko nižje kot v letu prej in ostajajo pod povprečjem zadnjega petletnega obdobja.

2.2.1 Pridelava, odkup in odkupne cene oljnic

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Indeks 2017/16
POVRŠINA (ha)														
Oljnice skupaj	6.580	7.500	9.666	8.161	9.054	11.787	11.021	10.242	10.309	10.526	8.939	11.698	11.447	97,9
Oljna ogrščica	2.260	2.809	5.358	4.442	4.424	5.303	4.770	5.141	6.131	5.563	1.629	3.156	3.435	108,8
Sončnice	40	156	246	256	227	203	374	367	273	252	230	241	299	124,1
Soja	172	226	126	49	66	109	107	140	278	404	1.705	2.466	2.908	117,9
Buče za olje	4.108	4.302	3.936	3.414	4.324	6.141	5.718	4.512	3.433	3.943	4.939	5.410	4.500	83,2
Druge oljnice*	:	:	:	:	:	31	52	82	194	364	436	425	305	71,8
HEKTARSKI PRIDELEK (t/ha)														
Oljnice skupaj	1,3	1,2	1,9	1,6	1,4	1,7	1,8	2,0	1,7	2,3	1,4	1,8	1,7	97,4
Oljna ogrščica	2,4	1,8	2,8	2,5	2,2	2,9	2,9	3,2	2,5	3,6	2,2	2,7	2,6	96,3
Sončnice	2,2	1,2	1,7	1,6	1,5	2,3	2,6	2,4	1,9	2,1	2,5	2,5	1,8	70,4
Soja	1,9	2,3	2,8	2,8	2,9	2,7	2,7	2,5	1,7	2,6	2,8	3,0	2,7	88,5
Buče za olje	0,7	0,8	0,7	0,5	0,6	0,6	0,7	0,6	0,5	0,6	0,7	0,8	0,6	73,5
PRIDELEK (t)														
Oljnice skupaj	8.730	9.258	18.333	13.321	12.899	20.227	19.300	20.492	17.812	23.965	12.657	21.008	20.020	95,3
Oljna ogrščica	5.352	4.991	14.740	10.949	9.845	15.522	13.948	16.692	15.113	19.883	3.643	8.590	8.999	104,8
Sončnice	89	190	427	414	330	476	976	868	506	527	578	600	524	87,3
Soja	333	527	348	137	193	290	292	343	463	1.046	4.689	7.387	7.713	104,4
Buče za olje	2.957	3.550	2.818	1.821	2.532	3.888	3.985	2.542	1.588	2.269	3.410	4.117	2.517	61,1
Druge oljnice*	:	:	:	:	:	51	99	47	142	240	337	314	267	85,0
ODKUP (t)														
Oljnice skupaj	4.865	5.369	11.031	4.779	7.352	9.430	8.806	9.653	9.476	9.455	5.372	8.793	8.757	99,6
Oljna ogrščica	4.639	5.064	10.254	4.586	7.155	9.132	8.333	9.248	9.246	8.957	3.595	6.452	5.414	83,9
Buče za olje	225	162	249	147	197	283	358	318	116	97	192	321	346	107,7
Soja	:	:	:	:	:	:	:	:	103	324	1.459	1.893	2.878	152,1
ODKUPNE CENE (EUR/t)														
Oljna ogrščica	176	198	220	381	255	273	422	450	358	307	364	327	320	98,0
Buče za olje	1.493	2.034	1.988	2.389	2.610	3.112	2.998	2.938	2.834	3.378	3.775	2.956	2.430	82,2
Soja	:	:	:	:	:	:	:	:	382	322	293	315	319	101,4

* po ocenah prevladuje konoplja

Vir: SURS, preračuni KIS

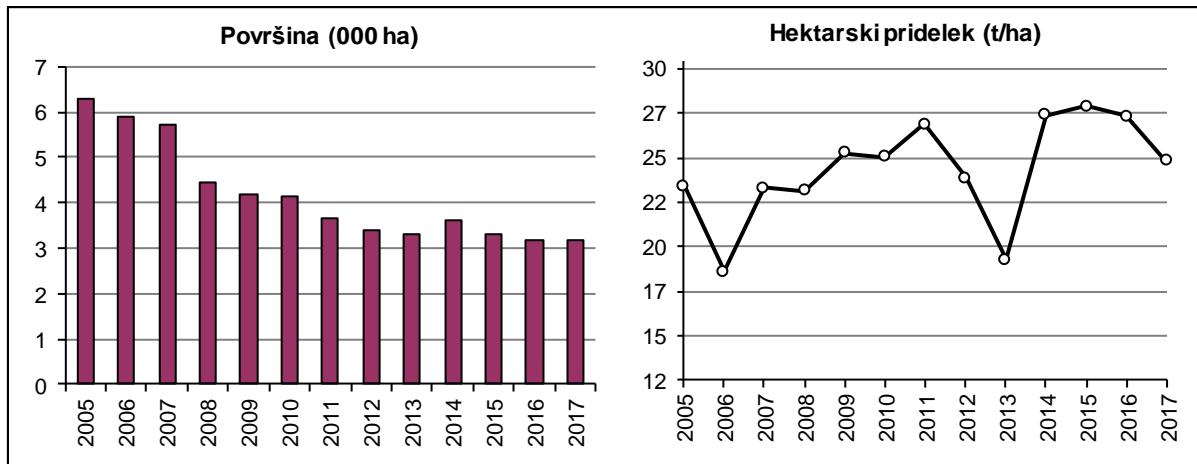
2.3 Krompir

Pridelava krompirja je po prvih ocenah v letu 2017 k vrednosti kmetijstva prispevala enako kot v letu prej, to je 1,6 %, prispevek krompirja k vrednosti rastlinske pridelave pa se je povečal z 2,9 % na 3,1 %. Gibanje deležev vrednosti krompirja je bilo v obdobju 2005–2016 med 1,3 % in 2,5 % vrednosti kmetijstva ter med 2,3 % in 4,8 % vrednosti rastlinske pridelave.

S pridelavo krompirja se je v letu 2016 ukvarjalo nekaj manj kot 38 tisoč KMG, ki so krompir pridelovali na 4,7 tisoč ha njiv. Po podatkih raziskave strukture kmetijskih gospodarstev se je od leta 2013 njihovo število zmanjšalo za 6 %, povprečna površina krompirja na KMG pa se je povečala za 14 % in znaša 0,12 ha na KMG.

Od leta 2000 je opazen trend zmanjševanja krompirja v setveni sestavi njiv. V letih 2016 in 2017 je bil krompir pospravljen le z 1,8 % njiv. V teh dveh letih je bilo pospravljenih 3,2 tisoč hektarja krompirja oziroma 5 % manj kot leta 2015.

Slika 8: Pospravljena površina in povprečni hektarski pridelki krompirja; 2005–2017

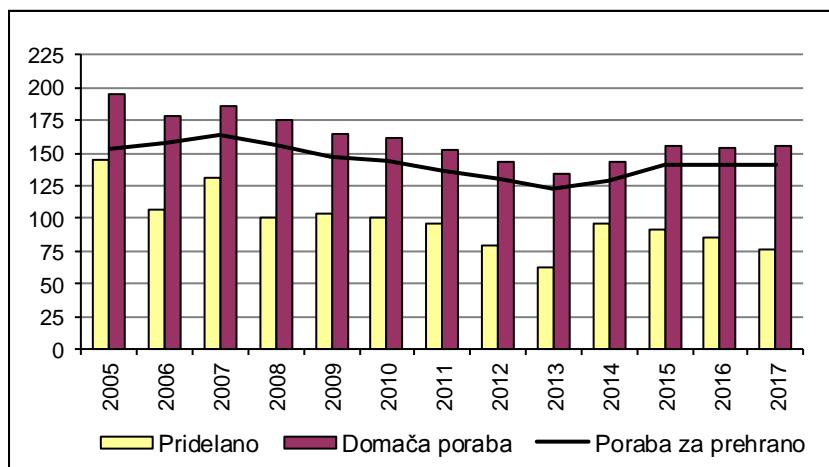
Vir: SURS

Po statističnih podatkih je bil hektarski pridelek krompirja v letu 2017 za 9 % manjši kot v letu prej, v primerjavi z obdobjem 2012–2016 pa je bila letina krompirja tudi rahlo podpovprečna (−1 %). Skupna pridelana količina krompirja je bila zaradi slabše letine s 77 tisoč tonami tudi za 7 % pod povprečjem zadnjih petih let (2012–2016).

Prek evidentiranih tržnih poti, ki jih spremlja SURS (odkup in dovoz na tržnice), je bilo leta 2017 prodanih okoli 7,3 tisoč ton krompirja, kar je 40 % več kot leto prej in največ po letu 2010. Prek odkupa in dovoza na tržnice se je v letu 2017 prodalo skoraj 10 %, v letu 2016 pa dobrih 6 % pridelanega krompirja.

Poraba krompirja v Sloveniji, ki je v obdobju 2005–2017 obsegala med 134 in 195 tisoč ton, je že ves čas večja od pridelave. Leta 2017 je bilo uvoženih 91 tisoč ton krompirja, od tega 56 % v obliki predelanih proizvodov. Skupni uvoz krompirja se je leta 2017 povečal za 15 %. Podobno kot v letu 2016 se je močno povečal uvoz jedilnega (+31 %) in semenskega krompirja (+34 %), nekoliko manj pa tudi predelanega krompirja (+5 %). Izvoz krompirja se je glede na leto prej povečal skupaj za polovico. Več se je izvozilo predelanega krompirja (+191 %), kjer gre za re-izvoz, mnogo manj pa jedilnega (−20 %) in semenskega krompirja (−90 %). Negativni saldo zunanje trgovine (izvoz-uvoz) se je leta 2017 zaradi pomembno večjega uvoza povečal za 6 tisoč ton.

Slika 9: Pridelava in poraba krompirja (000 t; ekvivalent svežega krompirja); 2005–2017

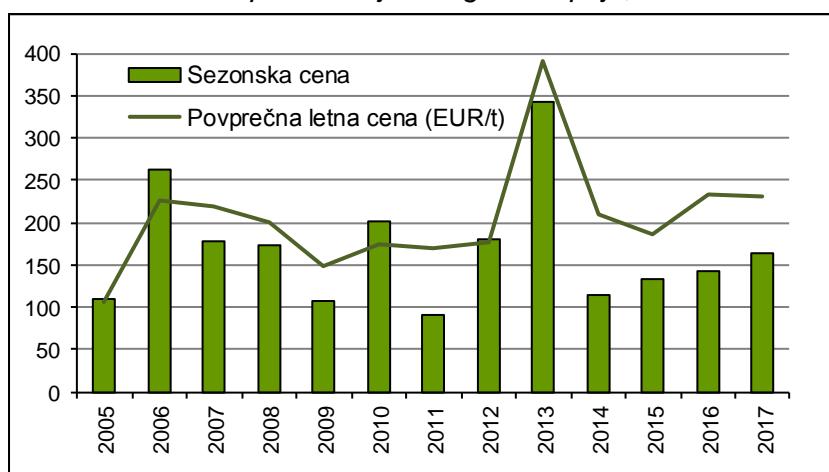

Vir: SURS, KIS

Manjši obseg pridelave in pomembno večja negativna bilanca zunanje trgovine sta vplivala na manjšo samooskrbo s krompirjem. V letu 2017 se je stopnja samooskrbe znižala s 55 % na 50 % in je bila 7 odstotnih točk pod ravnijo zadnjih petih let. Značilno za stopnjo samooskrbe s krompirjem v Sloveniji je precejšnje nihanje med leti. Tako imamo med letoma 2005 in 2016 gibanje samooskrbe med 46 % in 74 %. Tudi stopnja samooskrbe s svežim krompirjem se je leta 2017 močno znižala in je bila 67-odstotna. Na veliko znižanje stopnje samooskrbe s svežim krompirjem je vplivala tako manjša pridelava kot tudi izrazito povečanje negativne zunanjetrgovinske bilance s svežim krompirjem.

V preteklih letih je bil opazen močan trend zmanjševanja porabe krompirja, ki pa se je kot kaže nekoliko umiril, saj zadnje štiri leta poraba krompirja ostaja na približno enaki ravni. V primerjavi z začetkom stoletja (2001–2005) se je za prehrano v letih 2013–2017 porabilo v povprečju 12 % manj krompirja, pri čemer je bila poraba svežega krompirja za 26 % manjša, poraba predelanega krompirja pa se je povečala za 56 %. Prebivalec Slovenije je v letu 2017 v povprečju porabil skupaj enako krompirja kot v letu prej (68 kg), od tega 49 kg svežega (+4 %).

Slika 10: Odkupne cene jedilnega krompirja; 2005–2017

Vir: SURS, preračuni KIS

V zadnjih letih opažamo velika medletna in sezonska nihanja odkupnih cen krompirja, ki so odvisna predvsem od cen na evropskem trgu in manj od slovenske letine. Po podatkih SURS je bila na povprečni letni ravni leta 2017 odkupna cena jedilnega krompirja za manj kot

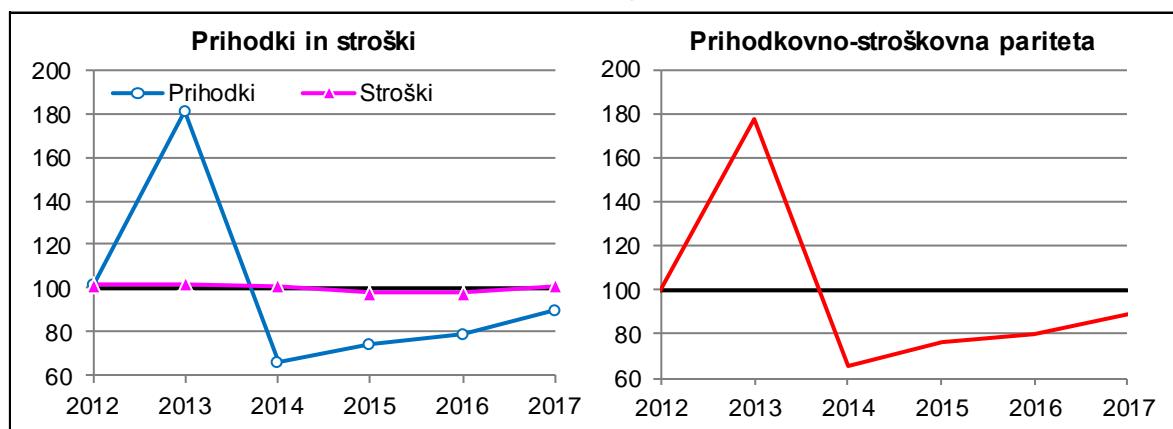
odstotek nižja kot v povprečju leta 2016 in za 3 % pod povprečjem zadnjih petih let. Povprečna odkupna cena krompirja od septembra do novembra 2017, t. i. sezonska cena, pa se je zvišala za 15 %.

Trg krompirja v EU, razen pridelave krompirja za predelavo v škrob, ni enotno urejen s tržnim redom. V letih 2007–2014 so bili pridelovalci krompirja upravičeni do enotnega plačila za njive. V skladu s spremembami skupne kmetijske politike v programskem obdobju 2014–2020 so se leta 2015 na novo dodelile plačilne pravice, na podlagi katerih lahko upravičenci iz sheme neposrednih plačil pridobijo osnovno plačilo in plačilo za zeleno komponento. Od leta 2006 lahko pridelovalci zavarujejo svoje pridelke po regresirani stopnji, ki je v letih 2015–2017 znašala 20 %, možnost pa imajo pridobiti tudi povračilo dela plačane trošarine za gorivo, porabljeno v kmetijstvu, ki je od sredine leta 2009 70-odstotno (prej 50-odstotno).

Tudi pri pridelavi krompirja ekonomske razmere med leti zelo nihajo. Leta 2017 so bile, kljub manjši ponudbi slovenskega krompirja, zaradi večje ponudbe iz drugih evropskih držav povprečne odkupne cene krompirja na enaki ravni kot leto prej. Kljub manjši pridelavi se je v letu 2017 močno povečal odkup zgodnjega krompirja, katerega odkupne cene so bile nižje (−21 %), in tudi poznegra, katerega odkupne cene so se zvišale (+10 %). V povprečju je bila odkupna cena poznegra krompirja v jesenskem času, t. i. sezonska cena, za 15 % višja kot v enakih mesecih leta prej.

Na podlagi modelnih izračunov ocenujemo, da je bila pridelava poznegra krompirja letine 2017 za približno 4 % dražja.

Slika 11: Osnovni ekonomski kazalniki pri pridelavi krompirja (indeks; povprečje 2012–2016 = 100)

Vir: Modelne kalkulacije KIS

Stroške pridelave krompirja letine 2017 so najbolj zaznamovale precej višje cene semena (+14 %), višji stroški domačih strojnih storitev (+3 %) in tudi FFS (+2 %), medtem ko so se gnojila pocenila (−15 %).

Zaradi slabše letine in višjih stroškov pridelave ter ob upoštevanji rasti odkupnih cen ocenujemo, da so ekonomske razmere pridelovalcev po vsej verjetnosti ostale približno enake kot v letu prej.

2.3.1 Pridelava krompirja

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Indeks 2017/16
POVRŠINA (ha)														
Krompir skupaj	6.306	5.900	5.736	4.427	4.175	4.124	3.640	3.386	3.307	3.600	3.319	3.164	3.165	100,0
Krompir, brez semenskega	6.252	5.825	5.662	4.337	4.138	4.076	3.590	3.341	3.265	3.562	3.284	3.136	3.137	100,0
– zgodnji	657	753	736	564	540	579	510	481	551	597	551	521	521	100,0
– pozni	5.595	5.072	4.926	3.773	3.598	3.497	3.080	2.860	2.714	2.965	2.733	2.615	2.616	100,0
Krompir, semenski	54	75	74	90	37	48	50	45	42	38	35	28	28	100,0
– od tega potrjen	38	42	46	42	37	40	48	42	38	29	21	18	19	102,1
HEKTARSKI PRIDELEK (t/ha)														
Krompir skupaj	22,9	18,1	22,8	22,7	24,8	24,5	26,4	23,4	18,8	26,9	27,4	26,8	24,4	90,7
Krompir, brez semenskega	23,0	18,1	22,8	22,7	24,8	24,6	26,5	23,5	18,8	27,0	27,4	26,9	24,4	90,7
– zgodnji	16,9	14,9	20,2	20,8	20,3	20,3	22,0	21,3	18,7	23,4	22,7	22,3	19,7	88,3
– pozni	23,7	18,6	23,2	23,0	25,5	25,3	27,3	23,8	18,8	27,7	28,4	27,8	25,3	91,0
Krompir, semenski	22,1	21,2	23,5	20,5	23,1	20,0	19,3	20,1	17,2	16,8	26,5	21,8	22,1	101,1
PRIDELEK (t)														
Krompir skupaj	144.714	106.974	131.049	100.319	103.425	101.208	96.179	79.253	62.155	96.819	91.036	84.907	77.075	90,8
Krompir, brez semenskega	143.522	105.381	129.309	98.475	102.570	100.249	95.213	78.348	61.434	96.181	90.110	84.296	76.457	90,7
– zgodnji	11.114	11.243	14.852	11.747	10.978	11.738	11.220	10.251	10.319	13.999	12.483	11.623	10.266	88,3
– pozni	132.408	94.138	114.457	86.728	91.592	88.511	83.993	68.097	51.115	82.182	77.627	72.673	66.191	91,1
Krompir, semenski	1.192	1.593	1.740	1.844	855	959	966	905	721	638	926	611	618	101,1
– od tega potrjen	792	846	959	897	856	902	1.217	1.107	869	655	476	448	436	97,4

Vir: SURS, preračuni KIS, KIS (Služba za uradno potrjevanje semenskega in sadilnega materiala kmetijskih rastlin)

2.3.2 Evidentirana prodaja krompirja (t)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Indeks 2017/16
ODKUP IN DOVOZ NA TRŽNICE														
Odkup	10.455	5.241	5.655	6.078	5.671	7.100	6.365	5.220	4.122	5.237	5.862	4.802	6.864	142,9
Krompir, brez semenskega	9.570	4.588	5.019	5.298	4.902	6.369	5.495	4.478	3.449	4.939	5.597	4.485	6.537	145,7
– zgodnji	1.941	1.397	1.593	773	750	947	1.100	1.142	1.063	1.807	1.678	1.207	2.235	185,1
– pozni	7.629	3.191	3.426	4.526	4.152	5.423	4.395	3.337	2.386	3.132	3.919	3.278	4.302	131,2
Krompir, semenski	885	653	636	780	769	731	870	742	673	z	z	z	z	
Dovoz na živilske trge	856	784	979	998	879	802	760	655	504	393	358	417	426	102,2

z – zaupno

Vir: SURS

2.3.3 Bilanca proizvodnje in porabe krompirja (ekvivalent svežega krompirja; 000 t)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017*	Indeks 2017/16
KROMPIR SKUPAJ (brez škroba)														
Pridelano	144,7	107,0	131,0	100,3	103,4	101,2	96,2	79,3	62,2	96,8	91,0	84,9	77,1	90,8
Uvoz	45,9	64,3	67,4	65,3	65,2	63,9	69,9	66,8	74,3	69,5	70,6	78,7	90,7	115,2
Izvoz	5,8	4,7	3,3	2,9	2,5	5,6	14,9	8,1	8,2	10,0	9,4	11,0	16,6	150,3
Spremembe zalog	-10,5	-12,2	8,9	-11,9	1,4	-1,4	-1,6	-5,9	-6,0	12,8	-2,4	-1,9	-3,8	
Domača poraba	195,3	178,8	186,2	174,6	164,7	160,9	152,8	143,8	134,3	143,5	154,7	154,5	155,0	100,3
– krma	21,7	3,2	3,9	4,0	4,1	3,5	4,3	3,0	1,9	2,9	2,7	2,5	2,3	90,8
– seme	12,6	11,8	11,5	8,9	8,4	8,2	7,3	6,8	6,6	7,2	6,6	6,3	7,9	125,0
– izgube	7,2	5,3	6,6	5,0	5,2	5,1	4,8	4,0	3,1	4,8	4,6	4,2	3,9	90,8
– poraba za prehrano	153,7	158,5	164,3	156,7	147,0	144,1	136,3	130,1	122,7	128,6	140,8	141,4	140,9	99,6
Poraba na prebivalca (kg)	76,8	78,9	81,4	77,5	72,0	70,3	66,4	63,3	59,6	62,4	68,3	68,5	68,2	99,5
Stopnja samoopšte (%)	74,1	59,8	70,4	57,4	62,8	62,9	63,0	55,1	46,3	67,5	58,8	54,9	49,7	
SVEŽ KROMPIR														
Pridelano	144,7	107,0	131,0	100,3	103,4	101,2	96,2	79,3	62,2	96,8	91,0	84,9	77,1	90,8
Uvoz	11,7	25,1	24,3	21,2	22,4	18,8	28,7	21,3	31,2	27,1	23,9	30,2	39,9	131,9
Izvoz	1,1	1,2	0,9	0,6	0,5	2,7	12,0	4,8	2,7	5,2	4,3	7,3	5,7	78,1
Spremembe zalog	-10,5	-12,2	8,9	-11,9	1,4	-1,4	-1,6	-5,9	-6,0	12,8	-2,4	-1,9	-3,8	
Domača poraba	165,7	143,0	145,6	132,8	123,9	118,7	114,5	101,7	96,6	105,9	113,1	109,8	115,0	104,8
– krma	21,7	3,2	3,9	4,0	4,1	3,5	4,3	3,0	1,9	2,9	2,7	2,5	2,3	90,8
– seme	12,6	11,8	11,5	8,9	8,4	8,2	7,3	6,8	6,6	7,2	6,6	6,3	7,9	125,0
– izgube	7,2	5,3	6,6	5,0	5,2	5,1	4,8	4,0	3,1	4,8	4,6	4,2	3,9	90,8
– poraba za prehrano	124,1	122,7	123,6	114,9	106,3	101,8	98,1	88,0	85,0	91,0	99,2	96,6	101,0	104,5
Poraba na prebivalca (kg)	62,0	61,1	61,2	56,8	52,0	49,7	47,8	42,8	41,3	44,1	48,1	46,8	48,9	104,4
Stopnja samoopšte (%)	87,3	74,8	90,0	75,5	83,5	85,3	84,0	77,9	64,4	91,4	80,5	77,4	67,0	

* začasni podatki

Vir: SURS, KIS

2.3.4 Odkupne cene krompirja

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Indeks 2017/16
EUR/t														
Krompir, brez semenskega	105,4	225,5	219,7	199,7	148,1	173,8	170,9	177,5	391,7	209,8	186,4	232,8	231,6	99,5
– zgodnji	158,7	264,4	298,5	285,2	281,8	270,6	251,2	242,8	537,7	288,3	315,7	418,7	330,9	79,0
– pozni	91,9	208,5	183,1	185,1	123,9	156,8	150,8	155,2	326,7	164,5	131,1	164,3	180,1	109,6
Sezonska cena*	110,6	263,9	176,9	172,2	107,8	202,5	90,0	181,4	342,5	113,8	133,1	142,1	163,6	115,1
Krompir, semenski	314,0	442,5	353,5	438,9	309,2	440,4	449,0	437,6	466,6	z	z	z	z	z

z – zaupno

* tehtano povprečje odkupnih cen jedilnega krompirja septembra, oktobra in novembra

Vir: SURS, preračuni KIS

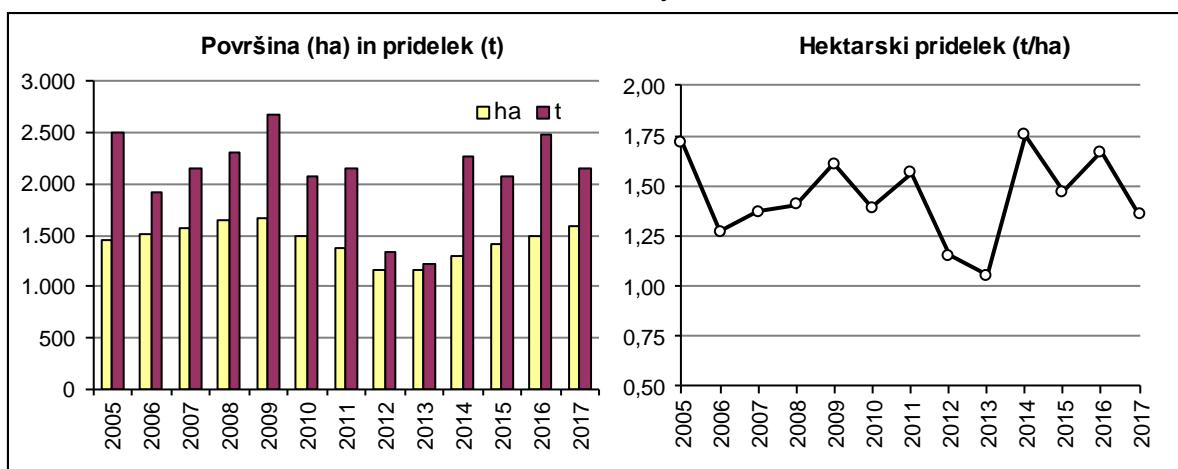
2.4 Hmelj

Pridelava hmelja od leta 2005 pomeni od 0,4 % do 2,6 % skupne vrednosti kmetijske proizvodnje oziroma od 0,7 % do 5,2 % vrednosti rastlinske pridelave.

Po podatkih raziskave strukture kmetijskih gospodarstev se je s pridelavo hmelja v letu 2016 ukvarjalo 89 KMG (–28 % glede na leto 2013), ki so pridelovala hmelj na 1.480 ha (+72 %). Že od začetka stoletja v hmeljarski panogi potekajo izrazite strukturne spremembe, ki se kažejo tudi v obdobju 2013–2016. V primerjavi z letom 2013 se je povprečna površina hmeljišč na KMG povečala za 72 % in znaša 16,6 ha na KMG, kar je največ po letu 2000.

Obseg hmeljišč se od leta 2013 povečuje, potem ko se je pridelovalna površina v letih 2010–2012 zaradi velikih ekonomskih težav v hmeljarstvu zmanjševala. V letu 2017 so hmelj pospravili s 1.591 ha, kar je za 7 % več kot v letu prej in tudi nekoliko nad ravnijo petletnega obdobja pred začetkom velike krize v hmeljarskem sektorju (2005–2009).

Slika 12: Pridelava hmelja; 2005–2017

Vir: SURS

Zaradi slabe letine je bilo leta 2017 pridelanih 2.160 ton hmelja, kar je za 13 % manj kot leto prej, vendar je bilo zaradi povečevanja površin v zadnjih letih pridelanega za 15 % več hmelja kot v povprečju zadnjih petih let (2012–2016). Leta 2017 je zunanjetrgovinska bilanca (izvoz-uvoz) znašala 2.400 ton in je bila za dobro petino večja od predhodne ter največja po letu 2010. Povprečna odkupna cena hmelja se je po petih letih rasti v letu 2017 za 6 % znižala, vendar ostaja za tretjino nad ravnijo povprečja zadnjih petih let.

V obdobju 2007–2014 so bili pridelovalci hmelja upravičeni do enotnega plačila, ki je od leta 2010 lahko vključevalo tudi zgodovinski dodatek za proizvodno vezana plačila v preteklosti (2004–2009). V skladu s spremembami skupne kmetijske politike v programskega obdobja 2014–2020 so se leta 2015 na novo dodelile plačilne pravice, na podlagi katerih lahko pridelovalci hmelja iz sheme neposrednih plačil pridobijo osnovno plačilo in plačilo za zeleno komponento. Od leta 2006 so tudi pridelovalci hmelja upravičeni do regresiranja zavarovanja, ki se je v letu 2017 povečalo z 20 % na 30 % zavarovalne premije, uveljavljajo pa lahko tudi pravico do vračila dela trošarine za gorivo, porabljenlo v kmetijstvu (70 % trošarine).

2.4.1 Pridelava hmelja, zunanja trgovina in cene pri pridelavi hmelja

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017*	Indeks 2017/16
PRIDELAVA														
Površina (ha)	1.453	1.507	1.572	1.638	1.660	1.488	1.376	1.159	1.166	1.296	1.405	1.485	1.591	107,1
Hektarski pridelek (t/ha)	1,7	1,3	1,4	1,4	1,6	1,4	1,6	1,2	1,1	1,8	1,5	1,7	1,4	81,4
Pridelek (t)	2.501	1.916	2.157	2.304	2.669	2.073	2.154	1.338	1.227	2.270	2.065	2.478	2.160	87,2
ZUNANJA TRGOVINA (t)														
Izvoz	1.963	1.574	1.680	1.474	1.628	2.642	1.632	1.262	1.403	1.831	1.826	2.152	2.572	119,5
Uvoz	186	244	182	141	115	241	40	37	63	36	53	143	132	92,8
ODKUPNE CENE														
Hmelj (EUR/kg)	3,29	3,89	8,75	13,24	5,31	3,38	2,60	3,24	3,38	4,62	5,62	6,61	6,20	93,9

* zunanja trgovina – začasni podatki

Vir: SURS, preračuni KIS

2.5 Zelenjadnice

K skupni vrednosti kmetijske proizvodnje je pridelava zelenjadnic v obdobju 2005–2016 prispevala od 3,5 % do 6,8 %, k vrednosti rastlinske pridelave pa od 6,7 % do 12,3 %. Leta 2017 so imele zelenjadnice v skupni vrednosti kmetijske proizvodnje 6,8 %, v vrednosti rastlinske pridelave pa 13,7 %, kar je druga največja vrednost oziroma največ do zdaj.

V Sloveniji se s pridelavo zelenjadnic ukvarjajo številna KMG, ki pridelujejo zelenjadnice tako za prodajo kot za lastno porabo. V letu 2016 se je po podatkih raziskave strukture kmetijskih gospodarstev s pridelavo zelenjadnic ukvarjalo skoraj 62 tisoč KMG, kar je 6 % več kot v letu 2013. Ta gospodarstva so v povprečju pridelovala zelenjadnice na 5,3 ara, kar je za petino več kot leta 2013 (4,4 ara).

V Sloveniji se praviloma vsaka tri leta izvajajo tudi tržni popisi vrtnarstva, s katerimi so popisana kmetijska gospodarstva, ki pridelujejo zelenjadnice za prodajo. Podatki popisa v letu 2016 kažejo, da sta se število KMG in površina s tržno pridelavo zelenjadnic v primerjavi z letom 2013 povečala.

Preglednica 7: Število kmetijskih gospodarstev, osnovna in pridelovalna površina zelenjadnic pri tržnih pridelovalcih; 2013 in 2016

Zelenjadnice, tržno vrtnarstvo	Skupaj		Indeks 2016/13	Na prostem		Indeks 2016/13	V zaščitenem prostoru		Indeks 2016/13
	2013	2016		2013	2016		2013	2016	
Število kmetijskih gospodarstev (KMG)	1.169	1.264	108,1	1.087	1.227	112,9	401	460	114,7
Osnovna površina (ha)	1.587	1.836	115,7	1.500	1.729	115,3	87	106	122,2
Pridelovalna površina (ha)	1.982	2.251	113,6	1.873	2.124	113,4	108	127	117,7
Osnovna površina/KMG (ha)	1,36	1,45	107,0	1,38	1,41	102,1	0,22	0,23	106,5
Pridelovalna površina/KMG (ha)	1,70	1,78	105,0	1,72	1,73	100,4	0,27	0,28	102,6

Vir: SURS (popisi tržnega vrtnarstva)

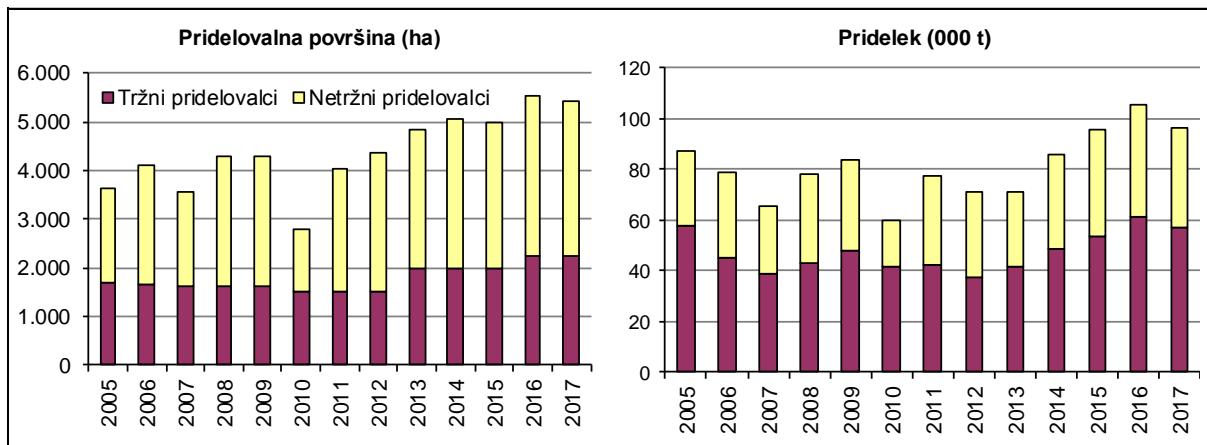
Kmetijskih gospodarstev s tržno pridelavo zelenjadnic je bilo 1.264, pridelavi zelenjadnic za trg pa je bilo namenjenih za 16 % več površin kot ob prejšnjem popisu. Tržne zelenjadnice so leta 2016 pridelovali na 1.836 ha (osnovna površina), posamezno KMG pa je zelenjadnice pridelovalo na 1,45 ha. Po letu 2010 so opazne pozitivne spremembe v strukturi pridelave zelenjadnic za prodajo, saj se je osnovna površina na posamezno KMG povečala z dobrega hektarja na skoraj hektar in pol (+42 % glede na leto 2010). Še vedno pa pridelava zelenjadnic v Sloveniji večinoma poteka na prostem, saj je kar 94 % vseh površin za tržno pridelavo zelenjadnic na prostem.

V strukturi rabe njiv in vrtov so osnovne površine zelenjadnic v povprečju zadnjih petih let (2012–2016) zavzemale 2,3 %. V letih 2016 in 2017 je bil njihov delež na njivah nadpovprečen in je znašal 2,6 %. Skupna pridelovalna površina zelenjadnic je navadno za slabo četrtino večja od osnovne površine in je v obdobju 2005–2016 obsegala od 2.803 do 5.517 ha. Leta 2017 so bile po statističnih podatkih zelenjadnice pospravljene s 5,4 tisoč hektarjev njiv, kar je sicer za slaba 2 % manj kot leto prej, vendar je to druga največja površina do zdaj. Po podatkih zadnjega popisa tržnega vrtnarstva so se površine, namenjene tržni pridelavi zelenjadnic, povečale za 14 % in so z 2.251 ha največje v tem stoletju.

Ker večina pridelave zelenjadnic poteka na prostem, imajo v zelenjadarstvu na pridelek velik vpliv vremenski dejavniki, ki v letu 2017 tudi pridelavi zelenjadnic niso bili najbolj naklonjeni. Povprečni hektarski pridelek zelenjadnic je bil za 7 % manjši od lanskega, pri čemer je bila letina zelenjadnic pri vseh vrstah, razen pri bučkah, slabša. Povprečni hektarski pridelek zelenjadnic pa je bil za 3 % nad povprečjem zadnjih petih let. Nadpovprečni pridelek so imeli

zelje, korenovke, plodovke, čebula, nizki fižol, šparglji in druge zelenjadnice, podpovprečnega pa solatnice, druge kapusnice, česen, por in visoki fižol.

Slika 13: Površina in pridelek zelenjadnic; 2005–2017

Vir: SURS

V Sloveniji smo leta 2017, predvsem zaradi slabše letine in tudi nekoliko manjših površin, pridelali za 9 % manj zelenjadnic kot leta 2016, količina pridelanih zelenjadnic pa je bila za 12 % nad povprečjem zadnjega petletnega obdobja.

Preglednica 8: Pridelava zelenjadnic; 2016 in 2017

	Površina (ha)		Indeks 2017/16	Pridelek (t/ha)		Indeks 2017/16	Skupni pridelek (t)		Indeks 2017/16
	2016	2017		2016	2017		2016	2017	
Zelenjadnice skupaj, od tega:	5.517	5.434	98,5	19,1	17,7	92,7	105.505	96.354	91,3
– solata	752	738	98,1	16,3	14,3	87,8	12.252	10.552	86,1
– belo zelje	619	613	99,0	35,1	31,9	91,1	21.698	19.575	90,2
– fižol za stročje	534	522	97,8	6,0	4,7	78,6	3.180	2.443	76,8
– endivija in radič	598	587	98,2	13,9	12,7	91,3	8.324	7.462	89,6
– čebula	449	444	98,9	24,2	21,9	90,2	10.885	9.709	89,2
– paradižnik	204	200	98,0	42,4	42,0	99,0	8.652	8.396	97,0
– paprika	150	149	99,3	26,8	25,0	93,4	4.024	3.732	92,7

Vir: SURS, preračuni KIS

Odkup in prodaja na tržnicah se zadnja štiri leta povečujeta, povprečno sta se v letu 2017 povečala za 17 % in sta zajela 30 % pridelka tržnih pridelovalcev zelenjadnic (v letu 2016 24 %).

Leta 2017 je bilo v sveži in predelani obliki porabljenih 249 tisoč ton zelenjave, kar je za slaba 2 % manj kot leto prej, vendar 9 % nad povprečjem zadnjih petih let. Slovenija je neto uvoznica zelenjave. Leta 2017 je bilo uvoženih 170 tisoč ton zelenjave, od tega 61 % sveže.

Preglednica 9: Izvoz in uvoz zelenjave (ekvivalent sveže zelenjave); 2013–2017

	Izvoz (t)					Uvoz (t)				
	2013	2014	2015	2016	2017*	2013	2014	2015	2016	2017*
Zelenjava** skupaj	13.872	15.967	17.650	16.726	17.212	153.238	157.665	163.656	164.156	169.656
Predelana zelenjava**	3.905	3.663	3.074	3.364	3.153	55.456	58.267	59.392	63.364	65.923
Sveža zelenjava**, od tega:	9.967	12.304	14.576	13.362	14.060	97.782	99.397	104.264	100.792	103.733
– zelje	129	211	311	582	467	5.559	3.522	3.887	3.656	4.527
– solata	276	179	246	488	413	9.340	8.556	8.121	8.676	9.179
– radič	88	49	71	110	17	2.890	2.927	2.736	2.335	2.026
– paprika	1.384	1.724	2.288	2.351	2.410	9.079	10.181	10.848	11.154	11.729
– paradižnik	1.944	3.096	2.861	3.989	4.265	13.717	13.861	13.599	13.468	13.336
– kumare	345	565	206	317	397	3.656	4.344	3.870	4.242	4.307
– čebula	2.159	2.956	2.079	2.182	2.293	14.506	14.907	14.270	13.480	13.279

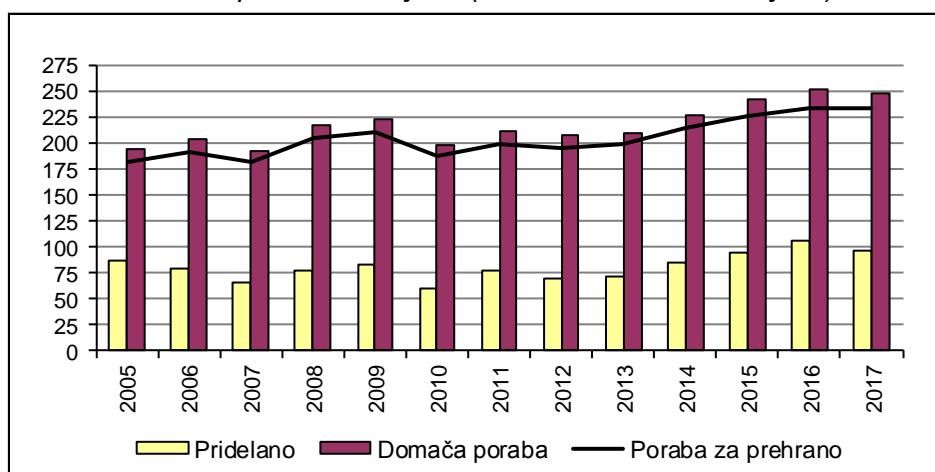
* začasni podatki

** vključno z lubenicami in melonami

Vir: SURS, preračuni KIS

Skupni uvoz zelenjave se je povečal za 3 %, od tega se je tudi uvoz sveže zelenjave povečal za enak odstotek. Izvoz zelenjave, ki je leta 2017 obsegal približno 17 tisoč ton (od tega je bilo 82 % sveže zelenjave), se je v primerjavi z letom 2016 povečal tudi za 3 %. V količinski strukturi zunanje trgovine sveže zelenjave so najpomembnejše zelenjadnice paradižnik, čebula, paprika, solata, kumare in zelje.

Slika 14: Pridelava in poraba zelenjave (ekvivalent sveže zelenjave); 2005–2017

Vir: SURS, KIS

Stopnja samooskrbe z zelenjavo je v Sloveniji razmeroma nizka, vendar ima v zadnjih letih trend rasti. Za stopnjo samooskrbe so značilna velika medletna nihanja, ki so odvisna predvsem od obsega pridelave. Leta 2017 je bila stopnja samooskrbe z zelenjavo zaradi manjše pridelave in neugodne zunanjetrgovinske bilance nižja kot leta 2016, ko je bila najvišja po letu 2005, in je po prvih ocenah znašala 39 % (s svežo zelenjavo 52 %). Poraba zelenjave ima trend rasti, v primerjavi z začetkom stoletja (2001–2005) se je za prehrano v letih 2012–2016 porabilo v povprečju 29 % več zelenjave, poraba sveže zelenjave pa je bila v tem obdobju večja za okoli 25 %. Leta 2017 je prebivalec Slovenije porabil le nekoliko manj zelenjave kot v letu prej, ko je bila poraba največja do zdaj (v 2017 113 kilogramov zelenjave, od tega 83 kilogramov sveže).

Leta 2017 so se na povprečni letni ravni cene zelenjadnic zvišale v povprečju za 5 %, višje so bile odkupne cene večine vrst zelenjadnic. Od dostopnih odkupnih cen so se znižale le odkupne cene bučk, solatnih kumar in radiča.

Preglednica 10: Odkupne cene zelenjadnic; 2013–2017

Odkupne cene (EUR/kg)	2013	2014	2015	2016	2017	Indeks 2017/16
Zelje	0,31	0,24	0,25	0,24	0,25	104,3
Solata	0,98	0,70	0,82	0,74	0,76	103,0
Paprika	0,86	0,79	0,90	0,76	0,77	100,7
Paradižnik	0,94	1,33	1,30	z	z	
Kumare, solatne	0,56	0,47	0,46	0,44	0,41	93,2
Čebula	0,54	0,37	0,32	0,41	0,43	104,2

z – zaupno

Vir: SURS

V letih 2007–2014 so lahko pridelovalci zelenjadnic pridobili enotno plačilo za njive. V skladu s spremembou skupne kmetijske politike v programske obdobju 2014–2020 so leta 2015 na novo dodelili plačilne pravice, na podlagi katerih lahko upravičenci iz sheme neposrednih plačil pridobijo osnovno plačilo in plačilo za zeleno komponento. Pridelovalci zelenjadnic so poleg tega upravičeni tudi do PVP. Višina PVP za zelenjadnice je v posameznem letu odvisna od števila upravičenih hektarjev in višine ovojnici za to shemo. V letih 2015–2017 je bilo shemi za zelenjadnice namenjeno 1,5 % ovojnici za neposredna plačila, povprečno PVP pa je bilo v letu 2017 manjše kot v letu prej in je znašalo 1.030,1 EUR/ha (–17 %). Tudi pri zavarovanju zelenjadnic je bilo leta 2017 mogoče uveljaviti regres v vrednosti 20 % zavarovalne premije, pridelovalci pa so lahko uveljavljali tudi pravico do vračila dela trošarine za gorivo, porabljeno v kmetijstvu (70 %).

2.5.1 Površina zelenjadnic skupaj

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Indeks 2017/16
OSNOVNA POVRŠINA (ha)	2.891	3.169	2.752	3.421	3.406	2.276	3.288	3.843	3.881	4.051	4.008	4.519	4.451	98,5
PRIDELOVALNA POVRŠINA (ha)														
Zelenjadnice skupaj	3.614	4.099	3.550	4.294	4.275	2.803	4.048	4.371	4.845	5.057	5.001	5.517	5.434	98,5
Belo zelje	696	805	711	841	838	578	582	611	632	651	588	619	613	99,0
Ohrvot	58	62	54	65	64	37	33	34	42	43	44	45	44	97,8
Kitajski kapus	20	29	28	30	30	9	8	8	16	16	20	19	19	100,0
Cvetača in brokoli	97	104	86	95	95	54	81	87	102	105	103	91	90	98,9
Solata	352	442	386	463	461	298	542	591	639	671	732	752	738	98,1
Endivija	163	175	150	184	183	102	174	191	227	239	227	199	195	98,0
Radič	217	233	204	244	243	151	188	202	295	304	404	399	392	98,2
Špinaca	33	27	24	28	28	23	16	16	20	20	35	31	31	100,0
Motovilec	:	:	:	:	:	:	117	129	136	144	100	87	85	97,7
Korenček	124	162	141	171	170	94	149	162	190	199	175	258	255	98,8
Rdeča pesa	120	147	130	153	153	86	112	120	117	122	118	165	163	98,8
Paradižnik	164	175	145	187	186	117	201	221	220	233	192	204	200	98,0
Paprika	203	176	161	183	182	117	139	146	145	150	152	150	149	99,3
Kumare	134	145	119	155	154	89	142	157	156	166	123	131	129	98,5
– solatne	56	61	51	65	65	42	73	80	79	84	62	60	59	98,3
– za vlaganje	78	84	68	90	89	47	69	77	77	82	61	71	70	98,6
Bučke	:	:	:	:	:	:	121	130	107	113	89	136	134	98,5
Čebula	285	260	226	273	272	193	295	319	356	371	330	449	444	98,9
Česen	35	45	36	48	48	38	61	67	125	129	146	183	181	98,9
Por	32	36	34	37	37	30	25	25	22	22	42	49	49	100,0
Fižol za stročje	486	616	489	666	661	360	563	628	643	686	512	534	522	97,8
– visok	318	403	318	436	432	234	395	442	439	469	278	294	287	97,6
– nizek	167	214	171	230	228	126	168	186	204	217	234	240	235	97,9
Grah, svež	52	68	55	73	73	41	51	57	56	59	60	68	66	97,1
Šparglji	:	:	:	:	:	:	30	30	66	66	70	54	54	100,0
Druge zelenjadnice	344	392	374	399	399	386	418	440	533	547	739	892	881	98,8

Vir: SURS, preračuni KIS

2.5.2 Hektarski pridelek zelenjadnic skupaj

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Indeks 2017/16
Hektarski pridelek zelenjadnic (t/ha)														
Zelenjadnice skupaj	24,2	19,2	18,4	18,2	19,6	21,4	19,1	16,2	14,7	17,0	19,1	19,1	17,7	92,7
Belo zelje	35,9	32,4	28,8	32,0	33,9	35,0	35,9	28,4	25,6	32,0	34,3	35,1	31,9	91,1
Ohrvrt	23,9	19,7	19,6	19,6	19,8	19,6	22,7	18,3	20,6	21,9	23,6	22,3	20,7	93,0
Kitajski kapus	27,2	29,5	24,3	24,9	25,3	25,4	24,9	23,3	20,5	23,6	21,2	22,1	19,5	88,3
Cvetača in brokoli	18,1	14,3	16,4	16,0	20,0	18,4	15,4	14,9	12,7	15,4	16,5	15,3	14,4	94,2
Solata	21,1	19,0	18,2	18,4	18,9	19,4	17,3	15,0	13,3	15,6	16,2	16,3	14,3	87,8
Endivija	19,8	17,9	16,8	17,0	17,0	18,0	16,4	14,5	14,4	16,2	16,3	15,5	13,5	86,7
Radič	16,0	14,2	14,6	13,6	14,2	15,2	15,1	12,7	11,9	13,9	14,4	13,1	12,3	94,0
Špinača	12,4	11,9	10,3	11,8	12,9	10,3	13,4	12,0	12,5	14,8	11,6	10,2	9,2	90,5
Motovilec	:	:	:	:	:	:	5,3	5,6	4,9	6,0	6,4	5,7	5,4	96,1
Korenček	22,1	18,2	18,0	19,2	22,9	21,7	20,0	16,7	16,5	17,7	19,5	21,7	21,3	98,4
Rdeča pesa	25,0	21,2	21,6	20,7	25,3	23,4	22,9	19,4	17,1	21,5	23,6	24,1	22,4	93,0
Paradižnik	40,5	26,4	30,4	25,2	23,4	32,2	27,4	33,1	31,3	28,4	45,3	42,4	42,0	99,0
Paprika	50,4	27,1	22,7	23,4	25,1	28,8	26,6	23,2	22,4	23,9	26,2	26,8	25,0	93,4
Kumare	27,6	19,6	17,5	16,7	21,9	26,0	21,9	16,9	16,5	19,7	21,8	20,3	18,8	92,5
– solatne	39,8	25,9	21,0	20,7	31,5	38,0	28,2	21,3	21,6	25,8	28,5	26,2	24,9	95,4
– za vlaganje	18,9	15,1	14,9	13,7	14,9	15,3	15,2	12,4	11,2	13,4	15,0	15,4	13,6	88,4
Bučke	:	:	:	:	:	:	24,6	19,3	17,9	19,8	23,9	26,2	28,0	106,9
Čebula	25,3	20,7	20,0	19,6	22,0	24,2	21,5	18,4	17,1	20,4	22,1	24,2	21,9	90,2
Česen	6,9	6,3	7,1	6,3	6,4	7,7	7,4	6,2	6,6	7,1	6,7	6,0	5,5	93,1
Por	22,7	23,0	18,6	21,6	24,1	20,3	20,1	20,0	16,6	18,4	18,3	18,9	17,4	92,2
Fizol za stroče	6,4	4,6	4,9	4,5	5,1	5,3	5,6	3,6	3,8	5,0	6,0	6,0	4,7	78,6
– visok	6,8	4,8	5,0	4,8	5,3	5,6	5,9	3,9	4,0	5,1	6,8	6,7	5,0	74,5
– nizek	5,6	4,1	4,5	4,0	4,7	4,8	4,8	2,8	3,5	4,7	5,0	5,0	4,3	85,3
Grah, svež	4,4	3,7	3,8	3,5	3,8	3,8	3,4	3,3	2,4	3,6	3,6	3,8	3,4	89,9
Šparglji	:	:	:	:	:	:	3,9	3,2	3,3	3,4	3,9	4,3	3,9	90,6
Druge zelenjadnice	18,9	15,8	14,4	11,9	12,7	16,8	16,2	13,6	12,3	14,8	18,3	16,3	15,4	94,5

Vir: SURS, preračuni KIS

2.5.3 Skupni pridelek zelenjadnic skupaj

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Indeks 2017/16
Skupni pridelek zelenjadnic (t)														
Zelenjadnice skupaj	87.579	78.831	65.223	78.194	83.868	59.984	77.292	70.759	71.273	86.209	95.547	105.505	96.354	91,3
Belo zelje	25.008	26.050	20.486	26.897	28.390	20.241	20.870	17.362	16.207	20.851	20.175	21.698	19.575	90,2
Ohrov	1.395	1.214	1.046	1.268	1.273	725	750	623	865	942	1.038	1.003	912	90,9
Kitajske kapus	536	858	668	746	749	229	199	186	328	377	424	420	371	88,3
Cvetača in brokoli	1.756	1.484	1.408	1.521	1.891	996	1.246	1.299	1.294	1.625	1.697	1.395	1.299	93,1
Solata	7.434	8.398	7.013	8.500	8.694	5.781	9.380	8.887	8.507	10.474	11.854	12.252	10.552	86,1
Endivija	3.238	3.132	2.527	3.119	3.121	1.836	2.849	2.762	3.280	3.868	3.705	3.093	2.629	85,0
Radič	3.475	3.304	2.976	3.313	3.445	2.302	2.836	2.562	3.517	4.230	5.815	5.231	4.833	92,4
Špinaca	412	326	251	329	364	236	215	192	250	298	406	316	286	90,5
Motovilec	:	:	:	:	:	:	618	727	666	864	635	493	463	93,9
Korenček	2.747	2.952	2.528	3.280	3.897	2.039	2.974	2.709	3.132	3.518	3.406	5.590	5.437	97,3
Rdeča pesa	3.010	3.106	2.805	3.167	3.860	2.013	2.566	2.324	2.001	2.631	2.788	3.970	3.647	91,9
Paradižnik	6.629	4.610	4.400	4.704	4.344	3.766	5.512	7.313	6.892	6.607	8.704	8.652	8.396	97,0
Paprika	10.227	4.777	3.650	4.286	4.562	3.375	3.701	3.381	3.249	3.594	3.987	4.024	3.732	92,7
Kumare	3.708	2.848	2.077	2.581	3.367	2.313	3.104	2.656	2.567	3.273	2.679	2.662	2.425	91,1
– solatne	2.224	1.582	1.067	1.345	2.033	1.594	2.058	1.704	1.704	2.168	1.767	1.569	1.472	93,8
– za vlaganje	1.485	1.266	1.010	1.236	1.334	719	1.046	952	863	1.105	912	1.093	953	87,2
Bučke	:	:	:	:	:	:	2.972	2.506	1.913	2.240	2.127	3.557	3.746	105,3
Čebula	7.212	5.391	4.516	5.343	5.997	4.667	6.333	5.869	6.074	7.563	7.286	10.885	9.709	89,2
Česen	240	280	254	301	307	292	449	413	821	912	980	1.089	1.003	92,1
Por	716	824	634	799	882	608	503	500	366	407	768	925	853	92,2
Fizol za stroče	3.112	2.817	2.372	3.027	3.370	1.921	3.154	2.244	2.445	3.407	3.062	3.180	2.443	76,8
– visok	2.167	1.934	1.602	2.100	2.292	1.314	2.341	1.725	1.741	2.392	1.886	1.981	1.441	72,7
– nizek	946	883	770	927	1.078	607	813	519	704	1.015	1.175	1.199	1.002	83,6
Grah, svež	225	252	210	255	280	156	174	186	135	216	213	259	226	87,3
Šparglji	:	:	:	:	:	:	117	95	218	224	270	233	211	90,6
Druge zelenjadnice	6.496	6.207	5.402	4.758	5.075	6.488	6.770	5.963	6.546	8.088	13.527	14.577	13.606	93,3

Vir: SURS, preračuni KIS

2.5.4 Površina zelenjadnic pri tržnih pridelovalcih zelenjadnic

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Indeks 2017/16
PRIDELOVALNA POVRŠINA – TRŽNI (ha)														
Zelenjadnice	1.708	1.641	1.630	1.628	1.629	1.498	1.497	1.497	1.982	1.982	1.982	2.251	2.251	113,6
Belo zelje	364	377	377	377	377	350	350	350	371	371	371	385	385	103,7
Ohrvrt	30	25	25	25	25	17	17	17	25	25	25	23	23	93,5
Kitajski kapus	14	22	22	22	22	5	5	5	13	13	13	11	11	84,9
Cvetača in brokoli	73	73	62	62	62	38	38	38	53	53	53	37	37	69,7
Solata	153	186	186	186	186	163	162	162	213	213	213	191	191	89,8
Endivija	76	61	61	61	61	42	41	41	79	79	79	39	39	49,6
Radič	115	101	101	101	101	81	81	81	174	174	174	150	150	86,0
Špinača	23	14	14	14	14	16	16	16	20	20	20	15	15	74,6
Motovilec	:	:	:	:	:	:	25	25	33	33	33	15	15	45,6
Korenček	47	63	63	63	63	42	42	42	70	70	70	144	144	207,2
Rdeča pesa	60	70	70	70	70	45	45	45	42	43	43	84	84	197,6
Paradižnik	56	36	36	36	36	43	43	43	42	42	42	42	42	99,1
Paprika	147	105	105	105	105	79	80	80	80	80	80	73	73	91,6
Kumare	41	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	24	24	96,2
– solatne	20	15	15	15	15	17	17	17	17	17	17	10	10	60,6
– za vlaganje	22	11	11	11	11	8	8	8	8	8	8	14	14	165,9
Bučke	:	:	:	:	:	:	52	52	30	30	30	72	72	241,6
Čebula	164	104	104	104	104	110	109	109	147	147	147	252	252	171,4
Česen	3	3	3	3	3	16	10	10	67	67	67	97	97	144,1
Por	25	27	27	27	27	25	25	25	22	22	22	28	28	126,7
Fizol za stroče	33	32	32	32	32	50	51	51	67	68	68	53	53	78,2
– visok	16	13	13	13	13	27	28	28	26	26	26	21	21	79,5
– nizek	17	19	19	19	19	23	23	23	41	41	41	32	32	77,3
Grah, svež	4	7	7	7	7	8	8	8	7	7	7	11	11	159,4
Šparglji	:	:	:	:	:	:	30	30	66	66	66	50	50	76,0
Druge zelenjadnice	280	310	310	310	310	343	242	242	335	335	335	456	456	135,9

Vir: SURS, preračuni KIS

2.5.5 Hektarski pridelek pri tržnih pridelovalcih zelenjadnic

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Indeks 2017/16
HEKTARSKI PRIDELEK – TRŽNI (t/ha)														
Zelenjadnice skupaj	33,6	27,5	23,7	26,5	29,4	27,6	28,4	25,1	21,1	24,5	26,9	27,1	25,5	94,1
Belo zelje	45,0	43,0	33,5	42,9	46,1	42,0	43,7	35,0	32,4	40,0	40,8	42,4	39,0	92,0
Ohrvrt	28,7	24,2	22,5	25,8	25,4	24,1	29,9	21,6	25,7	26,2	28,9	28,3	26,3	92,9
Kitajski kapus	29,8	33,2	25,8	28,1	28,0	33,2	31,2	28,2	22,4	25,4	24,2	27,4	24,3	88,7
Cvetača in brokoli	19,1	15,2	18,1	18,1	24,0	20,8	19,2	19,7	15,9	18,9	20,6	19,8	20,0	100,7
Solata	26,4	24,5	21,3	23,4	24,6	22,5	22,7	20,5	16,6	19,8	22,0	23,0	20,4	88,6
Endivija	23,4	23,1	19,6	22,0	22,2	21,8	21,8	19,9	19,7	21,0	20,8	21,5	18,1	83,9
Radič	17,9	15,9	16,6	15,8	16,9	16,9	16,9	13,9	13,1	15,2	16,6	14,4	14,0	97,3
Špinača	14,0	15,6	11,5	15,1	18,0	11,3	13,4	12,0	12,5	14,8	13,7	12,4	11,1	89,8
Motovilec	:	:	:	:	:	:	8,0	7,1	6,9	8,2	7,7	6,9	6,7	98,1
Korenček	29,5	23,5	21,1	27,0	36,1	27,9	28,9	25,3	22,3	22,6	24,5	25,9	26,6	102,8
Rdeča pesa	29,9	25,5	24,4	24,2	34,2	27,2	29,2	23,4	20,8	27,0	30,6	29,0	27,5	94,9
Paradižnik	79,0	56,0	63,8	59,5	46,9	54,1	51,2	94,4	96,6	94,4	128,4	129,0	125,4	97,1
Paprika	63,0	35,4	27,1	31,2	33,2	35,2	34,2	30,7	30,7	32,2	34,6	38,2	35,1	91,8
Kumare	50,9	44,2	28,2	31,7	58,7	55,4	49,0	35,0	37,1	44,0	40,0	39,9	37,1	93,0
– solatne	77,4	59,3	33,8	40,7	85,7	71,1	62,2	42,9	45,8	56,6	51,2	66,0	65,7	99,5
– za vlaganje	26,5	23,6	20,4	19,3	21,9	22,0	21,0	18,0	18,6	19,4	18,0	21,2	16,6	78,5
Bučke	:	:	:	:	:	:	33,1	25,3	26,7	25,8	30,0	33,0	36,3	110,1
Čebula	29,9	26,9	23,5	26,1	31,6	29,3	27,3	23,5	21,5	25,6	26,9	28,9	26,2	90,9
Česen	8,2	8,0	10,3	10,2	8,8	9,6	9,0	6,2	7,4	7,7	7,1	6,0	5,7	94,7
Por	24,7	25,9	19,8	25,1	27,8	21,6	20,1	20,0	16,6	18,4	21,4	22,6	21,4	94,3
Fizol za stroče	6,6	5,2	6,1	4,9	7,3	5,7	5,6	4,4	5,0	6,9	7,2	7,6	5,2	69,2
– visok	6,2	5,7	6,6	5,9	9,4	5,4	6,0	4,8	6,9	10,8	10,5	10,5	5,0	48,2
– nizek	7,1	4,9	5,8	4,2	5,8	6,0	5,1	3,8	3,9	4,4	5,1	5,7	5,4	94,5
Grah, svež	5,0	4,2	4,8	4,3	4,3	4,1	4,0	3,1	2,3	5,2	5,2	4,5	3,4	75,5
Šparglji	:	:	:	:	:	:	3,9	3,2	3,3	3,4	3,9	4,3	3,9	90,3
Druge zelenjadnice	19,4	15,8	15,2	12,8	13,6	17,7	21,0	17,2	14,7	18,2	22,7	18,4	17,5	95,2

Vir: SURS. preračuni KIS

2.5.6 Skupni pridelek pri tržnih pridelovalcih zelenjadnic

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Indeks 2017/16
SKUPNI PRIDELEK – TRŽNI (t)														
Zelenjadnice skupaj	57.423	45.128	38.644	43.218	47.828	41.382	42.536	37.590	41.813	48.567	53.391	60.943	57.328	94,1
Belo zelje	16.366	16.186	12.601	16.174	17.369	14.694	15.286	12.256	12.004	14.849	15.158	16.317	15.011	92,0
Ohrvrt	859	600	558	645	631	410	508	368	643	644	712	650	604	92,9
Kitajski kapus	424	728	566	618	614	166	156	141	291	329	313	301	267	88,7
Cvetača in brokoli	1.404	1.118	1.122	1.123	1.494	791	729	747	841	1.005	1.092	734	739	100,7
Solata	4.051	4.561	3.955	4.358	4.565	3.664	3.679	3.321	3.543	4.205	4.671	4.393	3.891	88,6
Endivija	1.769	1.421	1.206	1.344	1.365	916	895	816	1.560	1.650	1.640	839	704	83,9
Radič	2.059	1.608	1.679	1.598	1.705	1.372	1.371	1.125	2.271	2.643	2.896	2.165	2.107	97,3
Špinača	323	219	161	211	252	180	215	192	250	298	275	186	167	89,8
Motovilec	:	:	:	:	:	:	199	178	229	270	252	103	101	98,1
Korenček	1.389	1.476	1.324	1.691	2.267	1.172	1.215	1.063	1.560	1.574	1.706	3.732	3.837	102,8
Rdeča pesa	1.803	1.774	1.700	1.691	2.378	1.223	1.314	1.055	872	1.147	1.301	2.436	2.312	94,9
Paradižnik	4.385	1.995	2.272	2.117	1.671	2.327	2.200	4.061	4.056	4.002	5.445	5.420	5.265	97,1
Paprika	9.272	3.705	2.834	3.264	3.474	2.784	2.735	2.453	2.457	2.566	2.755	2.789	2.561	91,8
Kumare	2.109	1.116	712	801	1.484	1.384	1.226	874	928	1.097	997	957	890	93,0
– solatne	1.536	865	494	594	1.250	1.208	1.058	730	779	933	845	660	657	99,5
– za vlaganje	573	252	218	207	234	176	168	144	149	164	152	297	233	78,5
Bučke	:	:	:	:	:	:	1.720	1.314	801	769	895	2.375	2.614	110,1
Čebula	4.891	2.798	2.445	2.719	3.283	3.221	2.978	2.564	3.158	3.760	3.955	7.272	6.613	90,9
Česen	23	28	36	35	31	153	90	62	493	515	478	580	549	94,7
Por	613	705	539	677	756	539	503	500	366	407	473	634	598	94,3
Fizol za stroče	217	170	199	157	235	284	286	222	337	468	490	402	278	69,2
– visok	100	76	87	77	124	146	168	134	179	285	278	220	106	48,2
– nizek	118	94	112	80	111	138	118	88	158	183	212	182	172	94,5
Grah, svež	21	30	34	30	30	33	32	25	16	36	36	49	37	75,5
Šparglji	:	:	:	:	:	:	117	95	218	224	255	217	196	90,3
Druge zelenjadnice	5.443	4.890	4.701	3.965	4.225	6.069	5.082	4.158	4.920	6.110	7.597	8.391	7.987	95,2

Vir: SURS, preračuni KIS

2.5.7 Izvoz in uvoz svežje zelenjave

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017*	Indeks 2017/16
IZVOZ (t)														
Sveža zelenjava**	2.380	3.511	6.391	9.868	6.442	9.456	9.029	9.706	9.967	12.304	14.576	13.362	14.060	105,2
<i>Plodovke, od tega:</i>	549	1.464	3.166	5.191	2.586	2.921	2.281	2.765	3.886	5.678	5.651	7.120	7.574	106,4
paprika	141	280	483	823	700	712	525	456	1.384	1.724	2.288	2.351	2.410	102,5
paradižnik	208	855	1.934	3.110	825	1.286	1.022	1.430	1.944	3.096	2.861	3.989	4.265	106,9
kumare	127	191	359	786	668	468	336	553	345	565	206	317	397	125,1
<i>Čebulnice, od tega:</i>	314	344	535	684	575	1.425	1.687	1.994	2.487	3.668	3.424	2.715	3.187	117,4
čebula	193	320	462	591	534	1.149	1.557	1.868	2.159	2.956	2.079	2.182	2.293	105,1
česen	113	9	46	35	18	233	99	81	252	646	1.307	443	875	197,6
<i>Solatnice, od tega:</i>	140	275	520	1.098	587	756	567	632	378	238	322	609	441	72,4
solata	100	213	353	850	385	590	393	439	276	179	246	488	413	84,7
radič	37	59	162	241	188	152	163	180	88	49	71	110	17	15,7
<i>Kapusnice, od tega:</i>	221	354	470	941	564	960	1.031	803	500	624	775	1.032	884	85,6
zelje	42	58	96	225	88	94	200	157	129	211	311	582	467	80,3
cvetača in brokoli	145	265	304	594	422	728	631	508	325	307	346	248	171	69,0
<i>Korenovke</i>	287	340	653	937	926	1.984	2.627	2.539	1.992	990	3.621	929	911	98,0
<i>Stročnice, od tega:</i>	63	26	12	66	79	70	36	21	8	7	38	16	14	85,2
fižol	63	26	8	64	74	61	29	18	8	7	37	16	10	64,6
grah	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	
<i>Druge vrtnine, od tega:</i>	806	710	1.035	949	1.126	1.340	801	952	715	1.099	745	941	1.049	111,5
gojene gobe	0	7	2	4	7	8	8	15	5	9	4	10	13	134,4
nabranе gobe	548	212	399	221	141	284	140	339	216	323	185	254	295	116,0
UVOZ (t)														
Sveža zelenjava**	68.834	82.723	84.223	100.957	96.192	97.625	92.569	95.195	97.782	99.397	104.264	100.792	103.733	102,9
<i>Plodovke, od tega:</i>	25.913	32.000	30.677	35.696	33.615	33.450	30.717	30.429	29.852	32.201	32.159	32.965	32.899	99,8
paprika	6.954	9.020	7.725	8.966	10.050	9.341	8.764	9.576	9.079	10.181	10.848	11.154	11.729	105,2
paradižnik	13.778	15.703	15.991	18.515	15.725	16.035	14.970	13.213	13.717	13.861	13.599	13.468	13.336	99,0
kumare	3.360	4.837	4.210	5.129	4.873	4.767	3.576	4.223	3.656	4.344	3.870	4.242	4.307	101,5
<i>Čebulnice, od tega:</i>	11.442	14.678	14.703	16.221	15.859	16.220	15.449	15.486	16.943	17.680	16.892	16.051	15.974	99,5
čebula	9.123	12.386	12.289	13.565	13.227	13.348	12.973	13.139	14.506	14.907	14.270	13.480	13.279	98,5
česen	1.633	1.510	1.552	1.715	1.658	1.602	1.296	1.145	1.092	1.408	1.296	1.211	1.288	106,4
<i>Solatnice, od tega:</i>	9.148	11.398	12.925	13.727	13.816	14.262	13.274	12.999	13.035	12.392	11.770	11.737	11.952	101,8
solata	5.125	7.307	8.348	9.002	9.317	9.347	8.884	9.272	9.340	8.556	8.121	8.676	9.179	105,8
radič	3.732	3.763	3.931	3.807	3.780	4.181	3.854	3.078	2.890	2.927	2.736	2.335	2.026	86,8
<i>Kapusnice, od tega:</i>	5.482	6.223	5.762	8.837	8.403	8.064	8.129	7.943	9.790	7.959	8.523	8.022	9.430	117,6
zelje	2.566	2.841	2.100	4.233	4.185	3.589	3.706	3.523	5.559	3.522	3.887	3.656	4.527	123,8
cvetača in brokoli	2.155	2.443	2.816	3.207	2.960	3.248	2.911	2.751	2.524	2.608	2.791	2.622	2.483	94,7
<i>Korenovke</i>	5.000	5.714	6.124	9.139	8.807	8.868	9.822	10.314	9.895	10.530	12.409	8.690	9.660	111,2
<i>Stročnice, od tega:</i>	431	649	625	543	411	264	253	225	361	527	372	568	534	94,1
fižol	422	630	569	429	365	194	189	171	289	459	295	467	453	97,0
grah	5	7	6	15	5	15	9	8	8	25	13	23	9	40,4
<i>Druge vrtnine, od tega:</i>	11.417	12.060	13.407	16.795	15.281	16.496	14.926	17.799	17.907	18.108	22.140	22.760	23.283	102,3
gojene gobe	145	265	342	559	500	462	531	631	531	443	451	804	645	80,2
nabranе gobe	229	203	563	718	822	685	655	1.152	1.246	1.241	1.053	1.386	1.310	94,5

* začasni podatki; ** vključno z lubenicami in melonami

Vir: SURS, preračuni KIS

2.5.8 Bilanca proizvodnje in porabe zelenjave (ekvivalent sveže zelenjave; 000 t)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017*	Indeks 2017/16
ZELENJAVA SKUPAJ														
Pridelano	87,6	78,8	65,2	78,2	83,9	60,0	77,3	70,8	71,3	86,2	95,5	105,5	96,4	91,3
Uvoz	112,8	131,9	137,6	152,4	150,6	152,1	147,1	149,6	153,2	157,7	163,7	164,2	169,7	103,4
Izvoz	5,5	6,7	9,8	13,5	10,4	13,0	12,8	12,4	13,9	16,0	17,7	16,7	17,2	102,9
Domača poraba	194,8	204,0	193,1	217,1	224,1	199,1	211,7	207,9	210,6	227,9	241,6	252,9	248,8	98,4
– izgube	12,2	12,0	10,7	12,9	13,2	10,9	12,4	11,8	12,0	13,6	14,8	18,8	14,8	79,0
– seme	0,02	0,03	0,02	0,03	0,03	0,02	0,04	0,04	0,08	0,08	0,09	0,11	0,11	98,9
– poraba za prehrano	182,6	191,9	182,3	204,2	210,9	188,2	199,3	196,0	198,5	214,2	226,7	234,1	233,9	99,9
Poraba na prebivalca (kg)	91,3	95,6	90,3	101,0	103,2	91,8	97,1	95,3	96,4	103,9	109,9	113,4	113,2	99,8
Stopnja samooskrbe (%)	44,9	38,6	33,8	36,0	37,4	30,1	36,5	34,0	33,8	37,8	39,6	41,7	38,7	
ZELENJAVA SVEŽA														
Pridelano	87,6	78,8	65,2	78,2	83,9	60,0	77,3	70,8	71,3	86,2	95,5	105,5	96,4	91,3
Uvoz	68,8	82,7	84,2	101,0	96,2	97,6	92,6	95,2	97,8	99,4	104,3	100,8	103,7	102,9
Izvoz	2,4	3,5	6,4	9,9	6,4	9,5	9,0	9,7	10,0	12,3	14,6	13,4	14,1	105,2
Domača poraba	154,0	158,0	143,1	169,3	173,6	148,2	160,8	156,2	159,1	173,3	185,2	192,9	186,0	96,4
– izgube	12,2	12,0	10,7	12,9	13,2	10,9	12,4	11,8	12,0	13,6	14,8	18,8	14,8	79,0
– seme	0,02	0,03	0,02	0,03	0,03	0,02	0,04	0,04	0,08	0,08	0,09	0,11	0,11	98,9
– poraba za prehrano	141,8	146,0	132,3	156,4	160,4	137,3	148,4	144,4	147,0	159,6	170,4	174,1	171,1	98,3
Poraba na prebivalca (kg)	70,9	72,7	65,5	77,3	78,5	67,0	72,3	70,2	71,4	77,4	82,6	84,3	82,8	98,2
Stopnja samooskrbe (%)	56,9	49,9	45,6	46,2	48,3	40,5	48,1	45,3	44,8	49,7	51,6	54,7	51,8	

* začasni podatki

Vir: SURS, KIS

2.5.9 Evidentirana prodaja zelenjadnic – odkup in dovoz na tržnice (t)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Indeks 2017/16
ODKUP IN DOVOZ NA TRŽNICE														
Zelenjadnice skupaj	14.184	12.303	13.089	10.753	9.484	8.944	8.316	7.358	7.836	12.108	12.257	14.867	17.393	117,0
Belo zelje	3.658	3.106	3.058	2.430	2.092	2.294	1.960	1.467	1.127	1.704	1.662	2.098	2.415	115,1
Rdeče zelje	:	139	160	303	127	124	142	114	83	149	138	221	196	88,3
Ohrov	246	254	296	235	203	222	178	173	182	200	207	247	z	
Kitajski kapus	103	131	252	60	148	61	47	100	59	71	75	96	148	154,2
Cvetača	255	251	271	274	138	124	136	144	154	145	159	180	z	
Solata	1.217	1.108	1.326	1.183	1.006	981	695	642	498	660	764	781	1.212	155,1
Endivija	237	308	292	375	260	279	356	321	198	277	353	318	471	148,1
Radič	295	313	430	412	298	274	261	265	275	352	393	450	528	117,5
Špinača	80	79	81	78	75	68	62	60	68	62	z	z	z	
Korenček	563	471	656	304	325	220	140	156	139	153	178	540	z	
Rdeča pesa	1.981	1.637	1.110	373	657	694	460	797	632	1.052	968	934	z	
Paradižnik	784	744	1.032	852	722	581	720	471	1.580	3.587	3.049	z	z	
Paprika	648	575	705	721	722	537	635	531	608	743	962	1.066	1.154	108,2
Kumare, solatne	824	710	667	519	500	399	547	340	203	653	654	851	888	104,4
Bučke	67	73	84	72	61	55	62	137	339	469	606	494	746	151,2
Čebula	984	658	783	949	509	603	629	569	428	583	551	561	853	152,1
Česen	89	83	94	100	84	84	66	84	157	100	112	130	125	96,0
Por	257	243	275	251	209	178	159	151	131	151	142	182	172	94,1
Fižol strožji	92	80	86	93	109	85	80	51	53	54	73	84	95	112,9
Druge zelenjadnice, od tega:	1.721	1.284	1.367	1.107	1.126	1.059	963	764	774	919	1.030	1.399	1.598	114,3
– motovilec	29	41	43	36	39	38	36	35	23	50	62	78	z	
– šparglji	:	:	:	:	:	:	11	15	15	23	18	23	29	125,0

z – zaupno

Vir: SURS, preračuni KIS

2.5.10 Evidentirana prodaja zelenjadnic – odkup (t)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Indeks 2017/16
ODKUP														
Zelenjadnice skupaj	11.463	9.515	9.737	7.585	6.863	6.442	6.125	5.346	5.852	10.131	10.082	12.423	14.911	120,0
Belo zelje	3.399	2.838	2.780	2.143	1.875	2.113	1.810	1.338	1.000	1.576	1.533	1.965	2.280	116,0
Rdeče zelje	:	139	160	303	127	124	105	84	45	109	93	169	148	87,2
Ohrov	155	165	185	155	138	160	110	112	111	123	112	140	z	
Kitajski kapus	84	102	228	44	120	41	34	88	53	71	70	90	142	157,8
Cvetača	130	108	84	119	50	30	46	50	54	37	31	39	z	
Solata	581	579	563	436	464	476	388	335	191	376	489	463	890	192,2
Endivija	237	308	292	375	260	279	253	185	165	157	237	179	314	175,6
Radič	153	128	153	188	158	109	103	114	144	205	230	282	351	124,7
Špinača	9	3	9	3	3	1	3	7	3	4	z	z	z	
Korenček	373	278	470	111	161	55	24	44	24	40	39	399	z	
Rdeča pesa	1.889	1.536	1.004	275	582	607	387	730	564	992	897	846	z	
Paradižnik	634	579	821	653	497	406	583	354	1.452	3.450	2.899	z	z	
Paprika	550	467	586	592	589	411	528	441	511	656	852	962	1.060	110,1
Kumare, solatne	737	616	474	421	414	309	474	279	148	570	546	727	764	105,0
Bučke	:	:	:	:	:	:	:	92	281	411	547	418	667	159,6
Čebula	693	351	496	555	169	287	348	334	209	432	395	362	646	178,4
Česen	9	5	3	1	3	0	0	10	18	38	39	52	51	96,3
Por	192	166	175	172	132	97	75	79	39	63	40	72	61	84,9
Fižol stročji	27	13	11	21	25	13	13	15	15	14	19	24	35	141,7
Druge zelenjadnice, od tega:	1.566	1.110	1.214	993	1.000	924	837	653	685	800	908	1.260	1.461	115,9
– motovilec	:	:	:	:	:	:	:	1	1	3	2	4	z	
– šparglji	:	:	:	:	:	:	:	4	8	13	11	14	21	143,6

z – zaupno

Vir: SURS, preračuni KIS

2.5.11 Odkupne cene zelenjadnic

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Indeks 2017/16
EUR/kg														
Belo zelje	0,14	0,17	0,20	0,23	0,20	0,22	0,24	0,24	0,31	0,24	0,25	0,24	0,25	104,3
Rdeče zelje	:	0,26	0,30	0,25	0,28	0,30	0,27	0,28	0,32	0,26	0,28	0,25	0,33	132,4
Ohrvrt	0,37	0,41	0,43	0,45	0,51	0,50	0,46	0,56	0,53	0,50	0,53	0,53	z	
Kitajski kapus	0,41	0,52	0,31	0,58	0,34	0,63	0,55	0,51	0,62	0,52	0,53	0,49	0,50	102,4
Cvetača	0,50	0,61	0,68	0,59	0,64	0,71	0,62	0,70	0,75	0,79	0,84	0,95	z	
Solata	0,54	0,53	0,64	0,72	0,64	0,65	0,57	0,58	0,98	0,70	0,82	0,74	0,76	103,0
Endivija	0,67	0,61	0,70	0,74	0,55	0,67	0,56	0,80	0,76	0,80	0,76	0,71	0,79	112,3
Radič	0,66	0,63	0,70	0,69	0,63	0,67	0,81	0,89	0,82	0,90	1,12	0,93	0,85	91,5
Špinača	0,70	1,25	0,57	1,26	0,97	1,06	1,93	1,54	2,39	2,12	z	z	z	
Korenček	0,28	0,34	0,39	0,43	0,24	0,49	0,47	0,49	0,44	0,38	0,47	0,44	z	
Rdeča pesa	0,10	0,10	0,10	0,17	0,13	0,13	0,15	0,15	0,14	0,13	0,13	0,13	z	
Paradižnik	0,55	0,67	0,63	0,67	0,52	0,62	0,52	0,91	0,94	1,33	1,30	z	z	
Paprika	0,57	0,72	0,67	0,75	0,69	0,84	0,74	0,77	0,86	0,79	0,90	0,76	0,77	100,7
Kumare, solatne	0,46	0,42	0,39	0,36	0,43	0,45	0,34	0,46	0,56	0,47	0,46	0,44	0,41	93,2
Bučke	:	:	:	:	:	:	0,51	0,51	0,65	0,52	0,51	0,50	0,49	97,9
Čebula	0,18	0,36	0,41	0,28	0,41	0,41	0,32	0,43	0,54	0,37	0,32	0,41	0,43	104,2
Česen	1,62	1,91	1,88	1,87	0,92	3,41	5,58	5,59	5,53	3,67	3,38	4,18	4,74	113,3
Por	0,60	0,72	0,74	0,66	0,69	0,69	0,56	0,65	0,85	0,64	0,84	0,91	0,93	101,7
Fižol stročji	1,04	1,32	1,22	1,47	1,28	1,56	1,82	2,07	2,43	2,13	2,04	1,89	2,62	138,6
Druge zelenjadnice:														
– motovilec	:	:	:	:	:	:	6,63	6,63	5,64	4,92	5,31	4,79	z	
– šparglji	:	:	:	:	:	:	5,32	5,32	5,46	5,28	5,33	5,26	5,51	104,7

z – zaupno

Vir: SURS, preračuni KIS

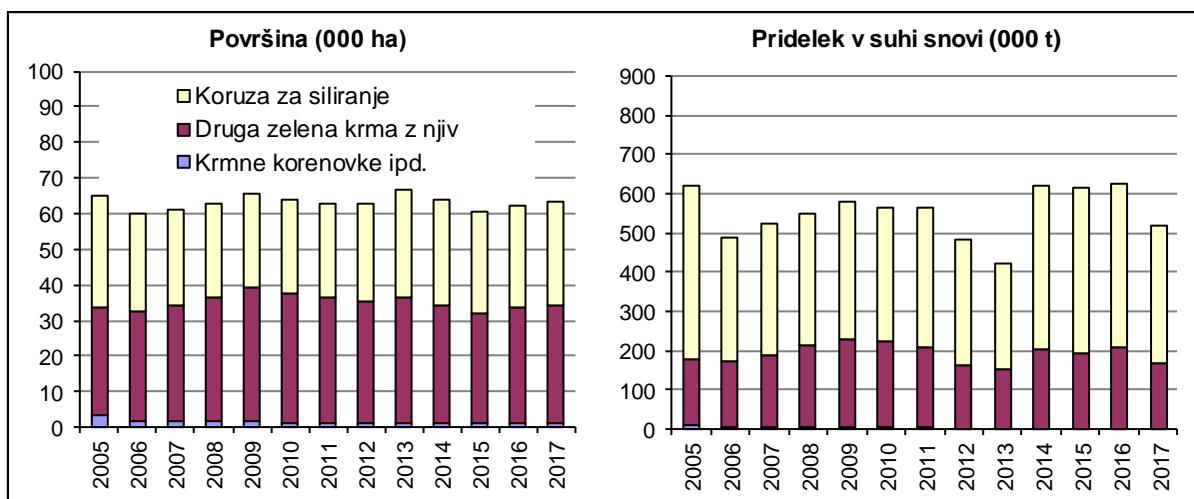
2.6 Krmne rastline

Pridelava krmnih rastlin na njivah se je vse od začetka stoletja, ko je obsegala četrtino njiv, povečevala in se je v zadnjih letih ustalila na približno tretjini njiv.

Po podatkih raziskave strukture kmetijskih gospodarstev se je v letu 2016 s pridelavo zelene krme na njivah ukvarjalo nekaj več kot 29 tisoč KMG in s pridelavo krmnih korenovk dobreih 5 tisoč KMG, ki so krmnim rastlinam skupaj namenila skoraj 53 tisoč ha osnovnih površin. V primerjavi s popisom v letu 2013 se je število KMG, ki se ukvarjajo s pridelavo zelene krme, zmanjšalo za 5 %, tistih, ki se ukvarjajo s pridelavo krmnih korenovk, pa za 14 %. Ta gospodarstva v povprečju pridelujejo zeleno krmo na 1,82 ha, kar je za 5 % več kot leta 2013, in krmne korenovke na 0,06 ha, kar je za 1 % manj kot v letu 2013.

Leta 2017 so bile krmne rastline pospravljene s približno 63 tisoč hektarja njiv, kar je za 2 % več kot leto prej in približno toliko kot v povprečju zadnjih petih let. Med krmnimi rastlinami na njivah z 98 % prevladuje zelena krma.

Slika 15: Površina in pridelek krmnih rastlin na njivah; 2005–2017

Vir: SURS

Med zeleno krmo prevladujejo koruza za siliranje in trave, travne, travno-deteljne in deteljno-travne mešanice (v nadaljevanju: trave in mešanice), manjši delež pa imajo čisti posevki detelj in lucerne. V letih 2015–2017 se kažejo spremembe v setveni strukturi zelene krme, ki so predvsem posledica PVP za beljakovinske rastline v letih 2015–2016. V povprečju let 2010–2014 je bilo v strukturi zelene krme 44 % silažne koruze, 45 % trave in mešanic ter 9 % čistih posevkov detelj in lucerne. V letih 2015–2017 je v strukturi površin zelene krme še vedno prevladovala koruza za siliranje (47 %), delež trav in mešanic (36 %) pa se je zmanjšal na račun čistih posevkov detelj in lucerne (16 %), ki so bile upravičene do PVP.

Po ocenah SURS je bila leta 2017 zelena krma pospravljena z 2 % več njiv kot leto prej, od tega so koruzo za siliranje pridelovali na 29 tisoč hektarjih, trave in mešanice na približno 22 tisoč hektarjih (+5 %) ter detelje in lucerno na približno 10 tisoč hektarjih (-3 %). Pospravljena površina krmnih korenovk in drugih krmnih rastlin se je po večletnem kontinuiranem zmanjševanju povečala za 9 %, vendar še vedno obsega manj kot tisoč hektarjev (971 ha).

Preglednica 11: Pridelava krme na njivah; 2016 in 2017

	Površina (ha)		Indeks 2017/16	Pridelek (t/ha)		Indeks 2017/16	Skupni pridelek (t)		Indeks 2017/16
	2016	2017		2016	2017		2016	2017	
Krma z njiv	62.189	63.418	102,0	26,6	21,6	81,5	1.651.878	1.372.066	83,1
Zelena krma z njiv	61.298	62.447	101,9	26,7	21,7	81,3	1.635.467	1.354.772	82,8
Koruza za siliranje	28.689	29.194	101,8	48,7	39,8	81,7	1.398.014	1.162.804	83,2
Trave, travne, travno-deteljne in deteljno-travne mešanice*	21.286	22.323	104,9	7,0	5,6	79,7	148.870	124.436	83,6
Detelje in lucerna*	10.499	10.159	96,8	7,2	5,8	81,1	75.507	59.222	78,4
Druga zelena krma z njiv	824	771	93,6	15,9	10,8	67,9	13.076	8.310	63,6
Krmne korenovke ipd.	891	971	109,0	18,4	17,8	96,7	16.411	17.294	105,4

* izraženo v senu

Vir: SURS, preračuni KIS

Sezona 2017 je bila pridelavi krmnih rastlin precej manj naklonjena kot predhodne tri letine. Doseženi povprečni hektarski pridelki so bili pri vseh skupinah krmnih rastlin manjši kot v za pridelavo zelo dobrem letu 2016 in, razen pri krmnih korenovkah, tudi pod povprečjem zadnjega petletnega obdoba. Med pomembnejšimi krmnimi rastlinami so bili leta 2017 hektarski pridelki za približno petino manjši kot v letu prej. Pri koruzi za siliranje je bil pridelek po dveh rekordnih letinah za 18 % manjši, pri deteljah in lucerni za 19 % ter pri travah in mešanicah za 20 % manjši. Nekoliko slabši kot leto prej so bili v povprečju tudi pridelki krmnih korenovk in drugih krmnih rastlin (-3 %).

Po podatkih raziskave strukture kmetijskih gospodarstev je bilo v letu 2016 v Sloveniji dobrih 60 tisoč KMG s trajnimi travnikti in pašniki (86 % vseh KMG), ki so skupaj obdelovala dobrih 276 tisoč ha travinja. V primerjavi z raziskovanjem strukture kmetijskih gospodarstev v letu 2013 se je število KMG s travniki in pašniki zmanjšalo za 3 %, medtem ko je površina travnikov in pašnikov ostala praktično nespremenjena. Ta gospodarstva so v letu 2016 v povprečju obdelovala 4,6 ha trajnega travinja, kar je za dobre 3 % več kot v letu 2013. Struktura rabe travinja se v zadnjih treh letih ni bistveno spremenila, je pa kot kaže kljub temu prišlo do majhnih sprememb v intenzivnosti rabe. Še vedno daleč največji delež zavzemajo travniki in pašniki v dvakratni in trikratni rabi, ki jih je bilo v letu 2016 skoraj 70 %. Delež najbolj intenzivnih travnikov in pašnikov s štiri- in večkratno rabo se je povečal za slabi dve odstotni točki, medtem ko se je delež travnikov in pašnikov z enkratno rabo za dve odstotni točki zmanjšal.

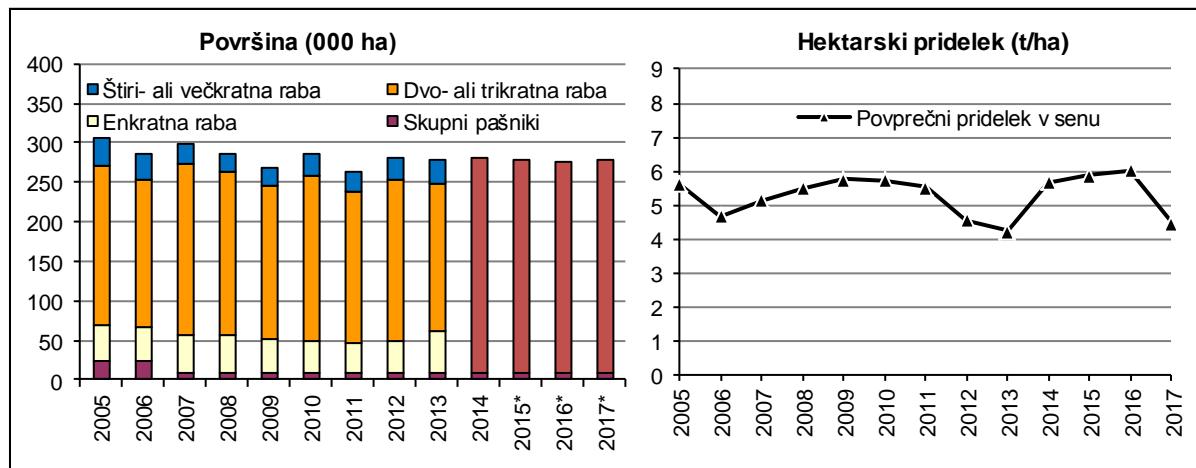
Preglednica 12: Površina trajnih travnikov in pašnikov na KMG; 2005, 2007, 2010, 2013 in 2016

Površina (000 ha)	2005	2007	2010	2013	2016	Indeks 2016/13
Travniki in pašniki	282	288	277	276	276	100,1
Enkratna raba	46	48	42	55	49	90,0
Dva- ali trikratna raba	203	216	208	191	192	100,6
Dvakratna raba	119	123	123	113	108	95,3
Trikratna raba	83	93	86	78	85	108,4
Štiri- ali večkratna raba	34	24	27	30	35	114,9

Vir: SURS (Rezultati raziskovanj o strukturi kmetijskih gospodarstev)

Travniki in pašniki v povprečju zadnjih let zavzemajo približno 58 % vse kmetijske zemlje v uporabi kmetijskih gospodarstev. Po statističnih podatkih površine trajnih travnikov in pašnikov (vključno s skupnimi pašniki) v zadnjih petih letih (2012–2017) obsegajo v povprečju 279 tisoč hektarjev.

Slika 16: Pridelava sena s travnikov in pašnikov; 2005–2017

* podatek po rabi ni na voljo

Vir: SURS

Leta 2017 je bilo po ocenah SURS v rabi 279 tisoč hektarjev travnikov in pašnikov, površina travinja pa se je v primerjavi z letom prej povečala za 1 %. Po treh za pridelavo krme na trajnem travinju zelo ugodnih letih, vreme pridelavi na travinju v sezoni 2017 ni bilo naklonjeno. V primerjavi z zelo ugodnim letom prej je bil hektarski pridelek na trajnem travinju manjši za dobro četrtino in je za 15 % zaostal za povprečjem zadnjih petih let.

Preglednica 13: Pridelava krme na trajnem travinju; 2016 in 2017

	Površina (ha)		Indeks 2017/16	Pridelek (t/ha)		Indeks 2017/16	Skupni pridelek (t)		Indeks 2017/16
	2016	2017		2016	2017		2016	2017	
Travniki in pašniki	276.247	279.216	101,1	6,0	4,5	74,3	1.661.714	1.247.770	75,1

Vir: SURS

Pridelovalci krme na njivah in krme na trajnem travinju so bili v obdobju 2007–2014 upravičeni do enotnega plačila za njive in trajno travinje. V skladu s spremembou skupne kmetijske politike v programske obdobju 2014–2020 so se leta 2015 na novo dodelile plačilne pravice, na podlagi katerih lahko upravičenci iz sheme neposrednih plačil pridobijo osnovno plačilo in plačilo za zeleno komponento. Pridelovalci krme na njivah so lahko v letih 2015 in 2016 iz shem proizvodno vezanih podpor pridobili tudi podporo za nekatere krmne rastline, če so te spadale med upravičene beljakovinske rastline (na primer detelje in lucerna), ki pa je bila z letom 2017 ukinjena.

Podobno kot v preostali rastlinski pridelavi imajo pridelovalci, če pridelek zavarujejo, možnost uveljavljanja pravice do regresiranja premijske stopnje, ki je bilo v letih 2015–2017 20-odstotno, lahko pa dobijo tudi vrnjen del plačane trošarine za gorivo, porabljeno v kmetijstvu (70 %).

2.6.1 Pridelava zelene krme z njiv – površina

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Indeks 2017/16
POVRŠINA (ha)														
Zelena krma z njiv – osnovna površina	53.665	51.361	51.467	54.404	54.007	54.374	52.992	52.709	55.761	55.650	53.894	54.213	54.973	101,4
Zelena krma z njiv – pospravljena površina	61.704	57.869	59.207	61.454	63.736	62.355	61.186	61.464	65.288	62.710	59.767	61.298	62.447	101,9
Zelena krma, enoletni posevki	33.882	28.663	28.984	27.529	27.252	26.851	26.885	28.499	30.867	30.147	29.396	29.513	29.965	101,5
Koruza za siliranje	31.525	27.008	26.802	26.543	26.125	25.868	25.970	27.438	30.011	29.485	28.735	28.689	29.194	101,8
Druga zelena krma, enoletni posevki, od tega:	2.357	1.655	2.182	986	1.127	983	915	1.061	856	662	661	824	771	93,6
<i>Druga zelena krma, enoletni, glavni posevki</i>	97	23	96	587	527	444	426	388	245	374	321	533	406	76,2
Krmna ogrščica in repica	51	23	66	107	137	92	:	:	:	:	:	:	:	:
Krmno žito ter mešanice stročnic in žita	46	:	30	30	30	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Krmni sirek	:	:	:	450	360	352	:	:	:	:	:	:	:	:
<i>Druga zelena krma, enoletni, naknadni posevki</i>	2.222	1.351	1.686	388	563	502	489	673	611	288	340	291	365	125,4
Krmna ogrščica in repica	583	306	345	57	250	240	241	209	209	84	:	:	:	:
Krmno žito ter mešanice stročnic in žita	202	344	412	266	245	247	206	387	312	171	:	:	:	:
Pitnik	289	126	179	65	68	15	42	77	90	33	:	:	:	:
Zelena krma, večletni posevki	27.703	29.206	30.223	33.925	36.484	35.504	34.301	32.965	34.421	32.563	30.371	31.785	32.482	102,2
Detelje in lucerna	3.070	2.481	3.090	4.351	5.860	5.548	5.452	5.338	5.722	5.549	8.507	10.499	10.159	96,8
Detelje	1.445	1.010	1.312	2.073	3.415	2.566	2.504	2.184	2.340	2.128	4.075	4.863	4.795	98,6
Lucerna	1.625	1.471	1.778	2.278	2.445	2.982	2.948	3.154	3.382	3.421	4.432	5.636	5.364	95,2
Trave in travne mešanice	12.574	12.073	11.292	11.610	11.385	10.588	8.310	8.504	8.665	7.519	6.410	7.149	8.171	114,3
– glavni posevek	10.678	9.231	8.746	9.248	8.663	7.632	6.668	6.077	6.246	5.432	5.016	5.245	5.910	112,7
– naknadni posevek	1.896	2.842	2.546	2.362	2.722	2.956	1.642	2.427	2.419	2.086	1.394	1.904	2.261	118,8
Travno-deteljne in deteljno-travne mešanice	12.059	14.652	15.841	17.964	19.239	19.368	20.539	19.123	20.034	19.495	15.454	14.137	14.152	100,1
– glavni posevek	9.317	12.615	13.163	15.358	16.213	16.675	16.586	15.831	16.473	17.050	13.633	11.947	11.891	99,5
– naknadni posevek	2.742	2.037	2.678	2.606	3.026	2.693	3.953	3.292	3.561	2.445	1.821	2.190	2.261	103,2

Vir: SURS, preračuni KIS

2.6.2 Pridelava zelene krme z njiv – pridelek

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Indeks 2017/16
PRIDELEK (t)														
Zelena krma z njiv	1.670.526	1.246.439	1.335.869	1.374.488	1.433.188	1.389.256	1.427.351	1.245.105	1.066.651	1.626.587	1.622.649	1.635.467	1.354.772	82,8
Zelena krma, enoletni posevki	1.498.247	1.068.657	1.137.876	1.148.399	1.188.438	1.145.342	1.203.576	1.068.598	898.708	1.402.511	1.408.622	1.411.090	1.171.114	83,0
Koruza za siliranje	1.472.972	1.052.364	1.121.160	1.133.259	1.173.053	1.132.813	1.189.013	1.057.298	889.991	1.390.295	1.398.512	1.398.014	1.162.804	83,2
Druga zelena krma, enoletni posevki, od tega:	25.275	16.293	16.716	15.140	15.385	12.529	14.563	11.300	8.717	12.216	10.110	13.076	8.310	63,6
<i>Druga zelena krma, enoletni, glavni posevki</i>	1.797	469	1.596	11.096	7.105	7.013	8.748	4.985	3.195	9.249	6.610	10.306	5.177	50,2
Krmna ogrščica in repica	939	469	915	1.430	1.372	1.387	:	:	:	:	:	:	:	:
Krmno žito ter mešanice stročnic in žita	858	:	681	380	306	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Krmni sirek	:	:	:	9.286	5.427	5.626	:	:	:	:	:	:	:	:
<i>Druga zelena krma, enoletni, naknadni posevki</i>	22.818	14.166	14.611	3.993	7.490	5.346	5.814	6.316	5.522	2.967	3.500	2.770	3.133	113,1
Krmna ogrščica in repica	9.434	6.053	6.838	917	4.443	3.074	3.126	2.546	2.532	909	:	:	:	:
Krmno žito ter mešanice stročnic in žita	1.592	2.745	3.506	2.349	2.354	2.112	2.246	2.826	2.181	1.525	:	:	:	:
Pitnik	4.491	1.578	1.969	727	693	160	442	943	809	533	:	:	:	:
Zelena krma, večletni posevki*	170.471	177.782	197.993	226.089	244.750	243.914	223.775	176.507	167.943	224.076	214.027	224.377	183.658	81,9
Detelje in lucerna	23.004	15.763	21.084	29.461	34.543	38.687	35.460	30.157	29.612	38.675	58.540	75.507	59.222	78,4
Detelje	10.242	6.321	8.605	13.165	17.652	16.590	15.913	10.939	10.367	12.740	26.186	32.340	25.209	77,9
Lucerna	12.762	9.442	12.479	16.296	16.891	22.097	19.547	19.218	19.245	25.935	32.354	43.167	34.013	78,8
Trave in travne mešanice	84.522	70.475	73.627	74.771	74.251	69.439	53.180	42.687	39.477	47.432	42.508	48.253	42.802	88,7
– glavni posevek	70.776	51.387	54.676	59.998	57.921	55.358	47.079	33.921	31.678	38.217	37.152	40.117	34.454	85,9
– naknadni posevek	13.746	19.088	18.951	14.773	16.330	14.081	6.101	8.766	7.799	9.215	5.356	8.136	8.348	102,6
Travno-deteljne in deteljno-travne mešanice	62.945	91.544	103.282	121.857	135.956	135.788	135.135	103.663	98.854	137.969	112.979	100.617	81.634	81,1
– glavni posevek	51.894	82.299	90.950	111.004	123.383	124.804	121.549	92.559	88.373	127.602	104.731	91.291	73.286	80,3
– naknadni posevek	11.051	9.245	12.332	10.853	12.573	10.984	13.586	11.104	10.481	10.367	8.248	9.326	8.348	89,5

* izraženo v senu

Vir: SURS, preračuni KIS

2.6.3 Pridelava zelene krme z njiv – hektarski pridelek

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Indeks 2017/16
HEKTARSKI PRIDELEK (t/ha)														
Zelena krma z njiv	27,1	21,5	22,6	22,4	22,5	22,3	23,3	20,3	16,3	25,9	27,1	26,7	21,7	81,3
Zelena krma, enoletni posevki	44,2	37,3	39,3	41,7	43,6	42,7	44,8	37,5	29,1	46,5	47,9	47,8	39,1	81,7
Koruza za siliranje	46,7	39,0	41,8	42,7	44,9	43,8	45,8	38,5	29,7	47,2	48,7	48,7	39,8	81,7
Druga zelena krma, enoletni posevki, od tega:	10,7	9,8	7,7	15,4	13,7	12,7	15,9	10,7	10,2	18,5	15,3	15,9	10,8	67,9
<i>Druga zelena krma, enoletni, glavni posevki</i>	18,5	20,4	16,6	18,9	13,5	15,8	20,5	12,8	13,0	24,7	20,6	19,3	12,8	65,9
Krnna ogrščica in repica	18,4	20,4	13,9	13,4	10,0	15,1	:	:	:	:	:	:	:	:
Krmno žito ter mešanice stročnic in žita	18,7	:	22,7	12,7	10,2	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Krmni sirek	:	:	:	20,6	15,1	16,0	:	:	:	:	:	:	:	:
<i>Druga zelena krma, enoletni, naknadni posevki</i>	10,3	10,5	8,7	10,3	13,3	10,6	11,9	9,4	9,0	10,3	10,3	9,5	8,6	90,2
Krnna ogrščica in repica	16,2	19,8	19,8	16,1	17,8	12,8	13,0	12,2	12,1	10,8	:	:	:	:
Krmno žito ter mešanice stročnic in žita	7,9	8,0	8,5	8,8	9,6	8,6	10,9	7,3	7,0	8,9	:	:	:	:
Pitnik	15,5	12,5	11,0	11,2	10,2	10,7	10,5	12,2	9,0	16,2	:	:	:	:
Zelena krma, večletni posevki*														
Detelje in lucerna	7,5	6,4	6,8	6,8	5,9	7,0	6,5	5,6	5,2	7,0	6,9	7,2	5,8	81,1
Detelje	7,1	6,3	6,6	6,4	5,2	6,5	6,4	5,0	4,4	6,0	6,4	6,7	5,3	79,1
Lucerna	7,9	6,4	7,0	7,2	6,9	7,4	6,6	6,1	5,7	7,6	7,3	7,7	6,3	82,8
Trave in travne mešanice	6,7	5,8	6,5	6,4	6,5	6,6	6,4	5,0	4,6	6,3	6,6	6,7	5,2	77,6
– glavni posevek	6,6	5,6	6,3	6,5	6,7	7,3	7,1	5,6	5,1	7,0	7,4	7,6	5,8	76,2
– naknadni posevek	7,3	6,7	7,4	6,3	6,0	4,8	3,7	3,6	3,2	4,4	3,8	4,3	3,7	86,4
Travno-deteljne in deteljno-travne mešanice	5,2	6,2	6,5	6,8	7,1	7,0	6,6	5,4	4,9	7,1	7,3	7,1	5,8	81,0
– glavni posevek	5,6	6,5	6,9	7,2	7,6	7,5	7,3	5,8	5,4	7,5	7,7	7,6	6,2	80,7
– naknadni posevek	4,0	4,5	4,6	4,2	4,2	4,1	3,4	3,4	2,9	4,2	4,5	4,3	3,7	86,7

* izraženo v senu

Vir: SURS, preračuni KIS

2.6.4 Pridelava krmnih korenovk in drugih krmnih rastlin

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Indeks 2017/16
POVRŠINA (ha)														
Krmne korenovke – osnovna površina	954	357	527	559	469	352	231	260	248	221	175	147	223	151,7
Krmne korenovke ipd. – pospravljena površina	3.472	1.834	1.977	1.564	1.911	1.314	1.381	1.350	1.266	1.195	921	891	971	109,0
Krmna pesa, koleraba, korenje	1.588	815	1.107	916	972	587	655	553	476	434	324	265	293	110,6
Krmna pesa	816	432	554	471	464	320	:	:	:	:	:	:	:	:
Podzemna koleraba	653	299	491	387	433	224	:	:	:	:	:	:	:	:
Krmno korenje	119	84	62	58	75	43	:	:	:	:	:	:	:	:
Druge krmne korenovke ipd.	1.884	1.019	870	648	939	727	726	797	790	761	597	626	678	108,3
Druge krmne korenovke ipd., glavni posevki	113	33	52	57	61	83	:	29	56	31	27	31	104	335,5
Krmni ohrov, glavni posevki	13	18	3	8	12	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Buče za krmo	100	15	49	49	49	83	:	:	:	:	:	:	:	:
Druge krmne korenovke ipd., naknadni posevki	1.771	986	818	591	878	644	726	768	734	730	570	595	574	96,5
Krmni ohrov, naknadni posevki	1.110	361	221	88	385	239	286	226	275	312	:	:	:	:
Krmna repa, naknadni posevki	661	625	597	503	493	405	440	542	459	418	:	:	:	:
HEKTARSKI PRIDELEK (t/ha)														
Krmne korenovke ipd.	21,2	19,1	19,6	20,2	19,1	18,2	15,4	14,8	15,0	14,8	18,1	18,4	17,8	96,7
Krmna pesa, koleraba, korenje	23,2	18,9	19,5	20,6	19,8	20,3	17,7	16,9	17,6	16,9	19,9	19,4	16,1	83,1
Krmna pesa	29,3	23,9	24,3	26,4	24,8	24,9	:	:	:	:	:	:	:	:
Podzemna koleraba	16,9	13,4	15,1	14,6	15,2	14,9	:	:	:	:	:	:	:	:
Krmno korenje	15,9	12,9	11,9	13,4	15,5	14,0	:	:	:	:	:	:	:	:
Druge krmne korenovke ipd.	19,4	19,3	19,8	19,7	18,3	16,4	13,3	13,4	13,5	13,6	17,1	18,0	18,6	103,0
Druge krmne korenovke ipd., glavni posevki	29,8	16,3	24,7	20,2	23,4	27,8	:	44,2	45,1	45,0	44,4	44,5	44,6	100,3
Krmni ohrov, glavni posevki	12,1	10,6	12,3	7,6	15,8	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Buče za krmo	32,1	23,2	25,5	22,3	25,2	27,8	:	:	:	:	:	:	:	:
Druge krmne korenovke ipd., naknadni posevki	18,7	19,4	19,5	19,6	18,0	15,0	13,3	12,3	11,1	12,2	15,8	16,6	13,8	83,1
Krmni ohrov, naknadni posevki	19,0	21,2	21,4	18,9	17,4	14,3	13,8	13,2	11,0	11,3	:	:	:	:
Krmna repa, naknadni posevki	18,4	18,3	18,7	19,8	18,4	15,3	13,0	11,9	11,1	12,9	:	:	:	:
PRIDELEK (t)														
Krmne korenovke ipd.	73.461	35.089	38.841	31.648	36.415	23.852	21.235	20.032	19.025	17.639	16.635	16.411	17.294	105,4
Krmna pesa, koleraba, korenje	36.893	15.417	21.629	18.886	19.212	11.911	11.564	9.327	8.366	7.319	6.439	5.135	4.717	91,9
Krmna pesa	23.947	10.327	13.487	12.449	11.485	7.963	:	:	:	:	:	:	:	:
Podzemna koleraba	11.050	4.008	7.403	5.662	6.568	3.344	:	:	:	:	:	:	:	:
Krmno korenje	1.896	1.082	739	775	1.159	604	:	:	:	:	:	:	:	:
Druge krmne korenovke ipd.	36.568	19.672	17.212	12.762	17.203	11.941	9.671	10.705	10.659	10.320	10.196	11.276	12.577	111,5
Druge krmne korenovke ipd., glavni posevki	3.365	538	1.285	1.153	1.425	2.310	:	1.281	2.524	1.412	1.199	1.378	4.638	336,6
Krmni ohrov, glavni posevki	157	190	37	61	189	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Buče za krmo	3.208	348	1.248	1.092	1.236	2.310	:	:	:	:	:	:	:	:
Druge krmne korenovke ipd., naknadni posevki	33.203	19.134	15.927	11.609	15.778	9.631	9.671	9.424	8.135	8.908	8.997	9.898	7.939	80,2
Krmni ohrov, naknadni posevki	21.060	7.671	4.740	1.661	6.695	3.415	3.941	2.985	3.019	3.514	:	:	:	:
Krmna repa, naknadni posevki	12.143	11.463	11.187	9.948	9.083	6.216	5.730	6.439	5.116	5.394	:	:	:	:

Vir: SURS, preračuni KIS

2.6.5 Pridelava krme na trajnem travinju

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Indeks 2017/16
POVRŠINA (ha)														
Travniki in pašniki skupaj**	304.906	285.000	297.284	285.973	267.304	285.712	262.603	281.159	277.475	279.916	278.678	276.247	279.216	101,1
Enkratna raba	45.728	42.518	48.138	46.249	42.756	41.762	38.284	41.077	52.649	:	:	:	:	:
Dva- ali trikratna raba	202.672	187.976	216.036	207.558	193.902	208.371	191.018	204.951	186.756	:	:	:	:	:
Dvakratna raba	119.345	110.448	123.468	118.623	110.818	122.956	112.716	120.938	110.450	:	:	:	:	:
Trikratna raba	83.327	77.528	92.568	88.935	83.084	85.415	78.302	84.013	76.306	:	:	:	:	:
Štiri- ali večkratna raba	33.720	31.720	24.048	23.104	21.584	27.358	25.080	26.910	29.337	:	:	:	:	:
Skupni pašniki	22.786	22.786	9.062	9.062	9.062	8.221	8.221	8.221	8.733	8.733	8.733	8.808	8.808	100,0
HEKTARSKI PRIDELEK (t/ha)*														
Travniki in pašniki skupaj**	5,6	4,7	5,1	5,5	5,8	5,7	5,5	4,6	4,2	5,7	5,9	6,0	4,5	74,3
Enkratna raba	3,2	2,6	2,9	3,3	3,4	3,5	3,3	2,8	3,1	:	:	:	:	:
Dva- ali trikratna raba	5,9	5,0	5,4	5,8	6,1	5,9	5,8	4,7	4,4	:	:	:	:	:
Dvakratna raba	5,2	4,4	4,8	5,1	5,3	5,2	5,1	4,1	4,1	:	:	:	:	:
Trikratna raba	6,9	5,8	6,2	6,7	7,0	7,0	6,7	5,5	4,9	:	:	:	:	:
Štiri- ali večkratna raba	8,8	7,3	7,8	8,2	8,6	8,4	7,9	6,7	5,6	:	:	:	:	:
Skupni pašniki	3,2	2,6	3,0	3,3	3,4	3,5	3,3	2,8	3,1	:	:	:	:	:
PRIDELEK (t)*														
Travniki in pašniki skupaj**	1.712.588	1.331.878	1.525.022	1.572.063	1.538.220	1.638.819	1.451.932	1.283.162	1.174.446	1.589.103	1.633.585	1.661.714	1.247.770	75,1
Enkratna raba	145.573	110.517	141.223	152.315	147.268	144.354	126.515	114.805	163.224	:	:	:	:	:
Dva- ali trikratna raba	1.198.288	931.024	1.168.902	1.200.462	1.175.203	1.236.938	1.099.110	964.151	819.740	:	:	:	:	:
Dvakratna raba	626.460	484.047	592.111	606.503	590.869	641.617	572.903	498.258	448.113	:	:	:	:	:
Trikratna raba	571.828	446.977	576.791	593.959	584.334	595.321	526.207	465.893	371.627	:	:	:	:	:
Štiri- ali večkratna raba	295.812	230.866	187.983	189.200	184.757	228.707	198.800	181.105	164.279	:	:	:	:	:
Skupni pašniki	72.915	59.471	26.914	30.086	30.992	28.820	27.507	23.101	27.203	:	:	:	:	:

* izraženo v senu

** vključeni skupni pašniki

Vir: SURS

2.7 Sadje

Sadje je v letih 2005–2016 v skupni vrednosti kmetijske proizvodnje prispevalo od 4,7 % do 8,4 % ter v vrednosti rastlinske pridelave od 9,5 % do 16,3 %. Leta 2017 je bil delež sadja zaradi izredno majhnega obsega pridelave najmanjši do zdaj, in je znašal le 3,8 % skupne vrednosti in 7,7 % vrednosti rastlinske pridelave.

V letu 2016 se je po podatkih iz statističnega raziskovanja strukture kmetijskih gospodarstev s sadjarstvom in oljkarstvom ukvarjalo skoraj 21 tisoč KMG, ki so obdelovala dobre 11 tisoč hektarjev nasadov. Intenzivne sadovnjake je obdelovalo nekaj manj kot 2,6 tisoč KMG, ekstenzivne sadovnjake pa skoraj 18 tisoč KMG. V primerjavi z letom 2013 se je število KMG z intenzivnimi sadovnjaki povečalo za 28 %, število KMG z ekstenzivnimi sadovnjaki pa se je zmanjšalo za 8 %. V letu 2016 je bilo z intenzivnimi sadovnjaki zasajenih 3,8 tisoč hektarjev površin, kar je dobra 2 % več kot leta 2013. Ekstenzivni sadovnjaki so obsegali nekaj več kot 6,4 tisoč hektarjev površin, kar je 6 % več kot pred tremi leti. Povprečna površina intenzivnih sadovnjakov na KMG se je podobno kot ob popisu 2013 tudi v obdobju 2013–2016 zmanjšala (–20 %, z 1,88 ha na 1,51 ha).

V letu 2017 je bil na podlagi administrativnih virov izveden popis intenzivnih sadovnjakov, ki se po statistični zakonodaji Evropske unije izvaja vsakih 5 let. Podatki prikazujejo stanje na področju pridelave sadja v intenzivnih nasadih in so hkrati podlaga za nadaljnje letno statistično spremljanje in zagotavljanje teh podatkov za potrebe države in Evropske unije. Po popisu so v letu 2017 imeli intenzivne sadovnjake na 2.951 kmetijskih gospodarstvih, obsegali so nekaj več kot 4 tisoč hektarjev, v njih pa je bilo posajenih dobre 8,6 milijona dreves ali grmov. V obdobju med obema popisoma se je število KMG, ki imajo intenzivne sadovnjake, povečalo skoraj za polovico. Površina intenzivnih nasadov se je le nekoliko povečala (+3 %), število dreves ali grmov pa je ostalo na ravni leta 2012.

Preglednica 14: Intenzivni sadovnjaki po velikostnih razredih površine intenzivnih sadovnjakov; 2012 in 2017

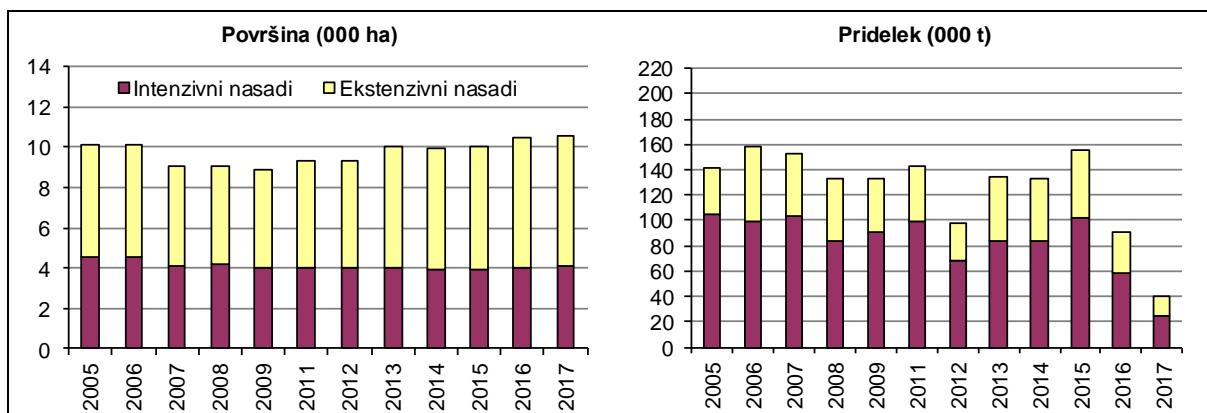
	Število KMG			Bruto površina (ha)			Število dreves ali grmov (000)		
	2012	2017	Indeks 2017/12	2012	2017	Indeks 2017/12	2012	2017	Indeks 2017/12
Intenzivni sadovnjaki skupaj	2.013	2.951	146,6	3.933	4.061	103,2	8.593	8.627	100,4
Velikostni razred 0–< 1 ha	1.317	2.157	163,8	527	710	134,8	771	1.078	139,7
Velikostni razred 1–< 5 ha	559	658	117,7	1.158	1.302	112,5	2.238	2.301	102,8
Velikostni razred 5–< 10 ha	93	91	97,8	640	627	98,0	1.485	1.480	99,6
Velikostni razred 10–< 20 ha	27	30	111,1	356	411	115,7	914	1.069	116,9
Velikostni razred 20 ha in več	17	15	88,2	1.254	1.011	80,6	3.184	2.699	84,8

Vir: SURS (Popisi intenzivnih sadovnjakov)

Glede na velikostne razrede površine intenzivnih sadovnjakov se je najbolj povečalo število KMG s površinami do 1 ha, v razredu med 1 ha–5 ha in v razredu 10 ha–20 ha, zmanjšalo pa število KMG z intenzivni sadovnjaki med 5 in 10 ha ter v velikostnem razredu z vsaj 20 ha intenzivnih sadovnjakov. Struktura sadnih vrst v intenzivnih sadovnjakih se v zadnjih letih spreminja. Še vedno močno prevladujejo jablane (58 %), vendar se njihov delež v strukturi bruto površine zmanjšuje (v letu 2007 72 %; v letu 2017 58 %). Prav tako se zmanjšuje delež v preteklosti najbolj razširjenih sadnih vrst (hrušk ter breskev in nektarin), medtem ko se povečuje zastopanost lupinarjev (še najbolj orehov +169 ha), jagodičja (+177 ha), nekaterih koščičarjev (češenj, marelic ter sliv in češpelj) in sredozemskih vrst (še najbolj kakija +51 ha).

Površine ekstenzivnih kmečkih sadovnjakov, intenzivnih sadovnjakov in jagod (t. i. nasadi sadja), ki zavzemajo približno 2 % kmetijske zemlje v uporabi (KZU), so leta 2017 obsegale dobrih 10,5 tisoč hektarjev in so bile v primerjavi z zadnjim petletnim obdobjem (2012–2016) večje za 6 %. V strukturi površin, namenjenih pridelavi sadja, prevladujejo ekstenzivni kmečki nasadi (v letu 2017 62 %), katerih površina se je v obdobju 2001–2009 postopno zmanjševala, v zadnjih letih pa je opazno njeno povečevanje.

Slika 17: Površina in pridelek sadja; 2005–2017

Vir: SURS

Leta 2017 se je skupna površina nasadov sadja v primerjavi z letom prej rahlo povečala (+1 %) in je obsegala 10.573 ha, pri čemer se je površina intenzivnih sadovnjakov povečala za dobra 2 %, površina ekstenzivnih sadovnjakov ostala na ravni lanske, površina jagod pa se je zmanjšala za 3 %. Ekstenzivni sadovnjaki so obsegali dobrih 6 tisoč hektarjev, intenzivnih sadovnjakov je bilo 4 tisoč hektarjev, jagode pa so bile posajena na 108 hektarjih. Površine posameznih sadnih vrst v intenzivnih nasadih so se podobno kot v preteklih letih spremenile dvosmerno. Zmanjšali so se nasadi dveh do pred kratkim najpomembnejših sadnih vrst, nasadi jablan za 2 %, breskev in nektarin za 6 % ter ponovno tudi višenj. Povečali pa so se nasadi drugih sadnih vrst (orehov, marelic, češenj, sliv in češpelj, hrušk), od tega še najbolj orehov (+24 %; za 66 ha). Po površini so orehi od leta 2017 druga sadna vrsta v intenzivnih nasadih v Sloveniji. V zadnjih letih se močno povečujejo tudi intenzivni nasadi drugih sadnih vrst, in sicer drugi lupinarji, sredozemske sadne vrste in drugo jagodičje.

Tako v intenzivnih kot v ekstenzivnih nasadih je bila letina sadja predvsem zaradi hude pomladanske pozebe najslabša do zdaj in že drugo leto zapored izredno slaba. V letu 2017 so najslabše obrodili pečkarji (jablane in hruške), orehi in tudi nekateri koščičarji (breskve in nektarine, slive in češplje ter višnje), nižji hektarski pridelki so bili tudi pri jagodičju in drugem sadju. Boljša kot v letu prej pa je bila letina marelic, ki je bila tudi nad povprečjem zadnjih petih let, in češenj. Skupna pridelava sadja je bila najmanjša po letu 1991 in še 56 % manjša kot v za pridelavo sadja tudi zelo neugodnem letu prej. Leta 2017 so v intenzivnih sadovnjakih obrali le slabih 25 tisoč ton (−58 %) ali le slabo tretjino sadja v primerjavi s povprečjem zadnjih petih let, v ekstenzivnih nasadih pa so pridelali za 54 % manj sadja oziroma le 15 tisoč ton različnih sadnih vrst.

Preglednica 15: Pridelek sadja; 2016 in 2017

Pridelek (t)	Vsi nasadi			Intenzivni nasadi			Ekstenzivni nasadi		
	2016	2017	Indeks 2017/16	2016	2017	Indeks 2017/16	2016	2017	Indeks 2017/16
Sadje skupaj	90.955	39.721	43,7	58.581	24.765	42,3	32.374	14.956	46,2
Jabolka	59.566	20.019	33,6	42.739	13.605	31,8	16.827	6.414	38,1
Hruške	8.280	3.623	43,8	3.175	1.167	36,8	5.105	2.456	48,1
Breskve in nektarine	5.556	2.996	53,9	4.694	2.457	52,3	862	539	62,5
Drugo sadje	17.553	13.083	74,5	7.973	7.536	94,5	9.580	5.547	57,9

Vir: SURS

Pridelek jabolk, ki so pri nas najpomembnejša sadna vrsta, se je glede na leto 2016 zmanjšal za 66 % in je obsegal le slabo četrtino povprečja zadnjih petih let. Prav tako so se zmanjšali tudi skupni pridelki večine drugih sadnih vrst, saj je bilo več pridelanih le marellic. Tudi v intenzivnih nasadih je bil pridelek jabolk izredno slab (-68 %), prav tako pridelek večine drugih sadnih vrst, več kot leto prej je bilo zaradi dobre letine in večje površine pridelanih le marellic in češenj ter zaradi večje površine tudi drugega jagodičja, brez jagod.

Prodaja sadja po evidentiranih tržnih poteh (odkup in tržnice) se je leta 2017 zaradi velikega izpada pridelka intenzivno zmanjšala (-61 %) in je znašala nekaj manj kot 10 tisoč ton (v povprečju zadnjih petih let približno 26 tisoč ton). Če predpostavimo, da se prek zabeleženega odkupa in prodaje na tržnicah trži le sadje iz intenzivnih nasadov, je evidentirana prodaja v letu 2017 predvsem zaradi slabe letine zajela 39 % pridelanega sadja, kar je mnogo več kot v povprečju zadnjih petih let (34 %).

V strukturni zunanje trgovine s sadjem v povprečju zadnjih petih let citrusi, banane in drugo južno sadje zavzemajo 54 %. Med kontinentalnimi vrstami sadja so v uvozu in izvozu najpomembnejša jabolka, ki so zaradi izredno slabih letin 2016 in 2017 v strukturni zunanje trgovine v teh letih zavzemala le približno petino, kar je najmanj po letu 2009.

Preglednica 16: Izvoz in uvoz svežega sadja; 2013–2017

KNCT 08	Izvoz (t)					Uvoz (t)				
	2013	2014	2015	2016	2017*	2013	2014	2015	2016	2017*
Užitno sadje**, od tega:	66.302	96.413	129.053	93.280	99.887	188.010	218.222	249.898	230.085	269.204
– jabolka	34.851	43.035	62.051	30.935	23.154	30.480	44.032	58.914	29.163	51.506
– hruške	745	1.443	1.200	794	1.428	4.476	5.235	5.318	5.855	6.023
– breskve	905	959	1.309	1.527	1.590	10.625	11.732	12.109	12.300	13.879
– pomaranče	1.566	4.025	4.080	4.054	5.247	19.764	20.650	20.057	19.721	20.923
– mandarine	2.847	4.979	4.242	3.863	2.850	15.971	17.905	17.973	19.357	15.648
– limone	1.494	1.786	2.445	4.112	4.811	8.843	9.263	11.097	12.674	14.216
– banane	17.598	31.393	44.901	37.906	50.213	46.734	58.072	72.146	73.483	82.650

* začasni podatki

** zunanja trgovina skupine KNCT 08 vključuje tudi lubenice in melone

Vir: SURS, preračuni KIS

V obdobju 2013–2017 je zunanja trgovina z užitnim sadjem obsegala od 254 do 379 tisoč ton oziroma vrednostno od 186 do 297 tisoč evrov na leto. Leta 2017 je bilo v zunanjetrgovinski menjavi prdanega vrednostno in količinsko več sadja kot leto prej. V primerjavi z letom 2017 se je zunanjetrgovinska menjava s svežim sadjem količinsko povečala za 14 %, vrednostno pa za 15 %. Uvoz svežega sadja je po začasnih podatkih leta 2017 obsegal približno 269 tisoč ton in se je povečal za 17 %. Od tega se je zaradi katastrofalno slabe letine uvoz jabolk, kot najpomembnejše kontinentalne sadne vrste v Sloveniji, povečal kar za 77 % in je bil največji do zdaj. S približno 100 tisoč tonami je bil tudi izvoz svežega sadja večji kot leto prej (+7 %). Zunanjetrgovinska bilanca z jabolki se je zaradi izpada pridelka ter posledično

izjemnega uvoza in manjšega izvoza močno poslabšala in je bila podobno kot leta 2014 izjemoma negativna.

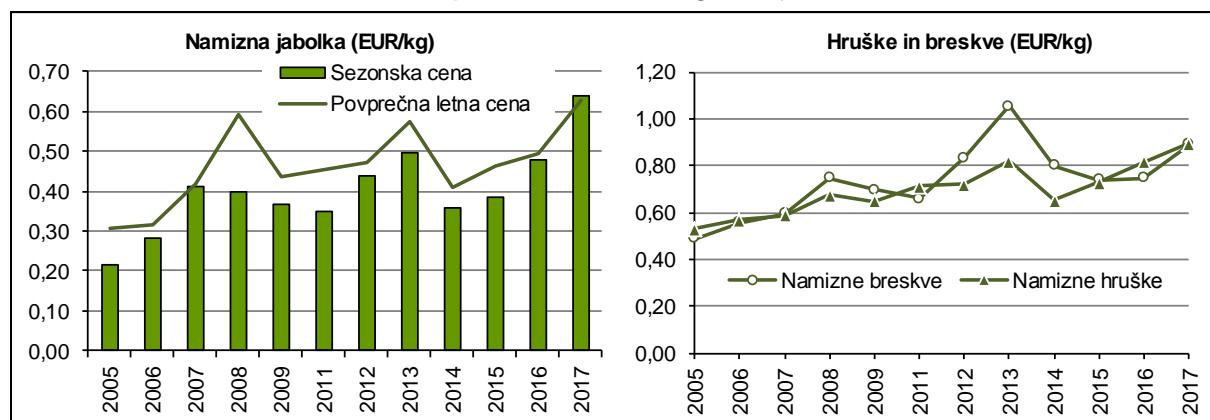
Leta 2017 je bilo v sveži in predelani obliki (vključno s sokovi) porabljenih 273 tisoč ton sadja, kar je 5 % manj kot leta 2016 in za desetino manj kot v povprečju zadnjih petih let. Uvoz sadja je obsegal 349 tisoč ton, od tega je bilo 70 % sadja svežega. Skupni uvoz sadja se je v primerjavi z letom prej povečal za 14 %, pri čemer je bil uvoz svežega sadja večji za 18 %. Izvoz sadja je leta 2017 obsegal 116 tisoč ton (85 % od tega je svežega sadja), kar je za 6 % več v primerjavi z letom 2016.

Tako kot pri zelenjavi so tudi pri sadju opazna precejšnja medletna nihanja stopnje samooskrbe in porabe, ki so predvsem posledica bolj ali manj obilnih letin. To se je pokazalo tudi ob izredno skromni letini 2017, ko je bila stopnja samooskrbe s sadjem (sveže in predelano) z zelo skromnimi 15 % za 17 odstotnih točk nižja kot leto prej in tudi zelo podpovprečna (26 odstotnih točk pod povprečjem zadnjih petih let). Prav tako je tudi stopnja samooskrbe s svežim sadjem z 21 % za 23 odstotnih točk zaostala za letom prej in povprečjem zadnjih petih let (za 32 odstotnih točk). Leta 2017 je prebivalec Slovenije porabil 121 kg sadja v vseh oblikah oziroma je pojedel 71 kg svežega sadja, kar je za odstotek manj oziroma na ravni leta prej.

Podobno kot v Sloveniji je bila leta 2017 tudi drugod po Evropi ponudba sadja zaradi neugodnih vremenskih razmer že drugo leto zapored relativno majhna. Zaradi izredno majhne ponudbe domačih jabolk je bila povprečna letna odkupna cena namiznih jabolk s 0,63 EUR/kg za 27 % višja od odkupne cene leto prej in najvišja po letu 2005. Še bolj (+33 %) se je povišala sezonska cena namiznih jabolk jeseni 2017 (september–november), ko je znašala kar 0,64 EUR/kg in je bila tudi najvišja po letu 2005.

Tudi odkupne cene drugih sadnih vrst so se večinoma zvišale; od pomembnejših sadnih vrst so se znižale le povprečne letne cene češenj ter češpelj in sлив.

Slika 18: Odkupne cene namiznega sadja; 2005–2017

Vir: SURS, preračuni KIS

Od leta 2007 (nekatere sadne vrste) oziroma 2008 (vse sadne vrste) do vključno leta 2014 so pridelovalci sadja lahko uveljavljali pravico do enotnega plačila, ki je od leta 2012 lahko vključevalo tudi zgodovinski dodatek za lupinasto sadje (neposredna plačila za lupinarje so se izplačevala v letih 2004–2011). S spremembo skupne kmetijske politike v programskem obdobju 2014–2020 so leta 2015 na novo dodelili plačilne pravice, na podlagi katerih lahko pridelovalci sadja iz sheme neposrednih plačil pridobijo osnovno plačilo in plačilo za zeleno komponento. Od leta 2006 so tudi sadjarji upravičeni do regresiranja zavarovanja, ki se je

leta 2017 zvišalo s 30 % na 40 % zavarovalne premije, uveljavljajo pa lahko tudi pravico do vračila dela trošarine za gorivo, porabljeno v kmetijstvu (od leta 2009 70 %).

Na podlagi podatkov o katastrofalno slabih letini sadja in ocenah na podlagi modelnih kalkulacij ocenjujemo, da so se ekonomski rezultati pri pridelavi sadja v letu 2017 v povprečju izredno poslabšali. Ekonomski razmere so se zaradi majhne ponudbe in zato višjih odkupnih cen po vsej verjetnosti izboljšale, vendar so bile pri večini sadjarjev, ki so imeli zaradi vremenskih pogojev zmanjšan pridelek, še mnogo bolj zaostrene kot ob spravilu letine 2016.

Po modelnih ocenah se je košarica cen pri pridelavi jabolk (pri enakem pričakovanem pridelek) v povprečju zvišala za 2 %. Na majhno povprečno spremembo skupnih stroškov so najbolj vplivali podražitev goriva in s tem povišanje stroškov domačih strojnih storitev (+4 %), višje cene FFS (+2 %), v povprečju višje cene materiala, storitev in dela za napravo nasadov (+1 %), višji stroški dela, ki so zaradi rasti plač porasli za približno 3 %, ter znižanje stroškov zavarovanja pridelka (višja premijska stopnja in višje sofinanciranje zavarovalnih premij; -8 %).

Po ocenah modelnih kalkulacij (pri enakem pričakovanem pridelek) je bilo pri pridelavi namiznih hrušk in namiznih breskev v letu 2017 gibanje stroškov in odkupnih cen podobno kot pri jabolkih. Zaradi izredno slabe letine so se kljub pomembno višjim odkupnim cenam ekonomski rezultati tudi pri pridelavi teh dveh sadnih vrst poslabšali. Skupni stroški pridelave so bili v nasadih, ki jih je prizadela pozeba, sicer nekoliko nižji, vendar je bilo skrbno izvajanje tehnoloških ukrepov (rez, varstvo rastlin in uravnoteženo gnojenje) zelo pomembno.

2.7.1 Pridelava sadja

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Indeks 2017/16
POVRŠINA skupaj (ha)	10.101	10.101	9.037	9.052	8.893	9.293	9.342	9.303	10.055	9.972	10.011	10.461	10.573	101,1
PRIDELEK (t)														
Skupaj	142.166	157.861	152.423	132.342	132.822	153.668	142.355	97.587	133.865	133.493	156.114	90.955	39.721	43,7
Jabolka	106.196	119.176	114.493	102.893	95.662	117.569	105.355	74.263	92.449	99.909	115.091	59.566	20.019	33,6
Hruške	8.213	11.447	11.823	9.299	11.459	10.889	11.425	6.509	11.138	10.208	11.068	8.280	3.623	43,8
Breskve in nektarine	13.337	11.158	9.252	6.780	9.950	7.962	8.603	6.203	6.998	5.459	6.938	5.556	2.996	53,9
Marelice	373	662	483	269	616	482	687	681	435	673	1.313	961	1.092	113,6
Češnje	3.124	3.659	3.483	2.639	3.933	2.958	4.235	2.786	5.390	5.264	5.580	4.080	2.776	68,0
Višnje	423	492	504	360	470	337	387	236	539	541	498	337	142	42,1
Češplje in slive	4.331	5.393	6.261	4.174	4.101	6.878	4.921	2.190	8.835	4.010	4.133	3.267	1.771	54,2
Orehi	2.688	2.783	2.969	2.844	2.956	2.952	2.911	1.644	4.013	3.676	4.985	2.626	1.725	65,7
Drugo sadje, brez jagodičja	1.187	958	1.269	1.108	1.514	1.722	1.661	1.330	1.627	1.863	3.755	3.708	3.062	82,6
Jagode	2.175	2.048	1.762	1.872	2.054	1.790	1.993	1.505	2.144	1.597	1.987	1.845	1.686	91,4
Drugo jagodičje, brez jagod	119	84	124	104	107	129	177	240	297	292	766	729	829	113,7

Vir: SURS, preračuni KIS

2.7.2 Pridelava sadja v ekstenzivnih nasadih

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Indeks 2017/16
POVRŠINA (ha)	5.555	5.555	4.906	4.906	4.890	5.290	5.291	5.290	6.032	6.031	6.049	6.432	6.450	100,3
PRIDELEK (t)														
Ekstenzivni nasadi skupaj	36.979	58.869	48.678	48.176	41.449	60.819	43.067	29.389	50.391	49.385	53.920	32.374	14.956	46,2
Jabolka	21.729	39.298	27.516	31.280	23.075	40.278	24.032	18.922	22.875	28.875	31.236	16.827	6.414	38,1
Hruške	5.107	7.311	7.501	6.163	6.726	7.116	6.831	4.099	8.448	6.676	7.346	5.105	2.456	48,1
Breskve in nektarine	856	968	1.167	1.005	1.072	1.036	970	656	1.425	1.286	1.384	862	539	62,5
Marelice	190	366	262	231	336	242	317	287	290	385	526	423	332	78,5
Češnje	2.408	2.790	2.992	2.367	3.076	2.315	3.137	1.826	4.504	4.284	4.136	3.133	1.581	50,5
Višnje	240	271	365	335	345	258	309	171	492	476	457	298	132	44,3
Češplje in slive	3.640	5.019	5.864	3.960	3.873	6.559	4.559	2.005	8.492	3.633	3.812	2.937	1.563	53,2
Orehi	2.498	2.590	2.638	2.458	2.577	2.640	2.516	1.206	3.372	3.194	4.200	2.069	1.380	66,7
Drugo sadje, brez jagodičja	311	255	373	377	369	375	396	217	493	576	823	720	559	77,6

Vir: SURS, preračuni KIS

2.7.3 Pridelava sadja v intenzivnih nasadih

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Indeks 2017/16
POVRŠINA (ha)	4.546	4.546	4.131	4.146	4.003	4.003	4.051	4.013	4.023	3.942	3.964	4.031	4.124	102,3
Jabolka	3.099	3.099	2.874	2.874	2.722	2.765	2.734	2.702	2.643	2.545	2.465	2.416	2.355	97,5
Hruške	284	284	221	221	214	209	207	213	216	207	199	198	203	102,5
Breskve in nektarine	643	643	513	513	509	442	468	408	393	358	317	300	282	94,0
Marelice	31	31	28	28	32	34	37	39	44	51	61	68	75	110,3
Češnje	107	107	92	92	110	114	124	136	148	158	166	176	186	105,7
Višnje	58	58	36	36	16	14	14	15	8	8	8	8	7	93,3
Češljive in slive	41	41	27	27	28	29	30	31	34	34	36	40	44	110,0
Orehi	61	61	92	92	105	115	142	171	180	195	234	273	339	124,2
Drugo sadje, brez jagodičja	89	89	108	108	124	143	154	167	185	196	230	267	294	110,1
Jagode	104	104	109	124	110	102	99	80	106	87	107	111	108	97,3
Drugo jagodičje, brez jagod	29	29	31	31	33	36	42	51	66	103	141	174	231	132,8
HEKTARSKI PRIDELEK (t/ha)	23,1	21,8	25,1	20,3	22,8	23,2	24,5	17,0	20,7	21,3	25,8	14,5	6,0	41,3
Jabolka	27,3	25,8	30,3	24,9	26,7	28,0	29,7	20,5	26,3	27,9	34,0	17,7	5,8	32,7
Hruške	10,9	14,6	19,6	14,2	22,1	18,1	22,2	11,3	12,5	17,1	18,7	16,0	5,7	35,9
Breskve in nektarine	19,4	15,8	15,8	11,3	17,4	15,7	16,3	13,6	14,2	11,7	17,5	15,6	8,7	55,7
Marelice	5,9	9,5	7,9	1,4	8,8	7,1	10,0	10,1	3,3	5,6	12,9	7,9	10,1	128,1
Češnje	6,7	8,1	5,3	3,0	7,8	5,6	8,9	7,1	6,0	6,2	8,7	5,4	6,4	119,4
Višnje	3,2	3,8	3,9	0,7	7,8	5,6	5,6	4,3	5,9	8,7	5,5	5,2	1,4	27,5
Češljive in slive	16,9	9,1	14,7	7,9	8,1	11,0	12,1	6,0	10,1	11,0	8,9	8,3	4,7	57,3
Orehi	3,1	3,2	3,6	4,2	3,6	2,7	2,8	2,6	3,6	2,5	3,4	2,0	1,0	49,9
Drugo sadje, brez jagodičja	9,8	7,9	8,3	6,8	9,2	9,4	8,2	6,7	6,1	6,6	12,7	11,2	8,5	76,1
Jagode	20,9	19,7	16,2	15,1	18,7	17,5	20,1	18,8	20,2	18,4	18,6	16,6	15,6	93,9
Drugo jagodičje, brez jagod	4,1	2,9	4,0	3,4	3,2	3,6	4,2	4,7	4,5	2,8	5,4	4,2	3,6	85,7
PRIDELEK (t)	105.187	98.992	103.745	84.166	91.373	92.849	99.288	68.198	83.474	84.108	102.194	58.581	24.765	42,3
Jabolka	84.467	79.878	86.977	71.613	72.587	77.291	81.323	55.341	69.574	71.034	83.855	42.739	13.605	31,8
Hruške	3.106	4.136	4.322	3.136	4.733	3.773	4.594	2.410	2.690	3.532	3.722	3.175	1.167	36,8
Breskve in nektarine	12.481	10.190	8.085	5.775	8.878	6.926	7.633	5.547	5.573	4.173	5.554	4.694	2.457	52,3
Marelice	183	296	221	38	280	240	370	394	145	288	787	538	760	141,3
Češnje	716	869	491	272	857	643	1.098	960	886	980	1.444	947	1.195	126,2
Višnje	183	221	139	25	125	79	78	65	47	65	41	39	10	25,6
Češljive in slive	691	374	397	214	228	319	362	185	343	377	321	330	208	63,0
Orehi	190	193	331	386	379	312	395	438	641	482	785	557	345	61,9
Drugo sadje, brez jagodičja	876	703	896	731	1.145	1.347	1.265	1.113	1.134	1.287	2.932	2.988	2.503	83,8
Jagode	2.175	2.048	1.762	1.872	2.054	1.790	1.993	1.505	2.144	1.597	1.987	1.845	1.686	91,4
Drugo jagodičje, brez jagod	119	84	124	104	107	129	177	240	297	292	766	729	829	113,7

Vir: SURS, preračuni KIS

2.7.4 Število kmetijskih gospodarstev, dreves ali grmov in bruto površina po sadnih vrstah v intenzivnih sadovnjakih

	2002	2007	2012	2017	Indeks 2017/12		2002	2007	2012	2017	Indeks 2017/12		2002	2007	2012	2017	Indeks 2017/12
	Število kmetijskih gospodarstev						Bruto površina (ha)						Število dreves ali grmov (000 kos)				
Intenzivni sadovnjenki skupaj	: 1.706	2.013	2.951	146,6		:	4.017	3.933	4.061	103,2		:	8.593	8.627	100,4		
Jablane	1.151	856	910	1.133	124,5	3.099	2.874	2.702	2.355	87,2	7.086	7.482	7.347	6.710	91,3		
Hruške	357	161	211	443	210,0	284	221	213	203	95,7	466	450	465	447	96,0		
Breskve	881	602	576	659	114,4	594	500	398	273	68,6	521	457	371	249	67,1		
Nektarine	109	46	55	90	163,6	49	13	10	9	87,1	41	11	8	7	82,3		
Marelice	178	80	126	330	261,9	31	28	39	75	190,6	14	16	22	43	194,2		
Češnje	485	262	403	696	172,7	107	92	137	186	136,1	36	42	67	98	146,8		
Višnje	50	18	23	73	317,4	58	36	15	7	49,3	32	21	9	6	64,5		
Češplje in slive	258	80	110	335	304,5	41	27	31	44	142,6	18	16	19	27	139,5		
Oreh	98	89	166	366	220,5	61	92	171	339	198,7	8	13	24	48	198,5		
Leska	39	31	48	151	314,6	32	43	62	106	171,4	13	17	25	47	191,1		
Mandelj	35	z	4	23	575,0	10	z	z	6		2	z	z	2			
Kostanj	19	9	22	67	304,5	11	5	11	21	193,4	1	1	2	4	198,3		
Kaki	122	63	145	370	255,2	25	32	57	107	189,4	11	17	33	62	190,2		
Aktinidija	32	17	36	80	222,2	9	9	13	20	162,4	5	6	9	15	162,9		
Fige	104	15	28	138	492,9	7	3	6	14	241,1	2	1	2	6	275,9		
Kutine	8	z	z	27		1	z	z	2		0	z	z	1			
Namizno grozdje	–	–	19	64	336,8	–	–	12	19	158,0	–	–	42	55	132,0		
Jagodičje (brez jagod), skupaj	42	41	99	528	533,3	29	30	46	224	481,7	72	85	136	690	508,4		
– od tega: ameriške borovnice	11	12	27	103	381,5	23	19	27	54	198,5	44	32	58	115	197,2		
Drugo sadje	25	z	15	183		2	z	6	51		3	z	10	110			

: ni podatka

z – zaupno

Vir: SURS (Popisi intenzivnih sadovnjakov)

2.7.5 Evidentirana prodaja sadja (t)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Indeks 2017/16
ODKUP IN TRŽNICE SKUPAJ														
Sveže sadje	49.011	40.230	42.667	35.666	32.063	33.031	40.207	26.228	24.186	26.295	30.719	24.863	9.728	39,1
Jabolka, namizna	24.419	20.190	22.041	21.164	18.946	20.664	24.475	18.936	13.834	20.141	21.856	17.269	6.025	34,9
Jabolka za predelavo	18.555	11.634	15.230	10.327	7.491	8.002	11.416	4.527	8.105	3.990	6.576	5.247	1.884	35,9
Hruške, namizne	723	1.004	997	913	1.020	933	494	331	226	329	630	431	521	120,7
Breskve in nektarine, namizne	720	527	515	349	244	344	240	195	205	204	225	230	169	73,3
Marelice	36	43	70	41	63	86	47	33	z	27	32	z	45	
Češnje	76	111	118	85	106	81	80	47	42	98	156	134	148	110,3
Češplje in slive, sveže	25	76	90	39	78	87	56	58	48	52	41	41	36	86,2
Kaki	6	9	7	4	19	12	18	8	24	14	94	46	z	
Drugo sadje, brez jagodičja	448	241	102	121	119	135	159	155	125	215	178	238	217	91,4
Jagode	157	233	253	281	249	281	236	156	132	186	164	339	287	84,8
Drugo jagodičje, brez jagod	24	22	31	37	27	37	31	23	24	24	18	19	24	125,3
ODKUP														
Sveže sadje	47.794	39.022	41.179	34.180	30.797	31.766	39.271	25.394	23.357	25.573	29.965	24.004	8.904	37,1
Jabolka, namizna	23.731	19.499	21.257	20.358	18.275	20.119	24.094	18.525	13.435	19.904	21.612	17.006	5.801	34,1
Jabolka za predelavo	18.555	11.634	15.230	10.327	7.491	8.002	11.416	4.527	8.105	3.990	6.576	5.247	1.884	35,9
Hruške, namizne	634	903	844	775	916	815	408	267	145	258	534	316	417	132,0
Breskve in nektarine, namizne	578	432	384	202	138	213	147	118	126	141	157	165	103	62,4
Marelice	1	3	0	0	4	2	4	3	z	1	6	z	7	
Češnje	21	44	17	4	19	8	18	13	15	34	98	68	80	117,3
Češplje in slive, sveže	3	25	35	11	21	27	26	21	26	26	13	16	12	75,6
Kaki	6	9	7	4	19	12	18	8	24	14	94	46	z	
Drugo sadje, brez jagodičja	358	155	40	21	23	20	24	53	14	86	37	50	19	38,0
Jagode	82	179	151	171	190	178	160	98	78	103	85	255	201	79,0
Drugo jagodičje, brez jagod	3	1	0	1	1	1	1	1	2	2	2	2	7	334,7
DOVOZ NA TRŽNICE														
Sveže sadje	1.217	1.208	1.488	1.486	1.265	1.265	936	834	829	721	754	859	824	95,9
Jabolka	687	692	784	805	671	545	380	411	400	238	244	262	224	85,3
Hruške	89	101	152	137	104	118	86	64	81	71	96	116	104	90,0
Breskve in nektarine, namizne	142	96	130	147	106	131	94	77	79	62	68	65	66	100,8
Marelice	35	40	70	41	59	84	43	30	32	26	25	36	38	104,1
Češnje	56	67	101	81	87	73	62	34	27	64	58	66	68	103,0
Višnje	7	2	4	5	10	11	7	2	1	1	2	1	1	98,8
Češplje in slive, sveže	22	51	55	29	57	60	30	37	22	27	28	25	23	93,1
Oreh, celi	11	14	12	14	19	18	19	21	15	24	18	15	14	94,4
Drugo sadje, brez jagodičja	72	70	46	80	66	85	109	79	95	103	121	172	183	106,6
– od tega kostanj	16	25	31	26	36	33	47	25	18	39	47	60	64	105,7
Jagode	75	55	102	109	59	103	76	58	54	83	79	84	86	102,4
Drugo jagodičje, brez jagod	21	21	31	36	27	36	30	22	23	22	16	17	17	100,5
– od tega gojene borovnice	16	15	20	25	18	20	16	9	11	10	6	7	7	113,2
Oreh, luščeni	45	42	30	42	42	44	41	49	62	46	57	57	52	91,2

z – zaupno

Vir: SURS

2.7.6 Izvoz in uvoz svežega sadja

KNCT 08**	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017*	Indeks 2017/16
IZVOZ (t)														
Užitno sadje, od tega:	52.545	44.498	72.814	87.849	89.528	87.129	96.509	60.057	66.302	96.413	129.053	93.280	99.887	107,1
Pečkarji, od tega:	26.414	21.683	35.949	29.766	25.912	36.269	40.985	33.433	35.596	44.477	63.251	31.729	24.582	77,5
jabolka	25.462	20.322	34.089	27.417	23.901	33.912	39.457	32.115	34.851	43.035	62.051	30.935	23.154	74,8
hruške	952	1.360	1.860	2.349	2.011	2.357	1.528	1.318	745	1.443	1.200	794	1.428	179,8
Koščičarji, od tega:	567	1.174	1.518	2.881	2.749	2.336	1.754	2.510	2.270	1.296	2.029	2.813	3.410	121,2
breskve	520	950	1.227	2.422	1.988	1.789	1.475	1.900	905	959	1.309	1.527	1.590	104,1
Jagodičje, od tega:	135	115	339	345	131	253	265	93	133	180	245	140	343	244,4
jagode	105	106	307	342	125	236	241	86	126	174	205	134	102	76,2
Lupinasto sadje	43	50	20	90	118	89	85	67	86	269	295	353	406	115,0
Lubenice in melone**	227	445	593	599	888	856	561	509	428	713	137	168	214	127,6
Citrusi, od tega:	8.070	8.072	12.997	15.484	11.766	13.937	10.950	7.055	6.222	12.607	12.597	14.223	14.027	98,6
pomaranče	1.312	1.476	3.248	4.825	2.091	3.865	1.988	1.857	1.566	4.025	4.080	4.054	5.247	129,4
mandarine	971	2.348	4.753	5.017	4.888	4.665	4.736	3.501	2.847	4.979	4.242	3.863	2.850	73,8
limone	4.645	3.046	3.760	4.251	1.892	1.221	821	1.434	1.494	1.786	2.445	4.112	4.811	117,0
Drugo južno sadje, od tega:	15.197	9.208	16.015	31.668	41.437	27.809	37.890	12.746	18.199	32.939	46.805	39.734	53.541	134,7
banane	14.935	8.812	15.524	30.978	40.715	26.871	36.894	12.172	17.598	31.393	44.901	37.906	50.213	132,5
ananas	194	302	399	566	593	790	468	428	472	487	257	401	1.404	350,3
UVOD (t)														
Užitno sadje, od tega:	150.731	142.121	157.399	194.738	203.193	189.601	193.876	174.532	188.010	218.222	249.898	230.085	269.204	117,0
Pečkarji, od tega:	11.655	13.448	12.606	22.177	23.068	25.668	24.655	32.295	34.956	49.267	64.232	35.018	57.529	164,3
jabolka	6.813	8.829	6.951	17.158	17.953	20.129	18.862	26.906	30.480	44.032	58.914	29.163	51.506	176,6
hruške	4.842	4.619	5.654	5.019	5.116	5.539	5.793	5.389	4.476	5.235	5.318	5.855	6.023	102,9
Koščičarji, od tega:	14.365	13.183	12.694	15.986	16.049	14.823	13.154	15.059	14.954	15.350	16.237	17.259	20.881	121,0
breskve	11.566	9.436	10.402	12.895	12.710	11.261	10.557	11.398	10.625	11.732	12.109	12.300	13.879	112,8
Jagodičje, od tega:	1.501	1.457	1.725	1.991	1.835	1.966	2.100	2.304	2.313	2.623	1.956	2.405	2.978	123,8
jagode	1.239	1.390	1.489	1.833	1.601	1.804	1.949	2.138	2.113	2.335	1.721	2.072	2.225	107,4
Lupinasto sadje	1.718	1.620	1.564	1.963	2.025	1.932	1.943	1.883	2.250	2.735	2.966	3.227	3.628	112,4
Lubenice in melone**	10.296	10.655	11.371	13.981	12.606	13.897	12.385	14.819	14.565	14.825	14.939	17.207	19.299	112,2
Citrusi, od tega:	44.671	46.199	50.567	52.072	51.624	52.242	49.871	46.204	49.019	51.372	52.716	55.065	54.177	98,4
pomaranče	16.848	16.285	18.263	19.813	17.766	20.119	18.664	16.192	19.764	20.650	20.057	19.721	20.923	106,1
mandarine	13.757	17.524	19.503	18.832	20.385	19.797	17.968	18.107	15.971	17.905	17.973	19.357	15.648	80,8
limone	11.044	9.299	9.848	10.243	8.315	7.512	8.035	7.935	8.843	9.263	11.097	12.674	14.216	112,2
Drugo južno sadje, od tega:	49.491	38.442	46.266	63.627	73.495	58.739	72.384	45.484	53.319	65.465	79.889	81.519	92.982	114,1
banane	47.264	35.355	42.689	59.178	69.267	53.955	67.476	39.464	46.734	58.072	72.146	73.483	82.650	112,5
ananas	1.613	2.368	2.716	3.542	3.341	3.711	3.584	3.262	3.009	2.995	2.509	2.730	4.318	158,2

* začasni podatki

** zunanjia trgovina skupine KNCT 08 vključuje tudi lubenice in melone

Vir: SURS, preračuni KIS

2.7.7 Bilanca proizvodnje in porabe sadja (ekvivalent svežega sadja, 000 t)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017*	Indeks 2017/16
SADJE SKUPAJ														
Pridelano	142,2	157,9	152,4	132,3	132,8	153,7	142,4	97,6	133,9	133,5	156,1	91,0	39,7	43,7
Uvoz	220,6	204,6	253,9	324,4	318,0	279,0	274,8	240,1	259,3	295,8	325,3	304,5	348,5	114,5
od tega sveže	135,9	126,7	140,7	176,0	186,2	171,3	177,4	155,1	168,3	198,7	230,6	208,2	244,9	117,6
Izvoz	71,6	61,6	95,2	105,7	105,4	103,5	110,9	75,0	81,1	111,0	149,6	109,6	115,7	105,6
od tega sveže	51,9	43,7	71,8	87,1	88,5	86,1	95,7	59,0	65,0	94,7	128,2	92,3	98,5	106,7
Domača poraba	291,2	300,9	311,1	351,0	345,4	329,1	306,3	262,7	312,1	318,3	331,8	285,8	272,5	95,4
– izgube	27,9	33,3	31,0	31,0	30,5	35,7	31,5	24,2	31,7	36,7	42,4	26,5	18,8	71,1
– industrijski nameni	13,0	17,7	14,1	13,2	11,7	16,4	9,4	6,2	13,9	11,4	12,5	6,1	3,2	53,1
– poraba za prehrano	250,3	249,9	266,0	306,8	303,2	277,1	265,4	232,3	266,4	270,2	276,9	253,3	250,5	98,9
Poraba na prebivalca (kg)	125,1	124,4	131,7	151,7	148,5	135,2	129,3	113,0	129,4	131,1	134,2	122,7	121,2	98,8
Stopnja samooskrbe (%)	48,8	52,5	49,0	37,7	38,5	46,7	46,5	37,2	42,9	41,9	47,0	31,8	14,6	
SADJE SVEŽE														
Poraba na prebivalca (kg)	78,8	75,3	70,9	73,9	79,7	73,0	74,1	68,3	74,9	79,3	83,9	71,6	71,3	99,6
Stopnja samooskrbe (%)	62,9	65,5	68,9	59,8	57,6	64,3	63,5	50,4	56,5	56,2	60,4	44,0	21,3	

* začasni podatki

Vir: SURS, KIS

2.7.8 Odkupne cene sadja

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Indeks 2017/16
EUR/kg														
Jabolka, namizna	0,31	0,32	0,42	0,59	0,43	0,41	0,45	0,47	0,58	0,41	0,46	0,49	0,63	127,0
Sezonska cena jabolk*	0,27	0,28	0,41	0,40	0,37	0,40	0,35	0,44	0,50	0,36	0,39	0,48	0,64	133,3
Jabolka za predelavo	0,09	0,09	0,18	0,09	0,06	0,11	0,12	0,15	0,12	0,10	0,12	0,11	0,19	162,4
Hruške, namizne	0,53	0,57	0,59	0,67	0,65	0,75	0,71	0,72	0,82	0,65	0,73	0,82	0,90	109,7
Breskve, namizne	0,49	0,56	0,60	0,75	0,70	0,71	0,66	0,83	1,05	0,80	0,74	0,75	0,89	119,6
Marelice	0,95	0,96	1,21	1,50	1,03	1,41	1,37	1,62	z	2,02	1,42	z	1,44	
Češnje	1,72	1,59	1,97	3,69	2,81	3,37	2,66	3,55	3,84	2,97	2,53	2,98	2,68	89,7
Češlplje in slive, sveže	0,53	0,59	0,62	0,78	0,58	0,71	0,77	1,42	0,76	0,66	0,98	0,94	0,80	85,9
Jagode	2,33	2,19	1,90	2,14	1,98	2,40	1,96	2,68	2,95	2,44	3,39	2,72	3,88	142,6
Kaki	0,53	0,70	0,77	1,11	0,81	1,06	1,09	1,51	1,16	1,35	0,92	1,10	z	

* tehtano povprečje odkupnih cen v septembru, oktobru in novembru

z – zaupno; Vir: SURS, preračuni KIS

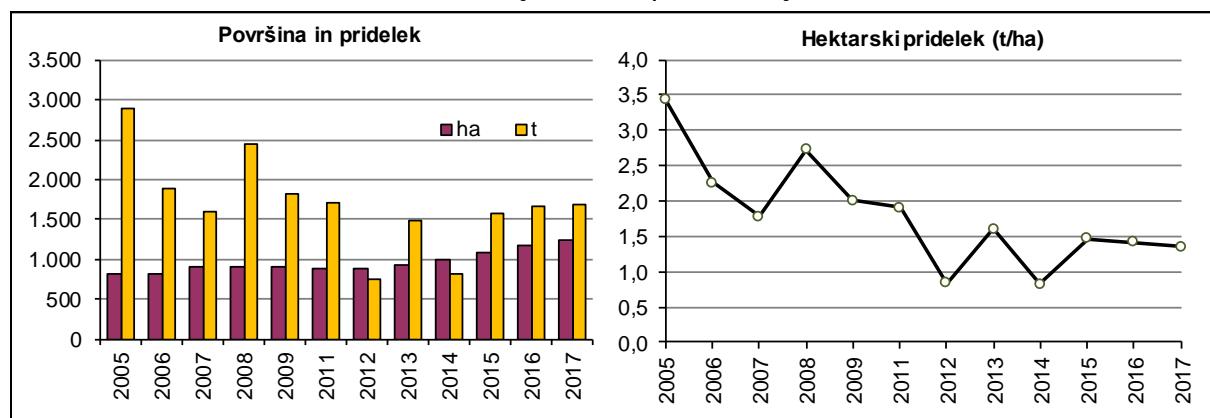
2.8 Oljke

Od leta 2005 je oljčno olje k skupni vrednosti kmetijske pridelave prispevalo med 0,2 % in 0,5 %, k vrednosti rastlinske pridelave pa med 0,3 % in 1,0 %. Delež oljčnikov v kmetijski zemlji v uporabi se je v obdobju 2005–2017 povečal z 0,16 % na 0,26 %, obseg oljčnih nasadov pa se je v tem obdobju povečal z 820 na 1.243 ha.

Po podatkih iz statističnega raziskovanja strukture kmetijskih gospodarstev se je v obdobju 2013–2016 število KMG z oljkami povečalo za skoraj 4 % (v letu 2016 1.867), površine pa so se povečale za 15 % (v letu 2016 1.037 ha). Ta KMG so oljke v povprečju pridelovala na 0,56 ha površin, kar je nekoliko več kot leta 2013, ko je povprečna površina znašala 0,50 ha.

Skupni pridelek oljk zaradi spremenljivih vremenskih razmer med leti zelo niha. V slovenskih oljčnikih so po statističnih podatkih leta 2017 na 1.243 ha (+6 %) pridelali 1.685 ton oljk, kar je dober odstotek več kot leto prej, ko je bila letina povprečna. Hektarski pridelek oljk je bil z 1,4 t/ha za 4 % manjši kot leto prej in dobro desetino nad povprečjem (2012–2016). V primerjavi z zadnjim petletnim obdobjem je bil skupni pridelek oljk za dobro tretjino nad povprečjem.

Slika 19: Površina oljčnikov in pridelek oljk; 2005–2017

Vir: SURS

Na podlagi Zakona o kmetijstvu (Uradni list RS, 45/08, 57/12, 90/12, 26/14, 32/15 in 27/17) in Pravilnika o registru kmetijskih gospodarstev (Uradni list RS, 83/16, 23/17 in 69/17) se v Registru kmetijskih gospodarstev (RKG) vodijo tudi podatki o pridelku oljk in oljčnega olja za kmetijska gospodarstva, ki imajo najmanj 0,1 ha oljčnikov. Ne glede na zakonske zahteve v RKG niso vpisani vsi oljčniki in tudi pridelka oljk in oljčnega olja ne prijavljajo vsi. V letu 2017 je bilo v RKG vpisanih približno 1,3 tisoč KMG, ki pridelujejo oljke na okoli 850 ha. Prijavljeni pridelek oljčnega olja leta 2017 je bil z 270 t za 18 % večji kot leta 2016, nekoliko boljša kot v letu prej pa je bila tudi oljevitost pridelka oljk.

Preglednica 17: Pridelava oljk in oljčnega olja po podatkih RKG; 2015–2017

	2015	2016	2017
Število KMG	1.228	1.217	1.264
Prijavljena površina (ha)	808	807	844
Prijavljeni pridelek oljk za predelavo (t)	1.726	1.522	1.791
Prijavljeni pridelek oljčnega olja (t)	263	225	270
Izplen (%)*	15,3	14,9	15,3

* upoštevan samo prijavljeni pridelek oljk pri pridelovalcih, ki imajo tudi prijavljen pridelek oljčnega olja
Vir: MKGP (RKG)

V letih 2007–2014 so imeli pridelovalci oljk možnost pridobiti enotno plačilo. S spremembou skupne kmetijske politike v programske obdobju 2014–2020 so se leta 2015 na novo

dodelile plačilne pravice, na podlagi katerih lahko upravičenci iz sheme neposrednih plačil pridobijo osnovno plačilo in plačilo za zeleno komponento. Tudi oljkarji so od leta 2006 upravičeni do regresiranja zavarovanja, ki se je leta 2017 povečalo s 30 % na 40 % zavarovalne premije, uveljavljajo pa lahko tudi pravico do vračila dela trošarine za gorivo, porabljeno v kmetijstvu (od leta 2009 70 %).

2.8.1 Pridelava oljk in prodaja oljčnega olja

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Indeks 2017/16
PRIDELAVA														
Površina nasadov oljk (ha)	820	820	910	910	910	892	892	892	925	996	1.076	1.173	1.243	106,0
Hektarski pridelek oljk (t/ha)	3,55	2,31	1,76	2,70	2,00	2,12	1,91	0,83	1,60	0,82	1,47	1,42	1,36	95,7
Pridelek oljk skupaj (t)	2.907	1.893	1.604	2.455	1.823	1.895	1.704	740	1.479	814	1.578	1.662	1.685	101,4
EVIDENTIRANA PRODAJA														
Oljčno olje														
– prodaja na tržnicah (l)	7.310	2.910	1.020	700	815	840	1.530	1.770	1.660	1.705	11.525	11.390	10.595	93,0
– cene na tržnicah (EUR/l)	10,24	9,28	9,62	10,17	11,17	12,00	12,39	13,36	13,28	13,77	14,55	13,66	15,07	110,3

Vir: SURS

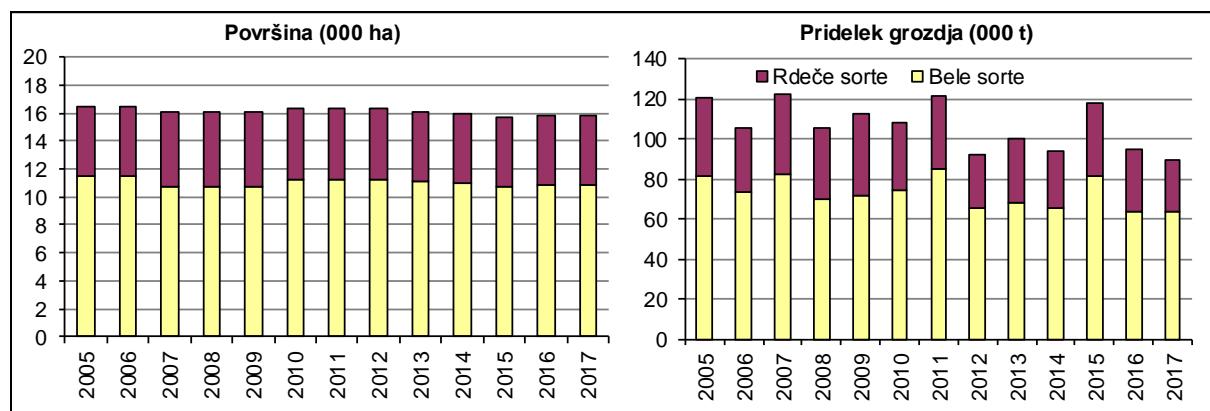
2.9 Grozdje in vino

Po letu 2005 predstavljata grozdje in vino skupaj od 9,1 % do 12,9 % vrednosti kmetijske proizvodnje, kar je največ med rastlinskimi pridelki, v vrednosti rastlinske pridelave pa je ta delež od 17,5 % do 23,5 %. V letu 2017 je grozdje k skupni vrednosti kmetijske proizvodnje prispevalo 1,4 %, vino pa 10,3 %, kar je pri grozdju in vinu več kot v letu 2016 in nad povprečjem zadnjega petletnega obdobja (2012–2016) in pri vinu tudi med višjimi vrednostmi v obdobju 2005–2016.

Po podatkih iz statističnega raziskovanja strukture kmetijskih gospodarstev je bilo v Sloveniji v letu 2016 23 tisoč KMG z vinogradi, ki so v povprečju obdelovala 0,66 ha vinogradov. V primerjavi z letom 2013 se je število KMG z vinogradi zmanjšalo za 13 %, površine pod vinogradi pa so se zmanjšale za 6 %. Povprečna površina vinogradov na KMG se je v zadnjih treh letih povečala za skoraj 8 %.

Po statističnih podatkih imamo v Sloveniji 15,8 tisoč hektarjev vinogradov. Regionalno je po podatkih registra pridelovalcev grozdja in vina (RPGV) pri MKGP v povprečju zadnjih let 42 % površin vinogradov v podravski, 17 % v posavski in 41 % v primorski vinorodni deželi.

Slika 20: Površina vinogradov in pridelek grozdja; 2005–2017

Vir: SURS

Letina grozdja 2017 je bila zaradi vremenskih razmer s pozebo, točno, sušo in vročino v primerjavi s skromno letino 2016 količinsko še manjša, vendar zaradi svoje odlične kakovosti omogoča pridelavo kakovostnih vin.

Preglednica 18: Pridelek grozdja in vina; 2016 in 2017

	Pridelek skupaj		Indeks 2017/16	Prijavljeni pridelek*		Indeks 2017/16
	2016	2017		2016	2017	
Grozje (t)	94.780	89.416	94,3	77.324	78.591	101,6
Vino (000 l)				51.283	52.180	101,7

* RPGV

Vir: SURS, MKGP (RPGV)

V vinogradih, ki so jih prizadele različne vremenske ujme, je bilo pridelanega 89 tisoč ton grozdja, kar je v povprečju še za 6 % manj kot ob skromni letini 2016 in desetino manj kot v povprečju zadnjih petih let. Nasprotno so v RPGV vinogradniki prijavili za 2 % več grozdja kot v letu prej, za 7 % več v podravski vinorodni in primorski vinorodni deželi ter 8 % manj v posavski vinorodni deželi.

Zunanja trgovina z vinom se je leta 2017 zmanjšala za 2 %, kar je posledica 12 % manjšega uvoza vina, saj se je izvoz vina povečal za četrtino. Količinsko je bilanca zunanje trgovine z vinom od leta 2006 negativna.

Preglednica 19: Bilanca zunanje trgovine; 2013–2017

	Bilanca (000 l)				
	2013	2014	2015	2016	2017*
Vino skupaj	-1.340	-5.237	-8.632	-8.691	-5.984
Belo vino	1.874	-1.932	-3.922	-4.510	-2.356
Rdeče vino	-3.214	-3.305	-4.710	-4.181	-3.628

* začasni podatki

Vir: SURS, preračuni KIS

Izvoz vina je leta 2017 po prvih statističnih ocenah obsegal 5,8 milijona litrov; prevladovala so vina z zaščiteno označbo porekla – ZOP (51 %) in vina z zaščiteno geografsko označbo – ZGO (38 %), sortnih vin brez ZOP/ZGO in nesortnih vin brez porekla pa je bilo 11 %. V primerjavi s petletnim povprečjem se je razmerje med vini z ZOP in vini z ZGO nekoliko spremenilo; zmanjšal se je delež vin z ZOP, povečal pa delež vin ZGO (57 % ZOP in 24 % ZGO v povprečju 2012–2016). Izvoz vina je bil leta 2017, kljub povečanju, 4 % pod povprečjem zadnjih petih let. Uvoz vina, ki se je v letih 2013–2015 intenzivno povečeval, se zadnji dve leti zmanjšuje. Leta 2017 je bilo uvoženega približno odstotek več vina kot v povprečju zadnjih petih let. V uvozu vina, ki je leta 2017 obsegal 11,8 milijona litrov, prevladuje vino brez označbe porekla in geografske označbe (62 % leta 2017; 72 % v letih 2012–2016).

Preglednica 20: Izvoz in uvoz vina; 2016 in 2017

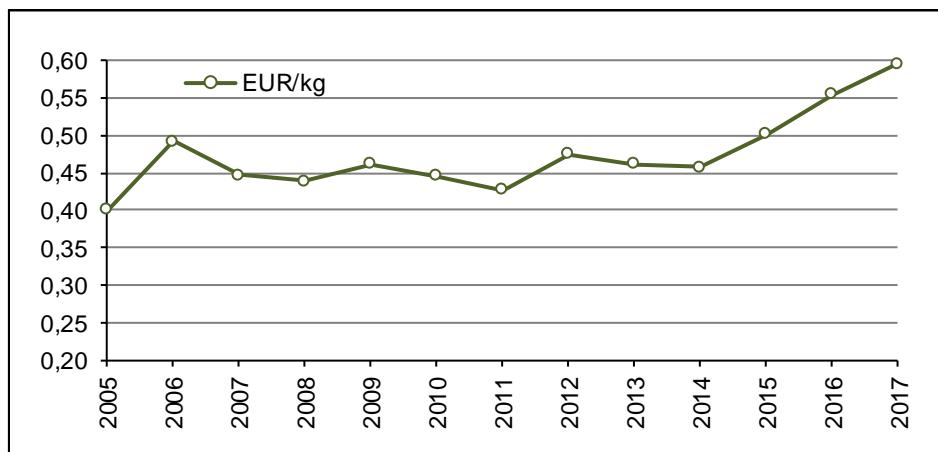
	Izvoz (000 l)		Indeks 2017/16	Uvoz (000 l)		Indeks 2017/16
	2016	2017*		2016	2017*	
Vino skupaj	4.677	5.836	124,8	13.368	11.820	88,4
Vino z zaščiteno označbo porekla (ZOP)	3.157	2.969	94,0	1.087	793	72,9
Vino z zaščiteno geografsko označbo (ZGO)	1.062	2.244	211,3	1.742	1.895	108,8
Sortno vino brez ZOP/ZGO	17	65	388,9	1.595	1.764	110,6
Vino brez ZOP/ZGO	441	558	126,7	8.944	7.368	82,4

* začasni podatki

Vir: SURS, preračuni KIS

Po dolgem obdobju zelo nizke ravni so odkupne cene grozdja v Sloveniji po podatkih SURS v zadnjih treh letih ponovno v porastu. Manjše zaloge vina, stabilnejši domači trg in pomembno manjša ponudba grozdja odlične kakovosti so vplivali na to, da se je leta 2017 povprečna odkupna cena grozdja že tretje leto zapored precej zvišala (+7 %) in presegla povprečje zadnjega petletnega obdobja za 22 %.

Slika 21: Odkupna cena grozdja za predelavo; 2005–2017

Vir: SURS, preračuni KIS

Po podatkih ARSKTRP se je leta 2017 povprečna prodajna cena vina s slovenskim geografskim porekлом (SGP) na slovenskem trgu in trgih EU znižala za 3 %, prodanega pa je bilo 1 % več vina kot leta 2016. V Sloveniji so bile cene vina nižje za 5 %, na trgih EU pa višje za 10 %. Prodanega je bilo za 1 % manj kakovostnega in vrhunskega vina ter za 15 % več namiznega in deželnega vina. V primerjavi z zadnjim petletnim obdobjem (2012–2016) so bile povprečne cene vina višje za 9 %. Podatki ARSKTRP za leto 2017 tudi kažejo, da se je prodaja vina na slovenskem trgu povečala za 2 %, medtem ko se je prodaja v države EU zmanjšala za 4 %.

Preglednica 21: Cene vina s slovenskim geografskim porekлом v Sloveniji in na trgih držav EU; 2013–2017

EUR/l	ARSKTRP*					Indeks 2017/16
	2013	2014	2015	2016	2017	
Vino	2,28	2,29	2,52	2,67	2,59	96,9
Namizno in deželno	1,11	1,30	1,48	1,40	1,26	90,1
Belo, namizno in deželno	1,01	1,17	1,33	1,40	1,26	90,1
Rdeče, namizno in deželno	1,37	1,49	1,64	1,40	1,26	90,0
Kakovostno in vrhunsko	2,56	2,46	2,67	2,85	2,80	98,4
Belo, kakovostno in vrhunsko	2,38	2,46	2,63	2,90	2,73	94,0
Rdeče, kakovostno in vrhunsko	3,01	2,45	2,76	2,71	2,98	109,9

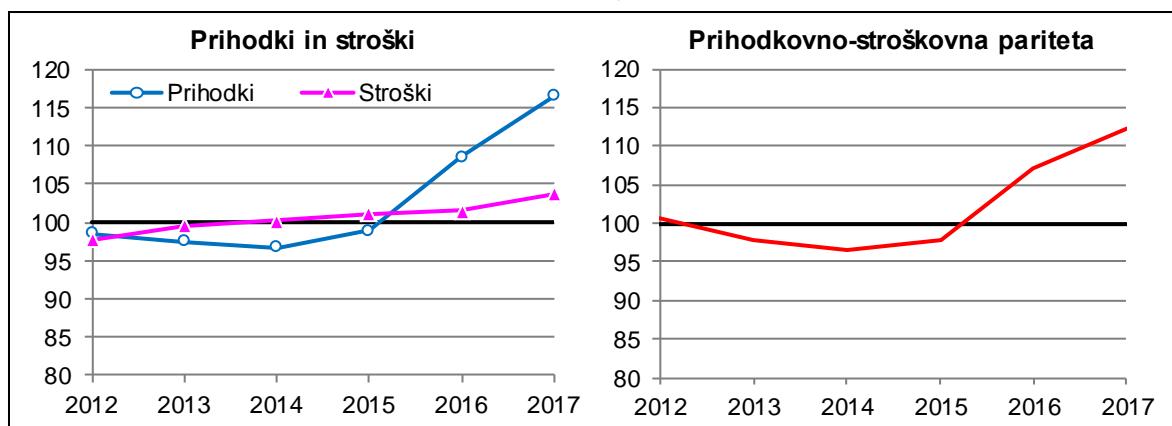
* Tržne cene vina s slovenskim geografskim porekлом na slovenskem trgu in trgih EU, ki jih ARSKTRP sporočajo pridelovalci vina, ki spadajo v reprezentativni trg (pridelajo več kot 500.000 litrov na leto), in prejemniki podpore iz III. poglavja in podpore iz 33. člena Uredbe o ureditvi trga z vinom.

Vir: ARSKTRP, preračuni KIS

Skupna evropska tržna ureditev za vino daje vinogradnikom možnost uveljavljanja podpor za različne ukrepe kmetijske politike. Tudi v letu 2017 so se izvajali ukrep prestrukturiranja vinogradniških površin ter programi za trženje in promocijo vina, ki vključujejo promocijo na tretjih trgih in druge tržne dejavnosti. S spremembijo skupne kmetijske politike v programske obdobju 2014–2020 so vinogradi vključeni v shemo neposrednih plačil, zato lahko upravičenci na podlagi v letu 2015 na novo dodeljenih plačilnih pravic pridobijo osnovno plačilo in plačilo za zeleno komponento. Podobno kot drugje v rastlinski pridelavi so tudi vinogradniki upravičeni do regresirane premijske stopnje za zavarovanje pridelka, ki je leta 2017 znašala 30 % (v letu 2016 20%), in vračila 70 % troškarine za porabljeno gorivo v kmetijske namene.

Po ocenah na podlagi modelnih kalkulacij so se stroški pri pridelavi grozdja v letu 2017 zvišali za približno 2 %. Na rast stroškov so najbolj vplivali pomembno višji stroški zavarovanja pridelka (višja premijska stopnja ob hkratnem višjem sofinanciraju zavarovalnih premij) in majhne spremembe cen drugih pomembnejših inputov ter stroškov dela (+3 %). Med drugimi so se pri pridelavi grozdja zaradi višjih cen goriva, podobno kot v drugih panogah rastlinske pridelave, podražile domače strojne storitve (+4 %), medtem ko so se zmerno znižali stroški FFS (do -2 %) in stroški naprave vinogradov (-1 %).

Slika 22: Osnovni ekonomski kazalniki pri pridelavi grozdja (indeks; povprečje 2012–2016 = 100)

Vir: Modelne kalkulacije KIS

Ocenujemo, da se je ekonomski položaj pridelovalcev grozdja ob upoštevanju količinsko slabše letine, znatnem povišanju odkupnih cen (+7 %) in približno 2 % višjih stroških pridelave leta 2017 v povprečju nekoliko izboljšal. Seveda pa bo ekonomski položaj pri pridelovalcih, ki so jih vremenske ujme zelo prizadele, zaradi neugodne letine grozdja slabši kot leto prej. Ekonomika pridelave grozdja se zadnja tri leta zaradi porasta odkupnih cen v povprečju nekoliko izboljšuje, vendar so lahko med posameznimi pridelovalci, vinorodnimi okoliši in vinorodnimi deželami, tako zaradi različnih vremenskih ujm in posledično zmanjšanega pridelka kot tudi različnih drugih ekonomskih dejavnikov, pomembne razlike v ekonomskih rezultatih.

2.9.1 Površina vinogradov ter pridelek grozdja in vina na kmetijskih gospodarstvih

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Indeks 2017/16
Površina vinogradov (ha)	16.427	16.427	16.086	16.086	16.086	16.351	16.351	16.351	16.085	16.009	15.692	15.824	15.839	100,1
Bele sorte	11.511	11.511	10.715	10.715	10.715	11.246	11.246	11.246	11.086	11.033	10.794	10.889	10.895	100,1
Rdeče sorte	4.916	4.916	5.371	5.371	5.371	5.105	5.105	5.105	4.999	4.976	4.898	4.935	4.944	100,2
Hektarski pridelek grozdja (t/ha)	7,4	6,4	7,6	6,6	7,0	6,6	7,4	5,6	6,2	5,9	7,5	6,0	5,6	94,3
Belo	7,1	6,4	7,7	6,5	6,7	6,6	7,5	5,8	6,2	5,9	7,5	5,9	5,8	99,2
Rdeče	8,0	6,6	7,5	6,7	7,7	6,8	7,2	5,3	6,4	5,8	7,4	6,3	5,3	84,1
Pridelek grozdja (t)	120.868	105.486	122.543	105.719	112.855	108.541	121.396	92.323	100.177	94.209	117.586	94.780	89.416	94,3
Belo	81.590	73.245	82.354	69.823	71.273	74.062	84.850	65.182	68.378	65.122	81.268	63.765	63.272	99,2
Rdeče	39.278	32.240	40.189	35.896	41.582	34.479	36.546	27.141	31.799	29.087	36.318	31.015	26.144	84,3
Vino (000 l)*	84.607	73.840	85.780	74.003	78.999	75.979	84.977	64.626	70.124	65.946	82.310	66.346	62.591	94,3
Belo	57.113	51.272	57.648	48.876	49.891	51.843	59.395	45.627	47.865	45.585	56.888	44.636	44.290	99,2
Rdeče	27.495	22.568	28.132	25.127	29.107	24.135	25.582	18.999	22.259	20.361	25.423	21.711	18.301	84,3

* upoštevan faktor 0,7 za preračun iz grozdja v vino

Vir: SURS

2.9.2 Vinogradi po vinorodnih deželah

	2016				2017			
	Št. vinogradnikov	Površina (ha)	Št. trsov (000)	Št. trsov / ha	Št. vinogradnikov	Površina (ha)	Št. trsov (000)	Št. trsov / ha
Vinogradi skupaj	29.620	15.893	61.321	3.858	29.382	15.341	59.775	3.897
Podravje	13.233	6.581	26.286	3.994	13.120	6.397	25.587	4.000
Štajerska Slovenija	10.665	6.072	23.805	3.920	10.570	5.904	23.188	3.927
Prekmurje	2.568	508	2.481	4.880	2.550	492	2.398	4.872
Posavje	11.111	2.779	12.017	4.325	11.012	2.681	11.636	4.339
Bela krajina	1.541	365	1.558	4.274	1.519	351	1.502	4.278
Dolenjska	7.379	1.554	7.051	4.536	7.346	1.505	6.835	4.540
Bizeljsko - Sremič	2.191	860	3.408	3.963	2.147	825	3.299	3.999
Primorska	5.276	6.533	23.018	3.523	5.250	6.262	22.553	3.601
Goriška brda	719	1.816	6.826	3.759	716	1.788	6.768	3.785
Vipavska dolina	1.833	2.289	8.052	3.517	1.801	2.069	7.650	3.697
Kras	798	583	1.914	3.285	789	570	1.889	3.314
Slovenska Istra	1.926	1.845	6.226	3.375	1.944	1.835	6.245	3.404

Vir: MKGP (RPGV)

2.9.3 Prijavljeni pridelek grozdja in vina po vinorodnih deželah

	Grozje (000 kg)				Indeks 2017/16	Grozje (kg/ha)				Indeks 2017/16	Vino (000 l)				Indeks 2017/16	Vino (l/ha)				Indeks 2017/16
	2015	2016	2017	2017/16		2015	2016	2017	2017/16		2015	2016	2017	2017/16		2015	2016	2017	2017/16	
Skupaj	90.258	77.324	78.591	101,6	5.645	4.865	5.123	105,3	61.487	51.283	52.180	101,7	3.845	3.227	3.401	105,4				
Podravje	36.088	29.344	31.440	107,1	5.434	4.459	4.915	110,2	24.693	19.572	21.079	107,7	3.718	2.974	3.295	110,8				
Štajerska Slovenija	32.928	26.734	28.426	106,3	5.387	4.402	4.814	109,4	22.557	17.862	19.123	107,1	3.690	2.941	3.239	110,1				
Prekmurje	3.159	2.610	3.014	115,5	5.979	5.132	6.122	119,3	2.135	1.711	1.956	114,3	4.041	3.364	3.973	118,1				
Posavje	18.579	16.667	13.673	82,0	6.524	5.998	5.099	85,0	13.319	11.869	9.543	80,4	4.677	4.271	3.559	83,3				
Bela krajina	1.997	2.185	1.921	87,9	5.406	5.995	5.471	91,3	1.425	1.540	1.325	86,0	3.859	4.225	3.772	89,3				
Dolenjska	12.184	10.717	8.115	75,7	7.613	6.895	5.391	78,2	9.035	7.957	5.867	73,7	5.645	5.119	3.897	76,1				
Bizeljsko - Sremič	4.398	3.764	3.637	96,6	5.009	4.378	4.409	100,7	2.858	2.371	2.351	99,1	3.255	2.758	2.850	103,3				
Primorska	35.592	31.314	33.479	106,9	5.475	4.793	5.346	111,5	23.476	19.842	21.559	108,7	3.611	3.037	3.443	113,3				
Goriška brda	11.730	10.908	12.001	110,0	6.506	6.006	6.711	111,7	7.732	7.027	7.684	109,3	4.289	3.869	4.297	111,1				
Vipavska dolina	11.760	8.418	11.170	132,7	5.167	3.677	5.397	146,8	7.684	5.052	7.062	139,8	3.376	2.207	3.412	154,6				
Kras	3.328	2.862	2.577	90,0	5.719	4.912	4.522	92,0	2.482	2.058	1.867	90,7	4.265	3.532	3.275	92,7				
Slovenska Istra	8.776	9.126	7.732	84,7	4.768	4.947	4.214	85,2	5.578	5.705	4.947	86,7	3.031	3.093	2.696	87,2				

Vir: MKGP (RPGV)

2.9.4 Odkup grozdja za predelavo in prodaja vina

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Indeks 2017/16
Grozje za predelavo (t)	33.442	24.953	33.234	27.415	25.150	20.486	20.813	15.615	15.233	14.394	15.288	12.310	17.005	138,1
Vino (000 l)*	30.929	29.457	28.648	26.167	26.352	27.242	24.350	23.511	27.102	22.765	21.181	20.894	21.178	101,4
Namizno in deželno	6.566	5.783	5.395	5.788	5.020	7.395	4.469	5.670	5.181	3.312	2.605	2.550	2.945	115,5
Kakovostno in vrhunsko	24.363	23.674	23.253	20.380	21.332	19.847	19.881	17.841	21.921	19.454	18.576	18.344	18.234	99,4
Belo vino	22.569	21.617	20.303	18.347	16.937	17.258	15.748	15.711	19.404	14.910	14.104	14.163	14.553	102,8
Belo, namizno in deželno	5.684	5.180	4.431	4.449	3.679	4.265	2.814	3.532	3.718	1.983	1.296	1.197	1.537	128,3
Belo, kakovostno in vrhunsko	16.885	16.437	15.872	13.898	13.258	12.992	12.934	12.179	15.686	12.927	12.808	12.965	13.016	100,4
Rdeče vino	8.360	7.840	8.345	7.821	9.415	9.984	8.602	7.800	7.698	7.855	7.077	6.731	6.625	98,4
Rdeče, namizno in deželno	882	604	964	1.339	1.341	3.129	1.655	2.137	1.463	1.329	1.309	1.353	1.408	104,1
Rdeče, kakovostno in vrhunsko	7.478	7.236	7.382	6.482	8.074	6.855	6.947	5.662	6.235	6.526	5.768	5.379	5.217	97,0

* ARSKTRP (vino s SGP, prodano v Sloveniji in na trgih EU)

Vir: SURS, ARSKTRP, preračuni KIS

2.9.5 Izvoz in uvoz vina glede na kakovost in barvo

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017*	Indeks 2017/16
IZVOZ (000 l)														
Vino skupaj	4.091	5.291	4.316	5.129	6.199	5.227	5.472	4.682	8.086	7.686	5.295	4.677	5.836	124,8
– belo	2.832	4.232	3.104	3.986	3.279	3.636	3.329	3.535	7.095	5.009	4.227	3.951	4.686	118,6
– rdeče	1.260	1.059	1.212	1.143	2.920	1.591	2.143	1.147	991	2.677	1.068	725	1.150	158,6
Vina ZOP**	:	:	:	:	:	3.015	3.530	2.793	2.814	3.861	3.940	3.157	2.969	94,0
Vina ZGO***	:	:	:	:	:	278	243	305	4.096	1.943	865	1.062	2.244	211,3
Sortna vina brez ZOP/ZGO	:	:	:	:	:	219	6	45	607	47	34	17	65	388,9
Vina brez ZOP/ZGO	:	:	:	:	:	1.715	1.693	1.538	569	1.835	456	441	558	126,7
UVOZ (000 l)														
Vino skupaj	2.803	6.498	6.624	6.757	6.415	7.116	9.868	8.685	9.426	12.923	13.927	13.368	11.820	88,4
– belo	278	2.185	2.384	2.991	3.163	3.881	6.192	4.631	5.221	6.941	8.149	8.461	7.043	83,2
– rdeče	2.525	4.313	4.239	3.766	3.253	3.234	3.676	4.054	4.204	5.982	5.778	4.906	4.778	97,4
Vina ZOP**	:	:	:	:	:	1.710	1.708	1.088	1.352	1.556	1.395	1.087	793	72,9
Vina ZGO***	:	:	:	:	:	3.165	2.017	1.345	1.018	1.043	1.920	1.742	1.895	108,8
Sortna vina brez ZOP/ZGO	:	:	:	:	:	69	67	106	273	468	556	1.595	1.764	110,6
Vina brez ZOP/ZGO	:	:	:	:	:	2.172	6.075	6.146	6.782	9.856	10.056	8.944	7.368	82,4

* začasni podatki

** vina z zaščiteno označbo porekla (ZOP)

*** vina z zaščiteno geografsko označbo (ZGO)

Vir: SURS, preračuni KIS

2.9.6 Odkupne cene grozdja za predelavo in vina s slovenskim geografskim porekлом v Sloveniji in na trgih držav EU

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Indeks 2017/16
Grozje za predelavo (EUR/kg)	0,40	0,49	0,45	0,44	0,46	0,45	0,43	0,47	0,46	0,46	0,50	0,55	0,60	107,4
Vino (EUR/l)*	1,41	1,51	1,60	1,69	1,57	1,90	2,11	2,10	2,28	2,29	2,52	2,67	2,59	96,9
Namizno in deželno	0,70	0,73	0,82	0,86	0,83	0,83	1,03	1,04	1,11	1,30	1,48	1,40	1,26	90,1
Kakovostno in vrhunsko	1,60	1,71	1,79	1,92	1,74	2,30	2,36	2,44	2,56	2,46	2,67	2,85	2,80	98,4
Belo vino	1,21	1,32	1,45	1,59	1,55	1,91	2,12	2,05	2,12	2,29	2,51	2,78	2,57	92,7
Belo, namizno in deželno	0,68	0,69	0,76	0,79	0,77	0,85	1,02	0,94	1,01	1,17	1,33	1,40	1,26	90,1
Belo, kakovostno in vrhunsko	1,39	1,52	1,64	1,85	1,77	2,25	2,36	2,37	2,38	2,46	2,63	2,90	2,73	94,0
Rdeče vino	1,94	2,04	1,98	1,91	1,60	1,90	2,11	2,20	2,70	2,29	2,55	2,45	2,61	106,8
Rdeče, namizno in deželno	0,86	1,06	1,13	1,10	0,98	0,82	1,06	1,22	1,37	1,49	1,64	1,40	1,26	90,0
Rdeče, kakovostno in vrhunsko	2,06	2,12	2,10	2,07	1,70	2,39	2,36	2,58	3,01	2,45	2,76	2,71	2,98	109,9

* ARSKTRP (vino s SGP, prodano v Sloveniji in na trgih EU)

Vir: SURS, ARSKTRP, preračuni KIS

2.10 Suhe stročnice

2.10.1 Pridelava suhih stročnic

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Indeks 2017/16
POVRŠINA (ha)														
Suhe stročnice skupaj, od tega:	2.009	3.905	2.337	1.578	1.030	886	1.134	748	686	691	847	1.258	1.306	103,8
– krmni grah	1.513	3.342	1.970	1.211	648	513	621	370	224	221	447	611	658	107,7
– fižol za zrnje	451	448	355	355	355	289	289	289	396	396	396	634	634	100,0
HEKTARSKI PRIDELEK (t/ha)														
Suhe stročnice skupaj, od tega:	2,81	2,68	2,57	2,69	2,03	2,17	2,89	2,04	1,34	2,20	2,24	2,29	2,06	90,0
– krmni grah	3,03	2,98	2,74	3,14	2,19	2,28	2,64	2,19	1,86	2,48	2,57	2,67	2,70	100,9
– fižol za zrnje	2,13	0,94	1,61	1,17	1,77	1,81	1,93	1,31	0,89	1,92	1,86	1,92	1,41	73,4
PRIDELEK (t)														
Suhe stročnice skupaj, od tega:	5.640	10.475	6.005	4.248	2.089	1.921	3.281	1.527	920	1.522	1.895	2.882	2.692	93,4
– krmni grah	4.581	9.944	5.393	3.800	1.420	1.171	1.639	812	416	548	1.151	1.633	1.774	108,6
– fižol za zrnje	959	422	570	414	627	522	558	380	354	761	736	1.220	896	73,4

Vir: SURS

2.10.2 Evidentirana prodaja suhih stročnic

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Indeks 2017/16
ODKUP IN PRODAJA NA TRŽNICAH (t)														
Fižol skupaj	77,1	88,9	92,5	78,5	138,1	90,1	65,8	71,4	46,7	65,9	81,3	81,5	z	
– odkup	0,9	2,3	0,8	2,1	1,7	5,3	1,4	1,4	0,5	9,3	9,2	8,5	z	
– prodaja na tržnicah	76,2	86,6	91,7	76,4	136,5	84,8	64,4	70,0	46,2	56,6	72,0	73,0	65,8	90,1

Vir: SURS

2.11 Seme

2.11.1 Pridelava semena krmnih rastlin in vrtnin

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Indeks 2017/16
POTRJENA POVRŠINA (ha)														
Detelje in lucerna	30	84	90	70	73	39	24	13	14	24	5	50	1	
Trave	70	69	76	61	87	74	86	82	44	66	16	14	19	135,3
Druge krmne rastline	96	86	89	46	41	53	60	60	29	34	67	87	55	63,1
Vrtnine*	3,01	1,65	0,66	0,70	0,72	1,02	0,27	0,75	0,81	0,68	1,32	1,47	0,68	46,3
POTRJENI PRIDELEK (t)														
Detelje in lucerna	16,5	35,7	25,3	36,9	40,1	28,0	19,4	7,8	4,1	10,3	2,2	23,1	0,5	
Trave	53,5	82,3	72,5	58,1	83,8	77,4	94,7	94,5	46,2	66,5	13,2	11,4	18,4	161,6
Druge krmne rastline	179,2	162,0	198,2	62,5	75,4	125,7	123,9	117,5	52,9	69,9	75,5	122,3	86,7	70,9
Vrtnine*	0,48	0,46	0,08	0,09	0,14	0,21	0,12	0,35	0,27	0,11	0,18	0,11	0,09	88,7

* brez fižola, graha, čebulčka, česna

Vir: KIS (Služba za uradno potrjevanje semenskega in sadilnega materiala kmetijskih rastlin)

3 ŽIVALSKI PROIZVODI

3.1 Meso govedi

Poleg pireje mleka ostaja pireja mesa govedi še naprej najpomembnejša proizvodna usmeritev slovenskega kmetijstva. K vrednosti kmetijske proizvodnje prirast govedi v zadnjih letih prispeva okoli 13 % (leta 2017 13,7 %), k vrednosti živinoreje pa, tako kot leta 2017, okoli 28 %.

V govedoreji v zadnjem desetletju potekajo dokaj intenzivne strukturne spremembe, ki so se izrazile predvsem v zmanjševanju števila gospodarstev, ki redijo govedo, in povečevanju povprečnega staleža živali na KMG. Po podatkih raziskovanja strukture kmetijskih gospodarstev 2016 se je v Sloveniji z govedorejo ukvarjalo nekaj manj kot 33 tisoč KMG. Tako kot v letu 2013 se je z govedorejo v letu 2016 ukvarjala le slaba polovica vseh KMG (47 %), njihovo število pa se je v primerjavi z letom 2013 zmanjšalo za 4 %. Povprečna velikost črede se je s 13,6 glave na KMG, kolikor je znašala v letu 2013, povečala na 14,8 glave na KMG v letu 2016.

Skupno število govedi je v zadnjem desetletju razmeroma stabilno. Po podatkih statistike so kmetijska gospodarstva konec leta 2017 redila okoli 480 tisoč glad govedi, kar je za 2 % manj kot leto prej (okoli 489 tisoč glad) in 2 % nad povprečjem obdobja 2012–2016. Za vse glavne skupine govedi velja, da se je v letu 2017 število živali, po dvoletnem povečevanju, zmanjšalo. Najbolj, za dobra 2 %, se je zmanjšalo v kategoriji govedo nad 2 leti. Znotraj te kategorije se je najbolj zmanjšalo število bikov in volov za pitanje ter plemenskih bikov (pri za slabo petino, drugi pa 14 %), kar pa zaradi majhnega deleža nima tako velikega vpliva. Zaradi pomembnega deleža je namreč k zmanjšanju števila največ prispeval upad števila krav (za slaba 2 %) in plemenskih telic (za dobrih 8 %). Število krav je manjše zaradi 6-odstotnega upada števila krav dojilj (na 60 tisoč živali), medtem ko se je število krav molznic povečalo za odstotek (na 109 tisoč živali).

Podoben upad števila živali kot pri govedu nad 2 leti je tudi pri kategoriji mlado govedo 1 do 2 leti. 11-odstotno zmanjšanje števila telic za pitanje in odstotno zmanjšanje števila bikov in volov v letu 2017 v primerjavi z letom prej je blažil odstoten porast števila telic za pleme, ki v tej kategoriji predstavljajo okoli 40 % vseh živali.

Po statističnih podatkih je bilo glede na enako obdobje leta 2016 manj živali tudi v kategoriji mlado govedo do enega leta. Čeprav se je število telet za zakol povečalo za 19 %, se je število telet za nadaljnjo rejo zmanjšalo za slabe 3 %, kar za celotno kategorijo pomeni odstotno zmanjšanje v primerjavi z letom prej.

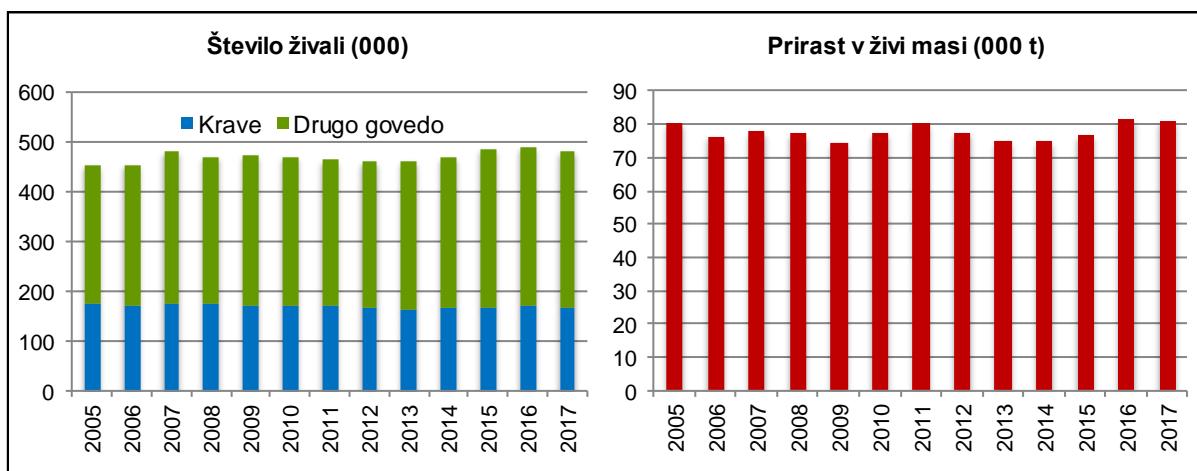
V slovenskih klavnicih se največ govejega mesa pridobi od bikov in telic za pitanje, mlajših od dveh let, a se je delež v zadnjem desetletju z okoli 60 % zmanjšal in ustalil na okoli 50 % (leta 2017 53 % v Sloveniji zaklanih živali). Vzrok zmanjševanja tega deleža je povečevanje zakola bikov nad 24 mesecev, ki pa je bil leta 2017 po številu živali sicer manjši za 11 % v primerjavi z letom prej. Razen bikov nad 24 mesecev je bilo v letu 2017 zaklanih več živali v vseh preostalih kategorijah.

Čeprav je bilo v letu 2017 skupno zaklanih za slabe 3 % več živali kot leto prej, pa je pridobljena masa iz zakola v slovenskih klavnicih ostala na ravni leta 2016, kar kaže na zmanjšanje povprečnih mas klavnih trupov (v povprečju za dobra 2 %). Povprečna masa trupov se je v zadnjem letu povečala le pri teletih (+2 %), medtem ko se pri ostalih kategorijah zmanjšala, pri volih pa je ostala nespremenjena. Omeniti velja le zmanjšanje pri

kravah (za slaba 2 %) in bikih do 24 mesecev (za dober odstotek), pri ostalih kategorijah pa je povprečna masa ostala skoraj na ravni leta 2016.

Tudi v letu 2017 se je rast števila telic v zakolu nadaljevala. Tako je bilo v primerjavi z letom 2016 zaklanih 16 % več živali (19.200 živali), pri čemer je bila za približno enak odstotek večja tudi skupna masa trupov telic (povprečna masa klavnih trupov je bila 277 kg). V primerjavi z letom 2016 se je v slovenskih klavnicih povečalo tudi število zaklanih telet (+9 %). Za 11 % se je povečala tudi njihova skupna masa klavnih trupov in po letu 2012 ponovno presegla 2.000 ton. V letu 2017 se je povečalo tudi število zaklanih krav (+4 %), s tem pa je bilo pridobljeno za 2 % več mesa kot leto prej.

Slika 23: Število in prirast govedi; 2005–2017

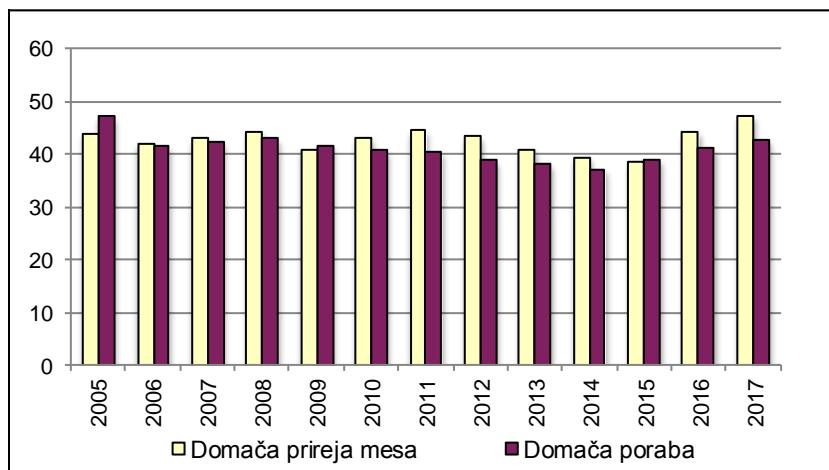
Vir: SURS

Ob podobnem številu živali kot leta 2016 je po začasnih statističnih podatkih prirast govedi leta 2017 ostal na podobni ravni kot leto prej in znašal 81 tisoč ton, kar skupaj s prirastom v letu 2016 predstavlja največ v zadnjem desetletju.

Domača pireja mesa se je v letu 2017 povečala za 7 % na dobrih 47 tisoč ton (leta 2016 44 tisoč), kar je največ v zadnjem desetletju. Leta 2016 sta bila razloga za povečanje domače pireje govejega mesa večji domači zakol in porast neto izvoza živih živali, v letu 2017 pa je večja domača pireja mesa posledica le neto izvoza živih živali. Ta se je v primerjavi z letom 2016 povečal za skoraj 62 %.

Rast domače porabe se nadaljuje tretje leto zapored, poraba je v letu 2017 zrasla na raven pred letom 2010. V primerjavi z letom 2016 je bila poraba mesa govedi na prebivalca večja za 4 % in je znašala 20,8 kg, kar je za desetino nad ravnijo povprečja 2012–2016 (18,9 kg).

Slika 24: Priteja in poraba mesa govedi (000 t; ekvivalent klavnih polovic); 2005–2017

Vir: SURS, KIS

Potem ko je bila leta 2015 (prvič po letu 2009) Slovenija neto uvoznica s primanjkljajem v zunanji trgovini v višini 790 ton, je bila zunanjetrgovinska bilanca z govedom v letih 2016 in 2017 ponovno pozitivna. V letu 2017 se je presežek močno povečal in je znašal 4,9 tisoč ton. Stopnja samooskrbe se je dodatno povišala, in sicer za slabe 3 odstotne točke na 110 %, kar pa je zaradi občutnega znižanja stopnje samooskrbe leta 2015 le za 4 odstotne točke nad povprečjem let 2012–2016.

Desetletni trend rasti obsega zunanje trgovine z govedom se je nadaljeval tudi leta 2017. Tako se je obseg v primerjavi z letom 2016 povečal za 14 % in je prvič v samostojni Sloveniji presegel v ekvivalentu klavnih polovic 40,1 tisoč ton (leta 2016 35,1 tisoč ton). V primerjavi z letom prej sta se v letu 2017 povečala tako izvoz (+18 %) kot tudi uvoz govejega mesa (+9 %).

Izvoz živilih živali, ki je v strukturi celotnega izvoza najpomembnejša kategorija, se je leta 2017 spet povečal (+24 %) in je pomenil 67 % izvoza (leta 2016 64 %). Tudi izvoza mesa in izdelkov sta se v primerjavi z letom prej povečala (meso +8 %, izdelki +10 %), a zaradi manjšega deleža v strukturi celotnega izvoza (leta 2017 meso 27 % in izdelki 6 %) nista imela pomembnejšega vpliva na povečanje skupnega izvoza.

Tudi skupni uvoz govedi (v ekvivalentu klavnih polovic) se je v primerjavi z letom prej povečal (+9 %). Tako je leta 2017 znašal 17,6 tisoč ton. Uvoz govejega mesa, ki v strukturi predstavlja skoraj 70 %, se je glede na leto prej povečal za 8 %, uvoz živilih živali pa za 6 %. Za skoraj četrtino (+23 %) se je povečal uvoz izdelkov, ki pa zaradi majhnega deleža v strukturi skupnega uvoza (9 %) ni pomembnejše prispeval k povečanju skupnega uvoza.

Preglednica 22: Uvoz in izvoz govedi (t; ekvivalent klavnih polovic); 2013–2017

	Uvoz					Izvoz				
	2013	2014	2015	2016	2017*	2013	2014	2015	2016	2017*
Žive živali	2.594	3.202	4.198	3.550	3.770	11.784	11.290	9.434	12.210	15.130
Meso	8.064	8.545	11.378	11.307	12.243	2.420	3.041	5.501	5.518	5.985
Izdelki	1.110	852	1.236	1.311	1.617	495	804	1.088	1.278	1.407
Govedo skupaj	11.768	12.599	16.812	16.167	17.631	14.699	15.135	16.023	19.007	22.521

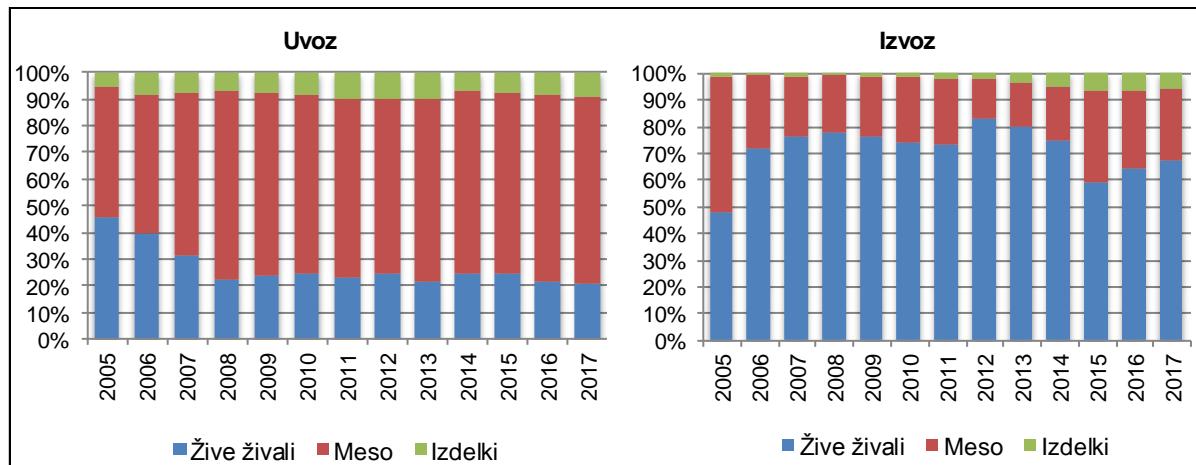
* začasni podatki

Vir: SURS, preračuni KIS

Po vstopu v EU se je obseg zunanje trgovine z govedom močno povečal, ob tem pa so bile opazne tudi precejšnje spremembe v strukturi, zlasti pri izvozu. Izvoz se je preusmeril od

izvoza mesa k neposrednemu izvozu živih živali, torej od izvoza proizvodov z višjo dodano vrednostjo k izvozu osnovnih proizvodov oziroma surovin. Čeprav je izvoz mesa in izdelkov v letu 2017 skoraj trikrat večji kot pred desetletjem, delež izvoza živih živali še vedno ostaja visok. Prav nasprotne so bile smeri sprememb pri uvozu, ki se je preusmeril od živih živali k mesu.

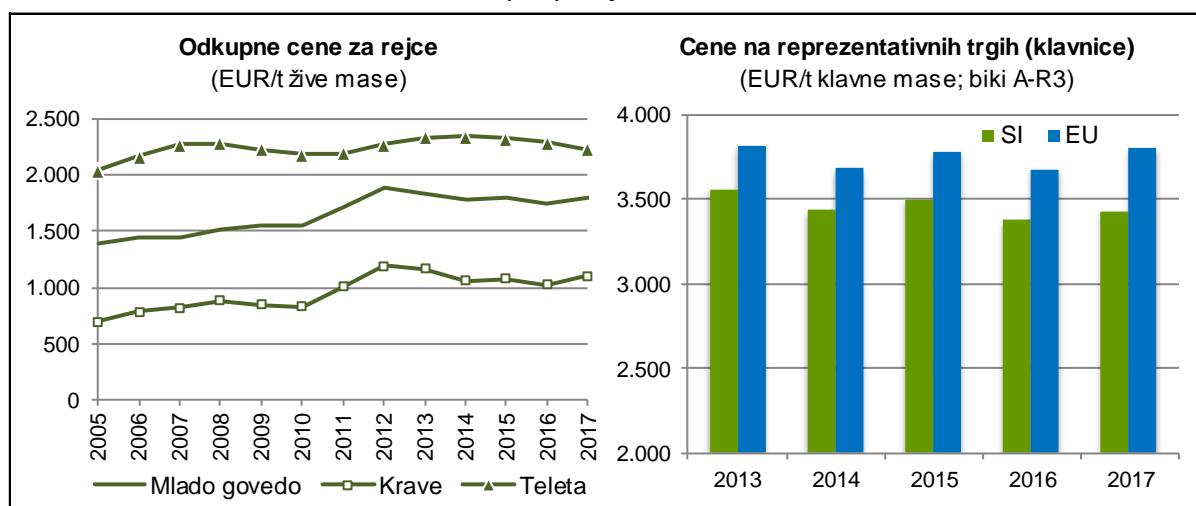
Slika 25: Struktura uvoza in izvoza govedi (ekvivalent klavnih polovic); 2005–2017

Vir: SURS, preračuni KIS

Odkupne cene govedi za zakol pri nas v splošnem sledijo gibanju cen na evropskem trgu. Cene pitane govedi (v živi masi) so bile v primerjavi z letom 2016 višje za približno 3 % in na ravni povprečja cen petletnega obdobja 2012–2016.

Slika 26: Odkupne cene klavne govedi v Sloveniji in primerjava tržnih cen bikov (A-R3) s povprečjem EU

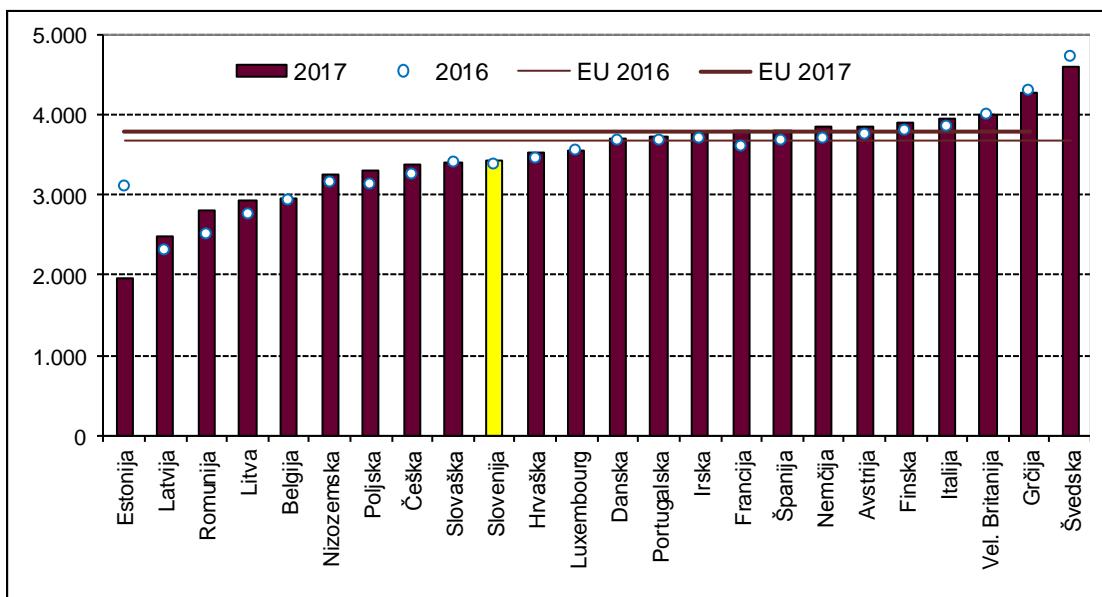

Vir: SURS, Evropska komisija, preračuni KIS

Zaradi podobnega gibanja cen govedi kot v EU je v zadnjih letih tudi razmerje do povprečnih cen v EU razmeroma stabilno. Pri bikih do 24 mesecev, ki so najpomembnejša kategorija klavne govedi pri nas, tržne cene za standardno kakovost (R3) v zadnjih letih dosegajo okoli 94 % povprečja EU (leta 2017 le 90 %), pri telicah pa okoli 85 % (leta 2017 86 %). Največje razlike pri cenah navzdol so pri kravah za zakol, kjer so leta 2017 cene v Sloveniji dosegle 78 % povprečne cene v EU.

Po tržni ceni bikov, telic in krav se Slovenija znotraj EU že nekaj let uvršča v sredino. Višja cena je v večini starih držav članic, precej nižja pa predvsem v novih članicah EU. Od novih članic je imela leta 2017 višjo ceno kot Slovenija le Hrvaška, od starih članic pa sta imeli nižjo ceno govedi Nizozemska in Belgija.

Slika 27: Tržne cene bikov do 24 mesecev (A-R3) po državah EU; 2016 in 2017

Vir: Evropska komisija

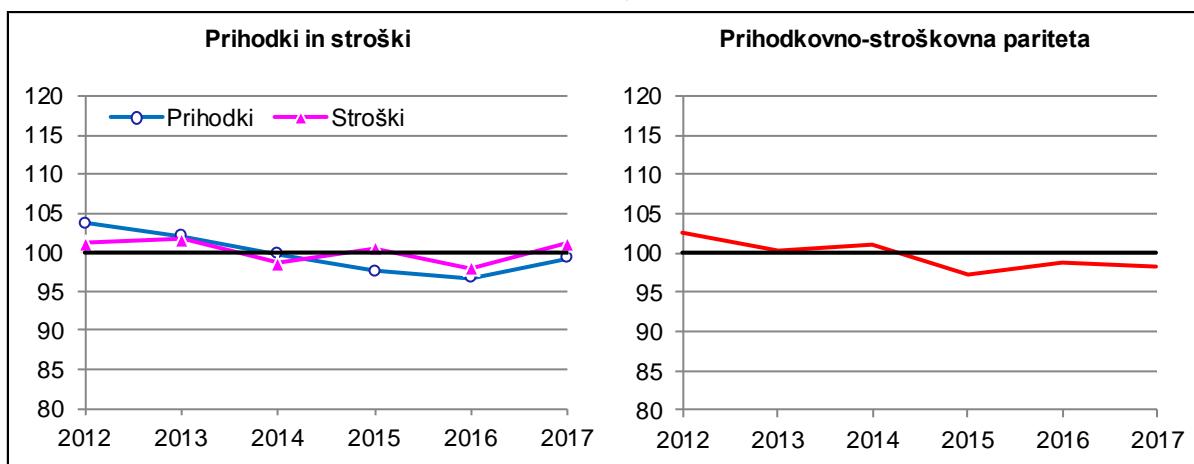
Pomemben ukrep za dopolnjevanje dohodkov rejcev govedi so bila v preteklosti proizvodno vezana neposredna plačila, ki so se z uveljavitvijo reforme skupne kmetijske politike (SKP) v letu 2007 in spremembami v okviru vmesnega pregleda SKP v letu 2010 močno zmanjšala. Leta 2012, ko so bile v obliki zgodovinskega dodatka v enotno plačilo vključene tudi premije za bike in vole, so ostala do vključno leta 2014 proizvodno vezana le plačila za ekstenzivno rejo ženskih govedi.

Z uveljavitvijo reforme neposrednih plačil za obdobje 2014–2020 leta 2015 so bila spet uvedena proizvodno vezana plačila za rejo govedi, in sicer za bike in vole, starejše od devet mesecev. Višina podpore v posameznem letu, ki jo lahko rejci uveljavljajo enkrat v življenju živali, je odvisna od števila upravičenih živali in je izračunana kot količnik med letno ovojnico za proizvodno vezana plačila za rejo govedi in številom upravičenih živali v posameznem letu. Tudi leta 2017 so bili za to shemo namenjene 3 % letne nacionalne ovojnice za neposredna plačila, povprečno plačilo pa je znašalo 51,4 EUR/glavo, kar je zaradi večjega števila zahtevkov ter zmanjšanja namenskih sredstev nekoliko manj kot leto prej (52,3 EUR/glavo). Prek kmetijskih zemljишč pa lahko rejci govedi podobno kot v preteklem programskem obdobju pridobijo tudi druga neposredna plačila. Poleg neposrednih plačil so bili v letu 2017 deležni tudi podpor na podlagi uredbe o ukrepu dobrobiti živali iz PRP.

Rejci so od leta 2007 upravičeni tudi do regresa za zavarovanje živali za primer bolezni. Stopnja sofinanciranja, ki se je leta 2015 znižala s 30 % na 20 % zavarovalne premije, je veljala tudi leta 2017. Rejci govedi lahko uveljavljajo tudi pravico do vračila dela trošarine za gorivo, porabljeno v kmetijstvu, ki od sredine leta 2009 znaša 70 % (prej 50 %).

Že tretje leto zapored so ekonomske razmere za pitanje govedi manj ugodne kot pred letom 2014. Modelni izračuni kažejo, da so se stroški prireje v letu 2017 v primerjavi z letom prej zvišali, zvišala pa se je tudi vrednost prireje, skupaj s subvencijami in stranskim proizvodom (gnojem).

Slika 28: Osnovni ekonomski kazalniki pri pitanju govedi (indeks; povprečje 2012–2016 = 100)

Vir: Modelne kalkulacije KIS

Skupni stroški pitanja govedi so bili leta 2017 za dobra 2 % višji kot leta 2016. K temu so pripomogli vsi stroški razen stroška najetih storitev, ki je ostal na ravni leta poprej. Najbolj, za več kot 3 %, so se zvišali stroški dela in kapitala ter zavarovanja (ta je pri modelnih ocenah odvisen od rasti prodajne vrednosti), nekoliko manj, za približno 2 %, pa so se povisali stroški amortizacije in krme, pri čemer je strošek doma pridelane krme ostal na ravni leta 2016. V primerjavi z letom prej se je za dober odstotek zvišal tudi strošek telet.

Zaradi manjše vrednosti gnoja (kot stranskega proizvoda) in pa nekoliko nižjih subvencij je kljub 3-odstotnemu porastu prodajne cene pitane govedi vrednost proizvodnje v letu 2017 za slaba 2 % višja kot leto prej. Zaradi manjše rasti vrednosti proizvodnje od rasti stroškov reje se je prihodkovno-stroškovno razmerje nekoliko poslabšalo in še naprej ostaja pod povprečjem zadnjega petletnega obdobja (2012–2016).

3.1.1 Število govedi konec leta

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Indeks 2017/16
GOVEDO skupaj	452.517	454.033	479.581	469.983	472.878	470.151	462.300	460.063	460.576	468.253	484.192	488.598	479.614	98,2
Mlado govedo do 1 leta	135.505	136.617	149.750	145.375	147.338	146.770	146.203	146.560	143.848	147.644	152.524	155.052	153.234	98,8
Teleta za zakol, skupaj	8.878	10.762	14.643	15.423	21.961	24.760	13.285	12.823	14.154	14.184	10.874	11.045	13.138	118,9
- bikci	5.024	6.626	8.771	9.561	14.129	16.446	8.530	7.887	7.816	8.531	6.839	7.486	8.380	111,9
- teličke	3.854	4.136	5.872	5.862	7.832	8.314	4.755	4.936	6.338	5.653	4.035	3.559	4.758	133,7
Teleta za nadaljnjo rejo, skupaj	126.628	125.855	135.107	129.952	125.377	122.010	132.918	133.737	129.694	133.460	141.650	144.007	140.096	97,3
- bikci	67.933	67.036	74.024	69.169	65.978	63.583	70.569	70.462	67.728	69.160	72.201	73.569	71.742	97,5
- teličke	58.695	58.819	61.083	60.783	59.399	58.427	62.349	63.275	61.966	64.300	69.449	70.438	68.354	97,0
Mlado govedo od 1 do 2 let	118.980	120.813	124.780	121.925	122.996	122.428	119.055	120.016	122.966	122.310	129.370	130.766	128.476	98,2
Plemenske telice, skupaj	48.946	50.006	48.719	48.551	50.319	48.778	48.202	46.364	47.144	48.998	49.718	49.898	50.195	100,6
- breje plemenske telice	18.925	20.794	20.199	20.930	21.787	21.005	20.899	20.372	18.885	22.216	19.947	19.544	21.480	109,9
- nebreje plemenske telice	30.021	29.212	28.520	27.621	28.532	27.773	27.303	25.992	28.259	26.782	29.771	30.354	28.715	94,6
Telice za pitanje	7.422	7.263	7.364	8.234	7.454	9.154	8.886	11.346	12.765	12.168	15.051	17.594	15.607	88,7
Biki, voli	62.612	63.544	68.697	65.140	65.223	64.496	61.967	62.306	63.057	61.144	64.601	63.274	62.674	99,1
Govedo nad 2 letoma	198.032	196.603	205.051	202.683	202.544	200.953	197.042	193.487	193.762	198.299	202.298	202.780	197.904	97,6
Plemenske telice, skupaj	14.208	16.777	19.977	18.965	19.915	20.231	20.147	17.020	18.717	20.695	21.171	19.995	18.330	91,7
- breje plemenske telice	11.228	12.822	15.025	15.565	14.950	15.662	15.090	13.155	14.281	15.952	16.675	15.443	13.169	85,3
- nebreje plemenske telice	2.980	3.955	4.952	3.400	4.965	4.569	5.057	3.865	4.436	4.743	4.496	4.552	5.161	113,4
Krave, skupaj	177.228	173.021	177.636	175.962	174.076	173.354	170.739	167.525	165.785	168.316	169.875	171.339	168.727	98,5
- krave molznice	120.273	112.510	116.391	113.400	113.103	109.467	109.068	111.022	109.571	107.841	112.838	107.841	108.825	100,9
- druge krave	56.955	60.511	61.245	62.562	60.973	63.887	61.671	56.503	56.214	60.475	57.037	63.498	59.902	94,3
Telice za pitanje	1.493	973	1.106	1.677	2.237	1.501	1.050	3.730	2.135	2.004	2.994	3.409	4.297	126,0
Biki in voli za pitanje	4.050	4.860	5.270	4.676	4.441	3.967	2.770	2.269	4.690	5.652	6.864	6.878	5.553	80,7
Plemenski biki	1.053	972	1.062	1.403	1.875	1.900	2.336	2.943	2.435	1.632	1.394	1.159	997	86,0

Vir: SURS

3.1.2 Bilanca števila govedi

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017*	Indeks 2017/16
Število na začetku leta	451.136	452.517	476.492	479.581	469.983	472.878	470.151	462.300	460.063	460.576	468.253	484.192	488.598	100,9
Skoteno	171.857	165.711	168.696	167.637	165.523	165.885	165.092	163.924	159.418	159.013	162.382	165.712	165.403	99,8
Uvoz	25.633	27.075	24.973	19.347	24.561	23.187	22.976	23.033	18.702	22.680	25.582	24.515	25.415	103,7
Izvoz	7.784	30.509	27.559	32.780	29.978	34.970	38.065	40.823	38.205	36.159	30.712	38.656	48.287	124,9
Skupno število zaklane govedi	171.833	144.859	135.065	131.867	126.401	124.441	125.448	117.455	109.679	108.788	112.108	117.141	120.857	103,2
Pogin	16.492	15.902	27.956	31.935	30.810	32.388	32.406	30.916	29.723	29.069	29.205	30.024	30.658	102,1
Število na koncu leta	452.517	454.033	479.581	469.983	472.878	470.151	462.300	460.063	460.576	468.253	484.192	488.598	479.614	98,2

* začasni podatki

Vir: SURS

3.1.3 Priраст govedi in priteja mesa (000 t)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017*	Indeks 2017/16
DOMAČA PRIREJA														
Priраст govedi (živa masa)	80,6	76,5	77,8	77,2	74,7	77,6	80,2	77,7	75,2	74,8	76,8	81,8	81,1	99,1
Domača priteja mesa (klavna masa)	44,1	42,2	43,0	44,5	41,0	43,2	44,7	43,4	41,1	39,6	38,6	44,4	47,4	106,8
SKUPNA PRIREJA														
Število zaklane govedi (000)	171,8	144,9	135,1	131,9	126,4	124,4	125,4	117,5	109,7	108,8	112,1	117,1	120,9	103,2
Povprečna klavna masa (kg/glavo)	264,2	272,0	284,3	282,1	281,6	286,9	285,4	285,2	290,8	289,6	297,9	304,8	297,9	97,7
Vse pridobljeno meso (klavna masa)	45,4	39,4	38,4	37,2	35,6	35,7	35,8	33,5	31,9	31,5	33,4	35,7	36,0	100,8
Zakol v klavnicih (klavna masa)	37,4	37,9	38,1	37,2	35,6	35,7	35,8	33,5	31,9	31,5	33,4	35,7	36,0	100,8
– delež od vsega pridobljenega mesa (%)	82,4	96,2	99,2	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

* začasni podatki

Vir: SURS

3.1.4 Bilanca proizvodnje in porabe mesa govedi (t, ekvivalent klavne mase)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017*	Indeks 2017/16
Domača priteja mesa	44.102	42.211	43.105	44.451	41.028	43.320	44.617	43.398	41.090	39.588	38.636	44.360	47.360	106,8
Uvoz živih živali (klavna masa)	3.672	3.282	3.289	2.487	2.979	2.988	2.829	2.746	2.594	3.202	4.198	3.550	3.770	106,2
Izvoz živih živali (klavna masa)	2.374	6.093	7.993	9.738	8.406	10.607	11.646	12.644	11.784	11.290	9.434	12.210	15.130	123,9
Vse pridobljeno meso	45.400	39.400	38.400	37.200	35.600	35.700	35.800	33.500	31.900	31.500	33.400	35.700	36.000	100,8
Začetne zaloge mesa in izdelkov	460	309	552	775	487	632	408	396	661	575	397	646	974	150,8
Uvoz mesa in izdelkov	4.305	4.890	6.930	8.437	9.043	8.765	9.129	8.286	9.174	9.397	12.614	12.617	13.861	109,9
– I. stopnja predelave (meso)	3.889	4.232	6.143	7.697	8.175	7.840	7.980	7.207	8.064	8.545	11.378	11.307	12.243	108,3
– II. stopnja predelave (izdelki)	416	659	787	740	868	925	1.149	1.079	1.110	852	1.236	1.311	1.617	123,4
Izvoz mesa in izdelkov	2.630	2.438	2.549	2.793	2.657	3.823	4.265	2.599	2.915	3.845	6.589	6.796	7.392	108,8
– I. stopnja predelave (meso)	2.563	2.358	2.399	2.657	2.510	3.642	3.916	2.212	2.420	3.041	5.501	5.518	5.985	108,5
– II. stopnja predelave (izdelki)	67	81	150	136	148	181	349	388	495	804	1.088	1.278	1.407	110,1
Končne zaloge mesa in izdelkov	309	552	775	487	632	408	396	661	575	397	646	974	532	54,6
Domača poraba	47.226	41.609	42.558	43.131	41.840	40.866	40.676	38.921	38.245	37.231	39.176	41.193	42.912	104,2
Poraba na prebivalca (kg)	23,6	20,7	21,1	21,3	20,5	19,9	19,8	18,9	18,6	18,1	19,0	20,0	20,8	104,1
Stopnja samooskrbe (%)	93,4	101,4	101,3	103,1	98,1	106,0	109,7	111,5	107,4	106,3	98,6	107,7	110,4	
Povprečje EU														
Poraba na prebivalca (kg)	12,0	12,1	12,1	11,6	11,5	11,4	11,1	10,8	10,4	10,5	10,6	10,9	:	
Stopnja samooskrbe (%)	96,4	96,0	96,2	98,3	97,2	100,4	102,3	101,2	99,5	100,2	101,1	102,0	:	

* začasni podatki

Vir: SURS, KIS, Evropska komisija

3.1.5 Zakol govedi v klavnicih po kategorijah

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Indeks 2017/16
ŠTEVILO														
Govedo skupaj	137.618	136.785	128.087	131.533	125.264	124.858	124.447	115.711	110.326	108.391	112.038	116.952	120.116	102,7
Teleta (vsa)	26.967	24.939	23.480	25.489	24.799	24.186	23.103	20.406	17.622	17.139	15.517	16.403	17.841	108,8
Telice	15.574	14.839	14.605	13.177	12.774	12.782	13.756	13.475	12.050	12.385	14.749	16.501	19.218	116,5
Biki do 24 mesecev	50.113	54.865	53.146	52.695	47.105	45.208	47.860	43.521	39.571	38.711	38.276	37.055	38.313	103,4
Biki nad 24 mesecev	19.073	19.871	16.621	20.076	20.020	21.881	17.749	16.280	20.233	22.071	24.326	27.129	24.090	88,8
Voli	522	667	398	649	546	673	774	615	535	500	470	505	562	111,3
Krave	25.369	21.604	19.837	19.447	20.020	20.128	21.205	21.414	20.315	17.585	18.700	19.359	20.092	103,8
MASA TRUPOV (t)														
Govedo skupaj	37.382	37.908	36.203	36.943	35.260	35.772	35.571	33.089	32.104	31.566	33.583	35.656	35.795	100,4
Teleta (vsa)	2.229	2.173	2.089	2.276	2.339	2.388	2.310	2.084	1.827	1.779	1.642	1.814	2.008	110,7
Telice	3.966	3.762	3.796	3.379	3.379	3.377	3.649	3.543	3.046	3.179	3.987	4.596	5.324	115,8
Biki do 24 mesecev	17.001	18.549	18.565	18.340	16.549	16.033	16.873	15.372	13.914	13.551	13.635	13.345	13.646	102,3
Biki nad 24 mesecev	6.922	7.225	6.112	7.347	7.217	8.060	6.482	5.919	7.523	8.020	8.925	10.248	9.035	88,2
Voli	162	210	125	204	167	214	251	193	169	157	151	158	176	111,3
Krave	7.101	5.989	5.517	5.398	5.610	5.700	6.005	5.979	5.626	4.880	5.243	5.495	5.606	102,0
POVPREČNA MASA (kg)														
Govedo skupaj	271,6	277,1	282,6	280,9	281,5	286,5	285,8	286,0	291,0	291,2	299,8	304,9	298,0	97,7
Teleta (vsa)	82,7	87,1	88,9	89,3	94,3	98,7	100,0	102,1	103,7	103,8	105,8	110,6	112,5	101,8
Telice	254,6	253,5	259,9	256,5	264,5	264,2	265,3	262,9	252,7	256,7	270,3	278,6	277,0	99,5
Biki do 24 mesecev	339,3	338,1	349,3	348,0	351,3	354,7	352,6	353,2	351,6	350,1	356,2	360,1	356,2	98,9
Biki nad 24 mesecev	362,9	363,6	367,7	365,9	360,5	368,3	365,2	363,6	371,8	363,4	366,9	377,8	375,1	99,3
Voli	310,9	314,4	314,4	313,8	305,8	317,9	324,5	313,0	315,1	314,0	321,5	312,7	312,8	100,0
Krave	279,9	277,2	278,1	277,6	280,2	283,2	283,2	279,2	276,9	277,5	280,4	283,9	279,0	98,3

Vir: SURS

3.1.6 Cene govedi (EUR/t)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Indeks 2017/16
GOVEDO ZA ZAKOL (žive živali)														
Teleta	2.044,7	2.167,3	2.270,5	2.282,3	2.229,3	2.182,3	2.193,6	2.268,5	2.334,7	2.340,2	2.321,5	2.294,4	2.224,5	97,0
Mlado pitano govedo (vse kategorije)	1.385,7	1.441,3	1.444,5	1.523,8	1.549,1	1.549,0	1.712,7	1.878,9	1.826,2	1.783,9	1.790,0	1.746,3	1.801,8	103,2
Biki do 24 mesecev	1.403,6	1.455,5	1.459,4	1.537,7	1.572,2	1.572,1	1.740,6	1.915,1	1.849,9	1.801,5	1.809,5	1.759,1	1.821,6	103,6
Biki nad 24 mesecev	1.374,4	1.424,4	1.422,0	1.489,9	1.502,0	1.469,2	1.654,2	1.851,2	1.767,0	1.709,9	1.741,1	1.676,4	1.710,1	102,0
Telice do 30 mesecev	1.217,2	1.291,2	1.290,6	1.360,3	1.352,4	1.362,3	1.491,9	1.648,4	1.698,9	1.690,2	1.693,0	1.691,9	1.726,7	102,1
Telice nad 30 mesecev	1.106,3	1.194,5	1.260,2	1.272,1	1.266,1	1.259,9	1.347,0	1.470,5	1.426,2	1.452,7	1.599,5	1.576,6	1.631,9	103,5
Kastrati (voli) do 30 mesecev	1.296,2	1.366,4	1.445,7	1.452,6	1.458,0	1.431,7	1.657,9	1.796,7	1.809,7	1.727,1	1.780,3	1.725,2	1.749,4	101,4
Kastrati (voli) nad 30 mesecev	1.275,5	1.071,6	1.394,6	1.100,5	1.394,3	1.437,0	1.537,8	1.494,5	1.365,5	1.612,3	1.297,7	1.353,1	z	
Krave	698,9	780,7	816,8	886,1	844,4	830,2	1.010,0	1.189,7	1.165,2	1.061,6	1.077,9	1.019,6	1.101,2	108,0
GOVEDO ZA NADALJNJO REJO														
Teleta za pitanje (vse kategorije)	2.154,2	2.446,7	2.693,2	2.718,9	2.645,1	2.806,9	2.751,9	2.977,5	2.822,4	2.697,3	2.835,9	2.708,4	2.734,6	101,0
Teleta do 1 meseca	2.236,0	2.520,3	2.817,3	2.728,1	2.645,0	3.021,0	3.221,7	3.313,3	3.129,2	2.674,4	2.246,9	2.542,3	2.467,4	97,1
Telice do 1 leta	2.052,9	2.209,3	2.384,3	2.660,8	2.418,8	2.501,0	2.457,1	2.737,4	2.392,6	2.530,9	2.546,1	2.347,9	z	
Bikci, voli do 1 leta	2.229,6	2.608,9	2.784,4	2.737,8	2.721,0	2.801,8	2.710,3	2.980,9	2.853,3	2.736,6	3.026,3	2.923,2	2.893,9	99,0
GOVEDO ZA PLEME														
Breje plemenske telice, nad 2 letoma	1.740,0	1.817,7	2.098,7	2.045,9	1.968,9	1.885,0	2.032,9	2.072,7	2.106,1	2.268,5	2.390,8	2.090,9	z	
CENE GOVEDI NA REPREZENTATIVNIH TRGIH (klavna masa) – Slovenija														
Biki do 24 mesecev (A-R3)	2.732,5	2.895,9	2.903,4	3.032,6	3.007,0	2.987,8	3.360,7	3.689,7	3.557,8	3.430,9	3.497,4	3.371,3	3.425,7	101,6
Telice (E-R3)	2.469,2	2.670,5	2.676,3	2.705,5	2.660,9	2.722,2	3.059,1	3.277,2	3.293,5	3.319,1	3.392,4	3.295,9	3.313,4	100,5
Krave (D-O3)	1.341,1	1.558,9	1.568,7	1.847,5	1.703,7	1.662,0	2.091,9	2.503,7	2.438,1	2.227,9	2.270,8	2.126,4	2.278,7	107,2
CENE GOVEDI NA REPREZENTATIVNIH TRGIH (klavna masa) – EU														
Biki do 24 mesecev (A-R3)	2.918,8	3.158,2	3.014,7	3.195,8	3.193,8	3.195,7	3.520,9	3.837,3	3.815,9	3.676,0	3.772,2	3.674,8	3.797,0	103,3
Telice (E-R3)	2.935,8	3.141,8	3.144,0	3.267,0	3.124,8	3.162,1	3.506,5	3.894,4	4.120,7	3.933,6	3.969,2	3.792,3	3.865,6	101,9
Krave (D-O3)	2.281,8	2.377,8	2.297,1	2.469,4	2.269,7	2.311,9	2.681,3	3.098,3	3.112,7	2.856,5	2.917,0	2.706,6	2.908,3	107,5
BAZNA CENA (EUR/t klavne mase)	2.224,0													

z – zaupno

Vir: SURS, ARSKTRP, Evropska komisija, preračuni KIS

3.2 Meso prašičev

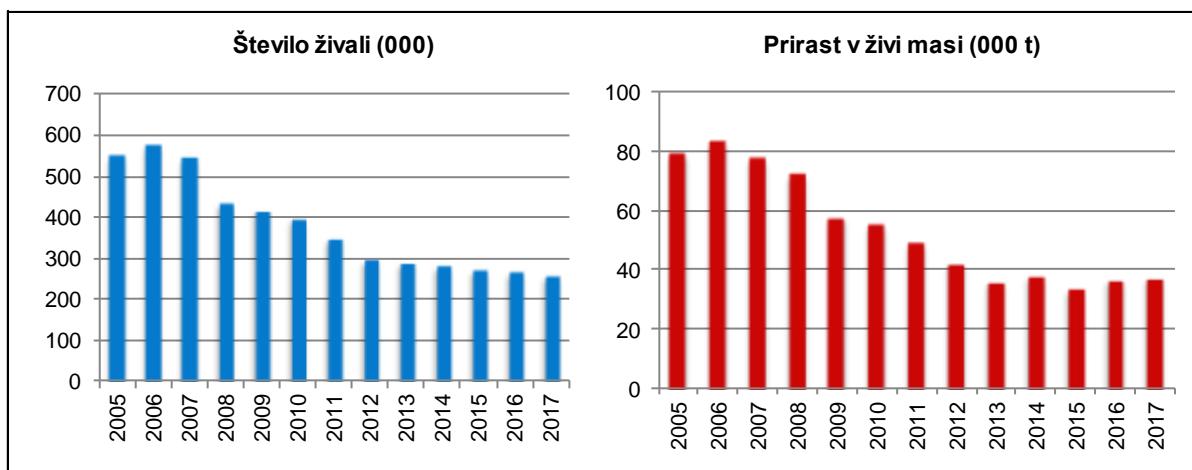
Prispevek prireje mesa prašičev k vrednosti kmetijstva se je v zadnjem desetletju zmanjševal. Po letu 2015, ko je bil zabeležen najnižji delež (3,3 %), se je v letih 2016 in 2017 malenkostno povečeval in v letu 2017 prispeval 4 % (leta 2016 3,7 %). K vrednosti živinoreje prašičereja od leta 2013 prispeva manj kot 10 %, leta 2017 je bil delež le dobrih 8 %. Oba deleža sta se od leta 2000 dalje več kot razpolovila, kar kaže na nazadovanje panoge v primerjavi z drugimi sektorji kmetijstva.

Podobno kot v sektorju govedoreje tudi v prašičereji potekajo stalne strukturne spremembe. Po podatkih raziskovanja strukture kmetijskih gospodarstev se je v letu 2016 s prašičerejo ukvarjalo približno 32 % KMG, medtem ko je bil ta delež pred dobrim desetletjem (leta 2005) še 44 %. V zadnjem medpopisnem obdobju (2013–2016) se je skupno število prašičev zmanjšalo za 5 %, nekoliko manj, za dobre 4 % pa se je zmanjšalo število KMG s prašiči, tako da se je povprečno število živali na KMG zmanjšalo za manj kot odstotek.

Trend zmanjševanja staleža prašičev se je nadaljeval tudi v letu 2017. Po začasnih statističnih podatkih je bilo konec leta v hlevih okoli 257 tisoč prašičev oziroma 3 % manj kot v enakem obdobju leta prej oziroma za več kot polovico manj kot pred desetletjem. V primerjavi z letom prej je bilo število živali manjše pri klavnih kategorijah živali ter merjascih in nebrejih plemenskih svinjah, medtem ko je bilo leta 2017 več pujskov za nadaljnje pitanje (+2 %), nebrejih mladic (+10 %) in brejih mladic (+17 %) ter brejih plemenskih svinj (+8 %).

Sočasno z zmanjšanjem števila prašičev se je v letih 2007–2013 zmanjševal tudi prirast prašičev, medtem ko so bila v zadnjih treh letih zaznana nihanja. V letu 2017 se je prirast prašičjega mesa že drugo leto zapored povečal in je znašal 37,5 tisoč ton (+2 %).

Slika 29: Število in prirast prašičev; 2005–2017

Vir: SURS

Leta 2017 se je zmanjšalo tudi število zaklanih živali v klavnicih. Zaklanih je bilo 5 % manj živali, skupna masa trupov prašičev pa je manjša za slabe 4 %. Zmanjšanje skupne mase prašičjega mesa, pridobljene v klavnicih, je ublažilo 2-odstotno povečanje povprečne mase pitancev. Pomembno več kot leto prej je bilo zaklanih plemenskih prašičev (+16 %) in merjascev (+15 %), ki pa v skupni masi trupov predstavljajo le dobra 2 %.

Vse do leta 2015 se je zakol prašičev izven klavnic (znašal je 6,9 tisoč ton) zmanjševal, kar je posledica upada števila, predvsem manjših rej prašičev. Leta 2016 se je količina pridobljenega mesa izven klavnic povečala na 8,1 tisoč ton, v letu 2017 pa se je trend

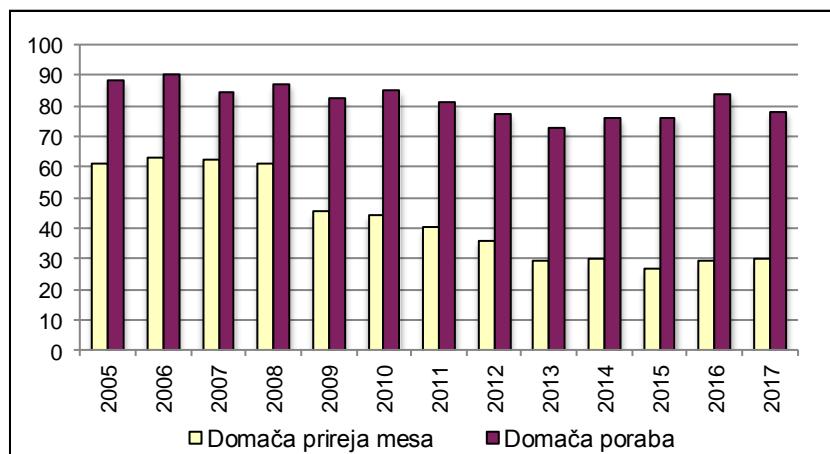
povečevanja zakola izven klavnic nadaljeval in je bilo tako pridobljenih 9,8 tisoč ton mesa prašičev. Ob ravni tradicionalnega zakola za potrebe kolin trend jasno kaže naraščanje prodaje mesa prašičev in izdelkov na domu.

Kljub manjšemu številu živali in zakolu prašičev se je domača prieja prašičjega mesa v letu 2017 nekoliko povečala (+3 %) in je znašala 29,8 tisoč ton. Domača poraba se je po letu 2016, ko je po 4 letih spet presegla 80 tisoč ton (84,1 tisoč ton), v letu 2017 zmanjšala na 78 tisoč ton (-7 %). Za enak odstotek se je zmanjšala tudi poraba prašičjega mesa na prebivalca, ki je v letu 2017 znašala 37,8 kg (v letu 2016 40,7 kg) in je skoraj enaka povprečju let 2012–2016 (37,6 kg).

Primerjava s podatki Evropske komisije, objavljenimi spomladi 2017, kaže, da je poraba prašičjega mesa na prebivalca v Sloveniji v zadnjem desetletju za okoli petino večja od povprečne porabe EU, pred tem pa je zaradi drugačnega zajema držav veljalo, da je poraba prašičjega mesa na prebivalca na ravni povprečja EU.

Slovenija je tradicionalna neto uvoznica prašičjega mesa, saj je domača poraba vseskozi večja od domače prieje. Neto uvoz se je po vstopu v EU ob vse manjši domači prieji precej povečal, s tem pa se je znižala stopnja samooskrbe s prašičjim mesom. Potem ko je leta 2016 znašala najmanj v zgodovini Slovenije (34 %), je bila v letu 2017 samooskrba s prašičjim mesom 38-odstotna, kar je za slabe 4 odstotne točke več kot leto prej.

Slika 30: Prieja in poraba mesa prašičev (000 t; ekvivalent klavnih polovic); 2005–2017

Vir: SURS, KIS

Po triletnem zaporednem povečevanju skupnega obsega zunanje trgovine s prašiči (v ekvivalentu klavnih polovic) se je ta v letu 2017 zmanjšal za 4 % in je znašal 84,2 tisoč ton (leta 2016 87,6 tisoč ton). Posledično se je zmanjšal tudi primanjkljaj, ki je znašal 48,4 tisoč ton (leta 2016 55,4 tisoč ton).

Zmanjšanje primanjkljaja v zunanji trgovini s prašičjim mesom je predvsem posledica manjšega uvoza. Ta je v letu 2017 znašal 66,3 tisoč ton, kar je 7 % manj kot leto prej. Najbolj, za 9 %, se je zmanjšal uvoz mesa prašičev, ki v strukturi skupnega uvoza predstavlja največji delež. Zmanjšal se je tudi uvoz živih živali (-3 %), medtem ko se je uvoz izdelkov, ta v letu 2017 predstavlja 11,7-odstotni delež v skupnem uvozu mesa prašičev, povečal za 7 %.

Nasprotno od uvoza pa se je izvoz prašičev (v ekvivalentu klavnih polovic) povečal. Povečevanje izvoza, ki se je začelo po letu 2013, je v letu 2017 skoraj doseglo raven 18 tisoč ton.

Preglednica 23: Uvoz in izvoz prašičev (t; ekvivalent klavnih polovic); 2013–2017

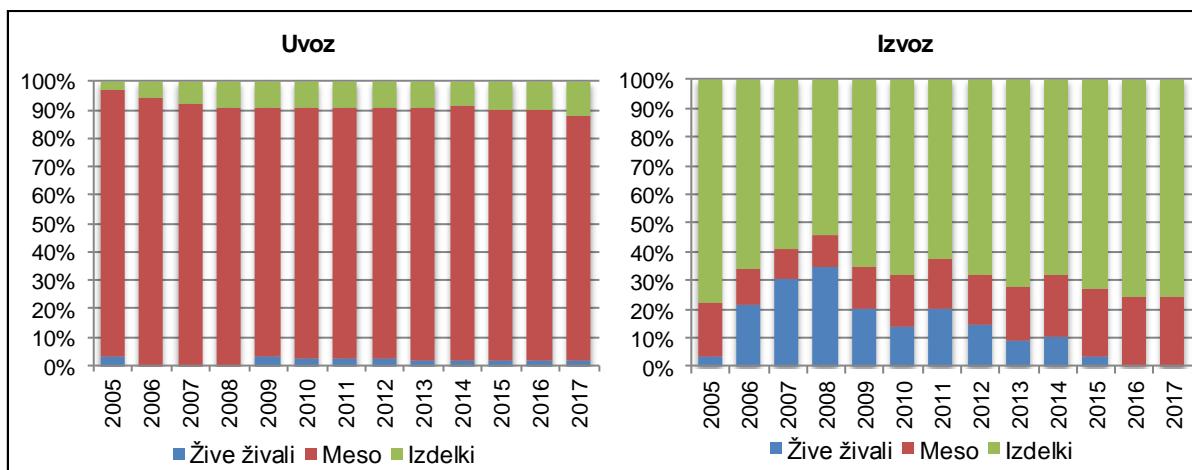
	Uvoz					Izvoz				
	2013	2014	2015	2016	2017*	2013	2014	2015	2016	2017*
Žive živali	1.520	1.666	1.500	1.969	1.901	1.120	1.533	594	171	2
Meso	49.988	54.162	58.204	62.233	56.605	2.288	3.083	3.818	3.772	4.399
Izdelki	5.252	5.303	6.682	7.260	7.772	8.995	9.873	11.676	12.158	13.498
Skupaj (t)	56.760	61.131	66.386	71.462	66.278	12.403	14.489	16.088	16.100	17.898

* začasni podatki

Vir: SURS, preračuni KIS

V strukturi izvoza ima izvoz izdelkov iz prašičjega mesa največji delež. Po letu 2008, ko je dosegel najnižjo vrednost v obdobju države Slovenije (54 %), se je sicer ob manjših nihanjih povečeval in je leta 2016 znašal že 76 %, približno na tej ravni pa je ostal tudi leta 2017 (75 %). Povečan izvoz prašičjega mesa in izdelkov se je nadaljeval tudi v letu 2017 in je tako prvič presegel 17 tisoč ton. Izvoženih je bilo za 17,9 tisoč ton prašičjega mesa in izdelkov, pri čemer je samo količina izdelkov znašala 13,5 tisoč ton. Po drugi strani ima izvoz živih živali po letu 2008 trend izrazitega zmanjševanja in ga v letu 2017 skoraj ni bilo.

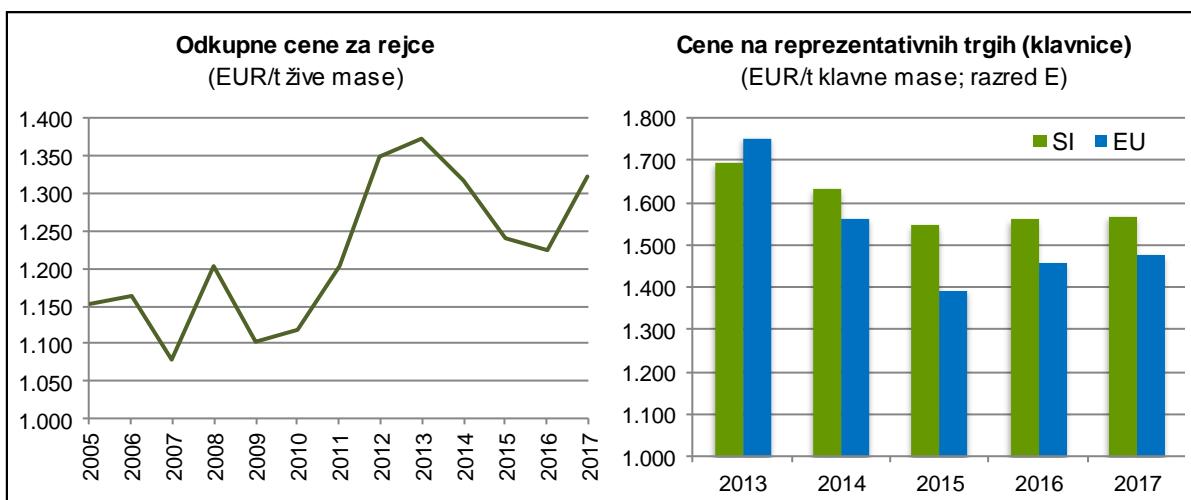
Slika 31: Struktura uvoza in izvoza prašičev (ekvivalent klavnih polovic); 2005–2017

Vir: SURS, preračuni KIS

Cene prašičev se v Sloveniji oblikujejo pod močnim vplivom cen na evropskem trgu, ki med leti ciklično nihajo. Razen cene prašičkov za zakol (do 25 kg) so se po podatkih SURS v letu 2017 cene pri ostalih posameznih kategorijah prašičev za zakol (v živi masi) zvišale. Pri najpomembnejši kategoriji, to je pitanih prašičih (25–150 kg), so se v primerjavi z letom prej zvišale za 8 %. Pogosto je gibanje cen pitanih prašičev odvisno predvsem od gibanja cen krme, a so v letu 2017 na zvišanje cen pitovnih prašičev ključno vplivale višje cene pujskov za nadaljnje pitanje. Povprečna cena slednjih se je glede na leto 2016 zvišala za dobrih 7 %.

Slika 32: Odkupne cene pitanih prašičev za zakol v Sloveniji in primerjava tržnih cen s povprečjem EU

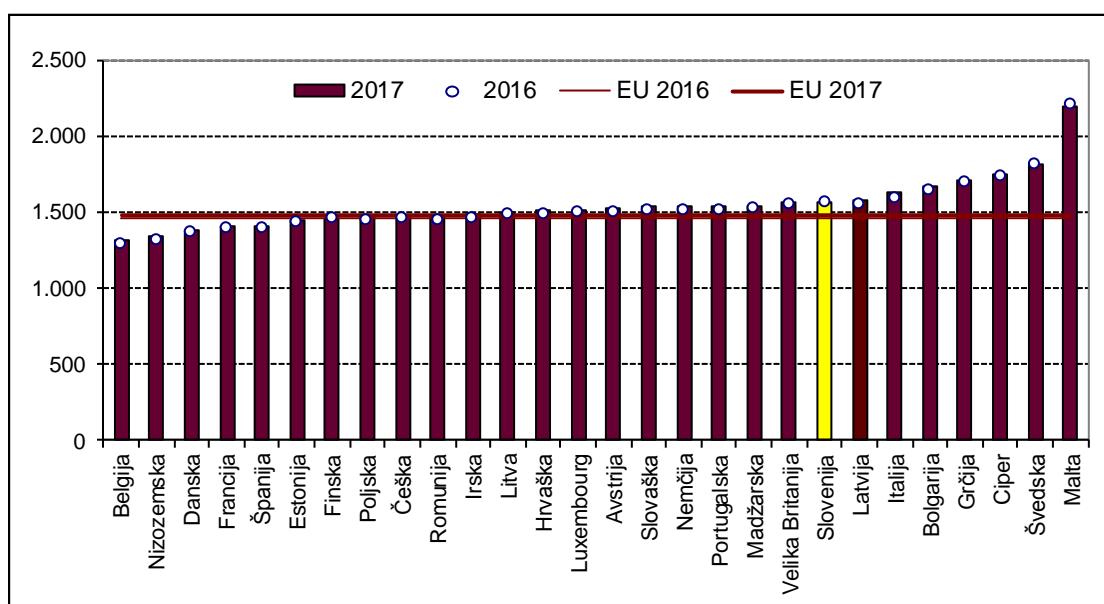

Vir: SURS, Evropska komisija, preračuni KIS

Precej manjše zvišanje cen od statističnih podatkov pa kažejo podatki tržno informacijskega sistema (ARSKTRP). Po podatkih o povprečni ceni v reprezentativních klavnících za kakovostní razred E (v klavni masi) se je povprečna cena pitaných prašičev leta 2017 v primerjavi s predhodnim letom zvišala za manj kot odstotek. Nekoliko bolj kot na slovenskem trgu pa so se zvišale cene prašičjega mesa v EU, v povprečju so bile višje za dober odstotek.

Slovenija se je po vstopu v EU postopoma premaknila iz skupine držav z visokimi cenami prašičev v skupino držav z najnižjimi cenami. Po letu 2014 se je ponovno premaknila v zgornjo polovico, kar je bila posledica manjšega znižanja cen na domačem trgu kot v EU. Čeprav se je povprečna cena prašičev v EU v letih 2016 in 2017 povišala bolj kot v Sloveniji, se slednja tudi v letu 2017 uvršča v prvo tretjino držav z najvišjo ceno. Tako je bila odkupna cena pri nas 6 % nad povprečjem EU.

Slika 33: Tržne cene prašičev (razred E) po državah EU v letih 2016 in 2017

Vir: Evropska komisija

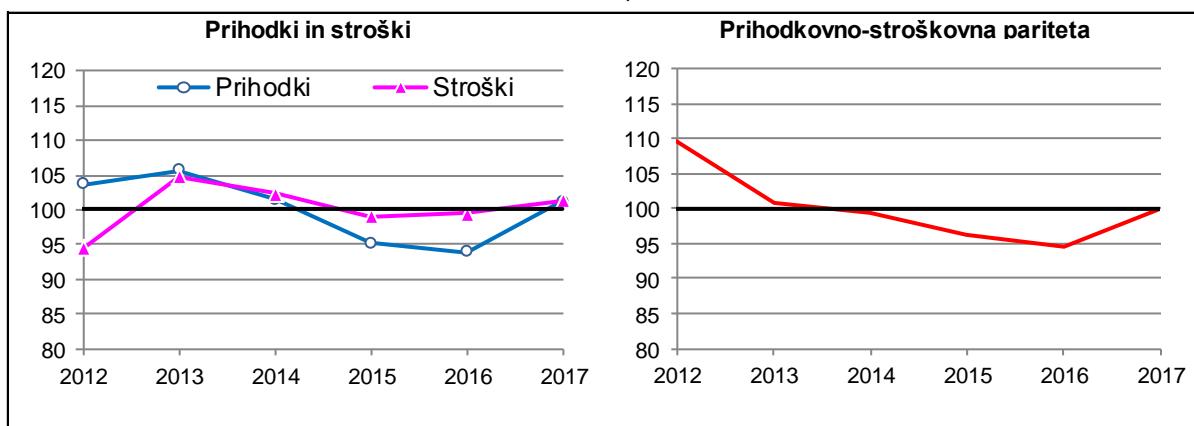
Slovenski odkupovalci prašičjega mesa se za določanje odkupnih cen prašičev že vrsto let orientirajo glede na sosednji avstrijski trg. Do leta 2014 so bile povprečne cene prašičev kakovostnega razreda E v Sloveniji za okoli 2 % nižje kot v Avstriji, z letom 2014 pa so nekoliko višje. Za 3 % so bile višje tudi v letu 2017. V primerjavi z letom prej se je cena prašičev v letu 2017 v Avstriji zvišala za slaba 2 %, v Sloveniji pa, kot že rečeno, za manj kot odstotek.

Kmetijska politika za trg prašičjega mesa ne predvideva proizvodno vezanih neposrednih plačil. Ukrepi neposrednih podpor rejcem so bili tudi v preteklosti uporabljeni le izjemoma za blažitev poslabšanja ekonomskega položaja. Prek kmetijskih zemljišč lahko rejci v programskem obdobju 2014–2020 podobno kot v preteklem programskem obdobju pridobijo druga plačila iz sheme neposrednih plačil. Poleg neposrednih plačil so bili leta 2017 deležni tudi podpor na podlagi uredbe o ukrepu dobrobit živali iz PRP.

Od leta 2007 so rejci upravičeni tudi do sofinanciranja zavarovanja živali za primer bolezni. Leta 2015 se je sofinanciranje znižalo s 30 % na 20 % zavarovalne premije, stopnja sofinanciranja pa je ostala na tej ravni tudi leta 2017. Rejci prašičev lahko uveljavljajo tudi vračilo dela trošarine za gorivo, porabljeno v kmetijstvu (70 %).

Ekonomski položaj prašičerejcev je več kot desetletje na splošno slab. Dohodki so se po letu 2006 močno znižali in so med najnižjimi znotraj kmetijskih proizvodnih usmeritev. Modelne ocene za leto 2017 sicer kažejo, da so bile ekonomske razmere za prašičerejo v primerjavi z nekaj predhodnimi leti boljše, a še vedno slabše kot pred letom 2013.

Slika 34: Osnovni ekonomski kazalniki pri pitanju prašičev (indeks; povprečje 2012–2016 = 100)

Vir: Modelne kalkulacije KIS

Stroški reje prašičev so se leta 2017 pri kombiniranem načinu reje glede na leto 2016 povišali za dober odstotek, v rejah, kjer prašiče pitajo s kupljeno krmo, pa so se stroški povišali za 2 %. Čeprav je bil strošek pridelave lastne krme za okoli 4 % nižji kot leto prej, so rejo prašičev leta 2017 dražili višji strošek vhlevljenih pujskov (+7 %), za slabe 4 % višji strošek dela in kapitala ter za slabe 3 % tudi višji strošek amortizacije.

Četudi se je leta 2017 ponovno znižala vrednost gnoja kot stranskega proizvoda, pa se je zaradi zvišanja odkupne cene za prašiče zvišala vrednost proizvodnje (za okoli 7 %). To je povzročilo izboljšanje prihodkovno-stroškovne paritete, ki je leta 2017 pri kombiniranem načinu reje dosegla raven povprečja obdobja 2012–2016, v rejah s kupljeno krmo pa je bila za odstotek nad povprečjem obdobja.

3.2.1 Število prašičev

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Indeks 2017/16
PRAŠIČI skupaj	547.432	575.116	542.590	432.011	415.230	395.593	347.310	296.097	288.350	281.319	271.385	265.744	257.241	96,8
Pujski do 20 kg	159.377	161.598	153.985	121.686	108.620	99.043	81.593	65.975	67.488	63.590	59.498	57.534	58.657	102,0
Mladi prašiči 20–50 kg	114.694	118.546	107.376	81.322	81.377	82.250	69.713	58.927	63.254	55.835	52.006	50.757	46.854	92,3
Prašiči v pitanju nad 50 kg	218.880	241.327	232.753	185.879	185.823	179.305	166.160	146.806	133.828	140.226	138.727	137.328	130.419	95,0
– 50–80 kg	74.855	86.435	81.892	61.497	57.234	58.818	47.350	50.326	41.221	42.454	39.247	35.723	33.733	94,4
– 80–110 kg	73.786	76.541	76.462	56.998	54.174	52.080	48.624	36.732	35.682	35.687	36.572	39.751	37.863	95,3
– 110 kg in več	70.239	78.351	74.399	67.384	74.415	68.407	70.186	59.748	56.925	62.085	62.908	61.854	58.823	95,1
Plemenski prašiči nad 50 kg	54.481	53.645	48.476	43.124	39.410	34.995	29.844	24.389	23.780	21.668	21.154	20.125	21.311	105,9
Merjasci	1.585	1.404	1.476	1.261	1.373	1.385	1.131	954	863	868	855	891	842	94,5
Nebreje mladice	5.623	4.265	4.930	5.537	4.436	3.982	3.204	3.175	2.769	2.243	2.153	2.079	2.294	110,3
Breje mladice	6.097	5.475	5.016	4.826	4.460	3.576	3.206	2.694	2.808	2.147	2.260	2.009	2.347	116,8
Plemenske svinje; skupaj	41.176	42.501	37.054	31.500	29.141	26.052	22.303	17.566	17.340	16.410	15.886	15.146	15.828	104,5
– nebreje plemenske svinje	14.673	15.356	14.067	12.160	11.787	10.223	8.739	7.278	7.084	6.872	6.430	6.084	6.010	98,8
– breje plemenske svinje	26.503	27.145	22.987	19.340	17.354	15.829	13.564	10.288	10.256	9.538	9.456	9.062	9.818	108,3

Vir: SURS

3.2.2 Bilanca števila prašičev

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017*	Indeks 2017/16
Število na začetku leta	533.998	547.432	575.116	542.591	432.011	415.230	395.593	347.310	296.097	288.350	281.318	271.385	265.744	97,9
Skoteno	934.383	950.331	795.538	670.285	528.766	494.588	415.457	336.465	312.796	312.382	277.855	282.162	278.553	98,7
Uvoz	23.550	20.381	19.009	28.885	66.620	63.038	63.636	71.012	69.671	76.089	65.827	84.981	83.066	97,7
Izvoz	7.231	42.989	67.672	91.363	45.461	26.693	36.692	22.886	19.621	25.400	12.427	1.952	80	4,1
Skupno število zaklanih prašičev	730.217	689.456	639.713	599.231	475.478	469.941	420.074	382.876	323.026	323.008	298.739	327.148	327.730	100,2
Pogin	207.051	210.584	139.687	119.156	91.228	80.629	70.610	52.928	47.567	47.095	42.449	43.684	42.312	96,9
Število na koncu leta	547.432	575.116	542.591	432.011	415.230	395.593	347.310	296.097	288.350	281.318	271.385	265.744	257.241	96,8

* začasni podatki

Vir: SURS

3.2.3 Prirast prašičev in priteja mesa (000 t)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017*	Indeks 2017/16
DOMAČA PRIREJA														
Prirast prašičev (živa masa)	79,2	83,1	77,7	72,2	57,8	55,3	49,2	42,3	36,1	38,1	33,6	36,8	37,5	101,9
Domača priteja mesa (klavna masa)	61,4	63,1	62,4	61,3	45,3	44,5	40,2	36,0	29,0	29,6	26,4	29,0	29,8	102,8
SKUPNA PRIREJA														
Število zaklanih prašičev (000)	730,2	689,5	639,7	599,2	475,5	469,9	420,1	382,9	323,0	323,0	298,7	327,1	327,7	100,2
Povprečna klavna masa (kg/glavo)	85,7	88,8	89,6	91,1	92,7	94,1	92,8	93,0	91,0	91,9	91,4	94,1	96,7	102,7
Vse pridobljeno meso (klavna masa)	62,6	61,2	57,3	54,6	44,1	44,2	39,0	35,6	29,4	29,7	27,3	30,8	31,7	102,9
Zakol v klavnicih (klavna masa)	31,7	33,6	33,2	31,4	24,1	24,9	23,0	21,0	19,0	20,2	20,4	22,7	21,9	96,5
– delež od vsega pridobljenega mesa (%)	50,6	54,9	57,9	57,5	54,7	56,3	58,9	59,1	64,5	68,0	74,6	73,7	69,0	93,7
Zakol izven klavnic (klavna masa)	30,9	27,6	24,1	23,2	20,0	19,3	16,0	14,6	10,4	9,5	6,9	8,1	9,8	121,0

* začasni podatki

Vir: SURS

3.2.4 Bilanca proizvodnje in porabe mesa prašičev (t, ekvivalent klavne mase)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017*	Indeks 2017/16
Domača prireja mesa	61.428	63.203	62.524	61.299	45.349	44.499	40.188	36.012	28.999	29.567	26.394	29.002	29.800	102,8
Uvoz živih živali (klavna masa)	1.498	889	376	918	2.116	1.742	1.766	1.674	1.520	1.666	1.500	1.969	1.901	96,6
Izvoz živih živali (klavna masa)	326	2.893	5.600	7.617	3.365	2.041	2.954	2.086	1.120	1.533	594	171	2	
Vse pridobljeno meso	62.600	61.200	57.300	54.600	44.100	44.200	39.000	35.600	29.400	29.700	27.300	30.800	31.700	102,9
Začetne zaloge mesa in izdelkov	411	572	1.034	1.297	1.050	671	875	611	1.325	1.500	1.806	2.129	2.384	112,0
Uvoz mesa in izdelkov	35.609	40.503	40.777	46.956	51.404	53.650	53.612	54.735	55.239	59.465	64.886	69.493	64.377	92,6
– I. stopnja predelave (meso)	34.442	38.251	37.463	42.554	46.406	48.563	48.408	49.570	49.988	54.162	58.204	62.233	56.605	91,0
– II. stopnja predelave (izdelki)	1.167	2.252	3.313	4.401	4.998	5.087	5.204	5.165	5.252	5.303	6.682	7.260	7.772	107,1
Izvoz mesa in izdelkov	9.694	10.523	12.902	14.518	13.140	12.496	11.690	12.144	11.283	12.956	15.494	15.929	17.897	112,3
– I. stopnja predelave (meso)	1.906	1.641	1.969	2.569	2.387	2.622	2.539	2.470	2.288	3.083	3.818	3.772	4.399	116,6
– II. stopnja predelave (izdelki)	7.788	8.882	10.933	11.949	10.753	9.874	9.151	9.675	8.995	9.873	11.676	12.158	13.498	111,0
Končne zaloge mesa in izdelkov	572	1.034	1.297	1.050	671	875	611	1.325	1.500	1.806	2.129	2.384	2.558	107,3
Domača poraba	88.355	90.719	84.912	87.284	82.743	85.150	81.186	77.477	73.181	75.903	76.369	84.108	78.007	92,7
Poraba na prebivalca (kg)	44,2	45,2	42,0	43,2	40,5	41,6	39,6	37,7	35,5	36,8	37,0	40,7	37,8	92,7
Stopnja samooskrbe (%)	69,5	69,7	73,6	70,2	54,8	52,3	49,5	46,5	39,6	39,0	34,6	34,5	38,2	
Povprečje EU														
Poraba na prebivalca (kg)	32,6	32,8	33,9	32,9	31,9	32,3	32,5	31,8	31,3	32,0	32,5	32,2	:	
Stopnja samooskrbe (%)	105,8	106,3	106,3	108,4	107,6	108,9	110,6	110,7	111,1	109,5	110,5	113,3	:	

* začasni podatki

Vir: SURS, KIS, Evropska komisija

3.2.5 Zakol prašičev v klavnicih po kategorijah

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Indeks 2017/16
ŠTEVILLO														
Prašiči skupaj	391.788	409.590	405.311	380.703	291.588	289.303	273.904	252.512	227.856	238.871	239.309	257.747	245.377	95,2
Prašički	19.483	18.892	22.148	22.024	21.023	21.224	20.876	21.248	19.332	19.110	18.071	19.962	20.198	101,2
Pitani prašiči	364.380	386.248	379.190	356.154	267.981	265.038	251.101	229.457	207.003	218.150	218.649	234.624	221.527	94,4
Plemenski prašiči	6.750	3.595	3.131	2.027	2.230	2.798	1.613	1.513	1.115	1.273	2.314	2.876	3.324	115,6
Mladi pitani merjasci	1.175	855	842	498	354	243	314	294	406	338	275	285	328	115,1
MASA TRUPOV (t)														
Prašiči skupaj	31.675	33.626	33.187	31.406	24.113	24.903	22.954	21.033	18.953	20.208	20.371	22.686	21.885	96,5
Prašički	316	316	378	366	359	363	363	386	356	350	335	369	366	99,3
Pitani prašiči	30.552	32.828	32.399	30.773	23.433	24.129	22.361	20.446	18.433	19.667	19.690	21.867	20.997	96,0
Plemenski prašiči	722	421	349	230	297	393	208	180	135	167	326	430	498	115,9
Mladi pitani merjasci	86	62	61	36	25	17	22	21	29	24	20	20	23	114,0
POVPREČNA MASA (kg)														
Prašiči skupaj	80,9	82,1	81,9	82,5	82,7	86,1	83,8	83,3	83,2	84,6	85,1	88,0	89,2	101,3
Prašički	16,2	16,7	17,1	16,6	17,1	17,1	17,4	18,2	18,4	18,3	18,6	18,5	18,1	98,2
Pitani prašiči	83,9	85,0	85,4	86,4	87,4	91,0	89,1	89,1	89,0	90,2	90,1	93,2	94,8	101,7
Plemenski prašiči	106,9	117,0	111,4	113,4	133,1	140,6	129,0	119,1	121,1	131,3	140,7	149,5	149,9	100,3
Mladi pitani merjasci	72,9	72,1	72,3	72,5	71,5	71,6	71,6	71,1	71,8	70,9	71,0	70,4	69,7	99,0

Vir: SURS

3.2.6 Cene prašičev (EUR/t)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Indeks 2017/16
PRAŠIČI ZA ZAKOL (živa masa)														
Prašički do 25 kg	1.721,5	1.852,2	1.759,2	1.680,5	1.685,4	1.518,2	1.670,9	1.996,2	1.965,4	1.977,4	1.890,1	1.963,0	1.759,4	89,6
Pitani prašiči 25–150 kg	1.152,8	1.162,4	1.080,0	1.204,6	1.102,8	1.117,3	1.204,2	1.348,4	1.372,2	1.317,2	1.240,2	1.223,4	1.321,8	108,0
Lahki pitani prašiči 25–50 kg	1.594,2	1.644,9	1.823,3	1.820,5	1.778,5	1.654,2	1.782,5	2.067,4	2.060,1	1.945,8	1.855,7	1.677,5	2.122,0	126,5
Pitani prašiči 50–150 kg	1.151,6	1.160,7	1.077,4	1.201,8	1.100,0	1.115,0	1.199,5	1.337,5	1.365,2	1.311,5	1.234,2	1.217,9	1.317,2	108,2
Težki prašiči nad 150 kg	758,6	778,9	675,8	699,1	817,5	713,6	772,2	804,6	923,2	890,5	913,3	861,3	935,0	108,5
PRAŠIČI ZA NADALNJO REJO														
Prašički in pujski za pitanje	1.847,6	1.939,9	1.730,7	1.779,8	1.846,1	1.889,9	1.949,2	2.301,6	2.472,2	2.368,3	2.212,0	2.298,0	2.470,0	107,5
CENE KLAVNIH PRAŠIČEV NA REPREZENTATIVNIH TRGIH (klavna masa; razred E)														
Slovenija	1.441,0	1.478,6	1.365,5	1.501,6	1.377,8	1.368,5	1.510,3	1.683,8	1.696,2	1.634,3	1.548,8	1.562,3	1.570,7	100,5
EU	1.390,4	1.452,3	1.351,7	1.532,4	1.422,2	1.402,4	1.531,9	1.705,2	1.754,8	1.566,0	1.395,8	1.459,6	1.479,8	101,4

Vir: SURS, ARSKTRP, Evropska komisija, preračuni KIS

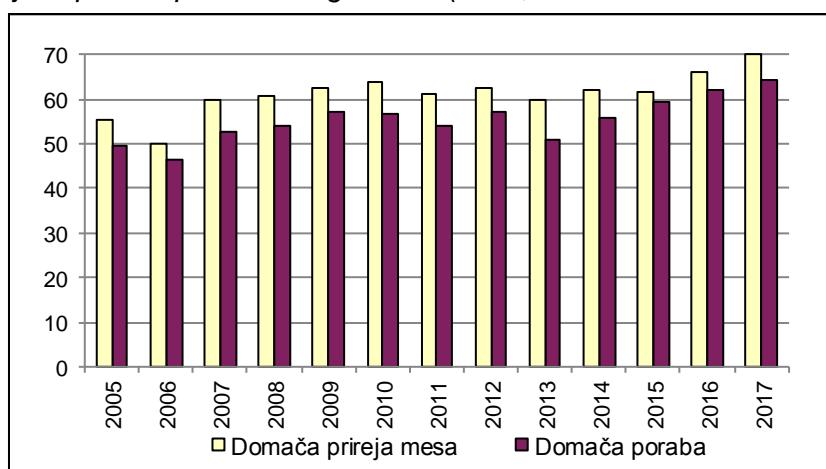
3.3 Perutninsko meso

V Sloveniji tudi v letu 2017 prieja perutninskega mesa dosega okoli 8 % skupne vrednosti kmetijstva, v okviru živinorejske proizvodnje pa 17 %.

Po podatkih popisov kmetijstva se je v obdobju od leta 2000 do 2010 število gospodarstev, ki redijo pitovne piščance, več kot prepolovilo, od leta 2010 pa do leta 2016 pa ponovno povečevalo. V letu 2010 je piščance redilo 2.911, leta 2013 4.652 KMG, v letu 2016 pa je pitovne piščance redilo že 5.514 KMG. Ocene na podlagi statističnih podatkov po velikostnih razredih kažejo na porast števila rej pri velikostnih razredih z manjšim številom živali (do 100 živali in od 100 do 500 živali) ter pri tržno usmerjenih rejah, to je tistih, ki redijo nad 10.000 živali (pretežno so to kooperanti).

Leta 2017 se je po do sedaj znanih statističnih podatkih prirast povečal za 7 % in je znašal 96 tisoč ton, kar je največ od leta 1991. Od povprečja let 2012–2016 (84 tisoč ton) je večji kar za 14 %. Za 6 % je večja tudi domača prieja perutninskega mesa, ki je v klavni masi znašala 70 tisoč ton. V strukturi zakola v klavnicih že od leta 2012 pitani piščanci k skupni masi prispevajo več kot 90 %, leta 2017 so prispevali celo 92 %. V tem obdobju se je delež puranov v skupni masi ustalil med 7 in 8 odstotki (leta 2017 je znašal 7 %), delež druge perutnine (predvsem kokoši) pa pri dobrem odstotku.

Slika 35: Prieja in poraba perutninskega mesa (000 t; ekvivalent klavne mase); 2005–2017

Vir: SURS, KIS

V zadnjem desetletju se je domača poraba perutninskega mesa kljub občasnim nihanjem vseskozi povečevala in je leta 2017 prvič presegla 64 tisoč ton (64,1 tisoč), kar je v primerjavi z letom 2016 za slabe 4 % več. Za podoben odstotek je bila večja tudi poraba perutninskega mesa na prebivalca, ki je leta 2017 znašala že 31 kg (leta 2016 30 kg) in je 12 % nad ravnijo povprečne porabe zadnjega petletnega obdobja. Stopnja samooskrbe s perutninskim mesom se je povisala za 2,8 odstotne točke in leta 2017 dosegla dobrih 109 %, kar je na ravni povprečja 2012–2016.

Slovenija še naprej ostaja neto izvoznica perutnine. Po močnem zmanjšanju leta 2015 (s 6,3 tisoč ton na 2,1 tisoč ton) se je presežek zunanje trgovine s perutninskim mesom leta 2017 precej približal ravnini leta 2014 in je znašal 6,1 tisoč ton. Trend rasti skupnega obsega zunanje trgovine se je nadaljeval tudi v letu 2017 in je bil za 6 % večji kot leto prej.

Tako uvoz kot izvoz sta se v letu 2017 ponovno povečala. Uvoz je bil glede na leto 2016 večji za 2 %, izvoz pa za 9 %. V letu 2017 je imela po do zdaj znanih podatkih Slovenija 25-

odstoten presežek izvoza nad uvozom, kar je mnogo več kot leto prej (+17 %) in na ravni povprečja 2012–2016.

Preglednica 24: Uvoz in izvoz perutnine (t; ekvivalent mesa); 2013–2017

	Uvoz					Izvoz				
	2013	2014	2015	2016	2017*	2013	2014	2015	2016	2017*
Žive živali	499	1.078	747	1.346	1.742	2.131	2.539	2.756	2.703	2.643
Meso	17.011	17.698	20.061	20.117	20.310	21.907	20.854	17.813	20.668	23.074
Izdelki	1.811	2.078	2.323	2.843	2.798	3.796	3.749	4.671	5.076	5.246
Skupaj	19.322	20.853	23.131	24.306	24.850	27.834	27.141	25.240	28.448	30.963

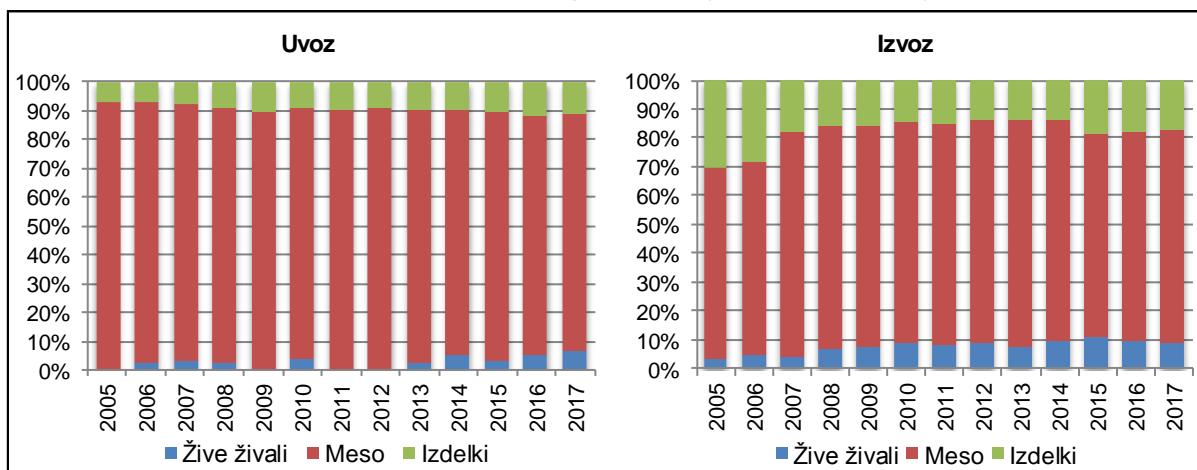
* začasni podatki

Vir: SURS, preračuni KIS

K povečanju izvoza sta prispevala povečan izvoz mesa in izdelkov (+10 %), saj se je izvoz živih živali v primerjavi z letom 2016 zmanjšal za 2 %. V okviru izvoza mesa in izdelkov iz mesa perutnine se je izvoz mesa povečal za slabih 12 %, izvoz izdelkov pa za dobre 3 %. V izvozu perutnine prednjači izvoz mesa, ki v strukturi skupnega izvoza dosega približno 75 % (obdobje zadnjih petih let).

K večjemu uvozu v letu 2017 sta prispevala predvsem večji uvoz živih živali (+29 %) in za odstotek večji uvoz mesa, medtem ko se je uvoz izdelkov v primerjavi z letom prej zmanjšal za slaba 2 %. Tudi pri uvozu je daleč najpomembnejša kategorija uvoz mesa, ki v strukturi uvoza v zadnjih letih (tudi leta 2017) dosega med 80 % in 90 %. Čeprav ima uvoz živih živali v strukturi uvoza majhen delež (pod 10 %), se ta v zadnjih letih povečuje, povečanje pa je verjetno posledica organiziranja prireje perutninskega mesa tudi preko državnih meja.

Slika 36: Struktura uvoza in izvoza perutnine (ekvivalent mesa); 2005–2017

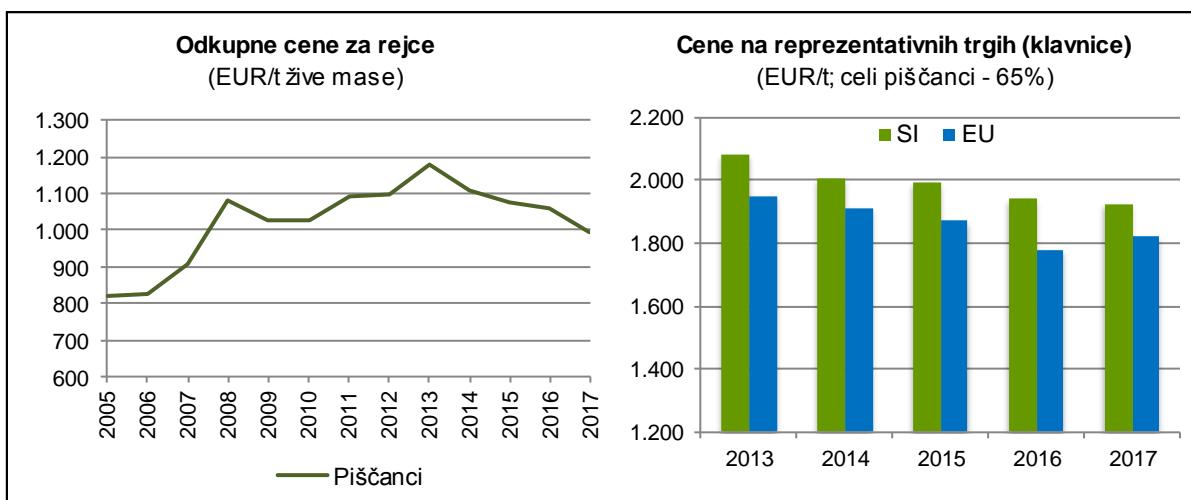

Vir: SURS, preračuni KIS

Zaradi vpetosti v mednarodni trg, velikega obsega zunanje trgovine in odvisnosti od nabave večine surovin na tujih trgih se odkupne cene perutnine pri nas gibajo podobno kot v EU.

Leta 2017 so se po statističnih podatkih odkupne cene perutnine za rejce agregatno znižale za okoli 7 %, pri čemer so bile v kategoriji perutnina za zakol (žive živali) cene pitanih piščancev nižje za 6 %. Po podatkih reprezentativnih klavnic se je tržna cena zaklanih piščancev (tj. 65 % piščanci) v primerjavi z letom 2016 znižala za slab odstotek, kar pa je v nasprotju z gibanjem povprečne cene v EU, ki se je glede na leto 2016 povečala za dobra 2 %.

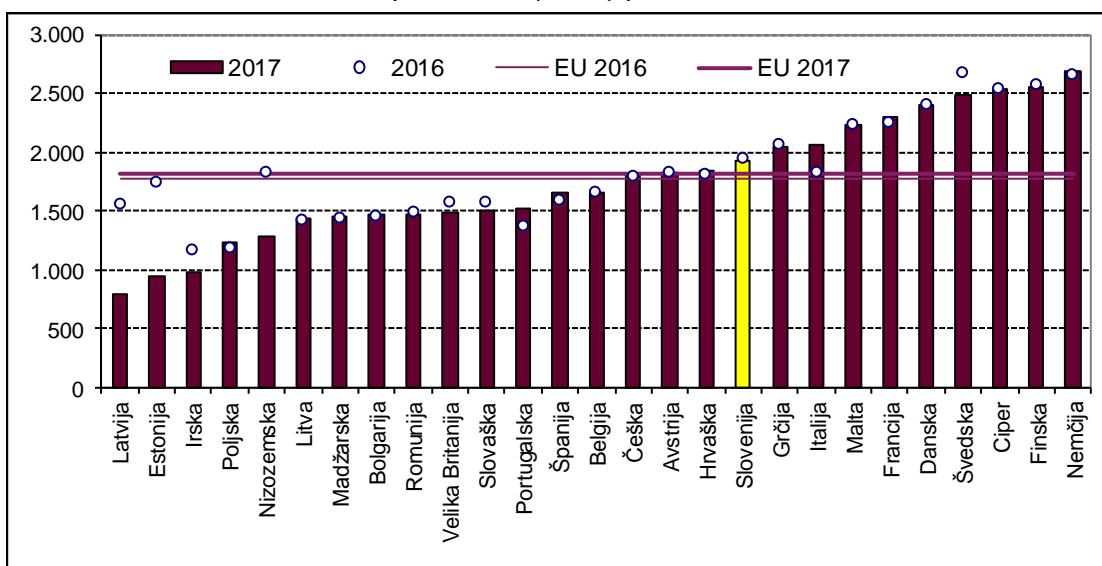
Slika 37: Odkupne cene piščancev za zakol v Sloveniji in primerjava tržnih cen piščancev s povprečjem EU

Vir: SURS, Evropska komisija, preračuni KIS

Slovenija se je leta 2009 glede na raven cen piščancev premaknila iz sredine v zgornjo tretjino držav EU. Od leta 2014 se je, razen leta 2016, pomaknila nazaj v sredino, kjer ostaja tudi leta 2017. V tem letu je višjo tržno ceno celih piščancev imelo devet članic EU.

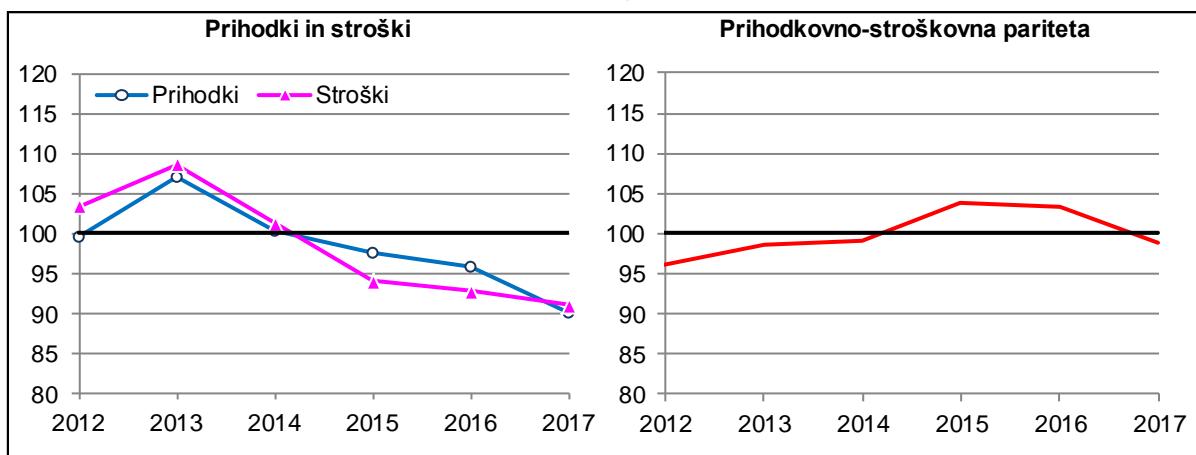
Slika 38: Tržne cene piščancev (65 %) po državah EU; 2016 in 2017

Vir: Evropska komisija

Zaradi industrijskega tipa proizvodnje in velikega deleža, ki ga ima v strukturi stroškov krma, spremembe odkupnih cen perutnine praviloma sledijo spremembam cen krme. Po zvišanju stroška krme za piščance v letu 2016 se je ta v letu 2017 po ocenah modelnih kalkulacij za pitane piščance znižal za okoli 2 %. Bolj kot strošek krme se je v letu 2017 znižal strošek enodnevnih piščancev, ki so bili v primerjavi z letom 2016 cenejši za okoli 8 %. Preostali stroški, tj. stroški zavarovanja, najetih storitev, amortizacije ter stroški dela in kapitala, pa so se v primerjavi z letom 2016 povečali, od tega najbolj strošek dela in kapitala za slabe 4 %. Kljub povečanju omenjenih stroškov pa so se skupni stroški prireje piščančjega mesa v povprečju znižali za 2 %.

Slika 39: Osnovni ekonomski kazalniki pri pitanju piščancev (indeks; povprečje 2012–2017 = 100)

Vir: Modelne kalkulacije KIS

Bolj kot skupni stroški prireje piščančjega mesa pa se je zaradi 6-odstotnega padca odkupnih cen zmanjšala vrednost proizvodnje. Hitrejše zmanjšanje vrednosti proizvodnje od znižanja višine skupnih stroškov ima za posledico poslabšanje prihodkovno-stroškovnega razmerja, ki je po treh letih ponovno pod ravnijo povprečja zadnjega petletnega obdobja (2012–2016).

3.3.1 Prirast perutnine in priteja mesa (000 t)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017*	Indeks 2017/16
Prirast perutnine (živa masa)	76,4	68,8	82,6	83,2	85,3	86,4	82,2	83,7	80,8	84,0	82,5	89,9	96,2	107,0
Domača priteja mesa (klavna masa)	55,0	50,1	59,8	60,9	62,5	63,6	60,9	62,2	59,7	61,8	61,3	66,0	70,0	106,1
Vse pridobljeno meso (klavna masa)	55,0	49,6	59,5	59,9	61,4	62,2	59,2	60,3	58,2	60,5	59,4	64,7	69,3	107,1
Zakol v klavnicih (klavna masa)	53,4	48,1	58,9	58,7	59,5	61,4	58,3	58,7	57,1	59,8	58,8	64,0	68,7	107,3
– delež od vsega pridobljenega mesa (%)	97,1	97,1	99,0	98,0	97,0	98,8	98,5	97,3	98,1	98,8	98,9	98,9	99,1	100,2
Zakol zunaj klavnic	1,6	1,5	0,6	1,2	1,9	0,8	0,9	1,6	1,1	0,7	0,6	0,7	0,6	91,8

* začasni podatki

Vir: SURS

3.3.2 Bilanca proizvodnje in porabe mesa perutnine (t, klavna masa)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017*	Indeks 2017/16
Domača priteja mesa	55.440	50.087	59.845	60.872	62.546	63.721	60.977	62.338	59.832	61.961	61.409	66.058	70.202	106,3
Uvoz živih živali (klavna masa)	11	258	350	307	179	613	194	189	499	1.078	747	1.346	1.742	129,4
Izvoz živih živali (klavna masa)	451	745	694	1.279	1.325	2.135	1.970	2.227	2.131	2.539	2.756	2.703	2.643	97,8
Vse pridobljeno meso	55.000	49.600	59.500	59.900	61.400	62.200	59.200	60.300	58.200	60.500	59.400	64.700	69.300	107,1
Začetne zaloge mesa in izdelkov	1.046	1.673	589	1.703	1.586	1.948	1.291	1.401	1.034	1.369	1.401	1.125	1.138	101,1
Uvoz mesa in izdelkov	8.312	9.716	10.328	11.795	12.908	15.446	16.858	18.920	18.823	19.776	22.384	22.960	23.108	100,6
I. stopnja predelave (meso)	7.716	9.055	9.534	10.693	11.572	14.014	15.234	17.212	17.011	17.698	20.061	20.117	20.310	101,0
II. stopnja predelave (izdelki)	596	662	794	1.102	1.336	1.432	1.624	1.708	1.811	2.078	2.323	2.843	2.798	98,4
Izvoz mesa in izdelkov	13.341	14.116	16.100	17.903	16.636	21.503	22.142	22.542	25.703	24.603	22.484	25.745	28.320	110,0
I. stopnja predelave (meso)	9.194	9.891	13.056	14.851	13.824	18.100	18.484	19.043	21.907	20.854	17.813	20.668	23.074	111,6
II. stopnja predelave (izdelki)	4.147	4.226	3.045	3.052	2.813	3.402	3.658	3.499	3.796	3.749	4.671	5.076	5.246	103,3
Končne zaloge mesa in izdelkov	1.673	589	1.703	1.586	1.948	1.291	1.401	1.034	1.369	1.401	1.125	1.138	1.099	96,6
Domača poraba	49.344	46.284	52.613	53.908	57.309	56.800	53.806	57.045	50.985	55.641	59.576	61.903	64.126	103,6
Poraba na prebivalca (kg)	24,7	23,0	26,1	26,7	28,1	27,7	26,2	27,7	24,8	27,0	28,9	30,0	31,0	103,5
Stopnja samooskrbe (%)	112,4	108,2	113,7	112,9	109,1	112,2	113,3	109,3	117,4	111,4	103,1	106,7	109,5	
Povprečje EU														
Poraba na prebivalca (kg)	19,8	19,0	19,9	19,9	20,3	20,5	20,7	21,2	21,3	22,1	22,9	23,7	:	
Stopnja samooskrbe (%)	101,2	101,3	99,8	100,3	100,7	103,1	103,9	103,9	104,2	104,1	103,8	104,4	:	

* začasni podatki

Vir: SURS, KIS, Evropska komisija

3.3.3 Zakol perutnine v klavnicah

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Indeks 2017/16
ŠTEVILLO (tisoč)														
Perutnina skupaj	27.777	26.626	33.356	33.893	33.188	32.678	31.843	32.041	32.316	33.594	33.322	35.986	38.500	107,0
Pitani piščanci	26.645	25.683	32.492	33.086	32.400	31.887	31.016	31.377	31.579	32.949	32.662	35.275	37.811	107,2
Odrasle kokoši	366	397	298	290	327	320	333	260	348	265	243	297	254	85,6
Purani	745	546	567	516	460	472	495	404	388	380	417	415	435	104,9
Druga perutnina	21	0	0	0	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
MASA TRUPOV (t)														
Perutnina skupaj	53.417	48.137	58.910	58.692	59.543	61.431	58.284	58.661	57.088	59.798	58.761	64.006	68.663	107,3
Pitani piščanci	42.978	41.396	51.185	51.073	52.183	53.478	51.816	53.224	51.794	54.933	53.618	58.572	63.046	107,6
Odrasle kokoši	1.133	1.259	1.060	970	1.130	1.147	1.087	731	985	706	637	785	729	92,8
Purani	9.215	5.482	6.664	6.648	6.231	6.806	5.382	4.706	4.310	4.160	4.506	4.649	4.888	105,1
Druga perutnina	91	1	1	0	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
POVPREČNA MASA (kg)														
Perutnina skupaj	1,9	1,8	1,8	1,7	1,8	1,9	1,8	100,0						
Pitani piščanci	1,6	1,6	1,6	1,5	1,6	1,7	1,7	1,7	1,6	1,7	1,6	1,7	1,7	100,6
Odrasle kokoši	3,1	3,2	3,6	3,3	3,5	3,6	3,3	2,8	2,8	2,7	2,6	2,7	2,9	108,3
Purani	12,4	10,1	11,8	12,9	13,5	14,4	10,9	11,7	11,1	11,0	10,8	11,2	11,2	100,2
Druga perutnina	4,4	42,9	37,8	35,0	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:

Vir: SURS

3.3.4 Cene perutnine

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Indeks 2017/16
PERUTNINA ZA ZAKOL (EUR/t žive mase)														
Pitani piščanci	821,3	824,3	905,1	1.083,0	1.025,9	1.024,0	1.089,2	1.096,5	1.180,9	1.105,8	1.076,5	1.057,0	994,5	94,1
PERUTNINA ZA NADALJNJO REJO (EUR/000)														
Enodnevni piščanci (vsi)	432,9	424,7	477,6	539,1	527,4	494,1	500,7	512,3	504,0	498,0	499,0	457,0	z	
Enodnevni piščanci za pitanje	429,0	421,5	475,1	537,9	525,9	492,3	499,0	511,0	501,3	494,9	496,1	z	z	
Enodnevni piščanci za nesnice	571,2	576,3	582,9	595,8	614,4	609,3	599,2	597,4	683,6	675,5	639,8	z	z	
Jarkice (EUR/kg)	2.109,9	2.462,4	2.397,9	2.746,0	2.649,6	2.607,5	3.053,4	3.111,8	3.292,3	3.282,2	3.321,8	z	3.358,1	
CENE PIŠČANCEV NA REPREZENTATIVNIH TRGIH (EUR/t klavne mase; 65 % piščanci)														
Slovenija	1.787,0	1.715,8	1.837,9	1.961,4	1.877,3	1.925,6	2.003,2	2.023,4	2.080,1	2.004,4	1.990,6	1.938,7	1.924,4	99,3
EU	1.492,5	1.513,0	1.757,9	1.803,0	1.696,7	1.701,0	1.870,4	1.919,3	1.949,4	1.910,5	1.869,9	1.778,8	1.820,1	102,3

z – zaupno

Vir: SURS, ARSKTRP, Evropska komisija, preračuni KIS

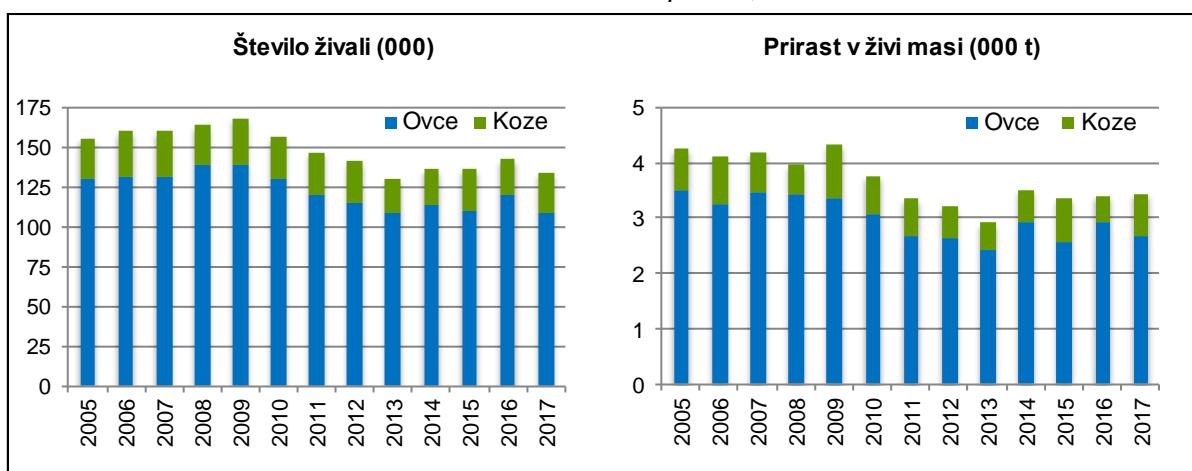
3.4 Ovčje in kozje meso

Prireja mesa drobnice k vrednosti kmetijske proizvodnje prispeva slab odstotek vrednosti (leta 2017 0,8 %), k vrednosti živinorejske proizvodnje pa dober odstotek (leta 2017 1,6 %).

Po podatkih raziskovanja strukture kmetijskih gospodarstev 2016 se je število gospodarstev z drobnico v primerjavi z letom 2013 povečalo. K skupnemu povečanju KMG je prispeval porast števila KMG s kozami (+14 %), medtem ko se je število KMG z ovci zmanjšalo za dober odstotek. Po podatkih zadnjega raziskovanja se je število drobnice povečalo za 5 %. Pri tem se je stalež koz povečal za 12 %, ovac pa za 3 %. Pri ovcah se je povprečno število živali na KMG v obdobju med 2013 in 2016 povečalo z 20,9 na 21,9 živali, pri kozah pa nekoliko zmanjšalo, z 8,6 na 8,4 živali na KMG.

Statistični podatki kažejo, da se je po hitri rasti obsega reje do leta 2009 trend obrnil navzdol in se leta 2014 prekinil. Po treh letih povečevanja se je število drobnice v letu 2017 zmanjšalo na 134 tisoč živali (-6 %). Od tega je bilo 108,8 tisoč ovac, kar je za 9 % manj kot leto prej (leta 2016 119,8 tisoč). Hkrati pa se je število koz v primerjavi z letom prej povečalo za slabih 13 %. Tako je bilo ob koncu leta 2017 v reji 25,2 tisoč živali.

Slika 40: Število drobnice in prirast; 2005–2017

Vir: SURS

Prirast drobnice v živi masi se je v primerjavi z letom 2016 le nekoliko povečal (+1 %). Tako je tudi leta 2017 znašal okoli 3,4 tisoč ton, kar pa je 5 % nad ravnijo povprečja zadnjih petih let. K povečanju prirasta drobnice je prispeval prirast koz (+54 %), kajti prirast ovac se je v istem obdobju zmanjšal za 8 %. V strukturi skupnega prirasta drobnice prispevajo ovce okoli 80 % (v letu 2017 78 %).

Domača prireja mesa drobnice se je z 1,64 tisoč ton povečala na 1,72 tisoč ton (+5 %) v letu 2017. Od leta 2014 dalje se zakol drobnice v klavnicih povečuje, a se še vedno največ mesa drobnice pridobi iz zakola zunaj klavnic (povprečje obdobja 2012–2016 je okoli 93 %).

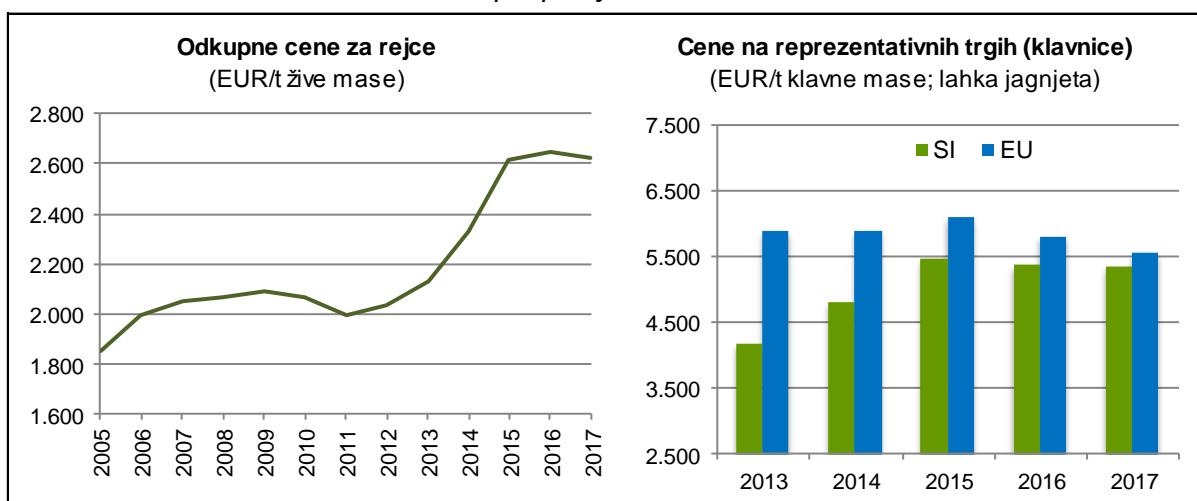
Nasprotno od domače prireje mesa se je domača poraba mesa drobnice zmanjšala, in sicer za 5 %. Potem, ko je leta 2016 presegla dva tisoč ton oziroma je bila po letu 2010 ponovno kilogram na prebivalca, je v letu 2017 znašala 1,9 tisoč ton. Z 0,9 kg na prebivalca je domača poraba mesa drobnice za približno polovico manjša od povprečne porabe mesa drobnice v EU.

Obseg zunanje trgovine z drobnico je v primerjavi z drugimi živalskimi proizvodi skromen. Po zmanjšanju zunanjetrgovinskega obsega leta 2011 se je ta z leti povečeval in je leta 2016

znašal že skoraj 441 ton, v letu 2017 pa se je skoraj prepolovil in je obsegal 235 ton. Izrazito zmanjšanje obsega zunanje trgovine je predvsem posledica prepolovljenega uvoza mesa in izdelkov drobnice, ki v obsegu zunanje trgovine z drobnico tudi prevladujejo. Tako se je uvoz mesa in izdelkov s 404 tone, kolikor je znašal leta 2016, zmanjšal na 209 ton. Večletno zniževanje stopnje samooskrbe z mesom drobnice se je z letom 2017 ustavilo. Spremembu v primerjavi z letom 2016 znaša +8,7 odstotne točke. Tako je stopnja samooskrbe z dobrimi 90 % malce presegla povprečje let 2012–2016 (89,8 %).

Zviševanje odkupnih cen jagnjet se je v letu 2017 ustavilo. Po statističnih podatkih so se odkupne cene jagnjet (žive živali) v povprečju znižale za odstotek, podatki o tržnih cenah jagnjet na reprezentativnem trgu (v klavni masi), ki so neposredno primerljive s cenami luhkih jagnjet v drugih članicah EU, pa kažejo na ohranitev ravni odkupnih cen iz leta 2016.

Slika 41: Odkupne cene jagnjet za zakol v Sloveniji in primerjava tržnih cen luhkih jagnjet s povprečjem v EU

Vir: SURS, Evropska komisija, preračuni KIS

Cene drobnice se v Sloveniji oblikujejo precej lokalno in na njihovo gibanje razmere na evropskem trgu nimajo bistvenega vpliva. Cene na domačem trgu so se daljše obdobje v primerjavi z evropskimi gibale različno intenzivno in tudi v različnih smereh, v zadnjih petih letih pa so se po večini le zviševale, vmesna zniževanja pa niso bila intenzivna.

Povprečne cene luhkih jagnjet v EU, za katere so reprezentativni predvsem trgi sredozemskih držav in držav vzhodne Evrope ter Balkana, so se v letu 2017 znižale za 4 %. Razlika med povprečno ceno EU za lahka jagnjeta in ceno luhkih jagnjet v Sloveniji se je v zadnjem desetletju zmanjševala. Še leta 2013 je znašala 41 %, v letu 2016 pa že 8 %. Čeprav je leta 2017 v EU prišlo do znižanja cen, v Sloveniji pa praktično ne, so bile EU cene luhkih jagnjet od slovenskih še vedno višje, a le še za 4 %.

Po nekaj zaporednih letih, ko je bila cena luhkih jagnjet v Sloveniji najnižja med članicami EU, se je leta 2014 glede na celotno območje EU s povprečno ceno pomaknila bližje sredini, nato pa se je leta 2015 premaknila v zgornjo tretjino. V letih 2016 in 2017 se uvršča na mejo med zgornjo tretjino in sredino držav članic EU. Leta 2017 so od držav, kjer se tržijo lahka jagnjeta, imele nižjo ceno od Slovenije le Portugalska, Slovaška in Grčija.

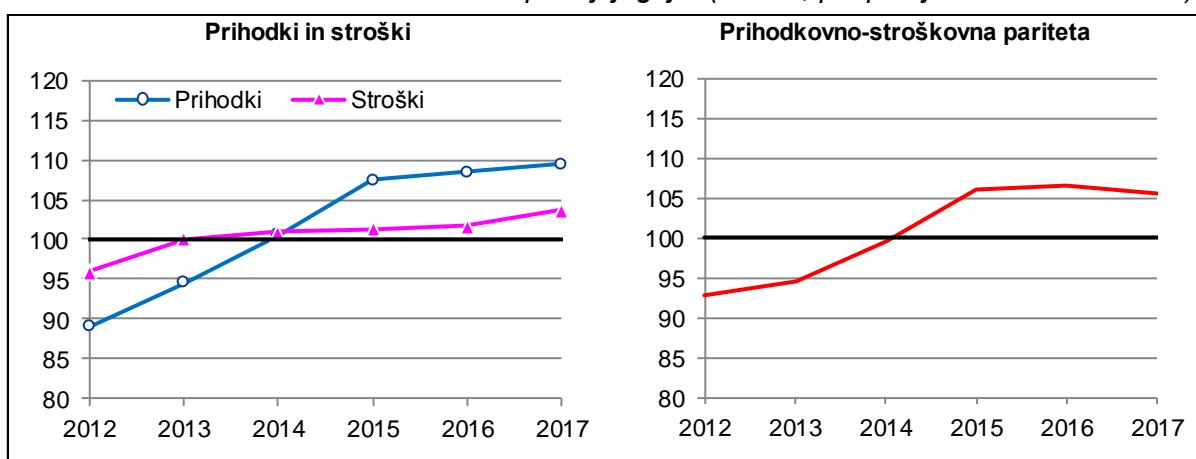
Rejci drobnice so bili v preteklosti deležni proizvodno vezanih podpor, ki so bile z uveljavitvijo reforme skupne kmetijske politike (SKP) leta 2007 in spremembami v okviru vmesnega pregleda SKP leta 2010 ukinjene ali pa v obliki zgodovinskih dodatkov vključene v enotno plačilo. Prek kmetijskih zemljišč lahko rejci v programskem obdobju 2014–2020 podobno kot

v preteklem programskem obdobju pridobijo druga plačila iz sheme neposrednih plačil. Poleg neposrednih plačil so bili v letu 2017 rejci deležni tudi podpor na podlagi uredbe o ukrepu dobrobit živali iz PRP.

Rejci drobnice so od leta 2007 upravičeni tudi do regresa za zavarovanje živali za primer bolezni, ki se je leta 2015 znižal s 30 % na 20 % zavarovalne premije, kjer je ostal tudi leta 2017. Rejci drobnice lahko uveljavljajo tudi pravico do vračila dela trošarine za gorivo, porabljeno v kmetijstvu, ki od sredine leta 2009 znaša 70 %.

Prihodkovno-stroškovno razmerje se je v primerjavi z letom 2016 malenkost poslabšalo, k čemur je ob slabem odstotku višjih stroških reje prispevala za slab odstotek nižja odkupna cena jagnjet oziroma vrednost proizvodnje. Kljub temu lahko sicer po ugodnih letih 2015 in 2016 tudi za leto 2017 ocenujemo razmere za rejo drobnice kot ugodne, saj prihodkovno-stroškovno razmerje ostaja za skoraj 6 % nad ravnijo povprečja obdobja 2012–2016.

Slika 42: Osnovni ekonomski kazalniki pri rejji jagnjet (indeks; povprečje 2012–2016 = 100)

Vir: Modelne kalkulacije KIS

Med stroški so se leta 2017 za slabe 4 % zvišali strošek dela in kapitala, na drugi strani pa so se stroški blaga in storitev glede na leto prej znižali za okoli odstotek.

3.4.1 Število drobnice

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Indeks 2017/16
DROBNICA skupaj	154.832	159.326	159.408	163.186	168.004	155.985	146.621	140.503	130.019	135.931	136.365	142.250	133.978	94,2
Plemenske ovce in koze	107.488	109.335	109.803	111.825	117.127	110.287	100.610	94.099	88.093	93.150	93.649	96.132	95.970	99,8
– mlečna plemenska drobnica	8.154	8.259	8.950	9.934	12.015	9.636	9.599	9.119	8.212	9.566	9.813	8.740	10.216	116,9
– druga plemenska drobnica	99.335	101.076	100.853	101.891	105.112	100.651	91.011	84.980	79.881	83.584	83.836	87.392	85.754	98,1
Jagnjeta, kozlički, mlade ovce in koze	39.428	41.122	40.826	42.245	40.765	36.944	37.303	37.659	34.305	35.187	34.797	36.907	30.446	82,5
Jalove ovce in koze	989	1.316	1.115	2.330	2.378	2.078	1.825	2.296	2.070	1.503	1.809	2.218	1.002	45,2
Ovni in kozli	6.926	7.553	7.664	6.786	7.734	6.676	6.883	6.452	5.551	6.091	6.110	6.993	6.560	93,8
OVCE skupaj	129.352	131.528	131.180	138.958	138.108	129.788	119.976	114.152	108.779	113.648	109.406	119.845	108.761	90,8
Plemenske ovce	89.667	89.120	90.800	94.988	95.245	90.851	81.525	77.288	73.424	77.970	75.204	81.470	77.903	95,6
– mlečne ovce	3.466	4.066	3.989	4.930	5.283	4.378	5.021	4.763	4.035	4.641	3.927	4.610	5.322	115,4
– druge ovce	86.201	85.054	86.811	90.058	89.962	86.473	76.504	72.525	69.389	73.329	71.277	76.860	72.581	94,4
Jagnjeta in mlade ovce	34.138	36.220	34.185	37.264	35.514	32.535	32.380	30.901	29.806	30.239	28.745	31.469	25.855	82,2
Jalove ovce	648	698	718	1.722	1.734	1.482	1.233	1.495	1.536	953	1.141	1.646	686	41,7
Ovni	4.898	5.490	5.477	4.984	5.615	4.920	4.838	4.470	4.013	4.486	4.316	5.260	4.317	82,1
KOZE skupaj	25.480	27.798	28.228	24.228	29.896	26.197	26.645	26.351	21.240	22.283	26.959	22.405	25.217	112,6
Plemenske koze	17.821	20.215	19.003	16.837	21.882	19.436	19.085	16.811	14.669	15.180	18.445	14.662	18.067	123,2
– mlečne koze	4.688	4.193	4.961	5.004	6.732	5.258	4.578	4.356	4.177	4.925	5.886	4.130	4.894	118,5
– druge koze	13.134	16.022	14.042	11.833	15.150	14.178	14.507	12.455	10.492	10.255	12.559	10.532	13.173	125,1
Kozlički in mlade koze	5.290	4.902	6.641	4.981	5.251	4.409	4.923	6.758	4.499	4.948	6.052	5.438	4.591	84,4
Jalove koze	341	618	397	608	644	596	592	801	534	550	668	572	316	55,2
Kozli	2.028	2.063	2.187	1.802	2.119	1.756	2.045	1.982	1.538	1.605	1.794	1.733	2.243	129,4

Vir: SURS

3.4.2 Prirast drobnice in priteja mesa (000 t)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017*	Indeks 2017/16
DROBNICA skupaj														
Pričast drobnice (živa masa)	4,24	4,10	4,18	3,96	4,31	3,74	3,33	3,21	2,90	3,51	3,36	3,40	3,43	101,1
Domača priteja mesa (klavna masa)	1,95	2,02	2,09	1,94	1,99	2,03	1,89	1,76	1,61	1,62	1,67	1,64	1,72	104,9
Vse pridobljeno meso (klavna masa)	1,95	2,00	2,08	1,93	1,98	2,03	1,89	1,75	1,60	1,62	1,66	1,64	1,72	104,9
Zakol v klavnicih (klavna masa)	0,11	0,12	0,13	0,13	0,12	0,12	0,12	0,12	0,09	0,11	0,12	0,13	0,15	115,6
– delež od vsega pridobljenega meso (%)	5,6	5,9	6,5	6,5	6,0	5,7	6,3	6,6	5,8	7,1	7,2	8,0	8,8	110,3
OVCE														
Pričast ovc (živa masa)	3,50	3,24	3,47	3,41	3,35	3,06	2,65	2,62	2,42	2,91	2,57	2,91	2,68	92,2
Domača priteja mesa (klavna masa)	1,62	1,65	1,71	1,61	1,67	1,64	1,54	1,41	1,31	1,33	1,36	1,31	1,42	108,9
Vse pridobljeno meso (klavna masa)	1,62	1,63	1,69	1,60	1,66	1,63	1,54	1,41	1,31	1,34	1,36	1,31	1,42	108,9
KOZE														
Pričast koz (živa masa)	0,74	0,86	0,71	0,55	0,96	0,68	0,68	0,59	0,48	0,60	0,78	0,49	0,76	154,1
Domača priteja mesa (klavna masa)	0,33	0,37	0,39	0,33	0,32	0,40	0,35	0,35	0,30	0,29	0,31	0,33	0,30	89,2
Vse pridobljeno meso (klavna masa)	0,33	0,37	0,39	0,33	0,32	0,40	0,35	0,35	0,29	0,29	0,31	0,33	0,30	89,2

* začasni podatki

Vir: SURS

3.4.3 Bilanca proizvodnje in porabe mesa drobnice (t, klavna masa)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017*	Indeks 2017/16
Domača priteja mesa	1.950	2.016	2.098	1.939	1.981	2.053	1.890	1.762	1.608	1.622	1.666	1.640	1.720	104,9
Uvoz živih živali (klavna masa)	0	0	0	0	0	3	0	0	0	6	0	0	0	0
Izvoz živih živali (klavna masa)	0	12	20	11	3	29	2	10	4	4	2	0	0	0
Vse pridobljeno meso	1.950	2.004	2.078	1.928	1.978	2.027	1.888	1.752	1.604	1.624	1.664	1.640	1.720	104,9
Začetne zaloge mesa in izdelkov	0	0	0	0	1	0	1	1	1	0	0	0	0	0
Uvoz mesa in izdelkov	8	28	57	53	61	49	31	40	88	240	296	404	209	51,7
Izvoz mesa in izdelkov	4	8	18	13	6	3	8	13	7	8	9	37	26	70,4
Končne zaloge mesa in izdelkov	0	0	0	1	0	1	1	1	0	0	0	0	0	0,0
Domača poraba	1.955	2.024	2.117	1.968	2.034	2.073	1.911	1.778	1.686	1.856	1.951	2.007	1.903	94,8
Poraba na prebivalca (kg)	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	0,9	0,9	0,8	0,9	0,9	1,0	0,9	94,7
Stopnja samooskrbe (%)	99,7	99,6	99,1	98,6	97,4	99,0	98,9	99,0	95,4	87,4	85,4	81,7	90,4	
Povprečje EU														
Poraba na prebivalca (kg)	2,5	2,5	2,4	2,3	2,2	2,0	2,0	1,83	1,79	1,77	1,82	1,80	:	
Stopnja samooskrbe (%)	81,7	81,0	80,8	79,6	79,0	81,1	83,6	86,7	87,4	88,2	86,2	87,4	:	

* začasni podatki

Vir: SURS, KIS, Evropska komisija

3.4.4 Cene drobnice za zakol

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Indeks 2017/16
EUR/t žive mase														
Jagnjeta (vsa)	1.853,4	1.998,2	2.050,1	2.069,4	2.088,1	2.063,3	1.997,7	2.033,7	2.127,4	2.332,9	2.612,7	2.646,3	2.625,2	99,2
Sesna jagnjeta	1.858,3	2.046,3	2.085,8	1.982,2	1.988,8	2.043,2	1.983,0	2.142,9	2.209,2	2.320,0	2.656,1	z	z	
Pitana jagnjeta	1.852,1	1.973,7	2.027,9	2.098,4	2.122,9	2.071,3	2.005,0	1.994,4	2.085,8	2.335,3	2.610,7	2.645,8	z	
Ovce	1.207,3	1.514,1	938,9	866,2	877,9	779,7	753,4	792,0	720,5	822,1	1.139,1	1.055,1	1.109,9	105,2
CENE LAHKIH JAGNJET NA REPREZENTATIVNIH TRGIH (EUR/t klavne mase)														
Slovenija	3.840,5	3.954,3	4.137,0	4.216,5	4.146,5	4.073,7	4.027,5	4.040,2	4.173,2	4.817,5	5.467,7	5.373,7	5.364,9	99,8
EU	6.187,3	5.946,2	5.863,1	6.073,3	6.376,9	5.843,0	5.905,2	5.998,8	5.887,2	5.894,9	6.098,5	5.815,7	5.560,0	95,6

z – zaupno

Vir: SURS, ARSKTRP, Evropska komisija, preračuni KIS

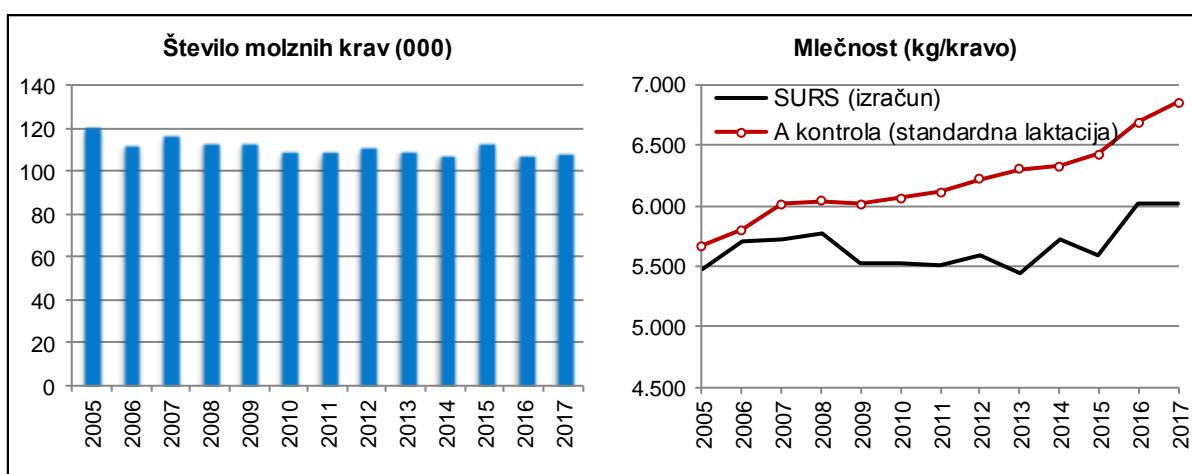
3.5 Mleko

Proizvodnja kravjega mleka še naprej ostaja najpomembnejša usmeritev slovenskega kmetijstva. K skupni vrednosti kmetijske proizvodnje v zadnjih letih prispeva okoli 15 % (leta 2017 15,9 % in 2016 12,6 %), k vrednosti živinoreje pa, tako kot leta 2017, približno 33 %.

Kot kažejo podatki statističnih raziskav, so bile pri mlečni proizvodnji strukturne spremembe v zadnjem desetletju, še zlasti pa po letu 2007, najintenzivnejše med vsemi živinorejskimi usmeritvami. Tako se je med letoma 2007 in 2010 število KMG, ki redijo molzne krave, zmanjšalo za več kot 40 %, od leta 2010 pa do leta 2016 pa se je po podatkih raziskovanja strukture kmetijskih gospodarstev število KMG zmanjšalo še za dodatnih 13 %. Tako se je v letu 2016 s proizvodnjo kravjega mleka ukvarjalo slabih 14 % vseh KGM (v letu 2007 še 25 %). Število molznih krav se je do leta 2013 zmanjšalo na 104 tisoč, leta 2016 pa je bilo v Sloveniji evidentiranih že 111 tisoč molznic, kar je za 7 % več kot ob predhodnem popisu. Povprečno število krav molznic na gospodarstvo se je v obdobju let 2005–2016 povečevalo in je po podatkih raziskovanja strukture kmetijskih gospodarstev 2016 znašalo 11,6 molznic na KMG, kar kaže na nadaljevanje trenda povečevanja in specializacije rej.

Podatki rednih letnih statističnih raziskav o številu živali kažejo, da je bilo ob koncu leta 2017 v rejih 109 tisoč molznic, kar je za odstotek več kot v enakem obdobju leta 2016 (108 tisoč molznic). V primerjavi z letom 2016 pa je povprečna mlečnost ostala na enaki ravni in je po podatkih statistike znašala nekaj nad 6 tisoč kg mleka na molznico. Nasprotno pa kažejo podatki CPZ Govedo (KIS), po katerih pa se je leta 2017 povprečna mlečnost v standardni laktaciji povečala za slabe 3 % in je znašala 6.860 kg/kravo molznico. Za podoben odstotek se je povečala tudi povprečna mlečnost na kravo molznico v celotni laktaciji (leto 2017 7.850 kg, leto 2016 7.680 kg).

Slika 43: Število molznih krav in povprečna mlečnost; 2005–2017

Vir: SURS, KIS (CPZ Govedo)

Po statističnih podatkih se je rast skupne količine namolzenega mleka tudi v letu 2017 nadaljevala. Tako je bilo po začasnih podatkih namolzenih več kot 654 tisoč ton mleka, kar je slab odstotek več kot leta 2016. Količina je podobna kot leta 2008, tj. pred začetkom kriznega obdobja prireje mleka leta 2009.

Za slab odstotek več mleka kot leto prej so leta 2017 odkupile mlekarne. Količinsko je odkup mleka znašal skoraj 579 tisoč ton, kar je 88 % celotne količine namolzenega mleka. V okviru organiziranega odkupa mleka so domače mlekarne glede na leto 2016 odkupile za 8 % več mleka, pri tujih mlekarnah pa se je odkup slovenskega mleka drugo leto zapored zmanjšal.

Povprečna vsebnost maščob v odkupljenem mleku se je leta 2017 iz 4,12 %, kolikor je znašala leta 2016, povečala na 4,14 %, vsebnost beljakovin pa se je nekoliko zmanjšala (na 3,36 %).

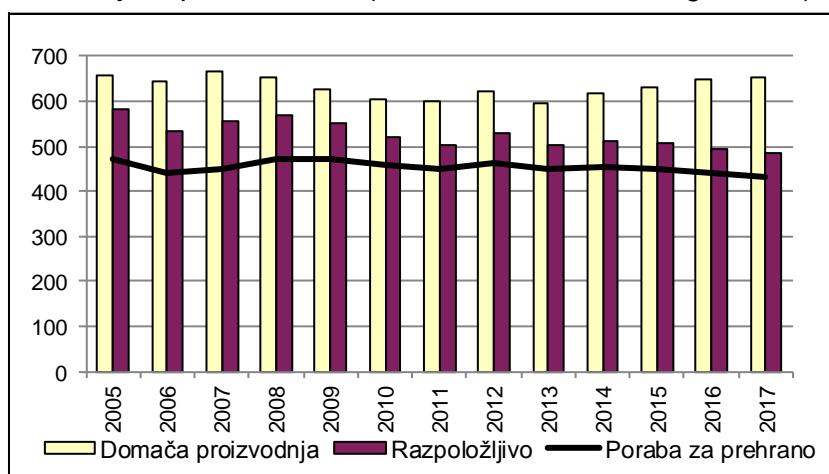
Leta 2017 se je delež mleka, ki ne sodi v ekstra in prvi kakovostni razred, v primerjavi z letom prej povečal na 7 % (leta 2016 5 %). Po znanih podatkih do leta 2015 je v zadnjem desetletju opazen trend zmanjševanja deleža mleka v ekstra kakovostnem razredu in povečevanje deleža v prvem kakovostnem razredu. Prav tako pa se je povečeval delež mleka, ki po kakovosti ne spada v ekstra in prvi bakteriološki razred. Tega je bilo v letu 2014 za okoli 12 % (pred tem je desetletno povprečje znašalo dobre 4 %).

Z letom 2015 ločeni podatki o kakovosti mleka za ekstra in prvi kakovostni razred niso več na voljo. Agencija za kmetijske trge v mesečnih tržnih poročilih za mleko poleg skupne količine odkupljenega mleka navaja tudi skupne količine odkupljenega mleka z več kot 100.000 mikroorganizmi/ml (združeni kakovostni razredi 2, 3 in 4), razlika pa pomeni skupno količino mleka ekstra in prvega kakovostnega razreda.

Že dobro desetletje del mleka odkupijo neposredno tuje mlekarne (večinoma italijanske, v zadnjih letih pa tudi hrvaške). Ta prodaja se je opazno povečevala in leta 2015 presegla 200 tisoč ton (214 tisoč ton ozziroma 39 % celotnega odkupa). V zadnjih dveh letih se je ta količina nekoliko zmanjšala; leta 2017 so odkupile 185 tisoč ton mleka (–12 % v primerjavi z letom 2016), kar predstavlja 32 % celotnega odkupa.

Proizvodnja mleka v Sloveniji vseskozi presega domačo porabo. Po začasnih statističnih podatkih je poraba mleka leta 2017 v primerjavi z letom prej za dober odstotek manjša in je v ekvivalentu surovega mleka znašala 487 tisoč ton (leta 2016 493 tisoč ton), kar je najmanj v zadnjem desetletju. Poraba se je zmanjšala predvsem zaradi slaba 2 % manjše porabe mleka za prehrano (433 tisoč ton, leta 2016 440 tisoč ton). Tako je bila v letu 2017 tudi poraba mleka na prebivalca manjša kot leto prej, in sicer 209,7 kg (leta 2016 213,2 kg), kar pa je tudi za 4 % manj od povprečne porabe obdobja 2012–2016 (219,3 kg).

Slika 44: Proizvodnja in poraba mleka (000 t; ekvivalent surovega mleka); 2005–2017

Vir: SURS, KIS

Rast stopnje samooskrbe se je nadaljevala tudi leta 2017. V primerjavi z letom 2016 se je povišala za slabe 3 odstotne točke, na 134 %, kar je najvišje doslej. Kar za 12 odstotnih točk je višja tudi od povprečja zadnjega petletnega obdobja.

V zadnjih nekaj letih obseg zunanje trgovine z mlekom nekoliko niha, a s trendom naraščanja. Leta 2017 je obseg znašal 633 tisoč ton (v ekvivalentu surovega mleka),

približno toliko pa je znašal tudi leta 2016 (635 tisoč ton). V primerjavi z letom prej se je uvoz mleka in mlečnih izdelkov za dober odstotek zmanjšal, medtem ko je izvoz leta 2017 ostal na podobni ravni.

Presežek izvoza nad uvozom se je tako leta 2017 še povečal. V primerjavi z letom 2016 je bil večji za 3 % in je znašal slabih 163 tisoč ton. V strukturi skupnega izvoza že več let prevladuje izvoz surovga mleka. Po letih od 2013 do 2015, ko je znašal 60 % in več, se je delež izvoza surovga mleka leta 2016 zmanjšal na 53 %, leta 2017 pa na 47 %. Povečal pa se je delež izvoženih mlečnih izdelkov, ki je leta 2017 v strukturi predstavljal že 42 %. V strukturi skupnega uvoza še vedno prevladujejo mlečni izdelki (97 %). V primerjavi z letom prej se struktura v skupnem uvozu ni spremenila.

Preglednica 25: Uvoz in izvoz mleka in mlečnih izdelkov (000 t); 2013–2017

	Uvoz					Izvoz				
	2013	2014	2015	2016	2017*	2013	2014	2015	2016	2017*
Mleko skupaj (ekvivalent surovga mleka)	220,7	211,4	231,6	238,3	235,2	313,5	313,9	355,0	396,4	397,9
– od tega surovo mleko	27,8	13,8	8,7	6,7	6,7	188,1	199,3	214,3	210,8	185,5
Mlečni izdelki										
Sveže konzumno mleko**	72,7	54,7	50,1	41,6	39,4	83,8	72,4	89,9	107,4	127,9
Fermentirani izdelki	14,9	14,4	14,1	13,3	13,1	12,0	8,3	7,0	10,3	16,4
Smetana	1,7	1,7	2,4	4,6	5,0	1,3	1,0	1,0	1,4	0,8
Sir in skuta	17,0	17,6	21,4	23,3	24,9	3,6	3,6	5,3	8,1	10,2
Maslo	1,4	1,7	2,1	2,3	2,0	0,1	0,2	0,1	0,1	0,2

* začasni podatki

** skupaj z uvozom mleka za predelavo

Vir: SURS, preračuni KIS

Med izvozom mlečnih izdelkov se je leta 2017 v primerjavi z letom prej najbolj povečal izvoz masla (+80 %), ki pa ni pomemben izvozni mlečni izdelek. Med pomembnejšimi se je najbolj povečal izvoz fermentiranih izdelkov (+60 %), sledil pa mu je izvoz sirov in skute (+25 %). Za petino se je v primerjavi z letom 2016 povečal tudi izvoz svežega in trajnega mleka. Ta v skupnem izvozu dosega daleč največji delež, ki je v zadnjih letih okoli 85 %, v letu 2017 pa 82 %.

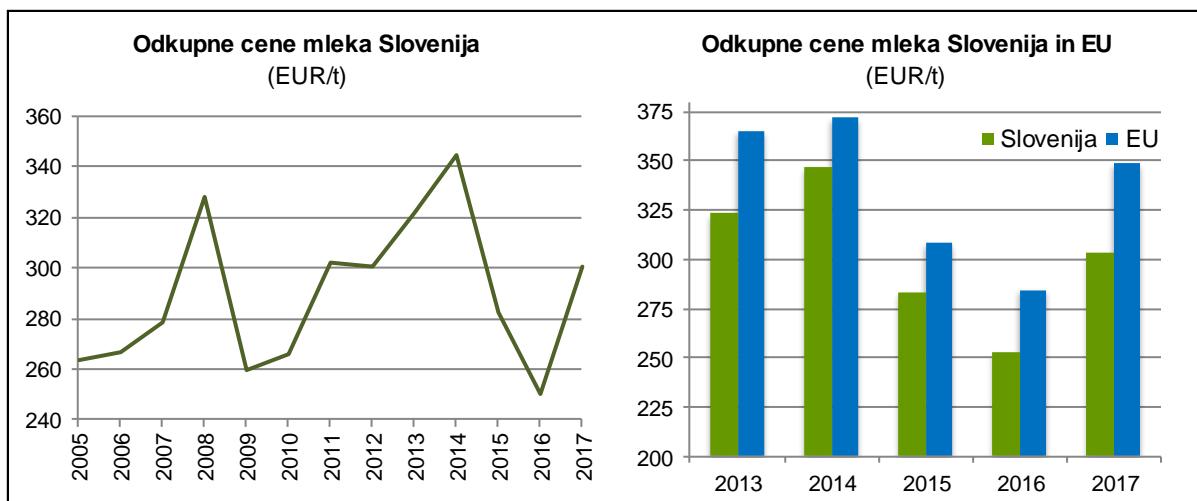
Pri uvozu so se v primerjavi z letom 2016 povečali uvoz smetane (+8 %) ter sirov in skute (+7 %), manjši pa je bil uvoz preostalih skupin mlečnih izdelkov. Uvoz svežega in trajnega mleka je bil tako v primerjavi z letom prej manjši za 6 %, uvoz masla za 12 %, uvoz fermentiranih izdelkov pa za odstotek.

S spremembami v lastništvu mlekarn so se spremenili tudi zunanjetrogovinski tokovi za posamezne kategorije mlečnih izdelkov. To se kaže na primer v izrazitem povečanju izvoza svežega konzumnega mleka, v katerem je zajeto tudi mleko za predelavo, ki se nato ponovno prikazuje kot večji uvoz sirov in skute.

Tudi za spremembe odkupnih cen mleka za rejce velja, da te večinoma sledijo spremembam na evropskem trgu. Po močnih nihanjih odkupnih cen mleka v obdobju 2007–2011 so se v letih 2013 in 2014 na evropski ravni in v Sloveniji cene precej povisale, temu pa je leta 2015 sledilo precejšno znižanje. Zaradi nadaljevanja hitrega nižanja cen v prvi polovici leta 2016 je bila povprečna cena kljub preobratu v drugi polovici leta nižja od cene leta 2015. Naraščanje odkupnih cen za mleko se je nadaljevalo tudi v letu 2017, tako da so se cene slovenskim proizvajalcem mleka po statističnih podatkih v primerjavi z letom 2016 zvišale za 20 %. Na nam najbolj zanimivem italijanskem trgu se je odkupna cena mleka v letu 2017 v povprečju

zvišala manj kot v Sloveniji. Po podatkih Evropske komisije se je zvišala za slabih 16 % in je bila v povprečju še vedno 22 % višja kot pri nas.

Slika 45: Odkupne cene mleka v Sloveniji in primerjava s povprečjem EU

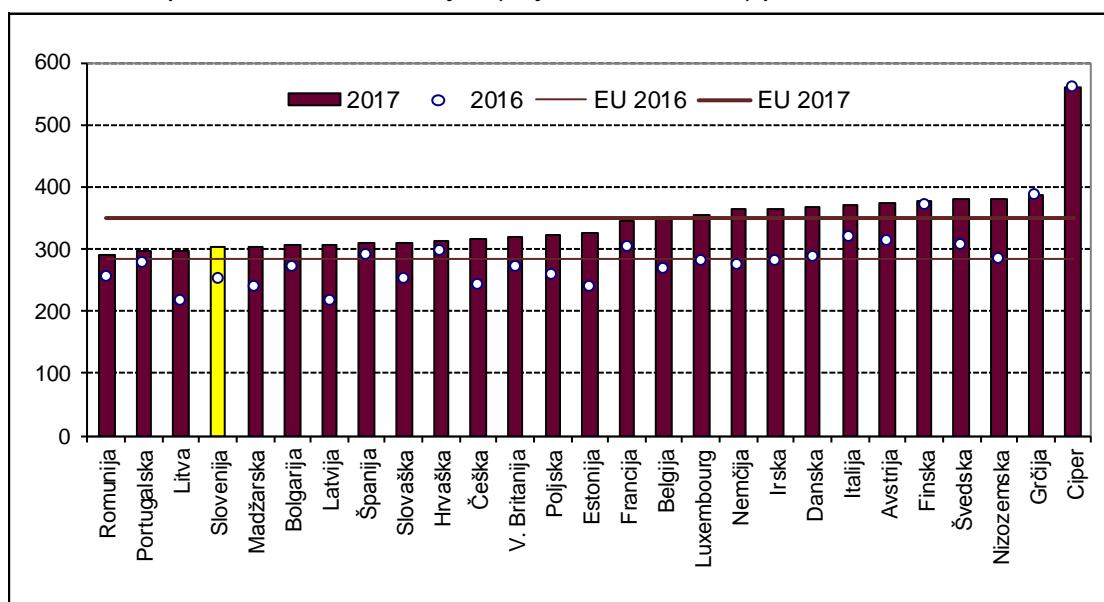

Vir: SURS, Evropska komisija, preračuni KIS

Leta 2017 so se odkupne cene surovega mleka zvišale v večini držav članic EU, le na Cipru in v Grčiji do spremembe odkupnih cen mleka ni prišlo. Intenzivnost zviševanja je bila med državami članicami zelo različna. Do podobnega zvišanja odkupne cene mleka kot v Sloveniji je prišlo tudi na avstrijskem trgu (+20 %).

Po ceni surovega mleka spada Slovenija med države EU z nizko ceno, med njimi pa je bila tudi leta 2017. Od ti. novih članic sta imeli nižjo ceno mleka Romunija in Litva, od starih članic pa le Portugalska. Na hrvaškem trgu, ki zadnja leta postaja vse bolj zanimiv za izvoz slovenskega surovega mleka, je bila odkupna cena mleka za dobre 3 % višja kot v Sloveniji.

Slika 46: Odkupne cene mleka za rejce (dejanska kakovost) po državah EU; 2016 in 2017

Vir: Evropska komisija

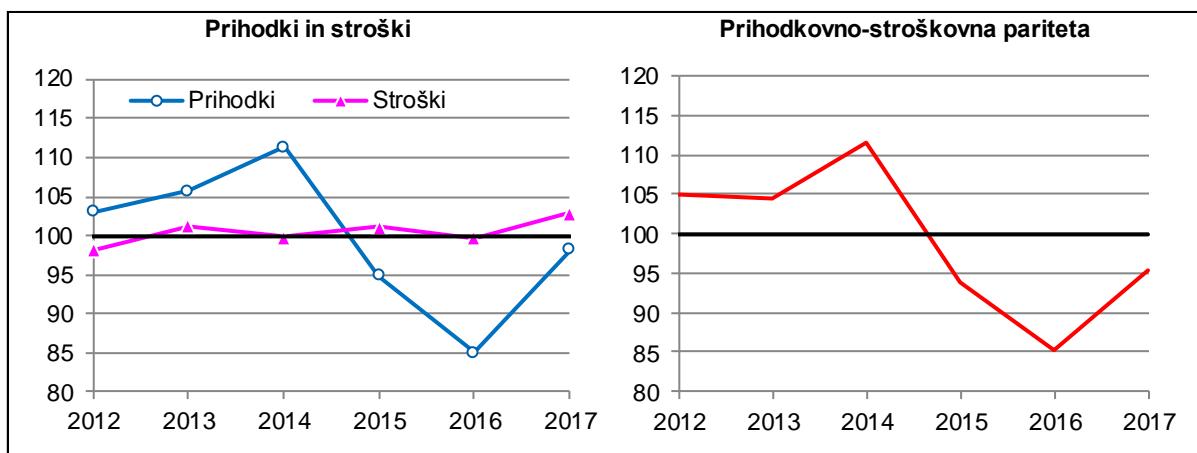
V okviru skupne ureditve kmetijskih trgov je leta 2015 prenehal veljati sistem mlečnih kvot, uveden v obdobju prevelike ponudbe mleka leta 1984, kar je med drugim vplivalo na povečano nestabilnost razmer v sektorju.

Proizvodno vezana plačila so se z uveljavitvijo reforme skupne kmetijske politike (SKP) leta 2007 in s spremembami v okviru vmesnega pregleda SKP leta 2010 tudi v sektorju mleka močno zmanjšala in so bila večinoma vključena v shemo enotnega plačila. Do vključno leta 2014 je ostalo proizvodno vezano v obliki plačil na kilogram kvote le plačilo za mleko na gorsko-višinskih in strmih kmetijah. Z uveljavitvijo reforme neposrednih plačil za obdobje 2014–2020 v letu 2015 se je tovrstno plačilo ohranilo kot podpora za mleko v gorskih območjih v obliki plačila na glavo ženskih goved. Do proizvodno vezane podpore za mleko so upravičena kmetijska gospodarstva, razvrščena v gorska območja, ki so v kvotnem letu 2014/2015 oddala in prodala več kot 5.167 kg mleka ter v posameznem letu redijo eno ali več ženskih goved. Višina proizvodno vezane podpore za mleko v gorskih območjih je v posameznem letu odvisna od števila upravičenih živali in je izračunana kot količnik med letno ovojnico za proizvodno vezana plačila za mleko v gorskih območjih in številom upravičenih ženskih goved v posameznem letu. Tudi v letu 2017 je bilo za to shemo namenjenih 3,5 % letne nacionalne ovojnice za neposredna plačila, povprečno plačilo pa je znašalo 130,76 EUR/glavo, kar je na podobni ravni kot leto prej (130,29 EUR/ha). Prek kmetijskih zemljišč lahko rejci podobno kot v preteklem programskem obdobju pridobijo tudi druga plačila iz sheme neposrednih plačil.

Podobno kot v drugih živinorejskih dejavnostih so rejci od leta 2007 upravičeni do regresa za zavarovanje živali za primer bolezni, ki se je leta 2015 znižal s 30 % na 20 % zavarovalne premije. Takšen delež je ostal tudi leta 2017. Rejci pa lahko uveljavljajo tudi pravico do vračila dela trošarine za gorivo, porabljeno v kmetijstvu, ki od sredine leta 2009 znaša 70 %.

Z ekonomskega vidika so bile razmere za proizvodnjo mleka leta 2017 precej ugodnejše kot v predhodnih dveh letih. Ob pomembnem zvišanju povprečne odkupne cene mleka (+22 %) so se po ocenah na podlagi modelnih kalkulacij v povprečju nekoliko zvišali tudi stroški pireje mleka, vendar je bilo njihovo zvišanje manj intenzivno (+3 %).

Slika 47: Osnovni ekonomski kazalniki pri proizvodnji mleka (indeks; povprečje 2012–2017 = 100)

Vir: Modelne kalkulacije KIS

Za podoben odstotek kot skupni stroški pireje so se zvišali tudi stroški materiala in storitev, od tega za podoben odstotek strošek plemenske živine in strošek zavarovanja. Za okoli 3 %

se je leta 2017 zvišal tudi strošek amortizacije, medtem ko je bil strošek dela in kapitala v primerjavi z letom prej višji za 4 %.

Nespremenjene vrednosti stranskih proizvodov in nekoliko nižje subvencije kot leta 2016 so nekoliko zavirale večji porast vrednosti proizvodnje. Skupni prihodki pri priteki mleka so tako v letu 2017 po modelnih ocenah v primerjavi s preteklim letom višji za 15 %.

Četudi se je glede na predhodno leto prihodkovno-stroškovna pariteta v letu 2017 izboljšala, je bilo stanje v priteki mleka manj ugodno od povprečne ravni obdobja 2012–2016.

3.5.1 Proizvodnja kravjega mleka

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017*	Indeks 2017/16
Proizvodnja mleka														
Število molznic	120.273	112.510	116.391	113.400	113.103	109.467	109.068	111.022	109.571	107.841	112.838	107.841	108.825	100,9
Povprečna mlečnost (kg/kravo)**	5.479	5.708	5.726	5.764	5.531	5.517	5.516	5.593	5.435	5.718	5.598	6.024	6.013	99,8
Namolzeno mleko (t)	659.031	642.262	666.472	653.682	625.521	603.930	601.591	620.943	595.496	616.581	631.671	649.675	654.354	100,7
Odkupljeno mleko (t)	508.341	511.017	530.374	524.311	516.792	519.500	525.592	535.057	516.971	531.694	553.678	574.714	578.852	100,7
– domače mlekarne (t)	462.522	389.473	383.161	361.122	355.789	363.863	364.606	356.372	328.886	332.360	339.364	363.934	393.365	108,1
– tujе mlekarne (t)	45.819	121.544	147.213	163.189	161.003	155.637	160.986	178.685	188.085	199.334	214.314	210.780	185.487	88,0
Delež tujih mlekarn v odkupu (%)	9,0	23,8	27,8	31,1	31,2	30,0	30,6	33,4	36,4	37,5	38,7	36,7	32,0	87,4
Delež mleka v odkupu (%)	77,1	79,6	79,6	80,2	82,6	86,0	87,4	86,2	86,8	86,2	87,7	88,5	88,5	100,0
Kakovost mleka														
Vsebnost mlečne masti (%)	4,15	4,08	4,11	4,13	4,12	4,14	4,15	4,17	4,20	4,17	4,12	4,12	4,14	100,4
Vsebnost beljakovin (%)	3,36	3,31	3,34	3,35	3,35	3,37	3,36	3,37	3,37	3,36	3,36	3,38	3,36	99,4
Bakteriološki razred ekstra (%)	93,72	90,15	85,92	79,65	73,89	75,44	80,78	78,42	76,77	66,71	:	:	:	:
Bakteriološki razred 1 (%)	4,79	7,63	11,16	16,58	16,60	18,52	14,89	16,66	17,66	21,65	:	:	:	:
Bakteriološki razred ekstra in 1 (%)***	98,51	97,78	97,08	96,23	90,49	93,96	95,67	95,08	94,43	88,36	92,10	94,65	93,24	98,5
Rezultati A-kontrole														
Število krav v kontroli mlečnosti	82.597	81.513	82.344	82.875	83.019	83.172	82.856	82.132	79.329	80.708	81.995	81.772	80.305	98,2
– delež od vseh krav molznic (%)	68,7	72,4	70,7	73,1	73,4	76,0	76,0	74,0	72,4	74,8	72,7	75,8	73,8	97,3
Mlečnost v standardni laktaciji (kg/kravo)	5.670	5.803	6.016	6.043	6.012	6.062	6.110	6.224	6.303	6.328	6.424	6.690	6.858	102,5
Mlečnost v celi laktaciji (kg/kravo)	6.321	6.505	6.778	6.826	6.789	6.877	6.942	7.086	7.210	7.210	7.350	7.680	7.851	102,2
Vsebnost mlečne masti – cela laktacija (%)	4,18	4,14	4,10	4,10	4,06	4,03	4,05	4,06	4,07	4,08	4,07	4,08	4,07	99,8
Vsebnost beljakovin – cela laktacija (%)	3,34	3,31	3,31	3,33	3,37	3,37	3,39	3,39	3,39	3,38	3,39	3,40	3,39	99,7

* začasni podatki

** namolzeno mleko, deljeno s številom krav

*** preračun KIS; od leta 2015 ni več spremeljanja podatkov o kakovosti mleka za ekstra in prvi kakovostni razred

Vir: SURS, KIS (CPZ Govedo), ARSKRTP

3.5.2 Proizvodnja ovčjega in kozjega mleka

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017*	Indeks 2017/16
OVCE														
Število mlečnih ovc**	2.136	2.876	2.767	2.904	3.139	3.511	3.753	3.035	2.648	3.501	2.977	2.679	3.192	119,1
Povprečna mlečnost (kg/ovco)***	105	186	145	170	184	172	174	126	131	190	133	150	186	123,7
Namolzeno mleko (t)	327	397	418	470	534	541	612	473	397	504	467	447	497	111,3
KOZE														
Število mlečnih koz** (konec leta)	3.407	3.222	3.817	3.947	4.958	4.333	3.180	3.192	3.188	3.992	4.468	3.388	3.812	112,5
Povprečna mlečnost (kg/kozo)***	379	395	438	403	446	267	259	374	318	452	422	285	435	152,7
Namolzeno mleko (t)	1.417	1.347	1.412	1.539	1.760	1.326	1.123	1.188	1.017	1.441	1.684	1.274	1.475	115,8
MLEČNA DROBNICA skupaj														
Število mlečne drobnice** (konec leta)	5.543	6.098	6.584	6.851	8.097	7.844	6.933	6.227	5.836	7.493	7.445	6.067	7.004	115,4
Namolzeno mleko (t)	1.744	1.744	1.830	2.009	2.294	1.867	1.735	1.661	1.413	1.945	2.151	1.721	1.972	114,6

* začasni podatki

** samo živali, ki so že kotile

*** preračuni KIS (namolzeno mleko/število živali ob koncu predhodnega leta)

Vir: SURS

3.5.3 Skupna bilanca proizvodnje in porabe kravjega mleka (ekvivalent surovega mleka; 000 t)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017*	Indeks 2017/16
Namolzeno mleko	659,0	642,3	666,5	653,7	625,5	603,9	601,6	620,9	595,5	616,6	631,7	649,7	654,4	100,7
Začetne zaloge	16,8	12,9	13,1	12,4	19,1	16,5	21,4	25,3	14,1	13,0	14,3	17,6	16,1	91,5
Uvoz	83,9	139,9	155,0	198,9	188,5	231,9	217,9	223,1	220,7	211,4	231,6	238,3	235,2	98,7
– uvoz za predelavo	6,9	36,1	25,5	39,9	21,9	41,9	37,5	34,7	27,8	13,8	8,7	6,7	6,7	100,7
– uvoz izdelkov	77,1	103,7	129,5	159,0	166,6	190,0	180,4	188,3	192,9	197,6	222,9	231,6	228,5	98,6
Izvoz	165,7	247,5	268,1	275,3	267,0	311,9	313,3	326,4	313,5	313,9	355,0	396,4	397,9	100,4
– izvoz surovega mleka	45,8	121,5	147,2	163,2	161,0	155,6	161,0	178,7	188,1	199,3	214,3	210,8	185,5	88,0
– izvoz mleka za predelavo	28,5	34,1	23,4	15,1	18,7	22,6	21,5	26,9	17,9	8,5	31,0	46,6	46,9	100,7
– izvoz izdelkov	91,3	91,9	97,5	97,0	87,3	133,6	130,8	120,8	107,6	106,1	109,7	139,0	165,5	119,1
Končne zaloge	12,9	13,1	12,4	19,1	16,5	21,4	25,3	14,1	13,0	14,3	17,6	16,1	20,9	130,1
Razpoložljivo za porabo	581,2	534,4	554,0	570,6	549,6	519,1	502,4	528,8	503,8	512,7	505,0	493,1	486,8	98,7
– izgube	17,9	17,1	17,4	17,1	16,3	16,1	16,1	21,7	15,5	15,8	16,1	16,7	17,1	102,3
– poraba za krmo	92,4	77,6	85,0	80,1	63,7	44,4	37,0	42,6	38,2	43,7	37,7	36,2	36,5	100,7
– poraba za prehrano	470,9	439,7	451,6	473,3	469,7	458,5	449,3	464,4	450,1	453,3	451,2	440,2	433,2	98,4
Poraba na prebivalca (kg)	235,3	218,9	223,6	234,0	230,0	223,7	218,9	225,9	218,6	219,9	218,7	213,2	209,7	98,3
Stopnja samooskrbe (%)	113,4	120,2	120,3	114,6	113,8	116,4	119,7	117,4	118,2	120,3	125,1	131,7	134,4	

* začasni podatki

Vir: SURS, KIS

3.5.4 Tržna bilanca proizvodnje in porabe mlečnih izdelkov – sveže in trajno mleko, fermentirani izdelki (000 t)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017*	Indeks 2017/16
SVEŽE IN TRAJNO MLEKO**														
Proizvodnja iz domačega mleka	171,9	120,1	139,0	115,7	120,7	121,5	118,2	116,9	125,2	140,7	146,6	150,5	170,3	113,2
Uvoz mleka za predelavo	6,9	36,1	25,5	39,9	21,9	41,9	37,5	34,7	27,8	13,8	8,7	6,7	6,7	100,7
Proizvodnja skupaj	178,8	156,2	164,5	155,6	142,6	163,4	155,7	151,6	153,0	154,6	155,3	157,2	177,1	112,7
Začetne zaloge	3,6	5,1	4,3	3,3	5,2	4,9	5,3	5,6	5,8	5,7	7,2	8,4	7,0	83,3
Uvoz	7,3	16,5	14,0	24,0	33,0	42,2	44,9	50,8	44,9	40,8	41,4	34,9	32,6	93,6
Izvoz	57,6	70,4	69,9	60,3	61,5	95,7	90,7	95,6	83,8	72,4	89,9	107,4	127,9	119,0
Končne zaloge	5,1	4,3	3,3	5,2	4,9	5,3	5,6	5,8	5,7	7,2	8,4	7,0	9,4	133,5
Domača poraba	127,1	103,1	109,7	117,4	114,4	109,6	109,5	106,7	114,2	121,4	105,5	86,0	79,5	92,4
Poraba na prebivalca (kg)	63,5	51,3	54,3	58,0	56,0	53,5	53,4	51,9	55,5	58,9	51,1	41,7	38,5	92,3
Stopnja samooskrbe (%)	135,2	116,5	126,7	98,6	105,5	110,8	107,9	109,6	109,7	115,9	139,0	175,0	214,3	
FERMENTIRANI IZDELKI**														
Proizvodnja	33,5	34,5	33,3	33,2	32,1	31,6	33,7	33,9	34,9	30,8	29,7	34,3	42,1	122,8
Začetne zaloge	0,8	0,9	1,0	1,0	1,4	1,4	1,5	0,6	0,5	0,6	0,6	0,6	0,8	140,7
Uvoz	8,2	9,9	12,2	13,8	16,3	17,0	15,5	16,1	14,9	14,4	14,1	13,3	13,1	98,7
Izvoz	8,4	8,8	9,4	10,7	9,6	8,8	9,9	10,7	12,0	8,3	7,0	10,3	16,4	159,8
Končne zaloge	0,9	1,0	1,0	1,4	1,4	1,5	0,6	0,5	0,6	0,6	0,6	0,8	0,8	101,9
Domača poraba	33,2	35,4	36,1	36,0	38,8	39,8	40,1	39,3	37,8	36,9	36,8	37,1	38,8	104,6
Poraba na prebivalca (kg)	16,6	17,6	17,9	17,8	19,0	19,4	19,5	19,1	18,3	17,9	17,9	18,8	104,5	
Stopnja samooskrbe (%)	101,1	97,3	92,3	92,1	82,8	79,5	83,9	86,3	92,5	83,6	80,7	92,5	108,6	

* začasni podatki

** brez predelave in prodaje na gospodarstvih

Vir: SURS, KIS

3.5.5 Tržna bilanca proizvodnje in porabe mlečnih izdelkov – smetana, sir in skuta, maslo (000 t)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017*	Indeks 2017/16
SMETANA**														
Proizvodnja	15,5	13,8	15,2	15,9	14,9	14,7	14,2	13,3	12,8	12,1	12,1	12,1	12,2	100,7
Začetne zaloge	0,4	0,4	0,4	0,5	0,5	0,5	0,5	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	121,2
Uvoz	0,2	0,3	2,3	3,7	2,8	1,2	1,8	1,2	1,7	1,7	2,4	4,6	5,0	107,9
Izvoz	1,1	0,2	1,7	2,4	2,1	3,0	2,3	1,9	1,3	1,0	1,0	1,4	0,8	58,6
Končne zaloge	0,4	0,4	0,5	0,5	0,5	0,5	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	75,1
Domača poraba	14,7	13,9	15,7	17,2	15,5	12,8	13,9	12,6	13,2	12,8	13,5	15,3	16,4	107,3
Poraba na prebivalca (kg)	7,3	6,9	7,8	8,5	7,6	6,2	6,8	6,1	6,4	6,2	6,6	7,4	7,9	107,2
Stopnja samoopšte (%)	105,8	99,4	96,8	92,6	95,9	114,5	101,9	106,1	97,0	94,3	89,8	79,1	74,3	
SIR IN SKUTA**														
Proizvodnja	22,0	20,4	18,7	19,5	18,5	18,7	18,7	18,0	16,3	17,0	15,5	15,6	16,9	108,9
Začetne zaloge	2,1	1,5	1,5	1,0	1,6	1,1	1,2	1,4	1,3	1,1	1,3	1,1	0,8	69,9
Uvoz	6,5	9,3	11,9	14,4	14,9	15,0	14,8	15,1	17,0	17,6	21,4	23,3	24,9	106,9
Izvoz	4,7	3,4	2,9	3,1	3,9	4,3	4,0	3,0	3,6	3,6	5,3	8,1	10,2	124,9
Končne zaloge	1,5	1,5	1,0	1,6	1,1	1,2	1,4	1,3	1,1	1,3	1,1	0,8	1,3	164,6
Domača poraba	24,5	26,2	28,2	30,3	30,0	29,3	29,3	30,1	29,9	30,6	31,9	31,1	31,2	100,4
Poraba na prebivalca (kg)	12,2	13,0	14,0	15,0	14,7	14,3	14,3	14,6	14,5	14,9	15,5	15,1	15,1	100,3
Stopnja samoopšte (%)	89,9	77,8	66,5	64,5	61,5	63,7	63,6	59,8	54,6	55,4	48,6	50,0	54,3	
MASLO**														
Proizvodnja	3,9	2,9	2,5	2,3	2,3	2,6	2,7	2,6	2,3	2,3	2,3	2,4	2,7	115,5
Začetne zaloge	0,3	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	114,2
Uvoz	0,3	0,5	0,6	0,7	1,1	1,2	0,9	1,2	1,4	1,7	2,1	2,3	2,0	88,1
Izvoz	1,9	0,9	0,7	0,6	0,7	0,9	0,6	0,4	0,1	0,2	0,1	0,1	0,2	180,1
Končne zaloge	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	122,8
Domača poraba	2,5	2,5	2,5	2,5	2,6	2,9	3,0	3,4	3,6	3,8	4,2	4,5	4,6	100,1
Poraba na prebivalca (kg)	1,2	1,2	1,2	1,2	1,3	1,4	1,5	1,6	1,8	1,9	2,0	2,2	2,2	100,0
Stopnja samoopšte (%)	156,5	119,4	102,3	92,9	86,7	89,7	89,0	76,7	63,5	60,4	53,6	52,2	60,2	

* začasni podatki

** brez predelave in prodaje na gospodarstvih

Vir: SURS, KIS

3.5.6 Cene kravjega mleka in mlečnih izdelkov

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Indeks 2017/16
Povprečna odkupna cena za rejce (EUR/t)	263,3	266,6	278,3	327,9	259,9	265,5	302,2	300,3	321,5	344,6	282,5	250,0	300,5	120,2
Cena surovega mleka na vratih mlekarne (EUR/t)	285,4	282,0	295,7	347,7	285,0	287,2	323,0	322,7	341,1	368,7	306,3	275,7	488,0	177,0
Intervencijska cena (EUR/t)														
– maslo	3.052,3	2.824,4	2.595,2	2.463,9	2.463,9	2.463,9	2.463,9	2.463,9	2.463,9	2.463,9	2.463,9	2.463,9	2.463,9	2.463,9
– posneto mleko v prahu	1.952,4	1.849,7	1.746,9	1.746,9	1.746,9	1.746,9	1.746,9	1.698,0	1.698,0	1.698,0	1.698,0	1.698,0	1.698,0	1.698,0
Cene izdelkov na vratih mlekarne (EUR/t)														
– maslo ('maslo I. vrste', > 82 % M in < 16 % V, 25 kg)	3.125,1	3.032,2	3.163,7	3.587,3	3.429,4	3.619,7	3.476,5	3.553,9	3.597,6	4.377,1	3.856,3	3.665,9	4.466,5	121,8
– posneto mleko v prahu (> 31,4 % B v SS, < 1 % M, < 3,5 % V, 25 kg)	3.237,6	3.044,0	3.224,2	3.463,5	3.460,0	3.460,0	3.460,0	3.460,0	3.089,8	3.777,1	2.576,6	3.549,4	3.518,2	99,1

Vir: SURS, ARSKTRP, preračuni KIS

3.6 Jajca

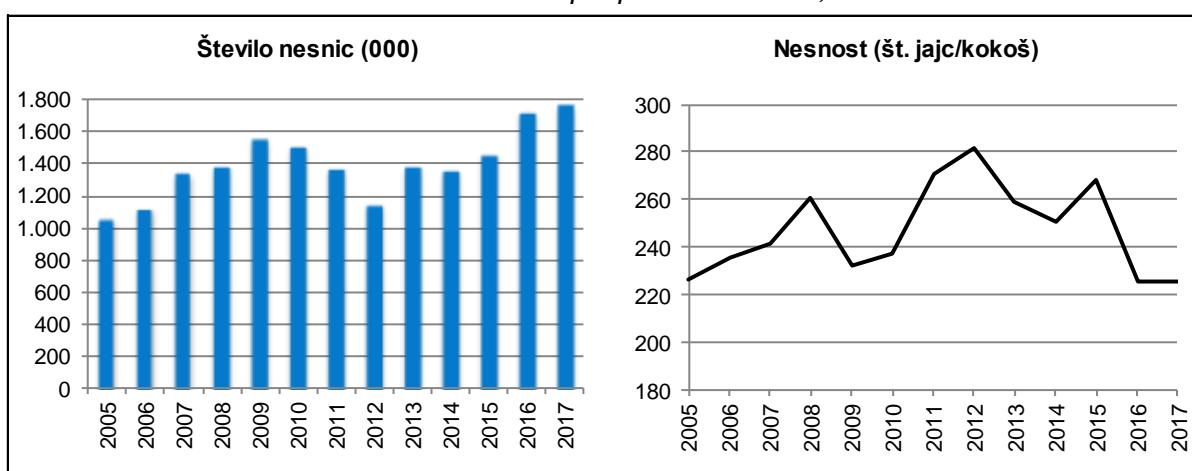
Obseg reje kokoši nesnic se med leti precej spreminja. Prireja jajc k skupni kmetijski proizvodnji v zadnjih letih prispeva okoli 3 %, k vrednosti živinoreje pa okoli 6 % (leta 2017 6,8 %).

Po podatkih raziskovanja strukture kmetijskih gospodarstev v letu 2016 je kokoši nesnice redilo nekaj manj kot 37 tisoč KMG (leta 2013 35 tisoč). V obdobju med zadnjima raziskovanjema se je število KMG z nesnicami povečalo za dobre 3 %, precej bolj pa se je povečalo število živali (za 37 %). Povečanje števila živali je opazno skoraj pri vseh razredih, predvsem pa pri razredih z večjim številom kljunov na KMG.

Po dostopnih statističnih podatkih se je leta 2017 število nesnic (stanje ob koncu leta) v primerjavi z enakim obdobjem leta 2016 povečalo za slabe 3 %, kar je 25 % nad ravnijo zadnjega petletnega povprečja. Po začasnih podatkih naj bi bilo leta 2017 znesenih 397 milijonov jajc, kar je za slabe 3 % več kot leta 2016. To pomeni, da je povprečna nesnost ostala na ravni leta prej, hkrati pa je to največja količina znesenih jajc po letu 1991. Pri tem se je evidentirana prodaja konzumnih jajc (odkup in prodaja na tržnicah), ki v zadnjih letih pomeni okoli 40 % proizvodnje (leta 2017 45 %), povečala za 15 %. Prodaja konzumnih jajc na tržnicah, ki je še pred desetletjem predstavljala 3 % evidentirane prodaje konzumnih jajc (3,4 milijonov jajc), se je zmanjševala in je v letu 2017 znašala le 0,7 milijonov jajc.

Ob upoštevanju povprečne mase 0,06 kg na jajce je domača prireja v letu 2017 znašala 23,8 tisoč ton, kar je za slabe 3 % manj kot leto prej (23,2 tisoč ton).

Slika 48: Število kokoši in povprečna nesnost; 2005–2017

Vir: SURS

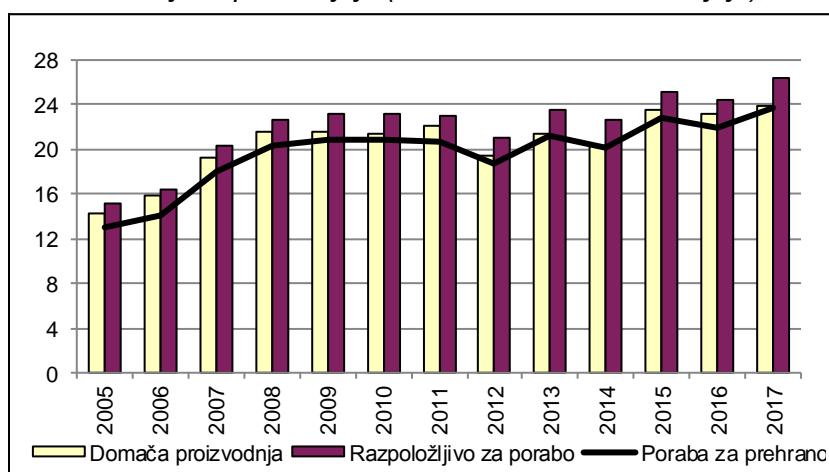
Obseg zunanje trgovine z jajci (v ekvivalentu svežih jajc) se je v letu 2017 povečal (+4 %) na 6,6 tisoč ton in je bil že drugo leto zapored rekorden. Sicer se je zunanja trgovina do leta 2010 povečevala, nato tri leta zmanjševala, po letu 2013 pa nihala. Slovenija je v zadnjem desetletju neto uvoznica jajc in to ostaja tudi v letu 2017. Leta 2017 se je uvoz v primerjavi z letom prej ponovno povečal (+20 %), kar je pri manjšem izvozu (-19 %) ponovno poslabšalo zunanjetrgovinsko bilanco (na 2,5 tisoč ton), ki se je sicer v letih 2015 in 2016 precej zmanjšala (1,8 oziroma 1,3 tisoč ton).

Izvoz valilnih jajc, ki je v strukturi skupnega izvoza še pred desetletjem predstavljal dvotretjinski delež, se je v zadnjih letih zmanjševal in v letu 2017 znašal le polovico. Približno polovico pa v skupnem izvozu v letu 2017 predstavlja tudi izvoz konzumnih jajc (pred

desetletjem komaj 20 %). V skupnem uvozu jajc je v letih 2007–2016 prevladoval uvoz konzumnih jajc, pri čemer se je delež z leti zmanjševal (leta 2017 44 %), povečeval pa se je delež uvoza predelanih jajc (leta 2017 okoli 54 %).

Domača poraba jajc v letu 2017 je s 26,3 tisoč tonami največja do sedaj in se je v primerjavi z letom prej povečala za 7 % ter za 13 % presega povprečje obdobja 2012–2016. Pri tem sta se poraba valilnih jajc in jajc za prehrano povečali za 3 % oziroma za 8 %.

Slika 49: Proizvodnja in poraba jajc (000 t; ekvivalent svežih jajc); 2005–2017

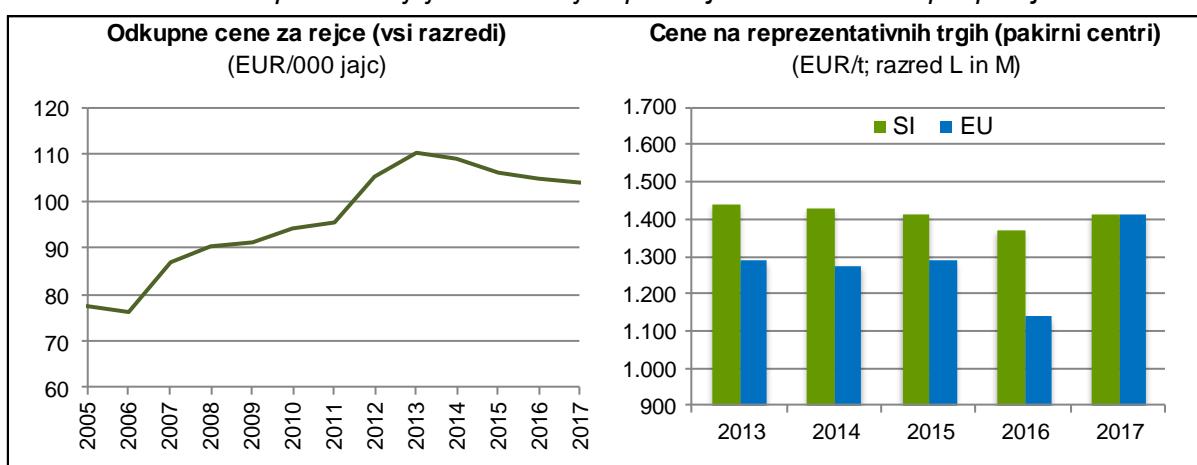

Vir: SURS, KIS

Poraba jajc za prehrano se je z 10,7 kilograma na prebivalca, kolikor je znašala leta 2016, povečala na 11,5 kilograma (+8 %). Zaradi precejšnjega uvoza pa se je nasprotno gibala stopnja samooskrbe, ki se je v primerjavi z letom 2016 zmanjšala za 4,3 odstotne točke in je po začasnih podatkih leta 2017 znašala 90 %, kar pa je tudi manj od povprečja obdobja 2012–2016.

Po statističnih podatkih se je odkupna cena konzumnih jajc leta 2017 v primerjavi z letom prej znižala za manj kot odstotek, po podatkih pakirnih centrov pa je bila cena v povprečju za 3 % višja.

Slika 50: Odkupne cene jajc v Sloveniji in primerjava tržnih cen s povprečjem EU

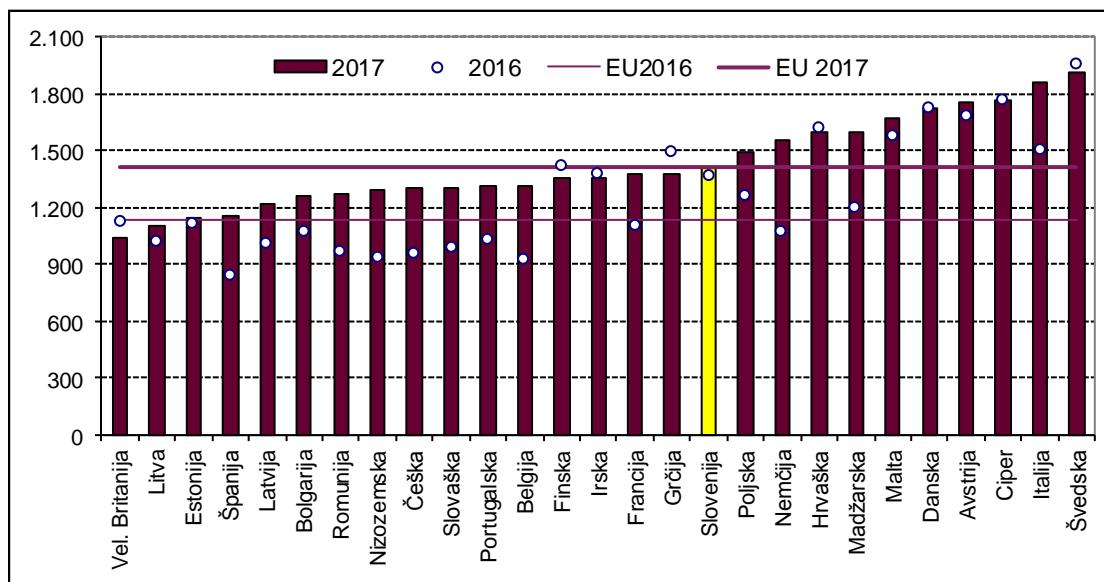
Vir: SURS, Evropska komisija, preračuni KIS

Med jajci za konzum so višje cene zabeležene pri vseh kakovostnih razredih. Najbolj so se podražila jajca kakovostnega razreda S (+13 %), ki v strukturi jajc po kakovostnih razredih v

zadnjih letih predstavlja okoli 6 % delež (v letu 2017 8 %). Nekoliko manj, za 7 %, se je zvišala cena jajc kakovostnega razreda L. Za 5 % so bila dražja tudi jajca kakovostnega razreda XL (ta v strukturi predstavljajo najmanjši delež tržnega odkupa), medtem ko se je cena jajc kakovostnega razreda M, ki zadnja leta skupaj z razredom L v strukturi tržnega odkupa predstavlja med 80 % in 90 %, povečala za manj kot odstotek.

Tudi na evropskem trgu so se leta 2017 povprečne cene jajc zvišale (+24 %) in to mnogo bolj kot v Sloveniji (+3 %). Po letu 2012, ko so bile cene jajc v Sloveniji praviloma od 10 % do 20 % višje od povprečnih cen v EU, sta povprečna slovenska cena in cena EU v letu 2017 izenačeni. V letu 2017 je imelo višje cene kot Slovenija 10 držav članic EU.

Slika 51: Tržne cene jajc (L in M) po državah EU; 2016 in 2017

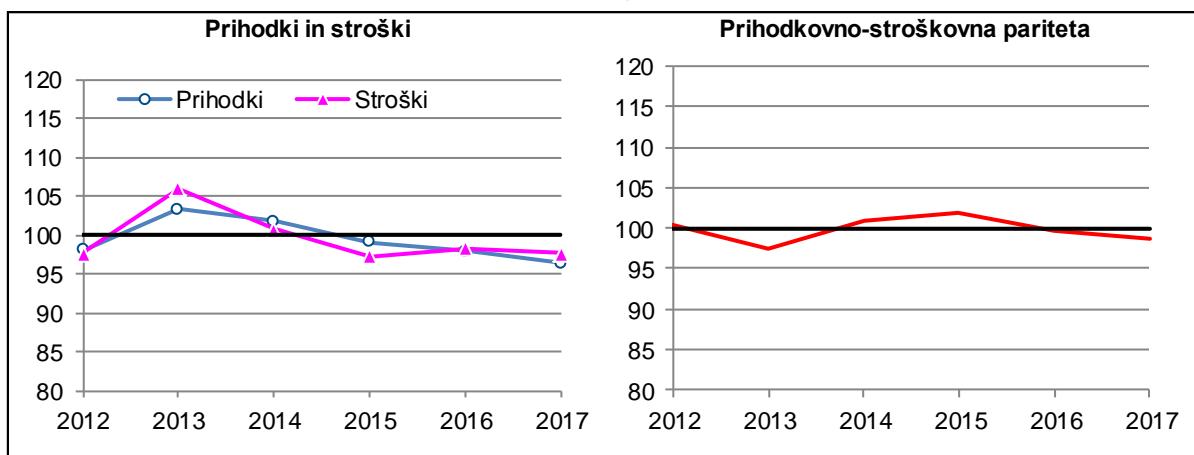

Vir: Evropska komisija

Na splošno so razlike v cenah konzumnih jajc med članicami EU zelo velike, kar kaže na razmeroma zaprt trg s svežimi jajci. Zaradi pokvarljivosti blaga in s tem povezanimi zahtevami poteka glavnina trgovanja s konzumnimi jajci med bližnjimi državami članicami, širše pa je zunanjega trgovine omejena na predelane proizvode (in valilna jajca). Razširitev notranjega trga po vstopu Slovenije v EU zato ni pomembnejše vplivala na domačo prirejo jajc in se v glavnem prilagaja domači porabi.

Leta 2017 so se ekonomske razmere za proizvodnjo jajc drugo leto zapored nekoliko poslabšale, kar je predvsem posledica hitrejšega znižanja vrednosti proizvodnje v primerjavi s stroški prireje. Ti so ostali na ravni leta 2016, vrednost proizvodnje pa se je znižala za slaba 2 %.

Slika 52: Osnovni ekonomski kazalniki pri proizvodnji jajc (indeks; povprečje 2012–2016 = 100)

Vir: Modelne kalkulacije KIS

V primerjavi z letom 2016 so se za slaba 2 % znižali stroški materiala in storitev, pri tem najbolj strošek jarkic (-3 %) in krme (-2 %). Razen najetih storitev, ki so ostale na ravni leta 2016, so se drugi stroški povišali. Višji so bili tudi stroški zavarovanja, amortizacije ter dela in kapitala (za okoli 3 %).

Prihodkovno-stroškovno razmerje pri proizvodnji jajc v zadnjih letih precej niha. V primerjavi s povprečjem zadnjega petletnega obdobja so bili ekonomski rezultati pri proizvodnji jajc leta 2017 po nekaj zaporednih ugodnejših letih ponovno podpovprečni.

3.6.1 Proizvodnja in prodaja jajc (000)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017*	Indeks 2017/16
Število nesnic	1.056	1.120	1.338	1.378	1.553	1.504	1.365	1.145	1.380	1.358	1.458	1.718	1.764	102,7
Povprečna proizvodnja (jajc/nesnico)	226	235	241	260	232	237	270	282	259	251	268	225	225	99,9
Znesena jajca	238.839	263.353	322.411	358.822	360.300	357.086	369.204	322.704	357.589	340.323	391.253	386.939	397.006	102,6
Evidentirana prodaja jajc	153.131	161.441	148.090	149.630	141.713	150.562	161.224	154.891	156.553	155.591	160.511	172.164	:	
– valilna jajca (odkup)	22.045	23.920	17.528	18.609	19.887	28.611	27.908	18.410	15.541	17.568	15.072	15.093	z	
– konzumna jajca (odkup)	128.135	134.263	127.123	127.378	119.797	120.082	131.739	134.062	139.049	135.799	144.532	156.249	179.288	114,7
– konzumna jajca (tržnice)	2.950	3.257	3.440	3.642	2.028	1.868	1.576	2.418	1.963	2.223	907	822	731	89,0
Delež prodaje od vseh znesenih jajc (%)	64,1	61,3	45,9	41,7	39,3	42,2	43,7	48,0	43,8	45,7	41,0	44,5	:	

* začasni podatki

Vir: SURS

3.6.2 Bilanca proizvodnje in porabe jajc (t)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017*	Indeks 2017/16
Proizvodnja**	14.330	15.801	19.345	21.529	21.618	21.425	22.152	19.362	21.455	20.419	23.475	23.216	23.820	102,6
Uvoz	2.284	2.250	2.699	3.034	3.500	3.705	3.149	3.391	3.498	4.043	3.655	3.791	4.534	119,6
Izvoz	1.440	1.730	1.703	1.988	1.890	2.008	2.278	1.767	1.467	1.884	1.897	2.511	2.033	81,0
Razpoložljivo za porabo	15.174	16.321	20.340	22.576	23.228	23.122	23.022	20.986	23.487	22.578	25.233	24.497	26.322	107,4
– poraba za nasad (valilna jajca)	2.147	2.199	2.348	2.298	2.329	2.324	2.253	2.304	2.334	2.414	2.413	2.462	2.535	103,0
– poraba za prehrano	13.028	14.122	17.992	20.278	20.899	20.798	20.770	18.681	21.148	20.160	22.819	22.027	23.784	108,0
– industrijska raba	0	0	0	0	0	0	0	0	5	4	1	7	3	40,1
Poraba na prebivalca (kg)	6,5	7,0	8,9	10,0	10,2	10,1	10,1	9,1	10,3	9,8	11,1	10,7	11,5	107,9
Stopnja samooskrbe (%)	94,4	96,8	95,1	95,4	93,1	92,7	96,2	92,3	91,4	90,4	93,0	94,8	90,5	
Povprečje EU														
Poraba na prebivalca (kg)	13,7	13,2	13,0	12,3	11,9	12,1	11,9	11,7	12,2	12,3	:	:	:	
Stopnja samooskrbe (%)	102,4	102,4	102,3	102,4	101,7	102,2	103,5	102,9	103,6	104,1	:	:	:	

* začasni podatki

** 1 jajce = 0,06 kg

Vir: SURS, KIS, Evropska komisija

3.6.3 Cene jajc (EUR/000 kosov)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Indeks 2017/16
Odkup in prodaja na tržnicah														
Jedilna jajca	77,3	76,1	86,8	90,2	91,1	93,9	95,5	105,4	110,4	108,9	105,9	104,8	104,0	99,3
Jedilna jajca na tržnicah	108,9	115,2	133,1	148,1	166,7	140,8	159,6	130,1	128,0	182,6	186,3	187,6	193,8	103,3
Valilna jajca	170,4	144,0	174,7	211,8	198,4	190,0	172,7	191,3	214,8	212,2	192,5	197,3	z	
Pakirni centri (ponderirana cena)														
Razred XL	88,4	83,4	92,5	97,6	94,9	100,3	106,5	112,5	122,0	117,1	110,8	114,7	120,2	104,7
Razred L	77,9	77,3	78,1	85,6	81,3	80,4	83,2	87,0	93,4	92,8	92,5	87,0	92,7	106,5
Razred M	67,4	70,6	72,7	79,0	76,2	75,9	78,1	80,5	87,4	86,6	85,6	83,6	84,2	100,8
Razred S	47,7	57,5	64,4	73,4	58,5	54,0	51,8	53,7	67,8	74,4	72,0	70,5	79,8	113,2
CENE NA REPREZENTATIVNIH TRGIH (pakirni centri, povprečje jajc L in M)														
Slovenija (EUR/t)	1.153,3	1.173,6	1.192,0	1.309,1	1.249,6	1.244,4	1.288,4	1.336,3	1.439,1	1.427,4	1.414,1	1.370,7	1.410,7	102,9
EU (EUR/t)	860,8	957,3	1.104,1	1.132,1	1.198,9	1.116,8	1.150,6	1.623,5	1.289,5	1.275,7	1.288,8	1.138,0	1.409,4	123,8

z – zaupno

Vir: SURS, ARSKTRP, Evropska komisija, preračuni KIS

3.7 Konji

3.7.1 Zakol konj v klavnicih

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Indeks 2017/16
Konji – skupaj														
Število	1.029	1.096	1.379	1.315	1.493	1.632	1.689	1.721	1.393	1.544	1.391	1.417	1.301	91,8
Masa trupov (t)	238,7	253,4	324,4	305,3	351,8	382,2	381,2	381,4	306,8	344,0	317,0	318,6	287,2	90,1
Povprečna masa (kg)	231,9	231,2	235,3	232,2	235,6	234,2	225,7	221,6	220,2	222,8	227,9	224,9	220,8	98,2

Vir: SURS

3.7.2 Bilanca proizvodnje in porabe konjskega mesa (t, klavna masa)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017*	Indeks 2017/16
Domača prireja mesa	390	467	553	481	539	574	665	668	696	744	584	633	636	100,4
Uvoz živih živali (klavna masa)	7	3	2	6	2	1	3	1	0	0	65	1	1	169,2
Izvoz živih živali (klavna masa)	159	216	231	181	189	192	286	288	389	400	332	315	350	111,0
Vse pridobljeno meso	239	253	324	305	352	382	381	381	307	344	317	319	287	90,1
Začetne zaloge mesa in izdelkov	1	10	10	1	3	4	2	3	5	0	0	2	0	
Uvoz mesa in izdelkov	12	42	21	32	15	20	17	12	11	9	10	10	18	182,4
Izvoz mesa in izdelkov	0	1	1	2	0	0	4	7	5	3	4	30	1	4,8
Končne zaloge mesa in izdelkov	10	10	1	3	4	2	3	5	0	0	2	0	0	
Domača poraba	243	295	353	333	366	404	394	386	318	350	322	301	304	101,2
Poraba na prebivalca (kg)	0,12	0,15	0,17	0,16	0,18	0,20	0,19	0,19	0,15	0,17	0,16	0,15	0,15	101,1
Stopnja samoooskrbe (%)	160,9	158,4	156,6	144,3	147,3	142,1	168,9	173,4	219,1	212,8	181,5	210	208,9	

* začasni podatki

Vir: SURS, KIS

3.7.3 Odkupne cene konj za zakol

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Indeks 2017/16
EUR/t žive mase														
Konji za zakol	1.470,5	1.584,2	1.764,7	1.574,0	1.832,5	1.729,2	1.664,0	1.824,2	1.815,8	1.760,4	1.808,2	1.863,7	z	

Z – zaupno

Vir: SURS

3.8 Med

3.8.1 Pridelava in prodaja medu (t)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017*	Indeks 2017/16
Natočeni med	1.650	2.250	1.480	1.580	1.910	1.673	2.472	1.031	2.400	471	2.047	1.298	804	61,9
Evidentirana prodaja medu	295	576	364	319	450	340	395	198	192	105	118	105	107	102,3
- odkup	253	525	318	249	366	203	264	111	132	55	66	45	45	100,2
- prodaja na tržnicah	42	51	47	70	84	137	131	87	61	50	52	60	62	103,9
Delež evidentirane prodaje v skupni proizvodnji (%)	17,9	25,6	24,6	20,2	23,6	20,3	16,0	19,2	8,0	22,2	5,8	8,1	13,3	

* začasni podatki

Vir: SURS

3.8.2 Bilanca pridelave in porabe medu (t)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017*	Indeks 2017/16
Pridelava	1.650	2.250	1.480	1.580	1.910	1.673	2.472	1.031	2.400	471	2.047	1.298	804	61,9
Začetne zaloge	512	406	502	335	378	438	400	623	250	662	110	579	358	61,8
Uvoz	549	717	349	495	445	585	685	678	982	1.425	1.402	920	1.129	122,7
Izvoz	108	92	98	96	51	40	32	67	51	103	79	234	293	124,9
Končne zaloge	406	502	335	378	438	400	623	250	662	110	579	358	209	58,4
Domača poraba	2.196	2.779	1.899	1.936	2.245	2.256	2.901	2.015	2.919	2.346	2.902	2.204	1.789	81,2
Poraba na prebivalca (kg)	1,1	1,4	0,9	1,0	1,1	1,1	1,4	1,0	1,4	1,1	1,4	1,1	0,9	81,1
Stopnja samooskrbe (%)	75,2	81,0	77,9	81,6	85,1	74,2	85,2	51,2	82,2	20,1	70,5	58,9	44,9	

* začasni podatki

Vir: SURS, KIS

3.8.3 Cene medu (EUR/kg)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Indeks 2017/16
Odkup														
Med (vseh vrst)	2,20	2,21	1,78	1,98	2,41	3,18	3,68	3,39	4,04	4,32	4,84	4,66	4,78	102,6
Cvetlični med	2,14	2,13	1,63	1,91	2,28	3,00	3,46	3,15	3,75	4,14	4,53	4,46	4,59	102,8
Gozdni med	2,36	2,35	2,23	2,38	3,23	4,13	4,40	4,09	4,59	4,76	5,28	5,02	5,12	102,0
Prodaja na tržnicah														
Med (vseh vrst)	4,82	4,70	4,91	5,26	5,47	5,67	6,24	7,05	7,83	8,08	9,49	9,85	9,86	100,1

Vir: SURS, preračuni KIS

Kmetijski inštitut Slovenije

www.kis.si